

HALKA KAPALI ANONİM ORTAKLIKTA AZINLIĞIN VE TEK PAY
SAHİBİNİN GENEL KURULU TOPLANTIYA ÇAĞRISI

ÖZGE DEDA ERGÖREN

DANIŞMAN
PROF. DR. MEHMET BAHTİYAR

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ'NE SUNULAN BU TEZ
HUKUK
YÜKSEK LİSANS
DERECESİ İÇİN KISMİ YETERLİLİKLERİ KARŞILAMAKTADIR

YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İSTANBUL, 2023

İNTİHAL SAYFASI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum, bu çalışmayı, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserleri her kullanışında alıntı yaparak yararlandığımı belirtir; bunu onurumla doğrularım.

Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

Özge DEDA ERGÖREN

14.08.2023

ÖZET

Yürürlükte bulunan 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve ikincil mevzuatta yer alan düzenlemeler doğrultusunda, uygulamada sermaye ortaklıkları arasında en çok tercih edilen ortaklık türü halka kapalı anonim ortaklıktır. Genel kurul ise pay sahiplerinin ortaklığın işleyişi hakkında toplantılara kendilerinin veya temsilcilerinin aracılığı ile katıldığı, oy kullanarak karar aldığı, pay sahipliği haklarını kullandığı ve bilgi edindiği anonim ortaklığın iki zorunlu organından bir tanesidir. Bu doğrultuda Tezimizde, öncelikle genel kurul üzerinde durularak, organ niteliği ve yönetim kurulu ile arasındaki ilişkiye, genel kurul kararının tanımına ve hukuki niteliğine değinilmiş; genel kurul toplantılarının sınıflandırmaları ve genel kurul toplantılarında çağrı ve çağrıda bulunmaya yetkililer irdelenmiştir. Akabinde 6762 sayılı eski Türk Ticaret Kanunu döneminde bulunmayan ancak yürürlükte bulunan 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile tek pay sahibine ilk kez tanınmış olan genel kurulu çağrı yetkisi, bu yetkinin tanınmasının neden ve sonuçları ile tek pay sahibinin çağrı yetkisini kullanmasının maddi ve şekli koşulları ele alınmış ve tek ortaklı anonim şirketler bakımından bu yetkinin uygulanabilirliği değerlendirilmiştir. Son olarak ise genel kurulu toplantıya çağrıya yetkili olanlardan bir diğeri olan azınlığın genel kurulu toplantıya çağrı yetkisi üzerinde durulmuş, azınlık kavramı incelenmiş, azınlığın genel kurulu toplantıya çağrı prosedürü ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Anonim ortaklık; genel kurul; çağrıya yetkili olanlar; çağrı/davet yetkisi; tek pay sahibinin çağrı yetkisi; azınlığın çağrı yetkisi.*

ABSTRACT

As per the Turkish Commercial Code No. 6102 and the regulations in the secondary legislation, the most preferred type of company among capital companies in practice is the closed joint-stock company. The general assembly is one of the two mandatory organs of the joint-stock company where the shareholders attend the meetings themselves or through their representatives, take decisions by voting, use their shareholder rights, and obtain information about the operation of the company. Accordingly, in our thesis the general assembly is emphasized firstly, the classification of the general assembly meetings and those who are authorized to call and call in the general assembly meetings are examined, by focusing on the general assembly, the nature of the organs and the relationship with the board of directors, the definition and legal nature of the general assembly resolution. Subsequently, the right to call the general assembly, which was not stipulated under the old Turkish Commercial Code No. 6762 but is granted to the shareholder for the first time with the Turkish Commercial Code No. 6102, the reasons and consequences of the recognition of this right along with the material and procedural conditions of the sole shareholder's use of the right to call is explained as well as the applicability of this right in terms of companies with sole shareholder is evaluated. Finally, by emphasizing the right to call the general assembly meeting of the minority the concept of minority and the procedure for calling the general assembly meeting by the minority is explained in detail.

Keywords: *Joint-stock company; general assembly; call/invitation power; shareholder's right to call; minority's right to call.*

İTHAF

*Her koşulda ve daima yanımda olan, beni destekleyen
kıymetli anneme, babama ve çok sevgili eşime...*

TEŞEKKÜR

Öncelikle, tez danışmanlığımı tereddüt etmeden kabul eden ve çalışmam sırasında bilgi ve tecrübeleriyle bana yol gösteren saygıdeğer hocam Prof. Dr. Mehmet BAHTİYAR'a teşekkürlerimi ve şükranlarımı sunuyorum. Tez çalışmamın hazırlanması sırasında çok kıymetli önerileriyle bana yol gösteren ve ilgilenen tez jüri üyeleri değerli hocalarımdan Doç. Dr. Esra HAMAMCIOĞLU'na ve Dr. Öğretim Üyesi Özlem ATA POLAT'a, yüksek lisansa başlamama vesile olan ve her daim desteğini hissettiren aile dostumuz çok sevgili abim Ertuğral İŞÇAN'a, bu süreçte ve öncesinde hep yanımda olan, hiçbir desteğini esirgemeyen ve her daim beni motive eden değerli anneciğim Özgül DEDA'ya ve babacığım Hasan Tahsin DEDA'ya ve tüm manevi desteği, motivasyonu ve bu süreçteki sabrı için sevgili eşim Cem ERGÖREN'e, akademik araştırmalarımnda bana destek olan ve değerli vaktinden zaman ayırarak tezimi okuyup önerilerini sunan kıymetli arkadaşım Av. Onur GÜNERİ'ye, tez yazım aşamasında verdiği tüm motive edici telkinleri için arkadaşım Av. Özge BİLİCİ KÖSE'ye ve birlikte çalıştığım ve tez yazım sürecimde iş yerinde bana her türlü kolaylığı sağlayan ve moral desteği veren saygı değer meslektaşım Av. Aslı İrem ÇAPAR TUNA'ya ayrı ayrı çok teşekkür ederim.

Özge DEDA ERGÖREN

İÇİNDEKİLER

İNTİHAL SAYFASI.....	i
ÖZET	ii
ABSTRACT.....	iii
İTHAF	iv
TEŞEKKÜR.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR.....	x
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ANONİM ORTAKLIKTA GENEL KURULU TOPLANTIYA ÇAĞIRMA YETKİSİ VE ÇAĞRI USULÜ

I.	Anonim Ortaklıkta Organlar, Aralarındaki İlişki ve Organ Kavramı	2
A.	Anonim Ortaklık Organı Olarak Genel Kurul.....	6
B.	Genel Kurul Toplantılarının Sınıflandırılması	8
1)	Gerçekleştirilme Zamanı Bakımından	8
a)	Olağan Genel Kurul Toplantısı	8
b)	Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı	10
2)	Gerçekleştirileceği Yer Bakımından	12
a)	Fiziki Genel Kurul	12
b)	Elektronik Ortamda Genel Kurul	12
3)	Çağrı Yapılıp Yapılmaması Bakımından	17
a)	Çağrısız Genel Kurul	17
b)	Çağrılı Genel Kurul.....	20
C.	Anonim Ortaklık Genel Kurul Kararının Tanımı ve Hukuki Niteliği.....	21
II.	Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Gündeme	24
	Bağılılık İlkesi.....	24
III.	Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Çağrıya Yetkili Olanlar	28
A.	Yönetim Kurulu.....	29
B.	Tek Pay Sahibi	31
C.	Azınlık Pay Sahipleri	31
D.	Diğer Yetkililer	33
1)	Kayyım.....	33
2)	Tasfiye Memurları	34
3)	İflas İdaresi.....	35
4)	Konkordato Komiseri.....	36

5) Şirket Ana Sözleşmesi ile Çağrı Yetkisinin Düzenlenip	36
Düzenlenemeyeceği Meselesi	36

İKİNCİ BÖLÜM

ANONİM ORTAKLIKTA TEK PAY SAHİBİNİN GENEL KURULU TOPLANTIYA ÇAĞRI YETKİSİ

I. Genel Olarak Tek Pay Sahibinin Çağrı Yetkisi ve Niteliği	40
II. Tek Pay Sahibine Çağrı Yetkisi Tanınmasının Nedenleri ve Sonuçları	42
A. Organ Eksikliğinin ve Özellikle Ortaklığın Feshinin Engellenmesi	43
B. Ortaklık İşlerinin İfasında Ertelemenin Önüne Geçilmesi	43
C. Pay Sahiplerinin Yönetime Dahil Edilmesi	44
D. Ortaklık Yönetiminin Kayyıma Bırakılmak İstenmemesi	44
E. Denetçinin Çağrı Yetkisinin Bulunmamasının Neden Olduğu Boşluğun Doldurulmak İstenmesi	45
III. Tek Pay Sahibinin Çağrı Yetkisinin Değerlendirilmesi	45
A. Vazgeçilmez Haklar Bakımından	45
B. Müktesep Haklar Bakımından	46
C. Tek Borç İlkesi Bakımından	49
IV. Tek Pay Sahibinin Çağrı Yetkisini Kullanmasının Maddi	49
Koşulları	49
A. Yönetim Kurulunun Devamlı Olarak Toplanamaması	50
1) Yönetim Kurulu Üyelerinin Toplantıya Çağrılmaması	51
2) Yönetim Kurulu Toplantı Yeter Sayısının Oluşturulmaması veya	55
Toplantı Yeter Sayısının Toplantı Sırasında Korunamaması Sorunu	55
3) Menfaat Çatışması İçinde Bulunan Pay Sahiplerinin Aynı Zamanda	57
Yönetim Kurulu Üyeleri Olması	57
B. Toplantı Nisabının Oluşmasına İmkan Bulunmaması	58
C. Yönetim Kurulunun Mevcut Olmaması (Organ Eksikliği) ve Organ Eksikliği Kavramının Yorumlanmasına İlişkin Görüşler	60
1) Dar Anlamda Yorumlanması Görüşü	63
2) Geniş Anlamda Yorumlanması Görüşü	66
V. Tek Pay Sahibinin Çağrı Yetkisini Kullanmasının Şekli	68
Koşulları	68
A. Toplantı Çağrısının Yapılmamış Olması	68
B. Mahkemeye Başvuru ve Usule İlişkin Konular	69
1) Mahkemeye Başvuruda Davacı Sıfatı	71
2) Mahkemeye Başvuruda Davalı Sıfatı	75
3) Görevli ve Yetkili Mahkeme	76

C.	Mahkemenin İncelemesi ve Kararı	76
1)	Mahkemenin İncelemesi.....	76
2)	Mahkeme Kararı	77
D.	Tek Pay Sahibinin Gündemi Belirlemesi Meselesi.....	78
VI.	Tek Pay Sahibinin Genel Kurulu Toplantıya Çağrı Yetkisi ile Organ Eksikliği Nedeniyle Anonim Ortaklığın Feshi Arasındaki İlişki.....	80
VII.	Tek Pay Sahibinin Genel Kurulu Toplantıya Çağrı Yetkisinin Tek Ortaklı Anonim Şirketler Bakımından Uygulanabilirliği.....	85

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ANONİM ORTAKLIKTA AZINLIĞIN GENEL KURULU

TOPLANTIYA ÇAĞRI YETKİSİ

I.	Anonim Ortaklıkta Azınlık Kavramı ve Türleri.....	87
A.	Anonim Ortaklıkta Azınlık Kavramı.....	87
B.	Azınlık Türleri.....	88
1)	Oransal Azınlık.....	88
2)	Nominal Azınlık	89
3)	Fiili Azınlık.....	89
II.	Anonim Ortaklıkta Azınlık Hakları ve Sınıflandırılması.....	91
A.	Olumlu Azınlık Hakları.....	93
B.	Olumsuz Azınlık Hakları	94
III.	Azınlığın Genel Kurulu Toplantıya Çağrı Yetkisine Genel.....	95
Bakış		95
IV.	Azınlığın Çağrı Yetkisini Kullanma Koşulları	99
A.	Gerektirici Sebebin ve Gündemin Yönetim Kuruluna Sunulması	99
B.	Gündeme Madde Eklenmesinin Talep Edilmesi.....	102
V.	Yönetim Kurulunun Azınlığın Talebi Karşısındaki Tutumuna Bağlanan Hukuki Sonuçlar	105
A.	Yönetim Kurulunun Azınlığın Çağrı Talebini Kabul Etmesi ve Toplantıyı Süresinde Yapması.....	105
B.	Yönetim Kurulunun Azınlığın Çağrı Talebini Kabul Etmesine Rağmen Toplantı Çağrısını Süresinde Yapmaması	108
C.	Yönetim Kurulunun Azınlığın Gündeme Madde Eklenmesi Talebi.....	110
Karşısında Durumu		110
D.	Yönetim Kurulunun Azınlığın Talebini Reddetmesi veya Bu Talebe	111
Cevap Vermemesi Halinde Mahkemeye Başvuru ve Usule İlişkin Konular.....		111
1)	Mahkemeye Başvuruda Davacı ve Davalı Sıfatı.....	113
2)	Görevli ve Yetkili Mahkeme	115
3)	Mahkemenin İncelemesi ve Kararı.....	115

SONUÇ	122
KAYNAKÇA.....	126

KISALTMALAR

AŞ: Anonim Şirket

AY.: Anayasa

BATİDER: Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi

bkz.: Bakınız

BTHAE: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları

BUHFD: Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

C.: Cilt

dn.: Dipnot

E.: Esas

EGKS: Elektronik Genel Kurul Sistemi

EGKY: Anonim Şirketlerde Elektronik Ortamda Yapılacak Genel Kurullara İlişkin Yönetmelik

E.T: Erişim Tarihi

ETTK: 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu

GK: Genel Kurul

GKY: Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak Bakanlık Temsilcileri Hakkında Yönetmelik

GÜHFD: Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

HAAO: Halka Açık Anonim Ortaklık

HD: Hukuk Dairesi

HMK: 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu

İİK: 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu

İÜHFM: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası

K.: Karar

m.: Madde

P.: Paragraf

RG: Resmi Gazete

S.: Sayı

s.: Sayfa

SerPK: 6362 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu

TAAD: Türkiye Adalet Akademisi Dergisi

TFM: Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi

TMK: 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu

TMS: Türkiye Muhasebe Standartları

TTK: 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu

TTSG: Türk Ticaret Sicil Gazetesi

vd.: Ve devamı

YK: Yönetim Kurulu

GİRİŞ

Tezimizin amacı halka kapalı anonim ortaklık genel kurulunun tek pay sahibi ve azınlık pay sahipleri tarafından toplantıya çağırılması hususunu, yürürlükteki 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve ikincil mevzuatta yer alan düzenlemeler ışığında değerlendirmektir. Kimi yerlerde tez konumuz ile ilgili öğretilerdeki fikir ayrılıkları, tartışma ve eleştiriler ele alınarak, ilgili bölümlerde yeri geldiğinde ilk derece mahkemesi ve Yargıtay kararlarına da yer verilmek suretiyle pratik hayattaki durum ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Tezimiz üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde anonim şirketin zorunlu organlarından olan genel kurul üzerinde durularak, organ niteliği ve yönetim kurulu ile arasındaki ilişkiye yer verilmiştir. Buradan hareketle genel kurul kararının tanımı ve hukuki niteliğine değinilerek, genel kurul toplantılarının sınıflandırmaları incelenmiş ve genel kurul toplantılarında gündeme bağlılık ilkesinden bahsedilmiştir. Ayrıca genel kurul toplantılarında çağrı ve çağrıda bulunmaya yetkili olanlar irdelenmiştir.

İkinci bölümde, 6762 sayılı eski Türk Ticaret Kanunu döneminde bulunmayan ancak yürürlükte bulunan 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile tek pay sahibine ilk kez tanınmış olan genel kurulu çağrı yetkisine yer verildikten sonra, neden tek pay sahibine bu yetkinin tanındığının sebep ve sonuçları üzerinde durulmuş ve bu yetki vazgeçilmez haklar, müktesep haklar ile tek borç ilkesi bakımından değerlendirilmiştir. Tek pay sahibinin çağrı yetkisini kullanmasının maddi ve şekli koşulları ele alınarak, bu yetki ile organ eksikliği sebebiyle anonim ortaklığın feshi ilişkisi üzerinde durulmuş ve tek ortaklı şirketler bakımından bu yetkinin uygulanabilirliği değerlendirilmiştir.

Son bölüm olan üçüncü bölümde ise, azınlığın genel kurulu toplantıya çağrı yetkisi üzerinde durulmuştur. Bu bölümde azınlık kavramı incelenerek genel olarak azınlık haklarının sınıflandırılmasına ve bu hakların ortak ve farklı noktalarına kısaca değinilerek, azınlığın genel kurulu toplantıya çağrı prosedürü detayları ile incelenmeye çalışılarak tezimiz, araştırmalarımız neticesinde edindiğimiz görüşleri ortaya koyduğumuz sonuç bölümü ile tamamlanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ANONİM ORTAKLIKTA GENEL KURULU TOPLANTIYA

ÇAĞIRMA YETKİSİ VE ÇAĞRI USULÜ

I. Anonim Ortaklıkta Organlar, Aralarındaki İlişki ve Organ Kavramı

TTK¹'de, ETTK'dan² farklı olarak kanunen iki zorunlu organa yer verilmiş olup, bunlar genel kurul ve yönetim kuruludur. ETTK döneminde bu iki organ arasında hiyerarşi bulunup bulunmadığı ya da aralarında ast-üst ilişkisinin bulunduğu dair tartışmalar bulunmaktaydı³. Genel kurul, TEKİNALP tarafından “*pay sahipleri demokrasisinin uygulandığı, birçoğu devredilemez nitelikte olan yetkilere sahip bir iç organ*”⁴ olarak ifade edilmektedir. İç organ, organın tüzel kişinin iç işlerinde faaliyet göstermesi ve tüzel kişiyi üçüncü kişilere karşı temsil etme yetkisine sahip olmamasını ifade etmektedir⁵. Başka bir anlatımla, genel kurulu tüzel kişinin iradesini ortaya koyan kararların uygulayıcısı konumunda olmadığı için bu

¹ 14/2/2011 Tarihli RG, S.: 27846.

² 9/7/1956 Tarihli RG, S.: 9353. ETTK'da anonim ortaklık; genel kurul, yönetim kurulu ve denetçiler olmak üzere üç zorunlu organdan meydana geliyordu.

³ Genel kurulun üst organ niteliğine sahip olduğu yönünde bkz. Oğuz İMREGÜN; *Anonim Ortaklıklar*, Yenilenmiş 4. Bası, Yasa Yayınları, 1989, s. 100; Tuğrul ANSAY; *Anonim Şirketler Hukuku*, 6. Basım, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1982, s. 169; üst organ niteliğinde olmadığı yönünde bkz. Reha POROY / Ünal TEKİNALP / Ersin ÇAMOĞLU; *Ortaklıklar Hukuku I*, Vedat Kitapçılık, 15.Bası, İstanbul, 2021, P. 664. Genel kurul ve yönetim kurulu arasındaki ilişki ve tarihsel süreçte geçirmiş olduğu değişimler hakkında daha detaylı bilgi için ayrıca bkz. Harun KESKİN; *Anonim Şirket Genel Kurulu ile Yönetim Kurulu Arasındaki İlişkinin Tarihsel Süreçte Geçirdiği Değişim ve Organların Yetkilerine Genel Bir Bakış*, Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, Eylül 2018, C. XXXIV, S. 3, s. 241-274; Esra KAŞAK; *Anonim Şirketlerde Genel Kurul ile Yönetim Kurulu Arasındaki Yetki Dağılımına İlişkin Temel Esaslar*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, Aralık 2019, s. 73- 148.

⁴ POROY (TEKİNALP/ÇAMOĞLU), *Ortaklıklar*, P. 664; Ünal TEKİNALP; *Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku ile Tek Kişi Ortaklığının Esasları*, İstanbul 2012, P. 13-06; Oruç Hami ŞENER; *Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019, s. 460; Hasan PULAŞLI; *Şirketler Hukuku Şerhi, C. II.*, 4. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2022, s. 862; Mehmet BAHTİYAR/ Esra HAMAMCIOĞLU; *Yeni TTK'ya Göre Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantıları*, Beta Yayınları, İstanbul 2014, s. 1; Mert AKTAN; *Genel Kurul – Yönetim Kurulu Arasındaki Fonksiyon/Görev Ayrılığının Türk Ticaret Kanunu ve Kurumsal Yönetim Açısından Değerlendirilmesi*, Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 5, Sayı 1, Haziran 2015, s. 252.

⁵ İç organ kavramı için bkz. Bilge ÖZTAN; *Medeni Hukuk Tüzel Kişilerinde Organ Kavramı ve Organın Fillerinden Doğan Sorumluluk*, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara, 1970, s. 103; Ergun ÖZSUNAY; *Medeni Hukukumuzda Tüzel Kişiler*, Gözden Geçirilmiş 5. Bası, İstanbul, 1982, s. 74.

organ bir tür iç organ olarak nitelendirilmektedir⁶. Genel kurul kararları, iç ilişkide hüküm ifade etmekte⁷; dış dünyaya yansması ise yönetim kurulunca bu kararların uygulanması ya da kararların tescil ve ilan edilmesi ile gerçekleşmektedir⁸.

TTK m. 374'teki “Yönetim kurulu ve kendisine bırakılan alanda yönetim, kanun ve esas sözleşme uyarınca genel kurulun yetkisinde bırakılmış bulunanlar dışında, şirketin işletme konusunun gerçekleştirilmesi için gerekli olan her çeşit iş ve işlemler hakkında karar almaya yetkilidir.” düzenlemesi ile anonim şirketler bakımından kanunda zorunlu iki organ olarak öngörülmüş olan genel kurul ve yönetim kurulu arasında bir görev ve iş bölümü ayrımı bulunduğu ve ETTK dönemindeki tartışmalara da son verilmiş olduğu söylenebilir⁹. Başka bir anlatım ile Türk hukukunda organlar arasında bir fonksiyon/işlev ayrımı bulunmakta olup hiyerarşi söz konusu değildir¹⁰. İşlevler ayrılığı her organın, kendine ait bulunan alan içerisinde ve kendisine tanınan işleve ilişkin düzenlenen yetkiler kapsamında, bu yetkilerini ifa etmesini, birbirlerinin alanlarına müdahalede bulunamamasını ve/veya yetki alanları dahilindeki konuları üçüncü taraflara devretmemesini ya da başka organın hareket alanındaki konuları ondan almamasını veya kendilerine özgülenmiş hareket alanlarında birbirlerine yönergede bulunamamasını ifade etmektedir¹¹. Buradan hareketle genel kurul diğer organları seçer, ancak bu organların yerine geçerek onların yetkilerini kullanamaz; dolayısıyla genel kurulun yönetim kurulu üyelerini seçmesi, ibra etmesi ve görevden alması, ona yönetim kurulu karşısında üst organ niteliği kazandırmayıp, genel kurulun seçme azletme organı olduğunu göstermektedir¹².

⁶ Ünal **TEKİNALP**; *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku*, Vedat Kitapçılık, Güncelleştirilmiş 5. Bası, İstanbul, 2020, P. 10, s. 215; Direnç **AKBAY**; *Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Limited Ortaklık Genel Kurulun Toplanma ve Karar Alma Esasları*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2010, s. 17.

⁷ **PULAŞLI**, C. II. s. 462.

⁸ **BAHTİYAR/HAMAMCIOĞLU**, *Genel Kurul Toplantıları*, s. 1; **KARAHAN/HUYSAL**, s. 519.

⁹ Fatih **BİLGİLİ**/ Ertan **DEMİRKAPI**; *Şirketler Hukuku*, Dora Basım Yayın, Bursa, 2013, 9. Bası, s. 258. Genel Kurul ile Yönetim Kurulu arasındaki ilişkinin eşitlik ilkesine dayandığı yönünde bkz. **ŞENER**, *Ortaklıklar*, s. 460.

¹⁰ **PULAŞLI**, C. II., P.15, s. 865; Mehmet **BAHTİYAR**; *Ortaklıklar Hukuku*, Güncellenmiş 16. Bası, Beta Yayınları, İstanbul, Mayıs 2022, s. 128-129; **ŞENER**, *Ortaklıklar*, s. 460; **KARAHAN/HUYSAL**, s. 519; **AKTAN**, s. 250.

¹¹ **TEKİNALP**, *Sermaye Ortaklıkları*, P. 11-08, s. 221.

¹² Seniha **DAL**; 6102 sayılı *Türk Ticaret Kanunu'nun Anonim Şirket Genel Kurulu'na Özgü Düzenlemeleri*, Prof. Dr. Erhan Adal'a Armağan, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2012, s. 662-663.

Buna sebep olan husus genel kurulun yetkilerinin kanunda belirtilen hallerle sınırlı olduğunun ve genel kurulun kanunda belirtilmeyen hallerde ancak esas sözleşmede yer alıyorsa karar verebileceğinin TTK m. 408/1 ile hükme bağlanması ve TTK m. 340'taki ana sözleşmeye hüküm konulmasına ilişkin getirilmiş olan kanuni sınırlamadır¹³. Nitekim TTK m. 408'deki bu düzenlemenin, TBK m. 26, 27'deki ve TMK m. 23/2'de sınırlamaların dışında bir sınırlama getirmesi öğretide MOROĞLU tarafından da eleştirilmektedir¹⁴.

Her ne kadar “TTK m. 408/2'de genel kurulun devredilemez görev ve yetkileri”¹⁵ sayılmış olsa da burada sayılanlar dışında kanunun farklı hükümlerinde düzenlenen birleşme¹⁶, bölünme ve tür değiştirme (TTK m. 151-189), tasfiye memurunun atanması (TTK m. 536) gibi işlemler de genel kurulun devredilemez görev ve yetkileri arasında yer almaktadır¹⁷.

TTK m. 407'de, “*pay sahiplerinin şirket işlemlerine ilişkin haklarını kural olarak genel kurulda kullandıkları*” düzenlenmiştir. Bu hükümden hareket edildiğinde genel kurulun şirketin tüm pay sahiplerinin katılımıyla oluşan kurul niteliğine sahip bir organ olduğu görülmektedir. Bununla birlikte TTK m. 125 uyarınca ticaret şirketleri tüzel kişiliği haiz olduklarından, genel kurulun ayrı bir tüzel kişiliği de bulunmamaktadır. Tüm pay sahiplerinin doğal üyesi olduğu bu organda pay sahipleri sahip oldukları oy hakları vasıtasıyla tüzel kişinin iradesinin oluşumu sürecine katıldıkları gibi, diğer pay sahipliği haklarını da kullanırlar¹⁸. Öte yandan

¹³ **BAHTİYAR**, *Ortaklıklar*, s. 132. TTK m. 340 hükmünün dar yorumlanmaması ile ilgili ayrıca bkz. Fatih **BİLGİLİ** / Ertan **DEMİRKAPI**, *Şirketler Hukuku Dersleri*, 8. Basım, Eylül, 2021, s.214.

¹⁴ MOROĞLU bu durumu “*anonim şirkete adeta çelik korse giydirildiği*” şeklinde ifade ederek gereğinden fazla sınırlandırıldığı gerekçesiyle eleştirmektedir bkz. Erdoğan **MOROĞLU**; *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Değerlendirme ve Öneriler*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2016, 8. Baskı, s. 16.

¹⁵ Devredilemez yetkiler kapsamına giren hususlarda genel kurul dışında karar alınamamasının yönetim kurulunun nihai karar organı olarak hareket etmesinin engellendiğine ilişkin bkz. **KAŞAK**, s. 488 vd.

¹⁶ Sermaye şartlarının TTK m. 155'te belirtilen şartları sağlaması halinde, TTK m. 156 düzenlemesi uyarınca birleşme raporunu düzenleme, inceleme hakkını sağlama ve birleşme sözleşmesinin genel kurul kararı ile onaylanmasını sunmayabilirler. Kanunun tanımış olduğu bu imkan ile sermaye şirketleri TTK m. 155'te düzenlenen şartları karşıladığı takdirde “*kolaylaştırılmış birleşme*” de birleşme işlemine, genel kurulun onayı aranmaksızın yönetim kurulunun kararı ile gerçekleşebilme imkanı tanınmıştır.

¹⁷ Ünal **TEKİNALP**; *Tek Kişilik Anonim Ortaklık I, (Tek Pay Sahipli Anonim Ortaklık)*, İstanbul, 2012, P.13-11, s. 226-227; **ÇAMOĞLU** (TEKİNALP/POROY), *Ortaklıklar*, P.665, s. 534; **BAHTİYAR**, *Ortaklıklar*, s. 132. Bu konuda ayrıca bkz. **KESKİN**, s. 241 vd.; **KAŞAK**, s. 130-148.

¹⁸ **TEKİNALP**, *Sermaye Ortaklıkları*, P.11 s. 215.

tüzel kişi TMK m. 50/2’de de belirtildiği gibi organlarının yapmış olduğu hukuki işlemlerle bağlıdır¹⁹.

Yukarıda belirtilmeye çalışıldığı üzere tüzel kişilerde oldukça önemli olan organ kavramının kanunda tanımı bulunmamakla beraber, öğretide aşağıda aktarılmaya çalışılacağı gibi çeşitli tanımlara rastlanılmaktadır.

Organ, tüzel kişilerden ayrı olarak düşünölemeyen ve tüzel kişinin iradesini meydana getiren, açıklayan ve iradesini ortaya koyan kurullar ve kişilerdir²⁰. Organlar, geniş ve dar anlamda olmak üzere ayrıma tabi tutulacak olduğunda; geniş anlamda organ yönetim kurulu ve genel kurul gibi kurullar veya kişilerce tüzel kişinin yönetim gözetim ve denetim fonksiyonlarını yerine getirilmesiyken; dar anlamda organ ise, tüzel kişilerin iradesini meydana getirerek uygulayan yönetim kurulu üyeleri, müdürler veya şirket yönetimine katılanlar gibi kişilerdir²¹.

Başka bir anlatımla organ, kanunla, tüzel kişinin tüzüğü, iç yönergesiyle yetkilendirilen ve tüzel kişi için önem arz eden fonksiyonları kesintisiz ve bağımsız olarak gerek üçüncü kişilerle olan ilişkilerde gerekse tüzel kişinin iç organizasyonunda yerine getirmek için yetkilendirilen veya kendisine bu tip görevleri fiilen ve üçüncü kişilerce ayırt edilebilecek biçimde münferiden yerine getirme yetkisi tanınmış kişi ya da kişi gruplarıdır²². Kısaca organlar, tüzel kişilerin fiil ehliyetini sahip olabilmesine ve bu ehliyeti kullanabilmesine yararlar²³.

Tüzel kişiler ehliyetleri ile hak edinin borç ve sorumluluk üstlenebilmek için, ayırt etme gücü ve erginlik gibi gerçek kişilere özgü niteliklere ve vasi gibi yasal temsilcilere değil de “organlara” muhtaçtırlar²⁴. Bu sebeple de tüzel kişiliğin iradesi organları aracılığıyla açıklanmaktadır (TMK m. 50/1)²⁵. Fiil ehliyetini tüzel kişiler, kanun ve kuruluş belgeleri doğrultusunda zaruri organları haiz oldukları takdirde

¹⁹ ÖZSUNAY, s.76.

²⁰ PULAŞLI, C. II., P.15, s. 862; AKTAN, s. 246.

²¹ TEKİNALP, *Sermaye Ortaklıkları*, P. 11-02, s. 220.

²² Bilge ÖZTAN; *Medeni Hukukun Temel Kavramları*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2021, s. 347.

²³ İsmail Cem SOYKAN; *Anonim Ortaklıklarda Organ Yokluğu*, İstanbul, Ocak 2012, s. 5. Tüzel kişilerin fiil ehliyeti ve fiil ehliyetinin kullanılması ile ilgili düzenleme için sırasıyla bkz. TMK m. 49 ve TMK m. 50.

²⁴ Rona SEROZAN; *Medeni Hukuk Genel Bölüm / Kişiler Hukuku*, İstanbul, 2015, s. 504.

²⁵ Bkz. TMK 50/1.

kazanmaktadırlar (TMK m. 49)²⁶. Bu hükme göre tüzel kişiler, fiil ehliyetini kanuna ve ana statülerine göre zorunlu organlarını oluşturdukları anda kazanacak olup, bu da tüzel kişinin organlarını oluşturması seçim veya atama yolu ile gerçekleşecektir²⁷. Burada organların oluşumuna kısaca değinmek gerekecektir. Ortaklığın iki zorunlu organından biri olan genel kurul, yönetim kurulunun aksine seçim veya atama ile oluşturulmayıp pay sahiplerinin kanundan doğan pay sahipliği haklarını kullanmaları için TTK tarafından oluşturulmuş bir organdır. Daha detaylı açıklamak gerekirse, yönetim kurulu da tıpkı genel kurul gibi TTK uyarınca öngörölmüş zorunlu organ olmakla birlikte, üyeleri genel kurul tarafından seçilmeyi gerektirmekteyken; genel kurul ise şirketin tüm pay sahiplerinin katılımıyla oluşan bir kurul olup herhangi bir pay sahibinin bu sıfatı kazanması için seçim veya atama durumu gerekmemektedir. Bir diğer ifade ile yönetim kurulunu oluşturan üyeler seçimle belirlenirken; genel kurulu oluşturan pay sahiplerinin, hali hazırda sahip oldukları pay sahipliği sıfatı ile seçim veya atama işlemine gerek duyulmaksızın genel kurulu meydana getirdiklerini söylemek yanlış olmayacaktır.

A. Anonim Ortaklık Organı Olarak Genel Kurul

Anonim ortaklıklarda genel kurul, “*TTK m. 407 ile TTK m. 451*” arasında düzenlenmiştir. Kanundaki bu düzenlemelere ek olarak, anonim şirketlerde genel kurul ile ilgili düzenlemeler “*Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak Bakanlık Temsilcileri Hakkında Yönetmelik*”²⁸ ve yine “*Anonim Şirketlerde Elektronik Ortamda Yapılacak Genel Kurullara İlişkin Yönetmelik*”²⁹ hükümleri ile birlikte değerlendirilerek incelenmektedir.

Şirketin birçok hususa ilişkin kararlar, pay sahipleri ya da temsilcilerinin katılımı ile yılda en az bir kere ve gereklilik halinde toplanan genel kurulda alınmaktadır³⁰. Başka bir deyişle pay sahipleri, genel kurul toplantılarında kanunen sahip oldukları hakları kendi iradeleri doğrultusunda alınacak kararlara olumlu olarak katılıp katılmama şeklinde beyanda bulunarak kullanmaktadırlar. Genel kurul dışında

²⁶ Bkz. TMK 49.

²⁷ Mustafa **DURAL** / Tufan **ÖĞÜZ**; *Türk Özel Hukuku Cilt II Kişiler Hukuku*, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2020, s. 255.

²⁸ 28.11.2012 tarihli RG, S. 28481.

²⁹ 28.08.2012 tarihli RG, S. 28395.

³⁰ **BAHTİYAR**, *Ortaklıklar*, s. 130; **BAHTİYAR/HAMAMCIOĞLU** *Genel Kurul Toplantıları*, s. 3.

pay sahiplerinin oy haklarını kullanmaları olası değildir³¹. Dolayısıyla, pay sahipleri veya temsilcilerinin genel kurulda şahsen yer almaları (ya da online olarak katılım sağlamaları) ve oy haklarını kullanmaları zorunlu olup; bu zorunluluk genel kurul toplantılarının yapılışının kanunda detaylı olarak düzenlenmesi sonucunu doğurmuştur³².

TTK m. 408'deki “Genel kurul, kanunda ve esas sözleşmede açıkça öngörülmüş bulunan hâllerde karar alır” düzenlemesi ile genel kurulun ortaklığın karar alma işlevini yerine getireceği açıkça belirtilmiştir. Dolayısıyla, genel kurul, karar organıdır³³. Öte yandan TTK m. 408 hükmündeki düzenlemenin, genel kurulun yalnızca yönetim kurulunun görev ve yetkileri haricinde kalan bir konuda ve kanunda ya da ana sözleşmede öngörülmüşse karar alabileceği sonucunu doğurması genel kurulun yetkilerine aşırı sınırlama getirilerek yönetim kuruluna ağırlık verildiği şeklinde ifade edilmektedir³⁴. Buradan hareketle genel kurul, anonim ortaklığın zorunlu, fakat sürekli görevde bulunmayan organıdır³⁵. Karar organı olup icra organı olmayan genel kurulun alınan kararlardan dolayı sorumluluğu da bulunmamaktadır³⁶. Dolayısıyla, genel kurulun haksız fiil işlemesi de söz konusu olmaz³⁷.

Genel kurul kararlarının dış ilişkiye yansıtılması, yönetim kurulunun bu kararları icra etmesi ile gerçekleşir³⁸. Kararların uygulanması yönetim kuruluna ait olduğundan, yönetim kuruluna genel kurul kararlarına karşı iptal davası açabilme imkanı tanınmıştır³⁹.

³¹ BİLGİLİ/DEMİRKAPI, *Şirketler Hukuku Dersleri*, s. 211.

³² BİLGİLİ/DEMİRKAPI, *Şirketler Hukuku*, s. 259.

³³ ÖZTAN, s. 95; PULAŞLI, C. II., s. 862; İMREGÜN, *Anonim Ortaklıklar*, s. 99; POROY/TEKİNALP (TEKİNALP/ÇAMOĞLU) *Ortaklıklar*, P. 513, s. 358; Erdoğan MOROĞLU; *Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, 8. Baskı, İstanbul, 2020, s.8.; SOYKAN, s. 56.

³⁴ BAHTİYAR, *Ortaklıklar*, s. 129; BAHTİYAR/HAMAMCIOĞLU, *Genel Kurul Toplantıları*, s. 8-9. Genel kurul ile yönetim kurulu arasındaki ilişkinin eşitlik ilkesine dayandırmakla birlikte kanunda ya da ortaklık esas sözleşmesinde yazılı olmayan konularda yönetim kurulunun yetkili olduğuna ilişkin bu görüşün eleştirisi ve değerlendirmesi için ayrıca bkz. KESKİN, s. 268-270.

³⁵ PULAŞLI, C. II., s. 863; ŞENER, *Ortaklıklar*, s. 460; Ayşe SUMER; *Ticaret Hukuku Ders Kitabı*, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2015, s. 207.

³⁶ BAHTİYAR, *Ortaklıklar*, s. 130; Güzin ÜÇİŞİK / Aydın ÇELİK; *Anonim Ortaklıklar Hukuku*, 1. Cilt, Ankara, 2013, s. 45.

³⁷ İlhan YİĞİT; *Anonim Ortaklık Genel Kurulunun İşleyişi ve Ortaya Çıkan Sorunlar*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2005, s. 4.

³⁸ KARAHAN/HUYSAL, s. 519.

³⁹ Bkz. TTK m. 446.

Çok istisnai de olsa genel kurulun bazı kararları icrai nitelik taşıyabilmekte; başka bir ifade ile yönetim kurulunun ayrıca icra etmesine gerek olmaksızın kendiliğinden netice doğurabilmektedir. Bu nitelikteki kararlara örnek olarak, TTK m. 359'a göre YK üyelerinin seçimi ve TTK m. 364'e göre yönetim kurulu üyelerinin azledilmeleri, TTK m. 424'te düzenlenen yönetici ve denetçilerin ibrası, TTK m. 456 vd. hükümlerine göre şirket sermayesinin artırılması verilebilir⁴⁰.

Genel kurulun fiili ya da hukuki nedenle uzun süre toplanamaması anonim ortaklığı organsız bırakmakta ve şirket hakkında (feshe kadar gidebilen bir süreci düzenleyen) TTK m. 530'un uygulanması sonucunu doğurmaktadır⁴¹. Bu nedenle organsızlık hali, şirketin sona ermesi nedenlerinden biri olarak öngörülmüştür⁴².

B. Genel Kurul Toplantılarının Sınıflandırılması

Genel kurul toplantıları temel olarak gerçekleştirilme zamanına (olağan-olağanüstü), fiziki katılım olup olmamasına (fiziki ortamda-elektronik/sanal ortamda) ve toplantıya davet şekline göre (çağrılı genel kurul – çağrısız genel kurul) sınıflandırılmaktadırlar. Biz de tezimizin bu başlığı altında, toplantı zamanı, yeri ve toplantıya davet şekli bakımından bu sınıflandırmalar ve bunlarla ilgili açıklamalarımıza yer vereceğiz.

1) Gerçekleştirilme Zamanı Bakımından

TTK m. 409/1-2 hükümlerinde, genel kurul toplantılarının yapılma zamanları düzenlenmiş olup zaman bakımından genel kurul toplantıları olağan ve olağanüstü genel kurul toplantıları olarak iki grupta sınıflandırılmaktadır.

a) Olağan Genel Kurul Toplantısı

Anonim şirketin zorunlu organlarından biri olan genel kurulun, yılda bir toplanması gerekir ve “*bu toplantının her faaliyet döneminin bitiminden itibaren üç ay içerisinde yapılması*” zorunludur (TTK m. 409/1). Bu şekilde zorunlu olarak

⁴⁰ ÜÇİŞİK/ÇELİK, s. 218.

⁴¹ ÇAMOĞLU (POROY/TEKİNALP), *Ortaklıklar*, P.662, s.529. Organ yokluğunun TTK hükümleri kapsamında değerlendirilmesi hususunda bkz. SOYKAN.

⁴² ÇAMOĞLU (POROY/TEKİNALP), *Ortaklıklar*, P. 741f, s. 610; Hasan PULAŞLI; *Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Güncellenmiş ve Genişletilmiş*, 4. Baskı, Ankara 2016., s. 352; ŞENER, *Ortaklıklar*, s. 631; BAHTİYAR, *Ortaklıklar*, s. 319; BİLGİLİ/DEMİRKAPI, *Şirketler Hukuku*, s. 258.

yapılması gerekli olan toplantı “*olağan genel kurul toplantısı*” olarak adlandırılmaktadır⁴³.

Olağan genel kurul toplantısının zamanına ilişkin hüküm düzen kuralı olup, zamanı her ne kadar kanun ile belirlenmiş ise de toplantının daha sonra yapılmış olması, alınan kararların geçerliliğini etkilemez⁴⁴. TTK m. 409’daki üç aylık süreye uymamaya doğrudan bir yaptırım düzenlenmemiş olması nedeniyle bu süre niteliği itibari ile hak düşürücü değil düzenleyicidir⁴⁵. Kanunda öngörülen üç aylık süre içerisinde olağan genel kurul toplantısının gerçekleştirilmemesine herhangi bir doğrudan yaptırım düzenlenmediği görülmektedir. Fakat olağan genel kurul toplantılarının kanunda öngörülen zaman zarfı içerisinde gerçekleştirilmemesinden ötürü ortaklık ve/veya pay sahipleri zarara uğrarsa, genel kurulu toplantıya çağırma görevli kimselerin sorumluluğu doğacaktır⁴⁶. Belirtmek gerekir ki burada doğacak sorumluluk TTK m. 553 madde başlığında da yer aldığı gibi yönetim kurulu üyeleri ve tasfiye memurları bakımından söz konusu olacaktır; zira yükümlülüklerinden biri olan çağrı yetkisi kusurları ile ihlal edilmiş olacaktır. Ancak tek pay sahibi ve azınlığa TTK m. 410-412 hükümleri uyarınca tanınmış olan çağrı yetkisi niteliği itibari ile yükümlülük olmayıp bir haktır. Bu sebeple de tek pay sahibinin ve azınlığın TTK m. 553 kapsamında sorumluluğunun doğmayacağını söylememiz gerekir.

Bununla birlikte olağan genel kurul toplantısı, kanunda belirtilen zaman zarfında toplantı yeter sayısının elde edilememiş olması nedeniyle toplanamamış (TTK m. 418) veya toplansa bile azınlığın istemi üzerine ertelenmişse (TTK m. 420)⁴⁷, yapılacak olan ikinci genel kurul toplantısının niteliği değişmeyip⁴⁸, yine olağan genel kurul toplantısı olacaktır⁴⁹. Ancak burada üzerinde durulması gereken husus, genel kurul toplantısının herhangi bir sebeple ertelenmiş olması durumunda ikinci toplantı için çağrı yapılıp yapılmayacağı ve yapılacaksa da çağrının süresinin ne

⁴³ Nitekim aynı tanım, GKY m. 5’te yinelenmiştir.

⁴⁴ İMREGÜN, *Anonim Ortaklıklar*, s.108; MOROĞLU, *Hükümsüzlük*, s.89. KARAHAN/ HUYSAL s. 520;

⁴⁵ BAHTİYAR, *Ortaklıklar*, s. 136.

⁴⁶ KARAHAN/HUYSAL, s. 520; ŞENER, *Ortaklıklar*, s. 464; BAHTİYAR, *Ortaklıklar*, s.136; BAHTİYAR/HAMAMCIOĞLU, *Genel Kurul Toplantıları*, s. 39.

⁴⁷ Ayrıca bkz. GKY m. 10/4.

⁴⁸ Ümit YAYLA; *Anonim Ortaklık Genel Kurulları - Elektronik Genel Kurullar*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2013, s. 66.

⁴⁹ Bkz. GKY m. 21/2’nin 2. cümlesi: “.... Gündemin değiştirilmemesi kaydıyla, nisabın yokluğu, azlığın talebi veya genel kurulun kararıyla yahut herhangi bir nedenle toplantının ertelenmesi halinde yapılacak toplantılar hukuken önceki toplantının devamı sayılır.”

olacağına ilişkin TTK'da açık bir düzenlemenin bulunmuyor oluşudur. Öte yandan, “*Çağrısı yapılan ilk toplantıda nisabın temin edilememesi halinde, genel kurul aynı usulle yeniden toplantıya çağrılır. İlk toplantının ilan metnine, nisabın sağlanamaması halinde yapılacak ikinci toplantının çağrısına dair konulan hükümler geçersizdir.*” (GKY m. 10/3) düzenlemesine yer verilmiştir⁵⁰. Bu konu ile ilgili olarak düzenlemenin TTK yerine GKY’de düzenlenmiş olması, normlar hiyerarşisi bakımından yerinde olarak öğretide eleştirilmiş ve ortaklığın ve pay sahiplerinin menfaatleri bakımından pay sahiplerinin toplantıya azami katılım gösterebilmesi için ikinci toplantıya ilişkin çağrı süresinin kolaylaştırılmasına dair bir düzenlemeye yer verilmesi gerektiği önerilmiştir⁵¹.

b) Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı

TTK m. 409/2 ve GKY m. 5/1b uyarınca, olağanüstü genel kurul toplantıları gerektiği takdirde yapılmaktadır. Bir diğer ifade ile toplantı gündemini toplantı yapılmasını gerektiren sebeplerin oluşturduğu ve ortaklık için zaruret halinde ya da zorunlu ve acil konular ortaya çıktığı zaman gerçekleştirilen toplantılardır⁵². Dolayısıyla, şirket için önemli gelişmeler varsa bir sonraki yıl yapılacak genel kurul toplantısını beklemek yerine en kısa sürede bir “*olağanüstü genel kurul toplantısı*” yapılması gerekebilir⁵³.

Olağan ve olağanüstü genel kurul toplantıları arasında temel olarak üç farklılık bulunduğu söylenilebilir. Bunlardan birincisi, toplantı zamanına ilişkin olarak olağan genel kurulun yılda bir defa toplanması zorunlu iken, olağanüstü genel kurul toplantısı için böyle bir zorunluluğun olmayıp, şirketin olağanüstü toplanmayı gerektirecek sebeplere sahip olması durumunda bu toplantının yapıyor olmasıdır. İkinci fark ise gündem ile alakalıdır. Zira gündemin, TTK m. 409/1 ve GKY m.

⁵⁰ Ayrıca bkz. GKY m 11/1(f): “*Olağan toplantı ilanlarında; finansal tabloların, konsolide finansal tabloların, yönetim kurulu yıllık faaliyet raporunun, denetleme raporunun ve yönetim kurulunun kâr dağıtım önerisinin şirket merkez ve şube adresleri belirtilmek suretiyle anılan adreslerde pay sahiplerinin incelemesine hazır bulundurulduğu*”.

⁵¹ Ahmet **ABUT**; Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Toplantı Çağrısı, Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ağustos 2018, s. 239-240.

⁵² **ÇAMOĞLU** (POROY/TEKİNALP), *Ortaklıklar*, P. 668, s. 533; **PULAŞLI**, C. II, s. 880; **ŞENER**, *Ortaklıklar*, s. 463; **YİĞİT**, s. 12; **BAHTİYAR**, *Ortaklıklar*, s. 136.

⁵³ **ÇAMOĞLU** (POROY/TEKİNALP), *Ortaklıklar*, P. 668, s. 533; **PULAŞLI**, C. II, s. 880; **ŞENER**, *Ortaklıklar*, s. 463; **BAHTİYAR**, *Ortaklıklar*, s. 136; **ÜÇİŞİK/ÇELİK**, s. 219; Selma **ÇETİNER**/Armağan Ebru **BOZKURT YÜKSEL**/ Ali **CENGİZ**; *Ticaret Hukuku*, Detay Yayınları, Ankara, 2015, s. 292.

5/1a’da belirtilen konuları içermesi toplantının “*olağan genel kurul toplantısı*” olarak nitelendirilebilmesi için zorunludur. Hâlbuki, olağanüstü genel kurul gündemi için gerek kanunda gerekse GKY’de görüşülmesi gereken konular belirtilmemiştir. Bunun sebebi ise, olağanüstü toplantıların gündeminin şirket için görüşülmesi acil olması sebebiyle toplantının yapılmasını gerektiren durumların varlığıdır. Bir diğer ifade ile, olağanüstü toplantıya duyulan gereksinimin gündemi de belirliyor olmasıdır⁵⁴. Son fark ise, her iki tip toplantının gerçekleştirilmemesi halinde tabi oldukları yaptırımlar ile ilgilidir. Olağan genel kurul toplantısının yapılmaması yönetim kurulunun sorumluluğunu (TTK m. 553 vd.) ve hatta teorik olarak ortaklığın feshini dahi gerektirebilirken⁵⁵; olağanüstü genel kurul toplantısının gerçekleştirilmemesi de aynı şekilde yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunu gündeme getirmekle beraber ortaklığın feshine neden olmamaktadır⁵⁶. Hatta öğretide ETTK döneminde olağanüstü genel kurul toplantısının gerçekleştirilmemesi gerekli koşulların sağlanması durumunda azınlığın genel kurulu çağrı sürecini başlatmasına sebep olabileceği dile getirilmiştir⁵⁷.

Önemle belirtmek gerekir ki yukarıdaki üç temel fark ile birlikte alınan kararlar açısından olağan genel kurullar ile olağanüstü genel kurullar arasında etki ve geçerlilik bakımından fark bulunmamaktadır⁵⁸. Bu sebeple gerek olağan genel kurul toplantısında gerekse olağanüstü genel kurul toplantısında alınan kararlar TTK’da ve ikincil mevzuatta belirtilen usul ve kurallara uygun olarak alınmak kaydı ile temel olarak genel kurul kararıdır ve ortakların doğrudan veya dolaylı şekilde (temsilen) iradesini yansıtmaktadırlar.

⁵⁴ **BAHTİYAR**, *Ortaklıklar*, s. 140; **BAHTİYAR/HAMAMCIOĞLU**, *Genel Kurul Toplantıları*, s. 25; **ŞENER**, *Ortaklıklar*, s. 463; **YİĞİT**, s. 12.

⁵⁵ TTK m. 530 hükmünde, “uzun süreden beri şirketin kanunen gerekli olan organlarından biri mevcut değilse veya genel kurul toplanamıyorsa” denilerek madde hükmünde sayılan kişilerce “şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi, yönetim kurulunu da dinleyerek şirketin durumunu kanuna uygun hâle getirmesini talep için süre verilmesi ve bu süre zarfında durum düzeltilmezse mahkeme tarafından şirketin feshine karar verileceği” (TTK m.530) düzenlenmiştir. Bu madde uyarınca, olağan genel kurul toplantılarının zamanında gerçekleştirilmemesi yönetim kurulu üyelerinin görev süresinin sona erdiği hallerde yeni yönetim kurulu üyelerinin seçilememesi sonucunu doğuracaktır. Yönetim kurulu üyelerinin seçilememesi nedeniyle doğabilecek organ yokluğu tartışması ile birlikte, TTK m. 530/f.1 hükmünde “genel kurulun toplanamaması” ortaklığın feshini gerektiren nedenlerden biri olarak gündeme gelecektir.

⁵⁶ **BAHTİYAR**, *Ortaklıklar*, s. 136; **ŞENER**, *Ortaklıklar*, s. 464; **ÜÇİŞİK/ÇELİK**, s. 220.; **YİĞİT**, s. 12.

⁵⁷ **YİĞİT**, s. 12.

⁵⁸ **ANSAY**, s. 170.

2) Gerçekleştirileceği Yer Bakımından

Genel kurul toplantıları gerçekleştirildikleri yer bakımından, pay sahiplerinin toplantıyı fiziken bir araya gelerek veya elektronik ortamda gerçekleştirdikleri (sanal) olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Bu ikinin karması ise hibrit (karma) genel kuruldur⁵⁹.

a) Fiziki Genel Kurul

Pay sahiplerinin genel kurul toplantısına ortak bir fiziki mekanda bir araya gelerek katılım sağladıkları toplantılar fiziki genel kurul toplantılarıdır⁶⁰.

Genel kurul toplantıları, kural olarak, TTK m. 409/3'e göre *esas sözleşmede aksine hüküm bulunmadığı sürece şirket merkezinin bulunduğu yerde* ⁶¹ ” gerçekleştirilir.

b) Elektronik Ortamda Genel Kurul

Elektronik genel kurul, pay sahiplerinin ortak bir mekanda fiziken bir araya gelmeden elektronik olarak katıldıkları genel kurul toplantılarıdır⁶². Oldukça fazla pay sahibi olan halka açık şirketlerin pay sahipleri hem farklı iller veya ülkelerde bulundukları için fiziken bir araya gelmeleri de gerek maddi anlamda ekstra külfet gerekse zaman ayırma anlamında yarattığı zorluklar açısından genel kurul toplantılarına katılarak haklarını kullanmalarını güçleştirmekteydi. Öte yandan, fiziki genel kurul toplantıları için ortaklık tarafından hazırlanması ve ortaklığa iletilmesi gereken belgeler, özellikle ortak sayısı fazla olan anonim ortaklıklarda binlerce sayfayı bulabilmesi masraf ve zaman kaybına da yol açmaktadır⁶³. ETTK'dan farklı olarak TTK'nın getirdiği önemli yeniliklerden birisi de elektronik ortamda genel kurul toplantısının yapılmasına olanak tanınmış olmasıdır. TTK'nın m. 1527/4 hükmünde elektronik ortamda genel kurul toplantısının yapılmasına imkan tanınmış

⁵⁹ Daha ayrıntılı açıklamalarımız için bkz. s.13.

⁶⁰ BAHTİYAR, *Ortaklıklar*, s. 136.

⁶¹ TTK m. 409/3: “Aksine esas sözleşmede hüküm bulunmadığı takdirde genel kurul, şirket merkezinin bulunduğu yerde toplanır.”

⁶² BAHTİYAR, *Ortaklıklar*, s. 136. Ayrıca elektronik genel kurulların dünyadaki sınıflandırılması ve türleri ile ilgili detaylı bilgi için bkz. Işık ÖZER; *Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirket Genel Kuruluna Elektronik Ortamda Katılım*, BATİDER, C. XXV, S. 4, s. 631-634; YAYLA, s. 26-41.

⁶³ Mehmet BAHTİYAR; *6102 Sayılı TTK Ve İkincil Düzenlemelere Göre Anonim Şirketlerde Genel Kurula Elektronik Yoldan Katılma*, Makaleler III, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2014, s. 355.

olması ile madde hükmünün gerekçesinde de belirtilmiş olan güç boşluğunun engellenmiş olması amaçlanmıştır⁶⁴.

Genel olarak dünyada elektronik ortamda genel kurul ile ilgili benimsenmiş iki model bulunmaktadır⁶⁵. Bunlardan birincisi, katılımcıların toplantıya fiziken katılıp oy kullanırken elektronik cihazları kullanmaları bir diğer ifade ile elektronik unsurun oy kullanımında kullanılan cihazın elektronik olması özelliğinden kaynaklanıyor oluşu halidir⁶⁶. İkincisi ise “sanal genel kurullar” olarak adlandırılmakta ve bu sanal genel kurullar da (i) “karma genel kurullar” olarak isimlendirilen, genel kurul toplantısının fiziki olarak gerçekleştirildiği ancak katılımcıların uzaktan katılma ve oy kullanma olanağının sağlandığı ve (ii) “sadece sanal genel” kurullar olarak isimlendirilen ve fiziken bir araya gelme durumu olmadan, yalnızca sanal ortamda bir araya gelen katılımcıların gerçekleştirdiği genel kurul olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır⁶⁷.

Elektronik genel kurul toplantılarının tamamen elektronik ortamda yapıp yapılamayacağı noktasında TTK m. 1527/5 hükmünün lafzı sebebiyle Türk hukukunda tartışmalar bulunmaktadır. Bir görüşe göre, TTK m. 1527/1 ve hükmün gerekçesinde yönetim kurulu ve müdürler kurulu toplantıları bakımından tamamen elektronik ortamda katılma ile fiziki olarak gerçekleştirilen bir toplantıya bazı üyelerin elektronik ortamda katılması şeklinde açıkça iki imkan tanınmışken; TTK m. 1527/2 ve TTK m. 1527/5 hükümlerinin lafzında “*genel kurullara elektronik ortamda katılma, öneride bulunma, görüş açıklama ve oy verme, fizikî katılmanın ve oy*

⁶⁴ Bkz. TTK m. 1527 gerekçesi: “...Pay senetleri borsada işlem gören anonim şirketler açısından, en büyük sorun yönetsel anlamda yaşanan güç boşluğudur. Halk pay sahiplerinin genel kurullara katılımı yetersiz kalabilmektedir. On-line genel kurullar, bu soruna önemli bir katkı sağlayacak ve halka açık anonim şirketlerin daha şeffaf bir şekilde yönetilmelerine hizmet edecektir.” BAHTİYAR, özellikle çok sayıda pay sahibinin olduğu ve pay sahiplerinin ortaklığın merkezinden farklı yerlerde olduğu ortaklıklarda, genel kurula yeterli katılımın sağlanmasının epey zor olabildiğini, genel kurula katılma, görüş beyan etme, öneride bulunma, soru sorma ve oy kullanma gibi pay sahiplerinin temel ve vazgeçilmez nitelikteki haklarını kullanmalarının zorlaşması ile güç boşluğu oluştuğunu belirtmektedir bkz. BAHTİYAR, *Elektronik Genel Kurul*, s. 355.

⁶⁵ Dünyadaki benimsenmiş olan elektronik genel kurul modellerine ilişkin detaylı açıklamalar için ayrıca bkz. Hasan PULAŞLI; *Elektronik ortamda Anonim Şirket Genel Kuruluna İlişkin Düzenlemelerin Evrimi ve 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunundaki Durum*, 2011, Çevrimiçi: <http://arslanlibilimarsivi.com/sites/default/files/makale/HasanPulasliinternetOrtamindaGenelKurul.pdf>. (E.T.: 13.01.2023).

⁶⁶ YAYLA, s. 26.

⁶⁷ YAYLA, s. 26-27; Aynı yönde bkz. ABUT, s. 37-38.

verme⁶⁸” den bahsedilmiş olması ve hüküm gerekçesinden bazı pay sahiplerinin mutlaka toplantıya fiziken katılması gerekeceği ve diğer pay sahiplerinin ise toplantıya elektronik yoldan katılabileceğini belirtmektedir⁶⁹. Bu görüşe göre, fiziki toplantı yapılmadan tüm pay sahiplerinin elektronik yoldan katıldığı toplantıda oy birliği ile karar alınmış olsa bile bu kararın geçersiz olduğu ve yokluk yaptırımına tabi olacağı ifade edilmektedir⁷⁰. Diğer bir görüş ise genel kurulun tüm ortakların elektronik ortamda katılımıyla elektronik ortamda yapılabileceği savunmaktadır⁷¹. Başka bir görüş de gerek TTK m. 1527 hükmünü gerekse EGKY ile ilgili tebliğin düzenlemelerini göz önünde bulundurarak tamamen elektronik ortamda genel kurulun (sadece sanal kurul) Türk hukukunda mümkün olmadığını fakat toplantıya katılacak pay sahipleri veya temsilcilerinden bazılarının mutlaka fiziki olarak toplanması zorunluluğu olarak anlaşılması gerekmediğini ifade etmektedir⁷². Bu son görüş TTK m. 407/2’de sayılan kişilerden öte, Bakanlık temsilcisinin elektronik ortamda katılımını sağlayacak bir alt yapının bulunmadığı ve idari bir gereklilik olarak elektronik ortamda genel kurul toplantılarına Bakanlık temsilcisinin katılmadığı durumda alınan kararların TTK m. 422/1 hükmü uyarınca yokluk ile malul olacağını, bu doğrultuda en azından toplantı öncesi hazırlık işlemlerini gerçekleştiren yöneticilerin, toplantı başkanlığının, varsa elektronik genel kurul sisteminin işleyişinde sorumlu kişinin ve Bakanlık temsilcisinin fiziken toplantı yerinde bulunmaları ve toplantıya ilişkin görevlerini toplantı yerinde icra etmeleri gerekeceklerini ileri sürmektedir⁷³. Biz de hemen hemen her konunun elektronik

⁶⁸ Bkz. TTK m. 1527/2 ve TTK m. 1527/5. Fiziken bir arada bulunmayan pay sahiplerinin görüntü ve sesin aynı anda aktarılması sayesinde genel kurul toplantısında müzakerede bulunup görüş bildirmeleri, soru sormaları, bilgi alma ve oy kullanma haklarını kullanmaları mümkün kılındığına ilişkin bkz. Mete Özgür **FALCIOĞLU**; 6102 sayılı *Türk Ticaret Kanunu ve İlgili Mevzuat Kapsamında Anonim Şirketlerde Elektronik Genel Kurul*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2016, s. 131.

⁶⁹ **BAHTİYAR**, *Ortaklıklar*, s. 137. Benzer yönde anonim şirketlerde tamamen sanal ortamda elektronik genel kurul yapılamayacağı yönünde bkz. **PULAŞLI**, *C.II*, s. 896; **PULAŞLI**, *Elektronik GK*, s. 71. Benzer şekilde, TTK m. 1527 düzenlemesinin fiziki genel kurul toplantısı yapılmasını koruyarak bu şekilde toplanan genel kurula elektronik ortamda “eş anlı” olarak katılım imkânı tanınarak karma genel kurul sisteminin benimsenmiş olduğuna ilişkin bkz. **YAYLA**, s. 42. **YAYLA**, buradan hareketle, TTK m. 1527 hükmünün getirilişi ile genel kurulların fiziki ve elektronik kurul şeklinde ayırım yapılmamasını; bunun yerine ilgili madde hükmünde genel kurula fiziki katılım ve elektronik katılım şeklinde sınıflandırılma yapıldığını da belirtmiştir bkz. **YAYLA**, s. 42.

⁷⁰ **BAHTİYAR**, *Ortaklıklar*, s. 137.

⁷¹ **ÇAMOĞLU** (POROY/TEKİNALP), *Ortaklıklar*, P.716a, s.591.

⁷² **ABUT**, s. 39.

⁷³ **ABUT**, s. 39-40. TTK m. 407/2 hükmüne göre toplantıya katılması gerekli kişilerin elektronik ortamda genel kurula katılmasının mümkün olmadığı yönünde bkz. **BAHTİYAR/HAMAMCIOĞLU**, *Genel Kurul Toplantıları*, s. 76. EGKY m. 8/1’e göre “hak sahibi” sıfatıyla yönetim kurulu üyelerinin elektronik ortamda genel kurula katılabileceğine ilişkin aksi yöndeki görüş için bkz. **FALCIOĞLU**,

ortama aktarıldığı ve elektronik ortamdan gerçekleştirildiği gerçeğinin kişi, kurum ve kuruluşlara sağladığı kolaylığı (özellikle ortaklarının tamamının yurt dışında bulunan anonim ortaklıklar bakımından) göz önüne alarak, tamamen elektronik ortamda bir genel kurulun ilgili madde hükmü ve gerekçesindeki lafızdan hareketle Türk hukukunda mümkün olmadığını benimseyen ve fakat öncesi hazırlıklar bakımından kolaylaştırıcı olmaları için bazı kişilerin⁷⁴ fiziken toplantıya katılmalarının yeterli görüldüğü son görüşe katılmaktayız.

Elektronik ortamda genel kurul toplantısının gerçekleştirilmesine imkan tanıyan temel düzenleme olan ilgili kanun düzenlemesi şu şekildedir: “*Anonim şirketlerde genel kurullara elektronik ortamda katılma, öneride bulunma, görüş açıklama ve oy verme, fizikî katılmanın ve oy vermenin bütün hukuki sonuçlarını doğurur. Bu hükmün uygulanması esasları Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca hazırlanan yönetmelikle düzenlenir. Yönetmelikte, genel kurula elektronik ortamda katılmaya ve oy vermeye ilişkin esas sözleşme hükmünün örneği yer alır. Anonim şirketler yönetmelikten aynen aktarılacak olan bu hükümde değişiklik yapamazlar. Yönetmelik ayrıca oyun gerçek sahibi veya temsilcisi tarafından kullanılmasını sağlayan kurallar ile 407’inci maddenin üçüncü fıkrasında öngörülen Bakanlık temsilcilerinin bu hususa ilişkin yetkilerini içerir. Bu yönetmeliğin yürürlüğe girmesi ile birlikte genel kurullara elektronik ortamda katılma ve oy kullanma sisteminin uygulanması pay senetleri borsaya kote edilmiş şirketlerde zorunlu hâle gelir.*” (TTK m. 1527/5).

Elektronik genel kurulların uygulanmasına ilişkin detaylı düzenlemeler ise ikincil düzenlemeler olan, “EGKY” ile “*Anonim Şirketlerin Genel Kurullarında Uygulanacak Genel Kurul Sistemi Hakkında Tebliğ*”⁷⁵ de yer almaktadır. Bunlarla birlikte, GKY m. 6 hükmünde elektronik ortamda genel kurul toplantısının gerçekleştirilmesinin EGKY hükümlerine tabi olduğu ve söz konusu anılan yönetmelikte hüküm bulunmayan hallerde GKY hükümleri kıyasen uygulanacağı

Elektronik Genel Kurul, s. 183. Ayrıca, genel kurula Bakanlık temsilcisinin katılım şekline dair TTK’da açık hüküm bulunmadığından ikincil mevzuat ile Bakanlık temsilcilerine genel kurula elektronik ortamda katılma imkânı sağlanabileceği, Bakanlık temsilcilerine genel kurullara elektronik ortamda katılma olanağı tanınması halinde gerekli altyapının ticaret sicil müdürlüklerinde oluşturulması gerektiği yönünde bkz. **FALCIOĞLU**, *Elektronik Genel Kurul*, s. 185-186.

⁷⁴ Bu kişiler toplantı başkanlığını teşkil edenler, varsa elektronik genel kurul sisteminin işleyişinde sorumlu kişi veya kişiler ve Bakanlık temsilcisi olabilir.

⁷⁵ 29.08.2012 Tarihli RG, S. 28396.

belirtilmiştir. Bu düzenlemeden hareketle, elektronik genel kurul klasik olarak toplanmaya devam eden genel kurullar ile beraber yürütülen, teknolojinin getirmiş olduğu kolaylıkları klasik genel kurul toplantılarına yansıtarak ve elektronik genel kurul için yukarıda bahsedilen yönetmelik ve tebliğ hükümlerinde yer almayan düzenlemelerde klasik genel kurulların uygulanmasına ilişkin düzenlemeler içeren yönetmelik hükümlerinin kıyasen uygulanacağı genel kurullardır⁷⁶.

TTK m. 1527/5 hükmünde açıkça belirtildiği gibi, “*pay senetleri borsaya kote olan şirketler için toplantıya elektronik ortamda katılım*” zorunlu kılınmış iken, pay senetleri borsaya kayıtlı olmayan şirketler ile halka açık olmayan şirketler için elektronik ortamda genel kurulu seçimlik bırakılmıştır⁷⁷.

TTK m. 1527/5 hükmünde referans verilen EGKY m. 5’te, elektronik ortamda genel kurul toplantısı gerçekleştirmek isteyen şirketlerin herhangi bir değişiklikte bulunmaksızın maddede yer aldığı hali ile şirket ana sözleşme metinlerine eklemeleri zorunlu olan maddeye yer verilmiştir⁷⁸. Ayrıca, GKY’nin toplantı yerini düzenleyen 8. maddesinin 2. fıkrasında “*toplantının, şirket merkezinin bulunduğu mülki idare birimi sınırları dışındaki başka bir yerde veya yurt dışında yapılabilmesi için bunun esas sözleşmede açıkça düzenlenmesi gerekir*” düzenlemesinde kanunda düzenlenmeyen toplantının yurt dışında gerçekleştirilebileceği GKY ile hüküm altına alınmıştır⁷⁹. Ancak MOROĞLU bu konu ile ilgili bizim de katıldığımız haklı bir eleştiride bulunarak, yurdumuzda genel kurul toplantılarının bir ihtiyaç olarak ortaya çıktığını ve bu konudaki kanun boşluğunun bahsi geçen yönetmeliğin ilgili fıkra

⁷⁶ YAYLA, s. 44-45.

⁷⁷ ÇAMOĞLU (POROY/TEKİNALP), *Ortaklıklar*, P.716b, s.591. BAHTİYAR/ HAMAMCIOĞLU, *Genel Kurul Toplantıları*, s. 19; ŞENER, *Ortaklıklar*, s. 462.

⁷⁸ EGKY m. 5: “*Genel kurul toplantısına elektronik ortamda katılım Şirketin genel kurul toplantılarına katılma hakkı bulunan hak sahipleri bu toplantılara, Türk Ticaret Kanunu’nun 1527’nci maddesi uyarınca elektronik ortamda da katılabilir. Şirket, Anonim Şirketlerde Elektronik Ortamda Yapılacak Genel Kurullara İlişkin Yönetmelik hükümleri uyarınca hak sahiplerinin genel kurul toplantılarına elektronik ortamda katılmalarına, görüş açıklamalarına, öneride bulunmalarına ve oy kullanmalarına imkan tanıyacak elektronik genel kurul sistemini kurabileceği gibi bu amaç için oluşturulmuş sistemlerden de hizmet satın alabilir. Yapılacak tüm genel kurul toplantılarında esas sözleşmenin bu hükmü uyarınca, kurulmuş olan sistem üzerinden hak sahiplerinin ve temsilcilerinin, anılan Yönetmelik hükümlerinde belirtilen haklarını kullanabilmesi sağlanır.*”

⁷⁹ Özellikle yabancı sermayeli şirketler dikkate alındığında, yine aynı amaç doğrultusunda esas sözleşmeye konulacak bir hüküm ile genel kurulun yurt dışında yapılması mümkün olması gerektiği ile ilgili bkz. KARAHAN/HUYSAL, s. 522.

hükmü ile doldurulmaya çalışılmasının hukuk güvenliği açısından zararlı olduğunu belirtmektedir⁸⁰.

Elektronik Genel kurulların gerçekleştirilmesi için EGKS sistemi oluşturulmuş olup bu sistem EGKY m. 4/(c)'de “Genel kurullara elektronik ortamda katılmayı teminen 28/7/1981 tarihli ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 10/A maddesi uyarınca payları Merkezi Kayıt Kuruluşu tarafından kayden izlenen borsaya kote şirketler için Merkezi Kayıt Kuruluşu tarafından sağlanacak elektronik platformu ve diğer şirketlerin 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 1527'nci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca kuracakları veya destek hizmeti alabilecekleri bilişim sistemini ifade eder⁸¹” şeklinde tanımlanmıştır.

3) Çağrı Yapılıp Yapılmaması Bakımından

Çağrı bir diğer ifade ile davet usulü bakımından çağrısız ve çağrılı olmak üzere iki tür genel kurul toplantısı bulunmaktadır.

a) Çağrısız Genel Kurul

Çağrı usulüne uyulmaksızın gerçekleştirilebilen genel kurul toplantıları, TTK m. 416 ve GKY m. 12'de “çağrısız genel kurul” olarak adlandırılarak düzenlenmiştir.

Çağrısız genel kurullar, sermayenin yüzde yüzünün asaleten ya da vekaleten genel kurul toplantısında mevcut bulunduğu ve toplantının çağrısız yapılmasına kimsenin itirazda bulunmadığı toplantılardır⁸². Genellikle ufak ve aile tipi anonim ortaklıklarda sıklıkla tercih edilen bu toplantı usulünde, çağrıya (davete) ilişkin olanlar haricinde görüşme, oy kullanma, karar yeter sayılarına uyma ve karar alma, toplantı tutanağının düzenlenmesi gibi konulara uyulması gerekmektedir⁸³. Bir diğer

⁸⁰ MOROĞLU, *Değerlendirme ve Öneriler*, s. 225.

⁸¹ SerPK m. 139 uyarınca 28/7/1981 tarihli ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu yürürlükten kaldırılmış ve mevzuatta 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu hükümlerine yapılan atıflar, SerPK'nın ilgili hükümlerine yapılmış sayılacaktır.

⁸² Ünal TEKİNALP; *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2020, P. 13-16, s. 311; Mehmet BAHTİYAR; *Anonim Ortaklıkta Çağrısız Genel Kurul ve Karar Yetersayısı*, Prof. Dr. Saim ÜSTÜNDAĞ'a İthafen İlmî Makaleler II, İstanbul 2021, s. 182.

⁸³ ÇAMOĞLU(POROY/TEKİNALP), *Ortaklıklar*, P. 670, s. 534; PULAŞLI, C.II, s. 883; BAHTİYAR, *Ortaklıklar*, s. 145; ERİŞ, s. 481; BAHTİYAR/HAMAMCIOĞLU, *Genel Kurul Toplantıları*, s. 51; H.ERCÜMENT ERDEM; *Türk Ticaret Kanunu'nun Anonim Şirketler Genel Kurulları İçin Getirdiği Yenilikler*, BUHFD, C. 9, S. 117-118, Mayıs – Haziran 2014, s. 41; BAHTİYAR, *Çağrısız Genel Kurul*, s. 176. Çağrısız genel kurulda uygulanacak yeter sayılar ile ilgili detaylı açıklamalar için ayrıca bkz. BAHTİYAR, *Çağrısız Genel Kurul*, s. 173 vd.

anlatımla çağrısız genel kurulda, genel kurul toplantısı için yapılması gereken bazı ilanlar yapılmaksızın gerçekleşmekle beraber, genel kurulda uyulması gereken diğer düzenlemelere aynen riayet edilmesi de gereklidir⁸⁴.

Bu şekilde çağrısız gerçekleştirilen genel kurul toplantılarında, yüzde yüzlük nisabın korunması gerekir; aksi takdirde, toplantı bu nisabın korunamadığı andan itibaren icra edilemez ve eğer edilirse alınacak kararlar yokluk yaptırımı ile karşı karşıya kalmış olur⁸⁵. Başka bir anlatımla çağrısız bir genel kurul, toplantı nisabı korunduğu müddetçe karar alabilir ve bir pay sahibinin toplantıdan ayrılması anından itibaren karar alabilme kabiliyetini kaybeder⁸⁶. Dolayısıyla, tüm pay sahipleri ya da pay sahiplerinin temsilcilerinin yalnızca toplantı başlangıcında değil toplantı devam ettiği müddetçe toplantıda hazır olmaları gerekmektedir⁸⁷. Öte yandan çağrısız genel kurul toplantılarında karar alınması için gerekli olan yeter sayılara ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır⁸⁸. Bu şekilde bir düzenlemenin bulunmaması da haliyle öğretide görüş birliğinin oluşmamasına neden olmuştur. Öğretide bir görüşe göre, TTK m. 416 hükmü yeterli biçimde kaleme alınmadığı; madde hükmünde yer alan “*pay sahipleri veya temsilcilerinden herhangi birinin itirazda bulunmaması*” şartının, yalnızca çağrısız olarak toplanabilmek açısından değil, karar alınabilmesi açısından da şart olduğu ileri sürülmektedir⁸⁹. Dolayısıyla bu görüşe göre kararların oy birliği

⁸⁴ Aynı yönde bkz. **BİLGİLİ/DEMİRKAPI**, *Şirketler Hukuku Dersleri*, s. 218; **BAHTİYAR**, *Ortaklıklar*, s. 145; **BAHTİYAR**, *Çağrısız Genel Kurul*, s. 188; **ÇAMOĞLU (POROY/TEKİNALP)**, *Ortaklıklar*, P. 670, s. 534.; **MOROĞLU**, *Hükümsüzlük*, s. 114. Çağrısız toplantının özelliği nedeniyle, her ne kadar gündemin önceden belirlenerek toplantıya davet metninde yer alması mümkün olmasa da hem pay sahipleri veya temsilcilerini çağrı yapmadan bir araya getirmek hem de Bakanlık temsilcisinin katılımının zorunlu olduğu durumlara gündemde yer verilip verilmediğini tespit edebilmek yönünden toplantı yapma ve karar almayı gerekli kılan konular açısından ön hazırlık yapılması ya da toplantı yapılmasını gerekli kılan hususların belirlenmesi gerektiğine ilişkin bkz. **BAHTİYAR**, *Çağrısız Genel Kurul*, s. 180.

⁸⁵ **MOROĞLU**, *Hükümsüzlük*, s. 113; **TEKİNALP**, *Sermaye Ortaklıkları*, P.13-16, s. 311; **BAHTİYAR**, *Ortaklıklar*, s. 145; **YİĞİT**, s. 105; **ŞENER**, *Ortaklıklar*, s. 482.

⁸⁶ **MOROĞLU**, *Hükümsüzlük*, s. 112-113; **BAHTİYAR**, *Ortaklıklar*, s. 146, **BAHTİYAR/HAMAMCIOĞLU**, *Genel Kurul Toplantıları*, s. 51-52; **KARAHAN/HUYSAL**, s. 535, **ŞENER**, *Ortaklıklar*, 482.

⁸⁷ **TEKİNALP**, *Sermaye Ortaklıkları*, P.13-16, s. 311; **ÇAMOĞLU (POROY/TEKİNALP)**, *Ortaklıklar*, P. 670, s. 534; **ÜÇİŞİK/ÇELİK**, s. 171; **ŞENER**, *Ortaklıklar*, s. 483.

⁸⁸ **BAHTİYAR**, *Çağrısız Genel Kurul*, s. 185;

⁸⁹ **MOROĞLU**, *Hükümsüzlük*, dn. 185, s. 112; **MOROĞLU**, *Değerlendirme ve Öneriler*, s. 233. TTK m. 416/1’de saklı tutulan hükümlerden biri olan karar yeter sayılarına uyulması gerekliliğinin vurgulandığı ve yine aynı hükümdeki kimsenin itirazda bulunmaması düzenlemesinin toplantı karar yeter sayısının oybirliği olduğuna değil, toplantı yeter sayısının yüzde yüz katılımında bulunma koşulunu işaret ettiği gerekçeleri ile karar yeter sayısı bakımından oy birliğinin aranmayıp, kanunda ya da ana sözleşmede ayrıksı bir düzenleme yoksa mevcut bulunanların çoğunluğunun anlaşılması gerektiğine ilişkin karşıt yöndeki görüş için ayrıca bkz. **BAHTİYAR**, *Çağrısız Genel Kurul*, s. 187-189.

ile alınması gerektiği sonucuna varılmış olunacaktır⁹⁰. Diğer görüşe göre ise, toplantı yeter sayısı sağlandıktan sonra karar alınabilmesi için kural olarak TTK m. 418/2'ye göre mevcut oyların çoğunluğunun aynı yönde oy kullanmış ve TTK m. 421 hükmünün fıkralarında özel olarak düzenlenmiş nisapların sağlanmış olması gerekmektedir⁹¹. Başka bir şekilde ifade edecek olursak, çağrısız genel kurul için karar yeter sayısı bakımından TTK m. 416 hükmü “oy birliği” şeklinde bir gereklilik öngörmemiş olup, ana sözleşmede ya da kanunda daha yüksek yeter sayı düzenlenmediği müddetçe toplantıda mevcut olanların oy çokluğu ile karar alınabilecektir⁹².

Çağrısız genel kurulda oybirliği ile gündeme madde eklenebilir⁹³, aksine esas sözleşme hükmü geçersizdir (TTK m. 416/2). Söz konusu bu kanun hükmünün düzenlenişi öğretide farklı yaklaşımları da beraberinde getirmiş bulunmaktadır. TEOMAN, bu hükmün esasen tüm ortakların genel kurulda hazır bulunduğu çağrılı genel kurul toplantılarında gündeme madde eklenebilmesini düzenlemesi ve “Gündem” başlıklı TTK m. 413 hükmü içerisinde yer alması gerektiğini ileri sürmektedir⁹⁴. Yazara göre çağrısız genel kurulda önceden bir gündem olamayacağından, tüm ortakların hazır bulunduğu bir toplantıda her bir ortağın görüşülmesi istenen konuların karar altına alınmasına itirazda bulunma ya da toplantıdan fiziken ayrılmak suretiyle engelleme olanağı olduğu; oybirliğinin sağlandığı anlarda ise temelinde her konunun görüşülüp karara bağlanabileceğinden

⁹⁰ **BAHTİYAR**, *Çağrısız Genel Kurul*, s. 186.

⁹¹ **ÇAMOĞLU** (POROY/TEKİNALP), *Ortaklıklar*, P. 671, s. 535-536. Toplantı karar yeter sayısının mevcudun çoğunluğu olduğu yönünde ayrıca bkz. **PULAŞLI**, *Şirketler Hukuku*, s. 370; **PULAŞLI**, C. I, s.892; **ŞENER**, *Ortaklıklar*, s. 459; **BİLGİLİ/DEMİRKAPI**, *Şirketler Hukuku*, s. 273; **BAHTİYAR**, *Ortaklıklar*, s. 146; **BAHTİYAR**, *Çağrısız Genel Kurul*, s. 186; **KARAHAN/HUYSAL**, s. 535. TTK m. 418/1'deki “...bu nisabın toplantı süresince korunması şarttır” ifadesinin, nisabın bozulmasından evvel alınan kararların da olacağı anlamına geleceği bakımından hatalı olduğuna ilişkin eleştiri için bkz. **MOROĞLU**, *Hükümsüzlük*, s. 121; **MOROĞLU**, *Değerlendirme ve Öneriler*, s. 236-237; Ayrıca TTK m.421'de düzenlenen nisaplar bakımından, TTK m. 418'deki nisabın korunması şartının uygulanmayacağı yönündeki kapsamlı değerlendirmeler için bkz. Mehmet **BAHTİYAR**; *Anonim Şirket Genel Kurulunda Toplantı Yetersayısının “Toplantı Süresince Korunması” Şartına İlişkin TTK 418/1 Hükmünün Değerlendirilmesi*, Beta, Makaleler IV, İstanbul, 2019, s. 276-278; **BAHTİYAR**, *Ortaklıklar*, dn. 26, s. 187.

⁹² Bu yönde bkz. **BAHTİYAR**, *Çağrısız Genel Kurul*, s. 187-188.

⁹³ Öğretide, davetsiz genel kurulda bütün pay sahiplerinin hazır bulunmaları, hiçbir pay sahibinin toplantıya veya karara itiraz etmemesi gerekmesine ve hayatın olağan akışına göre, pay sahipleri bir araya gelince gündem kesin olarak belirleyebilecekleri için, çağrısız genel kurulun gündemine oy birliği ile madde eklenmesinin TTK m. 416/2'de hükme bağlanmasını gereksiz olduğu ifade edilmektedir bkz. **MOROĞLU**, *Değerlendirme ve Öneriler*, s. 234.

⁹⁴ Ömer **TEOMAN**; *Çağrısız Genel Kurulun Gündemine Oybirliği ile Madde Eklenmesi*, (YTK 416/II), BATİDER, C. XXVII, S. 3, Ankara, Eylül 2011, s. 6.

yasa koyucunun zaten bilinen bir durumu düzenlemek istediğinin ileri sürülemeyeceğidir⁹⁵. MOROĞLU, KENDİGELEN ve BAHTİYAR, spesifik bir gündem ile toplanması gerekli olmayan, bu sebeple de gündemi kural olarak toplantı esnasında kararlaştırılan ve toplantı nisabı sağlanabildiği müddetçe karar alabilen çağrısız genel kurulun gündemine oybirliği ile madde eklenmesinin hükmüne bağlanmasının gereksiz olduğunu ifade etmektedir⁹⁶. GKY m. 25/1(a)'daki “*pay sahiplerinin toplantıda tamamının hazır bulunması durumunda, gündeme oybirliği ile yeni bir gündem maddesi eklenebileceği*” ifadesi ve ayrıca TTK m. 416/2'deki açık hükmünü de dikkate aldığımızda biz de bu durumun ayrıca düzenlenmiş olmasının gerekli ve yerinde bir düzenleme olmadığını düşünmekteyiz.

b) Çağrılı Genel Kurul

Çağrılı genel kurul ile bir çağrı (davet) üzerine gerçekleştirilecek genel kurul toplantılarını ifade etmekte ve çağrının şekli, usulü TTK m. 414 ve GKY m. 10'da düzenlenmektedir. Bu şekilde toplantıya çağrı şeklinin özel olarak düzenlenmesinin nedeni, pay sahiplerinin genel kurul toplantı ve gündeminden zamanından haberdar edilip, çıkarlarını koruyabilme olanağına sahip olmalarını sağlamaktır⁹⁷.

Çağrı (davet) ilanı ana sözleşmede gösterilen şekilde, internet sitesi açma zorunluluğu bulunan şirketlerin internet sitelerinde ve TTSG'de yayımlanacak ilan ile yapılır. TTK m. 414'te bu çağrının “*ilan ve toplantı günleri hariç olmak üzere, toplantı tarihinden en az iki hafta önce*” yapılacağı düzenlenmiştir.

İlana ilave olarak TTK m. 414'te “*pay defterinde yazılı pay sahipleriyle önceden şirkete pay senedi veya pay sahipliğini ispatlayıcı belge vererek adreslerini bildiren pay sahiplerine, toplantı günü ile gündem ve ilanın çıktığı veya çıkacağı gazeteler, iadeli taahhütlü mektupla*” bildirileceği düzenlenmiştir⁹⁸.

⁹⁵ Daha ayrıntılı bilgi için TEOMAN, *Çağrısız Genel Kurul*, s. 5-13.

⁹⁶ Bu hususta bkz. Abuzer KENDİGELEN; *Türk Ticaret Kanunu, Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler*, İstanbul, 2016, s. 268; MOROĞLU, *Değerlendirme ve Öneriler*, s. 220-221; BAHTİYAR, *Ortaklıklar*, s. 146; BAHTİYAR, *Çağrısız Genel Kurul*, s. 179-180.

⁹⁷ ANSAY, s. 71; PULAŞLI, C. II, s. ERİŞ, s. 475; BAHTİYAR/HAMAMCIOĞLU, *Genel Kurul Toplantıları*, s. 48. Çağrı kavramı ve genel kurul toplantısı için çağrı zorunluluğu öngörülmesinin nedenleri ile ilgili olarak ayrıca bkz. ABUT, s. 50-51.

⁹⁸ Genel kurulun toplantıya çağrılmasına ilişkin ilanlarda ve pay sahiplerine gönderilecek mektupların içeriğine ilişkin ayrıca bkz. GKY m. 11.

Çağrıya (davete) ilişkin işlemler ve gerekli ilanlar ise yönetim kurulunca yerine getirilmektedir⁹⁹.

C. Anonim Ortaklık Genel Kurul Kararının Tanımı ve Hukuki Niteliği

Genel kurul kararları, genel kurul toplantılarında toplanmış olan pay sahipleri, intifa hakkı sahibi veya bunların temsilcilerinin kullandıkları oylar ile oluşan, kural olarak ortaklık iç ilişkisinde ve istisnai olarak da dış ilişkide hukuki sonuç sağlamaya yönelik ortaklık irade beyanlarıdır¹⁰⁰.

Bu tanımdan hareketle genel kurul kararı, hukuki bir sonuç doğuran bir irade beyanı olması sebebiyle hukuki işlem niteliğindedir¹⁰¹. Genel kurul kararlarının hukuki işlem niteliği Türk hukukunda genel olarak benimsenmiş olmakla birlikte¹⁰², öğretide genel kurul kararlarının hangi tür hukuki işlem kategorisine girdiği konusunda çeşitli tartışmalar bulunmakta ve bu tartışmalar daha çok genel kurul kararlarının tek taraflı bir hukuki işlem mi, yoksa çok taraflı bir hukuki işlem mi olduğu noktasında toplanmaktadır¹⁰³. Genel kurul kararlarının tek taraflı bir hukuki işlem olduğu görüşünü kabul edenler, iradenin bir bütün olarak anonim şirkete ait olmasına dayanmakta iken; çok taraflı bir hukuki işlem olduğunu savunanlar ise, tüzel kişinin iradesinin kanuna veya esas sözleşmeye uygun olarak toplanan genel kurulda,

⁹⁹ Bkz. TTK m. 375/1(f) hükmü: “Pay, yönetim kurulu karar ve genel kurul toplantı ve müzakere defterlerinin tutulması, yıllık faaliyet raporunun ve kurumsal yönetim açıklamasının düzenlenmesi ve genel kurula sunulması, genel kurul toplantılarının hazırlanması ve genel kurul kararlarının yürütülmesi.”

¹⁰⁰ **MOROĞLU**, *Hükümsüzlük*, s. 11. **SAKA** genel kurul kararını, gerçek veya tüzel kişinin amaç koyma ve belirleme gücü olan iradesinin sonucu olarak hukuksal bir sonuç doğurucu edim olarak ifade etmekte ve “karar, hukuksal bir durumu kuran veya belirden kuramsal iradenin, kendisi olarak hukuk düzenlenmiş sonucudur” şeklinde tanımlamaktadır bkz. Zafer **SAKA**; *Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2004, s. 53-54.

¹⁰¹ **PULAŞLI**, C. II., s. 861; **MOROĞLU**, *Hükümsüzlük*, s. 11.

¹⁰² Detaylı bilgi için **MOROĞLU**, *Hükümsüzlük*, dn. 11., s. 11; **PULAŞLI**, C. II., Dn. 86, s. 861;

¹⁰³ Tek taraflı hukuki işlem, tek bir kişinin iradesiyle meydana gelip hukuki sonuç doğuran işlemdir. Bir hakkı veya hukuki ilişkiyi kurmak, değiştirmek, ortadan kaldırmak gibi hukuki sonuçların doğabilmesi için tek bir irade açıklamasına gerek gösteren işlemler, tek taraflı hukuki işlemleri meydana getirirler. Bir hukuki işlemin meydana gelmesi için birden fazla kişinin irade beyanına ihtiyaç duyulması halinde ise çok taraflı hukuki işlem söz konusu olur. Bu tanımlar için bkz. Necip **KOCAYUSUPAŞAOĞLU**; *Borçlar Hukukuna Giriş – Hukuki İşlem – Sözleşme* (Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı *Borçlar Hukuku Genel Bölüm*), 6. Bası, İstanbul, 2014, s. 94-115; Fikret **EREN**; *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 25. Baskı, Ankara, 2020, s. 172-173; M. Kemal **OĞUZMAN** / Nami **BARLAS**; *Medeni Hukuk – Giriş, Kaynaklar, Temel Kavramlar*, Vedat Kitapçılık, 23. Bası, İstanbul, 2017, s. 177-178; Mustafa **DURAL**/SUAT **SARI**; *Türk Özel Hukuku Temel Kavramlar ve Medeni Kanunun Başlangıç Hükümleri*, C.I., Filiz Kitabevi, İstanbul, 2018, s. 205-206.

hukuken geçerli bir oylama sonucunda oluşmasına dayanmaktadırlar¹⁰⁴. Çok taraflı hukuki işlemler, temel olarak sözleşmeler ve kararlar olmak üzere sınıflandırılmaktadır. Sözleşme, iki veya daha fazla kişinin aynı hukuki sonucu meydana getirmek için karşılıklı ve birbirlerine uygun irade beyanları ile uyuşmalarından oluşur¹⁰⁵. Çok taraflı hukuki işlem olarak sınıflandırılan karar ise, ortak bir amaç doğrultusunda birleşen kişi topluluğunda birden fazla kişinin aynı yönde başkana karşı açıklamış oldukları irade beyanları ile oluşan (sendika dernek veya şirketlerin yönetim ya da genel kurullarının aldığı kararlar en sık rastlanan örneklerdendir) hukuki işlemlerdir¹⁰⁶.

Bu noktada kısaca kararların sözleşmeden farklarına değinmenin faydalı olacağını düşünüyoruz. Görüldüğü gibi, kararlarda aynı yönde ve bir kişiye yani başkana irade açıklaması söz konusu iken, sözleşmede birbirine karşı irade beyanının açıklanması söz konusudur¹⁰⁷. Bunun bir sonucu olarak da aslında alınan kararların tamamının birbirine uygun iradeler ile oluşması gerekmeyip, kural olarak oy çokluğu ile alınmaları yeterli olup; aksinin veya ayrıca düzenlemenin bulunduğu durumlarda oy birliği veya nitelikli çoğunluk ile alınmaları da söz konusu olabilecektir¹⁰⁸. Sözleşmelerde taraflardan birinin edimini yerine getirmemesi sözleşmeye aykırılık nedeniyle zararın tazminini gerektirebilecekken; kararlarda ise karara uymayan tarafın bulunduğu konuma bağlı olarak karara uymayan taraf muhalif addedilebilir, (karara aksi yöndeki irade beyanı ile ilgili şerh düşülmesi gibi) veya dernek söz konusu ise karara uymayan taraf dernekten ihraç edilebilir ve aynı zamanda alınan karar, karara

¹⁰⁴ Bkz. **MOROĞLU**, *Hükümsüzlük*, dn. 13-14'te belirtilen literatür, s. 12. **PULAŞLI**; *Şirketler Hukuku*, dn. 191'de belirtilen literatür, s. 287. Öğretide **PULAŞLI**, genel kurul kararlarının çok taraflı hukuki işlemler niteliğinin ağır bastığını savunmakta; ancak ne tür bir hukuki işlem olduğundan öte, burada önemli olanın genel kurul kararlarının hukuki işlem olarak kabul edilmesi olduğunu belirtmektedir Bkz. **PULAŞLI**, *C.II.*, s. 861. Benzer şekilde **MOROĞLU** ise, genel kurul kararlarının hangi tür hukuki işlem olduğu konusunun büyük bir önem arz etmediğini, asıl önemli olanın hukuk işlem niteliği olduğunu, bununla birlikte çok taraflı bir hukuki işlem olarak nitelendirilmesinin hukukten daha ağır bastığını ifade etmektedir bkz. **MOROĞLU**, *Hükümsüzlük*, s. 13.

¹⁰⁵ **KOCAYUSUFPAŞAOĞLU**, s. 95-100; **EREN**, s. 173-174; **OĞUZMAN/BARLAS**, s. 177; **DURAL/SARI**, 206-207; **SEROZAN**, s. 327.

¹⁰⁶ **KOCAYUSUFPAŞAOĞLU**, s. 100-115; **EREN**, s. 174; **OĞUZMAN/BARLAS**, s. 178; **DURAL/SARI**, 207; Benzer şekilde **SEROZAN** da kararları, ortak bir amaç doğrultusunda birleşen kişi topluluğunda birden fazla kişinin kendileri oy hakkı sağlayan iç ilişki kapsamı-da ve bu iç ilişkiye ilgilendirmek üzere oy haklarını kullanarak oy birliği veya oy çokluğu ile gerçekleştirdikleri hukuki işlemler olarak tanımlamıştır bkz. **SEROZAN**, s. 327.

¹⁰⁷ **EREN**, s. 174; **DURAL/SARI**, s. 208; **ANTALYA**, s. 207; Gökhan **ANTALYA**; *Medeni Hukuk (Giriş- Temel Kavramlar- Başlangıç Hükümleri)*, Legal Yayıncılık, İstanbul, 2016, s. 207.

¹⁰⁸ **OĞUZMAN/BARLAS**, s. 178; **DURAL/SARI**, s. 208; **ANTALYA**, s. 207.

katılmayanları da sonuçları itibariyle bağlar¹⁰⁹. Kararlar kanunda belirtilen hallerde alınabilirken; sözleşmeler için bu şekilde bir sınırlandırma söz konusu değildir¹¹⁰.

Başka bir anlatımla genel kurul kararı, kararı oluşturan kişilerin şahsi ya da karşılıklı çıkarlarından öte ortak amaç ve sorumluluk bilinciyle müşterek yapılanmanın kurumsal menfaatlerini yerine getirecek hukuksal bir kavramdır¹¹¹.

Öte yandan öğretilde kimileri de ortakların iradelerinin aynı öneri üzerinde bileşmesi ile oluşan kararın, tüzel kişinin iradesini temsil ettiğini ve ortakların da birbirlerine karşı taraf durumunda bulunmadıklarından çok taraflı değil, müşterek irade ile oluşturulmuş hukuki işlemler olduğunu ileri sürmektedir¹¹².

Genel kurul kararlarının bizim de kabul ettiğimiz üzere hukuki niteliğinin hukuki işlem olarak kabul edilmesi, kararların oluşumu, geçerlilik koşulları ve tesiri ile ilgili tabi olacağı yaptırımlar bakımından önemlidir. Alınan kararların ortaklık ana sözleşmesine, kanuna ve TMK m. 2’de düzenlenen dürüstlük kuralına uygun olmaları gereklidir. Aksi durumda, bu kararların iptali için Mahkemeye başvurulabilecektir¹¹³. Eğer bir hukuki işlem kurucu unsurlara sahip değilse o işlem yokluk ile; geçerlilik şartlarına sahip değilse işlem butlan ile sakat olur¹¹⁴. Tezimizin konusu bakımından ise hukuki işlem niteliğine sahip genel kurul kararları için çağrının, öğretide genel kabul gören görüşe göre kurucu unsur olduğunun kabulü çerçevesinde, çağrının yapılmadığı veya TTK m. 416/1’de çağrısız genel kurul toplantısına ilişkin koşullar karşılanmadığı durumda genel kurul toplantısından bahsedilemeyecek ve böyle bir durumda alınan kararlar da yokluk ile sakat olacaktır¹¹⁵.

¹⁰⁹ EREN, s. 175; DURAL/SARI, s. 208; ANTALYA, s. 207.

¹¹⁰ EREN, s. 175; DURAL/SARI, s. 208; ANTALYA, s. 207.

¹¹¹ SAKA, s. 54.

¹¹² CAMOĞLU (Poroy/Tekinalp), *Ortaklıklar*, P.712, s.588-589.

¹¹³ Aksi takdirde genel kurul kararları aleyhine iptal davası açılabilirliğine ilişkin bkz. TTK m. 445 vd. hükümleri.

¹¹⁴ M. Kemal OĞUZMAN / M. Turgut ÖZ; *Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt 1*, Güncellenip Genişletilmiş 20. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2022 s, 180-182.

¹¹⁵ Genel kurul kararlarının kurucu/şekli öğeler aykırılık halinde Türk hukukunda yaygın yaklaşımın yokluk yaptırımına tabi kılınmak olduğu yönünde bkz. İsmail KIRCA / Feyzan Hayal ŞEHİRALİ ÇELİK / Çağlar MANAVGAT; *Anonim Şirketler Hukuku: Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, C. 2/2, BTHAE, Ankara, 2017, s.6.

II. Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Gündeme

Bağlılık İlkesi

Gündem ile kastedilen, genel kurulda görüşülecek ve karara bağlanması söz konusu konuların tamamıdır¹¹⁶.

Olağan genel kurul toplantılarının gündeminde yer alması zorunlu hususlar TTK m. 409/1 ve yine aynı şekilde GKY m. 5/1(a)'da "*organların seçimi, finansal tablolar, yönetim kurulunun yıllık raporu, karın kullanım şekli, dağıtılacak kar ve kazanç paylarının oranlarının belirlenmesi, yönetim kurulu üyelerinin ibraları ile faaliyet dönemine ilişkin ve gerekli görülen diğer konular*" şeklinde düzenlenmiştir. Her iki düzenlemeden anlaşılacağı üzere, zorunlu olarak görüşülmesi gereken konular dışında gündemde yer alacak konular sınırlı sayıda (*numerus clausus*) olmayıp "*diğer konular*" denilmek suretiyle gerekli görülen başka konular gündeme dahil edilerek görüşülebilmektedir. Burada, uygulamada en sık rastlanan sorunlardan birisi, gündemde görüşülecek konuların genel kurul toplantı tutanağında aynı sıra ile görüşülmesi gerekliliğine kimi zaman uyulmamasıdır. Özellikle bakanlık temsilcisinin katılımının zorunlu olduğu genel kurul toplantılarında bu konu bakanlık temsilcileri tarafından en çok dikkat edilen konulardan biridir. GKY'nin "*Gündem*" i düzenleyen 13. maddesinde açıkça olağan genel kurul toplantısının gündeminde yer alması gereken hususlar sırasıyla belirtilmiştir¹¹⁷. Ancak GKY m. 25/2 uyarınca, gündem maddelerinin sırası toplantıda hazır bulunan oyların çoğunluğunun kararıyla değiştirilebilir.

Olağanüstü genel kurul toplantılarında ise gündem, toplantının yapılma gereksinimi nedeniyle ortaya çıkan sebepleri içerir.

Genel kurulda ilan ve tebliğ edilen gündemde yazılı olan hususlarda görüşme yapılabilir ve karar alınabilir (TTK m. 413/2), buna "*gündeme bağlılık ilkesi*" denir¹¹⁸. Başka bir deyişle, herhangi bir hususun anonim şirket genel kurul toplantısında görüşülebilmesi için önce bu hususun çağrı ile birlikte usulüne uygun

¹¹⁶ SUMER, *Ticaret*, s. 213.

¹¹⁷ Bkz. GKY m. 13/1.

¹¹⁸ PULAŞLI, *Şirketler Hukuku*, s. 371; ÇAMOĞLU (POROY/TEKİNALP), *Ortaklıklar*, P.695, s. 560-561; MOROĞLU, *Hükümsüzlük*, s. 104-105; BAHTİYAR, *Ortaklıklar*, s. 140; İsmail KAYAR, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Ticaret Hukuku, Seçkin Yayıncılık, Ankara, Mart 2015, s. 423.

olarak pay sahiplerine bildirilmiş olan toplantı gündeminde yer alması gerekir¹¹⁹. Nitekim, GKY m. 25'te toplantı gündeminin görüşülmesinde bu konu yinelenmiş ve detayları da ayrıca düzenlenmiş bulunmaktadır¹²⁰. Ayrıca, gündeme bağlılık ilkesi hem olağan hem de olağanüstü genel kurul toplantıları için geçerli olan bir kuraldır.

Öte yandan, TTK m. 413/2'deki gündeme bağlılık ilkesi, bir yandan genel kurulda gündem dışı karar alınamayacağını; diğer yandan ise tüm pay sahiplerinin katıldığı bir genel kurulda çoğunluk kararı ile dahi gündeme madde eklenemeyeceğini de ifade etmektedir¹²¹. Diğer bir anlatımla, görüşmelerin gündemde yer alan konularla sınırlı olduğu ve bu kapsamda olan konular görüşebilecek, gündemde yer almayan pay sahiplerine bildirilmeyen gündem maddeleri müzakereye açılmayacaktır.

Gündeme bağlılık ilkesinin hedefi, ortakların genel kurul toplantısında görüşülecek ve karara bağlanacak konularda bilgi sahibi olmalarını, toplantıya katılım durumları hakkında karar vermelerini, toplantıya katılacakların toplantıya ilişkin gerekli hazırlığı yapmalarını ve gündemde bulunmayan konuların görüşülerek karara bağlanması durumunda toplantıya katılmayanları muhtemel zararlara karşı

¹¹⁹ YAYLA, s. 87; BAHTİYAR/HAMAMCIOĞLU, *Genel Kurul Toplantıları*, s. 26.

¹²⁰ GKY m. 25:“(1) Aşağıda belirtilen istisnalar dışında, toplantı gündeminde yer almayan konular görüşülemez ve karara bağlanamaz:

a) Pay sahiplerinin tamamının hazır bulunması halinde, gündeme oybirliği ile konu ilave edilebilir.
b) Kanunun 438 inci maddesi uyarınca, herhangi bir pay sahibinin özel denetim talebi, gündemde yer alıp almadığına bakılmaksızın genel kurulca karara bağlanır.
c) Yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmaları ve yenilerinin seçimi hususları, yıl sonu finansal tabloların müzakeresi maddesiyle ilgili sayılır ve gündemde konuya ilişkin madde bulunup bulunmadığına bakılmaksızın istem halinde doğrudan görüşülerek karar verilir.
ç) Gündemde madde bulunmasa bile, yolsuzluk, yetersizlik, bağlılık yükümlünün ihlali, birçok şirkette üyelik sebebiyle görevin ifasında güçlük, geçimsizlik, nüfuzun kötüye kullanılması gibi haklı sebeplerin varlığı halinde, yönetim kurulu üyelerinin görevden alınması ve yerine yenilerinin seçilmesi hususları genel kurulda hazır bulunanların oy çokluğuyla gündeme alınır.

(2) Toplantıda hazır bulunan oyların çoğunluğunun kararıyla gündem maddelerinin görüşülme sırası değiştirilebilir.

(3) Genel kurulda müzakere edilerek karara bağlanmış gündem maddesi, hazır bulunanların oy birliği ile karar verilmedikçe yeniden görüşülüp karara bağlanamaz.”

¹²¹ Özgür MEMİŞOĞLU; 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda Anonim Şirket Genel Kurul Toplantı Gündemi, Gündeme Bağlılık İlkesi ve İstisnaları, Legal Hukuk Dergisi, C.12, S. 133, Ocak, 2014, s. 73. ETTK m. 369'a ilişkin nelerin istisna olduğuna ilişkin açık düzenlemenin olmayışının tartışma yarattığı doktrinde ve Yargıtay kararlarında kabul edilen gündeme bağlılık ilkesinin istisnalarının olduğu yönünde bkz. BAHTİYAR, *Ortaklıklar*, s. 140. Bu tartışmalar ile ilgili ayrıca bkz. ABUT, dn. 660, s. 253.

korumaktır¹²². Böylelikle gündem içeriğine göre, genel kurul toplantısına katılmak pay sahipleri için bir hak olmasına rağmen, bir yükümlülük değildir¹²³.

Şirketler hukukuna özgü menfaat dengesinin sağlanması için öngörülen bir kısım özel nitelikteki hakların gündeme bağlılık ilkesi ile sınırlandırılması bunları doğrudan kullanılamaz hale getirebilir veya şirketin dolaylı denetimini ve iç yaptırım mekanizmasını öngören TTK m. 364/1, 413/3 ve 555 gibi hükümleri işlevsiz kılabilir¹²⁴. Bu gibi sebeplerden ötürü gündemde yer almayan birtakım konular hakkında karar alınabilmesi, gündeme bağlılık ilkesinin istisnalarını teşkil etmektedir.

TTK m. 364/1 hükmü uyarınca, TTK m. 413/3'ten farklı olarak, yönetim kurulu üyeleri, kuruluştaki esas sözleşmeyle atanmış olsalar dahi, gündemde ilgili bir maddenin bulunması veya gündemde madde bulunmasa bile haklı bir sebebin varlığı hâlinde, genel kurul kararıyla her zaman görevden alınabilirler. İlgili madde hükmünde "haklı sebep" kavramının tanımı yapılmamış olsa da madde gerekçesinde sınırlı olmamak üzere "*yolsuzluk, yetersizlik, bağlılık yükümlünün ihlali, birçok şirkette üyelik sebebiyle görevin ifasında güçlük, geçimsizlik, nüfuzun kötüye kullanılması*"¹²⁵ haklı sebep örnekleri olarak gösterilmiştir. Bu düzenleme, yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmaları yönünden, gündeme bağlılık ilkesine haklı nedenlerin varlığına bağlı olarak istisna getirmiştir¹²⁶.

Öte yandan, genel kurul toplantısı esnasında kullanabilecek TTK m. 420/1'de düzenlenmiş olan finansal tabloların müzakeresinin bir ay sonraya bırakılmasını isteme, TTK m. 438 uyarınca özel denetim isteme, kuruluş ve sermaye artırımlarından

¹²² YAYLA, s. 88.

¹²³ Mehmet BAHTİYAR/ Esra HAMAMCIOĞLU; *Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirket Genel Kurulunun Fiziken Yapılması*, Prof. Dr. Erhan Adal'a Armağan, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. VIII, S. 2, 2012, s. 341. BAHTİYAR/HAMAMCIOĞLU, *Genel Kurul Toplantıları*, s. 24.

¹²⁴ MEMİŞOĞLU, s. 75. Gündeme bağlılık ilkesinin istisnalarının sınırlı sayıda olmadığına dair görüş için ayrıca bkz. İMREGÜN, *Anonim Ortaklıklar*, s. 123-124; MOROĞLU, *Hükümsüzlük*, 105.

¹²⁵ Bkz. TTK m. 364 gerekçesi. Nitekim aynı hususa, GKY m. 25/1(ç)' de "*yolsuzluk, yetersizlik, bağlılık yükümlünün ihlali, birçok şirkette üyelik sebebiyle görevin ifasında güçlük, geçimsizlik, nüfuzun kötüye kullanılması gibi haklı sebeplerin varlığı halinde, yönetim kurulu üyelerinin görevden alınması ve yerine yenilerinin seçilmesi hususları genel kurulda hazır bulunanların oy çokluğuyla gündeme alınır.*" şeklinde yer verilmiştir.

¹²⁶ BAHTİYAR, *Ortaklıklar*, s. 140-141. TTK m. 364'te, "*yönetim kurulu üyelerinin gündemde bu konuya ya ilişkin maddede yer almasa bile*" ancak "*haklı sebebin varlığı*" halinde görevden alınabileceği ve bununla birlikte genel kurulun aynı toplantıda görevden alınan yönetim kurulu üyelerinin yerine yeni yönetim kurulu üyelerinin seçilebileceğinin açıkça düzenlenmemiş olmasının eleştirisi için bkz. MOROĞLU, *Değerlendirme ve Öneriler*, s. 173-175; BAHTİYAR, *Ortaklıklar*, s. 141.

yönetim kurulu ve denetçilerin ibrasına engel olunması gibi bazı azınlık ve bireysel pay sahipliği hakları da gündeme bağlılık ilkesinin istisnasını oluşturmakta ve gündemde madde bulunmasa dahi görüşülebilmektedirler¹²⁷. HAAO bakımından ise SerPK m. 29/4'te "*Halka açık ortaklıkların genel kurullarında gündeme bağlılık ilkesine uyulmaksızın Kurulun görüşülmesini veya ortaklara duyurulmasını istediği hususların genel kurul gündemine alınması zorunludur.*" düzenlemesi bulunmaktadır¹²⁸.

Öğretide, gündemde olmayan konuların karara bağlanmasının yokluk ile mi yoksa butlan ile mi malul olduğuna ilişkin bir fikir birliği bulunmamaktadır. Kimilerine göre, çağrı usulüne uyulmaması, toplantı yer, gün ve gündeminin pay sahiplerine ilan edilmediği durumlarda gündemde bulunmayan konularda karar alınması durumlarında alınan kararlar yokluk ile maluldür¹²⁹. Benzer yöndeki bir başka görüş de gündemin bulunmaması durumunda, tıpkı TTK'da emredici olarak belirtilen zorunlu şekli kurallarının ya da çağrı usulünün ihlali halinde olduğu gibi kararın yokluk ile sakatlığına neden olmaktadır¹³⁰. Karşı yöndeki görüş ise, gündeme bağlılık ilkesine dair TTK m. 413 hükmünün pay sahiplerinin haklarını korumasını sağladığı için, nispi emredici hüküm olarak değerlendirilmesi gerektiğini ifade ederek; hem gündemin düzenlenip pay sahiplerine duyurulması esnasındaki aykırılıkları hem de gündemsiz veya gündemde yer almayan hususlarda karar alınması şeklindeki kanuna aykırılıkların yaptırımının yokluk ile geçersizlik değil, iptal edilebilirlik olduğunu savunmaktadır¹³¹. Öte yandan öğretide ETTK m. 369'a aykırı olarak gündemde olmayan konularda alınan kararların mutlak butlan ile batıl olacağını savunan görüşler de bulunmaktadır¹³². Bu konuda erişebildiğimiz Yargıtay kararlarına baktığımızda ise, çoğunlukla gündemde bulunmayan konuların genel kurul

¹²⁷ GKY m. 25/1(b): "*Kanunun 438 inci maddesi uyarınca, herhangi bir pay sahibinin özel denetim talebi, gündemde yer alıp almadığına bakılmaksızın genel kurulca karara bağlanır.*"

GKY m. 25/1(c): "*Yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmaları ve yenilerinin seçimi hususları, yıl sonu finansal tabloların müzakeresi maddesiyle ilgili sayılır ve gündemde konuya ilişkin madde bulunup bulunmadığına bakılmaksızın istem halinde doğrudan görüşülerek karar verilir.*"

¹²⁸ Hükümde yer alan "*gündeme bağlılık ilkesine uyulmaksızın*" ifadesinin hatalı uygulama ve anlamalara neden olabileceği, Sermaye Piyasası Kurulu'nun istediği konulara gündemde yer verilmesinin gündeme bağlılık ilkesine değil, gündemin yönetim kurulu tarafından belirlenmesine istisna teşkil ettiği yönünde bkz. **BAHTİYAR/HAMAMCIOĞLU**, *Genel Kurul Toplantıları*, s. 25.

¹²⁹ **İMREGÜN**, *Anonim Ortaklıklar*, s. 123-124.

¹³⁰ Halil **ARSLANLI**; *Anonim Şirketler*, C.II-III, *Umumi Hükümler*, İstanbul 1960, s. 66.

¹³¹ **MOROĞLU**, *Hükümsüzlük*, s. 105.

¹³² **ANSAY**, s. 195; **PULAŞLI**, C.I, s. 721; **YAYLA**, s. 91.

toplantısında görüşülüp karara bağlanamayacağını, aksi takdirde bu şekilde alınmış kararların iptalinin istenebileceğinin belirtildiği görülmektedir¹³³.

Bu ilke ile bir yandan ilerleyen bölümlerde açıklanacağı üzere gerek tek pay sahibi ve azınlığın genel kurulu toplantıya çağrı yetkileri kapsamında pay sahiplerinin gündemi belirlemiş olmaları ve toplantıların bu gündem çerçevesinde gerçekleştirilecek olması gerekliliği yerine getirilirken; diğer yandan ilkeye getirilen yukarıda bahsi geçen istisnalar aracılığı ile ilkenin mutlak katılımda uygulanması engellenerek azınlık haklarının kullanımının etkisizleştirilmesinin önüne geçilmiş, menfaat dengesi sağlanmaya çalışılmıştır.

III. Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Çağrıya Yetkili Olanlar

Anonim ortaklıklarda genel kurulun karar alabilmesi için öncelikle genel kurul toplantısı için kanuna, esas sözleşmeye ve iç yönergeye uygun bir davette bulunulmalı yani çağrı yapılmalıdır ve bu genel kurul kararlarının geçerliliği için şarttır¹³⁴.

Bununla birlikte, yukarıdaki açıklamalarımızda aktarmaya çalıştığımız gibi çağrı usulü açısından anonim ortaklıklarda genel kurul toplantıları çağrılı genel kurul

¹³³ “Mahkemece gündemde açıkça belirtilmeyen hususlarda genel kurulda görüşme yapılamayacağı nazara alınarak davaya konu genel kurul kararının iptaline karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde davalı şirket yönünden davanın reddine karar verilmesi doğru görülmemiş, kararın bozulması gerekmiştir.” için bkz. Yargıtay 11. HD.’nin 10.01.2017 tarihli, 2016/405 E. ve 2017/142 K. sayılı kararı (<https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/>- E.T: 21.07.2023) “bu şekilde imtiyaz tanınan TTK kapsamında mümkün olmasına karşın bu konunun gündemde yer almamasına rağmen ve ilan edilen gündemde bu husus açıkça bulunmamasına rağmen bu konuda karar alındığı, 7 ve 8 nolu kararlar yönünden TTK. 413/2.maddesinde düzenlenen gündeme bağlılık kuralının ihlal edildiği, böylece alınan kararın kanuna aykırı olup TTK 445. maddesi uyarınca, kanuna aykırılık nedeniyle iptali gerektiği gerekçesiyle davanın kabulüne karar verilmiştir” için bkz. Yargıtay 11 HD’nin 16.05.2018 tarihli, 2016/11330 E. ve 2018/3632 K. sayılı kararı (<https://karararama.yargitay.gov.tr/> E.T:21.07.2023). Benzer yöndeki diğer kararlar için bkz. Yargıtay 11 HD’nin 20.10.2016 tarihli, 2015/13826 E. ve 2016/8312 K. numaralı kararı; Yargıtay 11 HD’nin 22.03.2018 tarihli, 2016/7752 E. ve 2018/2215 K. sayılı kararı (<https://karararama.yargitay.gov.tr/> E.T:21.07.2023). Yargıtay 11 HD’nin 19.12.2019 tarihli, 2019/1614 E. ve 2019/8326 K. tarihli kararı (<https://www.lexpera-com-tr.lproxy.yeditepe.edu.tr/ictihat/yargitay/11-hukuk-dairesi-e-2019-1614-k-2019-8326-t-19-12-2019> E.T:21.07.2023)

¹³⁴ “...Genel Kurula katılmaya yetkili olan kimselerin çağırılması sonucu alınan kararlar, geçersiz kararlardır. Ancak çağırılması gereken ortaklar çağırılmamış ise, bu usulsüzlük yoklukla sakat olmayıp sade iptal davasını açmaya hak veren bir usulsüzlüktür”, Yargıtay 11. HD.’nin 5.11.2007 tarihli E.10724 K. 13736 kararı için bkz. Gönen **ERİŞ**, Ticari İşletme ve Şirketler, Ankara 2013, s. 2783. “Mahkemece gündemde açıkça belirtilmeyen hususlarda genel kurulda görüşme yapılamayacağı nazara alınarak "davaya konu genel kurul kararının iptaline karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde davalı şirket yönünden davanın reddine karar verilmesi doğru görülmemiş, kararın bozulması gerekmiştir.” için bkz. Yargıtay 11. HD.’nin 10.01.2017 tarihli, 2016/405 E. ve 2017/142 K. sayılı kararı (<https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/>- E.T: 30.10.2022)

ve çağrısız genel kurul olmak üzere iki şekilde gerçekleştirilebilmektedir. İşbu tezimizin konusu özellikle çağrıyı yapmaya yetkili olanlardan bazı grupların genel kurulu çağrı yetkisi üzerinde yoğunlaşmış olduğundan, genel kurulu çağrıya yetkili olanlar incelenmeye çalışılacaktır.

Genel kurulu toplantıya çağırmaya yetkili olanlar yönetim kurulu, tasfiye memurları, pay sahibi (TTK m. 410) ve azınlık (TTK m. 411-412) olarak kanunda sayılmıştır. Her ne kadar yönetim görevini yerine getiren kayyım ve iflas idaresi TTK'da sayılmamışsa da bu görevlilerin de genel kurulu çağrıya yetkili oldukları diğer kanunlarda belirtilen düzenlemelerle sabittir¹³⁵. Duruma göre konkordato komiseri de çağrı için yetkili olabilir¹³⁶.

A. Yönetim Kurulu

Genel kurulu gerek olağan gerekse olağanüstü toplantıya çağırma yetkisi aslen yönetim kuruluna aittir¹³⁷.

Yönetim kurulu üyelerinin görev süresi dolmuş olsa bile genel kurulu toplantıya çağırabileceği TTK m. 410/1'de açıkça öngörüldüğünden, ETTK döneminde görev süresi dolan yönetim kurulunun genel kurulu toplantıya çağırıp çağıramayacağına dair tartışmaların sona erdirilmiş olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır¹³⁸. Bununla birlikte, yönetim kurulunun seçimine ilişkin kararın yokluk, butlan (kesin hükümsüzlük) veya iptal edilebilirlik ile mi sakat olduğu durumlar ile ilgili TTK'da bir düzenleme olmaması doktrinde eleştirilmektedir¹³⁹. Şöyle ki, öğretideki bir görüşe göre, genel kurulca azledilen ya da seçimine dair genel kurul

¹³⁵ **MOROĞLU**, *Hükümsüzlük*, s. 85; **BAHTİYAR**, *Ortaklıklar*, s.141-142; **ŞENER**, s. 463-468. **BAHTİYAR/HAMAMCIOĞLU**, *Genel Kurul Toplantıları*, s. 41-47; Özge **KARAEĞE**; *Anonim Şirket Genel Kurulunun Toplantıya Çağırılması*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2022, s. 43-86.

¹³⁶ **BAHTİYAR**, *Ortaklıklar*, s.142;

¹³⁷ **ŞENER**, *Ortaklıklar*, s. 463; **ÇAMOĞLU (POROY/TEKİNALP)**, *Ortaklıklar*, P. 677, s. 539.

¹³⁸ ETTK döneminde görev süresi dolan yönetim kurulu üyelerinin görev sürelerinin yeni üyeler seçilene kadar uzayıp uzamayacağının değerlendirmesi için bkz. Erdoğan **MOROĞLU**; *Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyeleri İle Denetçilerinin Görev Süreleri*, Makaleler, On İki Levha Yayıncılık, Makaleler, İstanbul, 2010, s. 407-418. Ayrıca bu konu ile ilgili tartışmalar ve Yargıtay'ın ETTK dönemindeki farklı yöndeki kararları için bkz. **SOYKAN**, s. 120-141;

¹³⁹ **MOROĞLU**, *Değerlendirme ve Öneriler*, s. 226. Ticaret siciline tescil edilmiş ve fiilen faaliyetini sürdüren; fakat seçimine dair genel kurul kararının iptal edilmesine, butlanına ya da yokluğuna karar verilmiş olan yönetim kurulu üyelerinin, çağrı yetkisinin olup olmadığı ile ilgili ayrıntılı değerlendirmeler için bkz. Murat **GÜREL**; *Seçimi Sakat Olan Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Ve Limited Şirket Müdürlerinin Genel Kurulu Toplantıya Çağrı Yetkisi Var Mıdır?*, Prof. Dr. Sabih Arkan'a Armağan, 2019, s. 481-520.

kararının kesin bir hükümle geçersizliği tespit edilen yönetim kurulunun genel kurulu toplantıya çağrı yetkisi söz konusu olamayacağından, bu şekildeki yönetim kurulunun almış olduğu çağrı yetkisi de yok hükmündedir¹⁴⁰. Başka bir görüş de yönetim kurulu üyelerinin seçimine ilişkin kararın geçersiz ya da kesin hükümle sakat olmasını, yönetim kurulu üyelerinin ticaret siciline tescil edilip edilmemelerine göre konuyu değerlendirilmiştir. Bu görüşe göre, yönetim kurulu üyelerinin sicile tescil edilmeleri durumunda haklarındaki seçim kararının geçersizliğine bakılmaksızın yapmış oldukları genel kurul toplantı daveti geçerli olacak; diğer taraftan üyelerin sicile tescil edilmemiş olmaları halinde ise sicile tescil edilmeyen üyeler tarafından gerçekleştirilmiş olan çağrı ve bu çağrı üzerine alınan kararlar da yokluk ile malul olacaktır¹⁴¹.

Anonim ortaklık yönetim kurulunun genel kurulu toplantıya çağrıya ilişkin karar verme yetkisi devredilemez¹⁴². Yönetim kurulu bu yetkisini TTK m. 390 hükmü uyarınca karar almak suretiyle kullanır¹⁴³. Bu hükme göre, ana sözleşmede aksine ağırlaştırıcı bir hüküm bulunmadığı takdirde, yönetim kurulu üye tam sayısının çoğunluğu ile toplanır ve kararlarını toplantıda hazır bulunan üyelerin çoğunluğu ile alır. Ayrıca TTK m. 390/4'te bu kurala, elden dolaştırma yolu düzenlemesi ile bir istisna getirilmiştir. Bu düzenlemeye göre, üyelerden hiçbiri toplantı yapılması isteminde bulunmadığı durumda, yönetim kurulu kararları, yönetim kurulu üyelerinden birinin belirli bir konuda yaptığı, karar şeklinde yazılan önerisine, en az üye tam sayısının çoğunluğunun yazılı muvafakatının alınması suretiyle de verilebilir. Tüm yönetim kurulu üyelerine önerinin yapılma gerekliliği bu şekilde alınacak kararın geçerlilik şartı olarak düzenlenmiştir. Onayların aynı kağıtta olması zorunlu kılınmamakla birlikte, onay imzalarının bulunduğu kağıtların tamamının yönetim kurulu karar defterine yapıştırılması ya da kabul edenlerin imzalarını içeren bir karar

¹⁴⁰ **MOROĞLU**, *Hükümsüzlük*, s. 86.

¹⁴¹ **NARBAY**, s. 172. TTK m. 410/1 hükmüne “Ticaret sicilinde yönetim kurulu olarak tescil edilmiş bulunan kişiler davete yetkilidirler” şeklinde cümlelerin eklenmesi gerektiği ile ilgili bkz. **NARBAY**, s. 173; **MOROĞLU**, *Hükümsüzlük*, s. 88. Aynı yönde bkz. Özge **KARAEĞE**; *Anonim Şirket Genel Kurulunun Toplantıya Çağırılması*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2022, s. 47. Yönetim kurulu üyelerinin ticaret siciline tescil edilmesi zorunluluğunun TTK kapsamında değerlendirilerek bu görüş ile ilgili detaylı bilgi için bkz. **ABUT**, s. 78-80. TTK m. 410/1 hükmünün seçimi iptal edilen, batıl veya yokluk ile batıl olan ancak ticaret sicili müdürlüğü nezdinde tescil edilerek fiiliyatta görevde bulunan yönetim kurulu üyelerine de kıyasen uygulanabileceği ve yönünde bkz. **GÜREL**, s. 508-509..

¹⁴² Hayri **DOMANİÇ**; *Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması*, TTK Şerhi –II, Temel Yayınları, İstanbul, 1988, 813.

¹⁴³ **ŞENER**, *Ortaklıklar*, s. 464; **MOROĞLU**, *Hükümsüzlük*, s. 89; **BAHTİYAR/HAMAMCIOĞLU**, *Genel Kurul Toplantıları*, s. 39; **YİĞİT**, s. 84-85; **BİLGİLİ/DEMİRKAPI**, *Şirketler Hukuku*, s. 281.

haline getirilerek karar defterine yapıştırılmasının kararın geçerliliği için gerekli olduğu düzenlenmiştir. Eğer tek kişiden oluşan bir yönetim kurulu söz konusu ise genel kurulu toplantıya davet yetkisi de bu kişiye ait olacaktır¹⁴⁴.

B. Tek Pay Sahibi

Genel kurulun tek pay sahibi tarafından toplantıya çağrılabilmesi TTK m. 410/2’de düzenlenmiştir. Azınlık oluşturmayan tek bir pay sahibinin dahi genel kurulu toplantıya çağırabilmesi olanağı yenidir ve uygulamadaki kronik bazı sorunlara da çözüm getirmeyi hedefler¹⁴⁵. Bu sorunlara detaylı olarak işbu tezimizin III. Bölümü’nde değinildiğinden bu kısımda yalnızca genel bilgi verilmekle yetinilecektir.

Yönetim kurulunun, devamlı olarak toplanamadığı, toplantı nisabının oluşmasına imkân bulunmayan veya mevcut olmadığı hallerde, mahkemeden izin alan tek bir pay sahibi genel kurulu toplantıya çağırabilir ve bu durumda mahkemenin kararı kesindir (TTK m. 410/2).

C. Azınlık Pay Sahipleri

Azınlık da genel kurulu toplantıya çağırabilecek bir diğer gruptur. Azınlık, yönetim kurulundan, yazılı olarak gerektirici sebepleri ve gündemi belirterek, genel kurulu toplantıya çağırmasını veya genel kurul zaten toplanacak ise, karara bağlanmasını istedikleri konuları gündeme koymasını isteyebilir (TTK m. 411/1). TTK m. 411/1’de bahsi geçen ve azınlık pay sahiplerinin azınlık olarak nitelendirilmesini sağlayan oranlar¹⁴⁶, yine TTK m. 411/1 hükmü uyarınca esas sözleşmeyle, çağrı hakkı daha az sayıda paya sahip pay sahiplerine tanınabilir.

Bu talebin şekil şartına tabi tutulmasının sebebi, yönetim kurulunun istek sahiplerinin öngörülen paya sahip olup olmadıklarını tespit edebilmesi, gündemi

¹⁴⁴ **MOROĞLU**, *Hükümsüzlük*, s. 89; **ŞENER**, *Ortaklıklar*, s. 465; **BAHTİYAR/HAMAMCIOĞLU**, *Genel Kurul Toplantıları*, s. 42. Ayrıca TTK m. 359/f.1 uyarınca yönetim kurulunun tek üyeden oluşması mümkün kılındığı için “kurul” ifadesinin hatalı olacağı yönünde eleştiri için bkz. **MOROĞLU**, *Değerlendirme ve Öneriler*, s. 168. Öte yandan yönetim kurulunun tek üyeden meydana geldiği halde, bu durumun “kurul” kavramı ile çelişki yaratmayıp tek üyeden oluşan yönetim kurulunun da mevcut kurallara göre hareket edeceği yönünde bkz. **TEKİNALP**, *Sermaye Ortaklıkları*, P.12-02, s. 229.

¹⁴⁵ **ERDEM**, *TTK Yenilikler*, s. 37.

¹⁴⁶ Bu oranlar TTK m. 411/1’e göre, halka kapalı anonim ortaklıklar bakımından sermayenin en az onda biri, HAAO bakımından yirmide biridir. (TTK m. 411)

hazırlarken bundan yaralanacak olması ve yönetim kurulu tarafından, başvurunun reddi halinde yönetim kuruluna yapılan başvuru ile mahkemeye yapılan başvuru içeriğinin aynı olup olmadığının tespit edilebilmesidir¹⁴⁷. Eğer istem şekil şartlarına uyularak yapılmamış veya gerektirici nedenleri içermiyorsa ve gündem belirtilmemişse yönetim kurulunun bu istemi kabul etme zorunluluğu yoktur¹⁴⁸.

Azınlığın başvurusunu yönetim kurulu yerine ortaklık tüzel kişiliğine veya yönetim kurulu üyelerinden birine yapması, bu başvurunun geçersiz sayılmasını ve reddedilmesini gerektirmemektedir¹⁴⁹. Zira, yönetim kurulu üyelerinden her biri, ortaklığı pasif temsil yetkisine sahiptir¹⁵⁰.

Pay sahiplerinin TTK m. 412'ye göre çağrı veya gündeme madde konulmasına ilişkin istemleri yönetim kurulu tarafından reddedildiği ya da isteme yedi iş günü içinde olumlu cevap verilmediği takdirde, aynı pay sahiplerinin başvurusu üzerine, genel kurulun toplantıya çağrılmasına şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi karar verebilir. Mahkeme toplantıya gerek görürse, gündemi düzenlemek ve Kanun hükümleri uyarınca çağrıyı yapmak üzere bir kayyım atar.

ETTK'ya göre, mahkemeye müracaat halinde ETTK m. 356/3 hükmü uyarınca azınlığın sahip oldukları sermayenin onda birine tekabül eden hisselerini, ilk toplantının sonuna kadar, rehin olarak bankaya vermeleri gerekirdi¹⁵¹. ETTK m. 356/3 hükmünün, TTK'ya alınmamış olması ve azınlığın genel kurul toplantısı için yönetim kuruluna başvuru sırasında böyle bir tevdi yükümlülüğünün bulunmaması nedeniyle, kanun metninden başvuranların azınlık hakkına gerçekten sahip olup olmadıklarının ispat etme zorunluluğunun bulunmadığı anlamı çıkmaktadır¹⁵². Ancak her ne kadar kanun metninde böyle yükümlülük öngörülmemişse de kanaatimizce başvuran

¹⁴⁷ ÜÇİŞİK/ÇELİK, s. 240'tan naklen: İsmail KAYAR; *Anonim Ortaklıkta Azınlığın Genel Kurulu Toplantıya Çağırma Hakkı*, İstanbul Barosu Dergisi, C. 66, Sayı 4-5-6, 1992, s.374.

¹⁴⁸ ÜÇİŞİK/ÇELİK, s. 240.

¹⁴⁹ Erdoğan MOROĞLU; *Anonim Ortaklıkta Azınlık Pay Sahiplerinin Genel Kurulu Toplantıya Daveti ve Mahkemenin Davete İzin Kararının Uygulanmasının Durdurulması*, Makaleler, On İki levha Yayıncılık, İstanbul, 2010, s. 241.

¹⁵⁰ ÜÇİŞİK/ÇELİK, s. 241.

¹⁵¹ Erdoğan MOROĞLU; *Anonim Ortaklıkta Genel Kurulun Toplantıya Daveti Merasimine Aykırılığın Genel Kurul Kararlarına Etkisi ve Yargıtay Kararları*, Makaleler, On İki Levha Yayıncılık, Makaleler, İstanbul, 2010, s. 181-190.

¹⁵² ÜÇİŞİK/ÇELİK, s. 244.

azınlığın, azınlık haklarını kullanabilecek oranda pay senedine sahip olduğunu yönetim kuruluna ve mahkemeye karşı kanıtlayabilecek durumda olması gerekir¹⁵³.

Yargılama aşamasında, talebin toplantı çağrısı olarak değerlendirilmesi ve bir kayyım atanması yeni yargılamayı engelleyecek bir çözüm olması nedeniyle azınlığın mahkemeden terditli talepte bulunması doğru olur¹⁵⁴.

Azınlık tarafından yapılacak çağrı ve izlenecek usuller detaylarıyla açıklanmaya çalışıldığı üzere tezimizin ilerleyen bölümlerinde ele alındığından burada kısa bilgi verilmekle yetinilmiştir¹⁵⁵.

D. Diğer Yetkililer

TTK, yönetim kurulu tarafında genel kurulu toplantıya çağırma görevinin yerine getirilmediği bazı durumlarda kayyım, tasfiye memurlarına ve iflas idaresine de genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi vermiştir¹⁵⁶. Öte yandan İİK hükümleri doğrultusunda duruma göre konkordato komiseri de yetkili olabilir. Öğretide ayrıca, şirket esas sözleşmesi ile çağrı yetkisinin düzenlenip düzenlenemeyeceği de tartışılmaktadır.

Bu başlık altında, kayyım, tasfiye memurları, iflas idaresi, konkordato komiserinin genel kurulu toplantıya davet yetkileri ile şirket ana sözleşmesi ile çağrı yetkisinin düzenlenip düzenlenemeyeceği konusu üzerinde durulmaya çalışılacaktır.

1) Kayyım

TMK m. 426 ve 427 hükümleri ile özel hukuk gerçek ve tüzel kişileri bakımından temsil ve yönetim kayyımlığı düzenlenmiştir. Bu hükümler ile ayrıca hangi hallerde temsil ve yönetim kayyımının re'sen veya ilgilisinin isteğiyle atanabileceğinin koşulları da detaylı olarak düzenlenmiştir. TMK m. 427/4 uyarınca, ortaklığın gerekli organlarından yoksun kalması ve yönetimi farklı şekillerde sağlanamadığından mahkemece kayyım atanmasına karar verilmişse, kayyım da

¹⁵³ ÜÇİŞİK/ÇELİK, s. 244.

¹⁵⁴ BİLGİLİ/DEMİRKAPI, *Şirketler Hukuku*, s. 286.

¹⁵⁵ Bkz. aşağıda III. Bölüm.

¹⁵⁶ YAYLA, s. 79.

toplantı çağrısı yapabilir¹⁵⁷. TMK'nın bu hükümleri uyarınca kayyım atanması genel hükümler uyarınca yapılacak bir atamayı işaret etmekte iken; TTK m. 412 uyarınca yapılacak atama da mevcuttur. TTK m. 412 hükmünde, sınırlı yetkili bir kayyımdan söz edilmektedir; şirketin idaresi için atanmış bulunan genel yetkili bir yönetim kayyımının, kendisinden dar yetkili bir kayyım tarafından gerçekleştirilebilecek olan işlem konusunda yetkili olduğunun kabulü gerekir ki çoğun içinde az da vardır ilkesi bunun dayanağıdır¹⁵⁸.

Bir diğer ifade ile TTK m. 412 haricinde, genel hükümler uyarınca TTK m. 1 hükmünden hareketle ederek TMK m. 427/4 hükmü uyarınca anonim ortaklığa kayyım atanması gündeme gelebilir¹⁵⁹. Nitekim Yargıtay da TTK m. 1 hükmünden hareket ederek ticaret şirketlerine kayyım atanabileceğini kabul etmiştir¹⁶⁰.

2) Tasfiye Memurları

Anonim şirketi sona erdiren sebeplerin gerçekleşmesi halinde kural olarak şirket tasfiye aşamasına girer. TTK m. 536/1 uyarınca, “*esas sözleşme veya genel kurul kararıyla ayrıca tasfiye memuru atanmadığı takdirde, tasfiye, yönetim kurulu tarafından*” yürütülür. İşbu maddenin mevhumu muhalifinden anlaşılacağı üzere, tasfiye işlemlerinin yürütülebilmesi için, pay sahiplerinden veya üçüncü kişiler arasından bir tasfiye memuru atanabilir. Tasfiye memuru tasfiye ile ilgili işlemleri yürütmekle görevli olurken, anonim şirketin organları tasfiye süresince varlıklarını

¹⁵⁷ **BAHTİYAR**, *Ortaklıklar*, s. 144; **ŞENER**, *Ortaklıklar*, s. 465; **BİLGİLİ/DEMİRKAPI**, *Şirketler Hukuku*, s. 288; Şafak **NARBAY**; *TTK Tasarısı'nda Anonim Ortaklık Genel Kurulunu Toplantıya Davete Yetkili ve Görevli Olanlara İlişkin Hükümlerin Değerlendirilmesi*, Hukuki Perspektifler Dergisi, S.7, Temmuz 2006, s. 180-181.

¹⁵⁸ **BİLGİLİ/DEMİRKAPI**, *Şirketler Hukuku*, s. 288.

¹⁵⁹ **MOROĞLU**, *Hükümsüzlük*, s. 96; **NARBA**, s. 180-181; **TEKİNALP** (POROY/ÇAMOĞLU); **BAHTİYAR**, *Ortaklıklar*, s. 144; **BAHTİYAR/HAMAMCIOĞLU**, *Genel Kurul Toplantıları*, s. 47.; Ersin **ÇAMOĞLU**; *Anonim Ortaklığa Yönetim Kayyımı Atanması*, İstanbul Barosu Dergisi, C. 91, S. 5, 2017, s.21; Anonim ortaklıklara kayyım atanması ile ilgili detaylı bilgi için bkz. **SOYKAN**, s. 267-278.

¹⁶⁰ **BAHTİYAR**, *Ortaklıklar*, s. 144'den naklen: Yargıtay 11. HD.'nin 17.10.1989 tarihli, 1989/6381 E., 1989/5454 K. sayılı kararı uyarınca “...Bu durumda ortak tarafından şirketin feshi istenebilse de şirket için ağır sonuç doğurabilecek bu yolun izlenmesi zorunlu olmayıp organların yeniden seçilememesi durumunda medeni yasa uyarınca şirkete kayyım atanarak genel kurul toplantısı yapılmalı ve organlar yeniden oluşuncaya kadar şirket yönetiminin kayyıma bırakılması gerekir.” (www.kazanci.com.tr, E.T: 14.01.2023) Aynı yönde bkz. Yargıtay 11. HD.'nin 25.01.2007 tarihli, 2005/12237 E. ve 2007/826 K. sayılı, Yargıtay 11 HD.'nin 14.12.2009 tarihli, 2009/9660 E. ve 2009/12841 K. sayılı, Yargıtay 11. HD.'nin 09.06.2021 tarihli, 2019/17 E. ve 2021/4936 K. sayılı kararları. (www.kazanci.com.tr, E.T: 14.01.2023); **ÜÇİŞİK/ÇELİK**, s. 245-246'dan naklen: bkz. Yargıtay 11. HD.'nin 10.06.1988 tarihli ve 65/3848 sayılı karar ve 11. HD. 05.07.1983 tarih ve 1983/3378 sayılı kararı.

sürdürür ve tasfiye memurları tarafından yapılamayan işlemler açısından da yetkileri devam eder. Nitekim, tasfiye işlerinin gereklerinden olan hususlar hakkında karar vermek üzere genel kurul tasfiye memurları tarafından toplantıya çağrılır. (TTK m. 535/2). Ayrıca, tasfiye memurlarının bu yetkisi genel kurulu çağrıya yetkili ve görevli organlar kenar başlıklı TTK m. 410/1 ve GKY m. 9/6'de, "*tasfiye memurlarının görevleri ile alakalı konulara dair genel kurulu toplantıya çağırılabilirliği*" şeklinde belirtilerek tekrarlanmıştır.

3) İflas İdaresi

TTK m. 16/1'e göre anonim ortaklıklar tacir sayıldıklarından TTK m. 18/1 hükmü gereğince de iflasa tabidirler. TTK madde 529/1(e) hükmünde belirtildiği gibi iflas, anonim ortaklığın sona erme sebeplerinden biridir.

TTK m. 534'e göre, iflas durumunda tasfiye İİK hükümlerine göre yapılacaktır.

İİK m. 226 uyarınca, iflas yoluyla tasfiyede müflis ortaklığın kanuni temsilcisi iflas idaresidir. İflas idaresi, müflisin ya da alacaklıların temsilcisi olmayıp, iflas masasının kanuni temsilcisidir¹⁶¹. Bu sebeple, iflas idaresinin kendi göreviyle alakalı konularda genel kurulu toplantıya çağırabilmesi mümkündür¹⁶². Ancak gerek TTK m. 410 gerekse GKY m. 9 hükümlerinde genel kurulu toplantıya çağrıya yetkili olanlar arasında iflas idaresinin belirtilmemiş olması yerinde olarak eleştirilmiştir¹⁶³.

Öte yandan öğretide başka bir görüş, ortaklığın diğer tasfiye nedenlerinden ayrı olarak iflas nedeniyle tasfiye sürecine girmesi halinde, korunması gereken menfaat grubunun pay sahipleri yerine alacaklılar olarak değişmesi sonucunda anonim ortaklığın malvarlığına ilişkin konularında karar almaya yetkilinin iflas

¹⁶¹ Baki KURU; *İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku*, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2021, s. 412; Hakan PEKCANİTEZ/ Oğuz ATALAY/ Meral SUNGURTEKİN ÖZKAN /Muhammet ÖZEKES; *İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2022, s.400; Ramazan ASLAN/Ejder YILMAZ/Sema TAŞPINAR AYVAZ/Emel HANAĞASI; *İcra ve İflas Hukuku*, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2022, s. 613.

¹⁶² NARBAY, s. 180; MOROĞLU, *Hükümsüzlük*, s. 98; BİLGİLİ/DEMİRKAPI, *Şirketler Hukuku*, s. 287; ŞENER, *Ortaklıklar*, s. 465; BAHTİYAR, *Ortaklıklar*, s. 144; BAHTİYAR/HAMAMCIOĞLU, *Genel Kurul Toplantıları*, s. 47; YİĞİT, s. 93.

¹⁶³ NARBAY, s. 180; MOROĞLU, *Değerlendirme ve Öneriler*, s. 213. Ayrıca iflas halinde tasfiye süresince iflas idaresinin anonim ortaklığın kanuni temsilcisi veya organı olduğu yönündeki tartışmalar ile ilgili bkz. ABUT, s. 205-206.

idare olduğu için, genel kurulun iflas idaresi tarafından toplantıya çağrılması ihtiyacı ve yetkisinin söz konusu olmadığını savunmaktadır¹⁶⁴.

4) Konkordato Komiseri

Öğretide, İİK m. 290 ve İİK m. 297/1 hükümleri doğrultusunda, konkordato komiserine de genel kurulu toplantıya çağrı konusunda görev ve yetki verilebileceği belirtilmektedir¹⁶⁵.

5) Şirket Ana Sözleşmesi ile Çağrı Yetkisinin Düzenlenip

Düzenlenemeyeceği Meselesi

Genel kurulu toplantıya çağrı yetkisine sahip olanlar bakımından değineceğimiz ve farklı görüşlerin oluşmasına neden olan son durum ise, şirket ana sözleşmesinde belirtilmek üzere bazı kişilere toplantıya çağrı yetkisinin tanınıp tanınmayacağı meselesidir¹⁶⁶.

Konu hakkında değerlendirmede bulunabilmek adına TTK m. 340'ta düzenlenmiş olan emredici hükümler ilkesinin dikkate alınması gerekliliğine değinmek gerekir¹⁶⁷. TTK m. 340 uyarınca, TTK'da açıkça belirtilen hallerde veya diğer kanunlarda belirtilen durumlarda emredici hükümler dışında ana sözleşme ile bu hükümlerin ilgili madde veya diğer kanun düzenlemesine göre yer verilebileceğini hüküm altına almıştır¹⁶⁸. Özellikle TTK m. 340'ta yer alan “*Diğer kanunların, öngörülmesine izin verdiği tamamlayıcı esas sözleşme hükümleri o kanuna özgülenmiş olarak hüküm doğururlar.*” düzenlemesi ile kanunda düzenlenmeyen hususlara ilişkin şirket ana sözleşmesinde bir düzenlemeye yer verilip verilemeyeceği noktasında kanun bilinçli olarak sessiz kalmıştır¹⁶⁹. Her ne kadar TTK m. 340 tamamlayıcı hükümler ile ilgili sessiz kalmışsa da aynı hükmün gerekçesinden hareketle öğretide, emredici hükümler ilkesine zarar vermeden kanunda düzenleme

¹⁶⁴ Konu ile ilgili detaylı açıklamalar için bkz. **ABUT**, s. 205-208.

¹⁶⁵ **BAHTİYAR**, *Ortaklıklar*, s. 144.

¹⁶⁶ TTK'da anasözleşme ile çağrı yetkisinin başka kişilere tanınıp tanınmayacağı hususunda açık bir hüküm bulunmamasının, TTK m. 340 hükmü ve gerekçesi ile TTK'ya mehz kanun çerçevesindeki detaylı değerlendirmeleri için bkz. **ABUT**, s. 208-209.

¹⁶⁷ TTK m. 340'ın gerekçesi ve mehz kanundaki düzenleme ile birlikte değerlendirilmesi için ayrıca bkz. **ABUT**, s. 208.

¹⁶⁸ Bkz. TTK m. 340: “*Esas sözleşme, bu Kanunun anonim şirketlere ilişkin hükümlerinden ancak Kanunda buna açıkça izin verilmişse sapabilir. Diğer kanunların, öngörülmesine izin verdiği tamamlayıcı esas sözleşme hükümleri o kanuna özgülenmiş olarak hüküm doğururlar.*”

¹⁶⁹ **ABUT**, s. 208.

yapılmayan ya da emredici hükümleri somutlaştıran durumlarda söz konusu boşlukların doldurulabileceği belirtilmektedir¹⁷⁰. Buradan hareketle kimi yazarlar şirket ana sözleşmesi ile düzenlemeler öngörülebileceğini bir diğer ifade ile tamamlayıcı hükümler ile bazı hususlarda düzenleme yapılabileceğini belirterek, bu hususlara örnek olarak da TTK m.334/1, TTK m. 360/1, TTK m. 367/1, TTK m. 394, TTK m. 408/1, TTK m. 414/1, TTK m. 434/2, TTK m. 493/1 hükümlerini vermektedir¹⁷¹. Bu noktada öğretide bir görüş, kanunda açıkça yer verilmeyen durumlarda ana sözleşme ile (tamamlayıcı hükümlerin öngörülmesi ile) düzenlemede bulunmanın kanun koyucu tarafından yer verilmemiş olduğu yönündeki tercihinin üstünlük verilmesi gerektiğini ileri sürmektedir¹⁷². Öte yandan karşıt görüş ise, TTK m. 340'ta yer alan *“Diğer kanunların, öngörülmesine izin verdiği tamamlayıcı esas sözleşme hükümleri o kanuna özgülenmiş olarak hüküm doğururlar.”* hükmü ve aynı maddenin gerekçesinin ana sözleşme ile tamamlayıcı hükümlerin öngörülmesini neredeyse engellediği ve hükmün lafzı çerçevesinde değerlendirmede bulunulduğunda ana sözleşmeyle ihtiyari nitelikte hükmün düzenlenebilmesinin dahi kanunda buna ilişkin açık izin verilmiş olması gerektiği yönündedir¹⁷³.

TTK m. 340 hükmünün yukarıdaki şekilde değerlendirilmesi kapsamında kanun koyucunun sessizliğinin bilinçli olduğu ve amacının genel kurulu davet yetkisini belirli kişi veya organlara tanıdığı mı yoksa bu sessizliğin aslında kanun boşluğu mu yarattığı hususu irdelenmeyi gerektirmiştir¹⁷⁴. Dolayısıyla, bu konuda TTK'da açık bir düzenlemeye yer verilmemiş olması öğretide de farklı görüşlerin¹⁷⁵ ortaya çıkmasına sebep olmuş olup çalışmamızın bu kısmında bu farklı görüşlere yer vererek kendi görüşümüzü belirtmeye çalışacağız.

¹⁷⁰ Rauf **KARASU**; *Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi*, Güncelleştirilmiş 2. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara, 2015, s. 162; **ŞEHİRALİ ÇELİK** (KIRCA/MANAVGAT), s. 162 vd. Ayrıca bkz. TTK m. 340'ın gerekçesindeki ilgili kısım: *“340'ıncı madde, bu Kanunun herhangi bir hükmünden açıkça anlaşılmasa bile, esas sözleşme ile, yönetim kurulu üyeleri başta olmak üzere yöneticiler, denetçiler, işlem denetçileri ve benzeri kişiler için yaş, ek meslekî nitelikler ve kişisel şartlar konulmasına; komisyonlar ve kurullar oluşturulmasına; şeref başkanlıkları ve danışma konseyleri ihdas olunmasına, kurumsal yönetim ilkelerinin uygulanmasına engel değildir.”*

¹⁷¹ **ŞEHİRALİ ÇELİK** (KIRCA/MANAVGAT), s. 166.

¹⁷² **ŞEHİRALİ ÇELİK** (KIRCA/MANAVGAT), s. 166; **KARASU**, s. 62

¹⁷³ **BAHTİYAR**, *Ortaklıklar*, s. 113-115.

¹⁷⁴ **ABUT**, s. 209.

¹⁷⁵ Şirket ana sözleşmesi ile çağrı yetkisinin düzenlenip düzenlenemeyeceği meşelisinin, kanunda öngörülmemiş pay sahipliği hakkı olarak imtiyaz şeklinde tanınıp tanınamayacağı yönündeki tartışmalara ilişkin bkz. **HAMAMCIOĞLU**, *Aile Tipi Limited*, dn. 1106, s. 352.

Öğretide MOROĞLU, ana sözleşmede öngörülmüş olmak şartı ile ortaklığı yönetim ve/veya temsil yetkileri kendilerine bırakılan kişilere (TTK m. 367, 370) veya belli bir iş ile görevlendirilen kişilere (TTK m. 536) ana sözleşme ile genel kurulu toplantıya çağırma yetkisinin verilebileceğini kabul etmekte ve fakat ana sözleşme ile tanınan bu yetkinin kanunen yetkili ve görevli olan organ ve kişilerin genel kurulu toplantıya çağırma yetkilerini kaldırmadığını, sınırlandırmadığını da ayrıca belirtmektedir¹⁷⁶.

TEKİNALP, çağrıya yetkili olanların TTK'da *numerus clausus* düzenlendiğini, ana sözleşme ile başka kişi veya organlara çağrı yetkisi tanınamayacağını kabul etmektedir¹⁷⁷.

ŞENER, TTK m. 339/2h'deki "genel kurulların toplantıya nasıl çağrılacakları"nın şirket ana sözleşmesinde yer alabileceği düzenlemesinin, çağrıyı yapabilecek kişilerin de ana sözleşme ile düzenlenebileceği şeklinde anlaşılmaya müsait olduğunu ifade etmektedir¹⁷⁸.

KARASU, TTK m. 411/1'e göre sermayenin en az onda birini, HAAO'da yirmide birini oluşturan pay sahiplerinin yönetim kurulundan genel kurulu toplantıya çağırabileceğini ve hatta aynı maddede ana sözleşme ile genel kurulu toplantıya çağrı hakkının hakkı daha az sayıda paya sahip pay sahiplerine tanınabileceğinin düzenlendiğini; fakat pay sahibi olmayan kişilere ana sözleşmede yapılacak düzenleme ile genel kurulu toplantıya çağrı hakkının tanınamayacağını ifade etmektedir¹⁷⁹.

Bizim de katıldığımız gibi BAHTİYAR/HAMAMCIOĞLU, TTK m. 339/2(h) hükmünde yer alan genel kurulun toplantıya nasıl çağrılacağına ilişkin hükmün çağrıya yetkili kişileri değil, toplantı çağrısının yapılacağı yöntemleri düzenlediği, limited ortaklıkta TTK m. 577/1(h) bendi uyarınca genel kurulun toplantıya çağırılması konusunda özel hak tanıyan hükümlerin ana sözleşmede düzenlenebileceğinin açıkça belirtilmesine rağmen¹⁸⁰, anonim ortaklık ana sözleşmesi

¹⁷⁶ MOROĞLU, *Hükümsüzlük*, s. 94.

¹⁷⁷ TEKİNALP, *Sermaye Ortaklıkları*, P.12-01, s. 228-229.

¹⁷⁸ ŞENER, *Ortaklıklar*, s. 467.

¹⁷⁹ KARASU, s. 164.

¹⁸⁰ Bu konuda kapsamlı açıklamalar için bkz. HAMAMCIOĞLU, *Aile Tipi Limited*, dn. 1106, s. 351-353.

bakımından aynı düzenlemenin öngörülmediği ve TTK m. 340 hükmünün de bu görüşü desteklediği gerekçeleriyle, ana sözleşme ile başka kişi veya kişilere genel kurul toplantıya çağırma yetkisi tanınamayacağını kabul etmektedirler¹⁸¹. HAMAMCIOĞLU ayrıca, genel kurul toplantısına çağrının yetkili kişi veya organlarca yapılmaması durumunda bu toplantılarda alınan kararların yokluk ile malul oluşunun konun kanunda özellikle sınırlı olarak düzenlendiğini destekler nitelikte olduğunu belirtmektedir¹⁸².

ABUT, şirket ana sözleşmesi ile çağrı yetkisinin, belirli olguların, şartların gerçekleşmesi halinde doğabileceğinin kabul edilebileceğini dile getirmektedir¹⁸³. Öte yandan, anonim ortaklıkta kanuni yetki dağılımı uyarınca genel kurulun toplanmasını gerektirecek kararların sınırlı olması ve pay sahiplerine genel kurulun toplantıya çağrılmasını sağlayacak araçların TTK ile artırılmış olması dikkate alındığında, ana sözleşme ile çağrı yetkisinin tanınmasına pek rastlanılmayacağını da belirtmektedir¹⁸⁴.

Bizce de yetkisiz kişilerce yapılan çağrının yokluk yaptırımına tabi olması, TTK m. 340 düzenlemesinin lafzı ve tezimiz konusunu oluşturan ilerleyen bölümlerde değineceğimiz tek pay sahibinin ve azınlığın çağrı yetkisini kullanabilmesinin bir takım özellikli düzenlemelere tabi tutulmuş olması göz önüne alındığında, kanunda belirtilen kişi veya organlar dışında genel kurulu toplantıya çağrı yetkisinin şirket esas sözleşmesinde öngörülme suretiyle başka kişilere tanınamayacağını kabulü gerekir.

¹⁸¹ BAHTİYAR/HAMAMCIOĞLU, *Genel Kurul Toplantıları*, dn. 77, s. 37.

¹⁸² HAMAMCIOĞLU, *Aile Tipi Limited*, dn. 1106, s. 353. BİÇER de bu görüşün desteklenebileceğini ifade etmekle beraber aksi yönde bir görüş olarak, itibari değere göre kullanılabilen bazı pay sahipliği haklarına ilişkin hükümlerin de emredici nitelikte olmasına karşın imtiyaz tanınmasının buna istisna teşkil ettiği ve buradan hareketle genel kurulu toplantıya çağrı yetkisinin kolaylaştırılmasının bir açıdan imtiyaz olarak değerlendirilebileceğini ileri sürerek net bir görüş bildirmediği yönünde bkz. Levent BİÇER; *Anonim Ortaklıkta Oy Hakkında İmtiyaz ve Sınırları*, Yetkin Yayınları, 2019, s. 135.

¹⁸³ ABUT, s. 211. Yazar ayrıca çağrı yetkisine kimlerin, hangi şartların varlığı halinde sahip olacağını açıkça düzenlenmesi, aynı husus hakkında eş zamanlı toplantı çağrılarının engellenmesi, çağrı yetkisine kimlerin sahip olduğuna dair uyumsuzlukların ortaya çıkmasının önlenmesi ve çağrıya ilişkin kanuni yetkilerin ortadan kaldırdığı veya sınırlandırdığına ilişkin iddiaların bertaraf edilmesi bakımından yerinde olacağını akla gelebileceğini de ifade etmiştir bkz. ABUT, s. 211.

¹⁸⁴ ABUT, s. 212.

İKİNCİ BÖLÜM

ANONİM ORTAKLIKTA TEK PAY SAHİBİNİN GENEL KURULU

TOPLANTIYA ÇAĞRI YETKİSİ

I. Genel Olarak Tek Pay Sahibinin Çağrı Yetkisi ve Niteliği

Anonim şirketi diğer kişi toplulukları ve şahıs şirketlerinden ayıran temel fark, pay sahiplerini birbirlerine ve şirkete bağlayan tek bağın “maddi menfaat” olmasıdır. Bu durumun sonucu olarak, şirketin ekonomik durumunun gidişatı ve şirket yönetim politikalarının belirlenmesi ve bunların yapılırken pay sahiplerinin menfaatlerinin göz önüne alınması pay sahipleri açısından oldukça önemlidir. Bu doğrultuda anonim ortaklıklarda pay sahiplerinin yalnızca ortak bir amaç paydasında birleşmeleri yeterli olmayıp; bununla birlikte ortaklığın amacının gerçekleştirilmesine dair, aynı oranda ortaklık çalışmalarına iştirak etme ve bu doğrultuda diğer ortaklarla iş birliği içerisinde kalarak onlarla birlikte gayret gösterme amaç ve isteğine de sahip olmaları, ortaklık sözleşmeleri bakımından ayırıcı olmakta ve bu unsur *affectio societatis* olarak tanımlanmaktadır¹⁸⁵. Dolayısıyla, şirket ortaklarının şirketin finansal durumu ve bununla alakalı her çeşit faaliyete dair söz hakkına sahip olabildikleri durumlar, kimi yazarlarca *affectio societatis*¹⁸⁶ unsurunun anonim şirketlere bir yansıması olarak düşünülmekte ve bu açıdan bakıldığında, tek bir pay sahibinin genel kurulu toplantıya çağırma hakkı (TTK m. 410/1), genel kurula katılma hakkı (TTK m. 425), bilgi alma ve inceleme hakkı (TTK m. 437), özel denetim isteme hakkı (TTK m. 438), genel kurul kararlarının aleyhine iptal davası açma hakkı (TTK m. 446), yönetim kurulu üyeleri ve denetçiler aleyhine sorumluluk davası açma hakkı (TTK m. 553-554) pay

¹⁸⁵ Oruç Hami ŞENER; *Roma Hukukunun Modern Ortaklıklar Hukukuna Etkileri*, Prof. Dr. Ömer Teoman’a 55. Yaş Günü Armağanı, C. 1, İstanbul 2002, s. 711. “*Affectio societatis*” kavramının bazı Roma hukuku yazarları tarafından, tarafların şirketin devamı boyunca mevcut olan ortak niyet ve iradeleri olarak ifade edildiği; ortaklardan birinde şirketi devam ettirme niyet ve iradesi sona erdiği anda yani şirketten vazgeçtiği anda, şirket diğer ortaklar için de sona ermiş olduğu ile ilgili açıklamalar için bkz. Türkan RADO; *Roma Hukuku Dersleri – Borçlar Hukuku*, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2019, s. 110-111.

¹⁸⁶ “*Affectio societatis*” unsuru bakımından tek pay sahibinin çağrı yetkisinin detaylı incelemesi ile ilgili Bkz. KARAEĞE, *Tek Pay sahibi*, s. 82-84. “Ayrıca, “*affectio societatis*”, ortakların, ortak kimliğiyle ortaklığa ve dolayısıyla öteki ortaklara karşı objektif sorumluluğu olduğuna dair görüş için bkz. SAKA, s. 11.

sahiplerinin ortak amaca ulaşılmasına katkıda bulunmalarına altyapı sağlayan düzenlemeler olduğu ifade edilmektedir¹⁸⁷.

Tek pay sahibinin genel kurulu toplantıya hangi hallerde çağırabileceğini düzenleyen temel hüküm TTK m. 410/2' olup, GKY m. 9/2'de de ayrıca düzenlenmiştir. Bu hüküm uyarınca yönetim kurulunun, devamlı olarak toplanamaması, toplantı nisabının oluşmasına imkân bulunmaması veya mevcut olmaması durumlarında, mahkemenin izniyle tek bir pay sahibi genel kurulu toplantıya çağırabilir ve bu durumda Mahkemenin vereceği karar kesindir. Nitekim, işin niteliği, mahkeme kararının kesin olmasını gerektirmektedir¹⁸⁸.

TTK m. 410/2 düzenlemesi, genel kurulun bazı olağanüstü durumlarda toplantıya çağırılabilmesini sağlamak amacıyla öngörülmüş olup, birçok varsayımda TTK m. 530 hükmü anlamında organ yokluğuna engel olabileceği de düşünülmektedir¹⁸⁹. Bu nedenle istisnai ve her zaman başvurulamayacak bir hüküm olarak değerlendirilmektedir¹⁹⁰.

TTK m. 410/2 çerçevesinde tek pay sahibine tanınmış olan davet yetkisi, nispi emredici nitelikte¹⁹¹ ve aynı zamanda pay sahibine tanınan bu çağrı hakkı ortaklığın

¹⁸⁷ **ŞEHİRALİ ÇELİK** (KIRCA/MANAVGAT), s.62.

¹⁸⁸ **YAYLA**, s. 80. Ayrıca bkz. 6102 sayılı TTK'ya ilişkin Adalet Komisyonu Raporu'nda eklenen ikinci fıkra şu şekilde gerekçelendirilmiştir: *"Bu düzenleme genel kurulun bazı olağanüstü durumlarda toplantıya çağırılabilmesini sağlamak amacıyla öngörülmüştür. Bu hükmün, birçok varsayımda 530'uncu madde anlamında organ yokluğuna engel olabileceği de düşünülmektedir. Uygulamada çeşitli sebeplerle, özellikle gruplar arasındaki uyumsuzluk ve çekişme dolayısıyla yönetim kurulunun toplanamaması, üye eksikliğinden veya bazı azlık haklarının kötüye kullanılması dolayısıyla toplantı nisabının gerçekleşmemesi, toptan istifa yahut kaza gibi nedenlerle yönetim kurulunun mevcut olmaması hâllerine, özellikle ilk iki hâle sıkça rastlanmaktadır."* *"Bu durumda kilitlenmeye giren şirketin çıkar yol bulabilmesi için genel kurulun toplanabilmesinin sağlanması gerekmektedir. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın uygulaması, bir kısım hâllerde tüm pay sahiplerinin noterde beyanda bulunarak genel kurulu toplantıya çağırmaları şeklindedir. Ancak bu şartın gerçekleşmesi her zaman kolay olmamaktadır. İkinci fıkra tüm bu sakıncaları ortadan kaldırmak amacıyla kaleme alınmıştır."* Ayrıca konu ile ilgili bkz. Yargıtay 11. HD'nin 01.07.2014 tarihli, 2014/8014 E. Ve 2014/12619 K. Numaralı kararı: <http://www.kazanci.com.lproxy.yeditepe.edu.tr/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=11hd-2014-8014.htm&kw=`2014/8014`+##fm> (E.T: 05.01.2020).

¹⁸⁹ **ÜÇİŞİK/ÇELİK**, s. 245; **BAHTİYAR/HAMAMCIOĞLU**, Genel Kurul Toplantıları, s.43; **ESRA CENKÇİ**; Anonim Ortaklıkta Tek Pay Sahibinin Yeni Gücü: Genel Kurulu Toplantıya Çağırabilmesi, Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, CXXXIII, S. 3, Eylül 2017, s. 136.

¹⁹⁰ **MEMİŞOĞLU**, s. 64. Bu konu ile ilgili açıklamalarımıza bkz. II. Bölüm, II. *"A. Organ Eksikliğinin ve Özellikle Ortaklığın Feshinin Engellenmesi"* başlığı.

¹⁹¹ **CENKÇİ**, s. 140.

kabulünü gerektirmeyip mahkemenin izin vermesi koşuluyla doğrudan kullanılabilen vazgeçilmez bir haktır¹⁹².

Tek pay sahibine tanınan bu yetkinin nispi emredici nitelikte olması nedeniyle çağrı hakkının kullanımını engelleyen genel kurul kararları ile esas sözleşme hükümleri TTK m. 447/1(a) hükmü çerçevesinde batıldır¹⁹³. Öte yandan çağrı eyleminin şirketin iç ilişkisi dahilinde bir yönetim işlemi olması gerekçesiyle pay sahibine tanınan bu çağrı yetkisinin, TTK m. 365 ve TTK m. 410/1 hükümleri çerçevesinde değerlendirildiğinde yönetim kurulunun çağrı yetkisi karşısında istisna olarak düzenlendiği de söylenebilecektir¹⁹⁴.

Tek pay sahibine tanınmış olan bu hakkın kapsamına bakıldığında ise, öğretide bir fikir birliğinden bahsetmemiz pek mümkün değildir. Şimdilik burada kısaca öğretilerdeki fikir ayrılığının, pay sahibine tanınan bu yetki ile pay sahibinin gündemde yer alacak konuları serbestçe belirleyip belirleyemeyeceği konusunda toplanmakta olduğunu belirtmekle yetineceğiz¹⁹⁵.

II. Tek Pay Sahibine Çağrı Yetkisi Tanınmasının Nedenleri ve Sonuçları

TTK m. 410/2 hükmünün gerekçesi ve öğretideki yaklaşımlar birlikte ele alındığında, tek pay sahibine genel kurulu çağrı yetkisi tanınmasının nedenleri aşağıdaki başlıklar halinde sıralanabilir:

¹⁹² Özge **KARAEĞE**; *Anonim Şirketlerde Tek Pay Sahibinin Genel Kurulu Toplantıya Çağrı Yetkisi*, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XIX, S.4, 2015, s. 85; **KIRCA** (ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT), s. 41.

¹⁹³ **CENKÇİ**, s. 140.

¹⁹⁴ **CENKÇİ**, s. 140.

¹⁹⁵ Kimi yazarların bu hak kapsamında gündemi belirleme yetkisinin sınırlı olduğunu yani gündemde yalnızca yönetim kurulu seçiminin yer alması gerektiğini savunurken; diğer bir kısım yazarların ise yönetim kurulu seçiminin yanı sıra ortaklığın menfaatine dair gerekli ve acil konuların da gündemde yer alabileceğine ilişkin tartışmalar için bkz. ileride II. Bölüm, IV. “D. Tek Pay Sahibinin Gündemi Belirlemesi Meselesi” başlığı altındaki açıklamalarımız.

A. Organ Eksikliğinin ve Özellikle Ortaklığın Feshinin Engellenmesi

TTK m. 410/2 gerekçesinde belirtilen nedenlerle kilitlenen ortaklığın çıkar yol bulabilmesi için genel kurulun toplanabilmesi gerekir¹⁹⁶. Bunun için de tek pay sahibine tanınan bu çağrı yetkisi ile genel kurulun toplanabilmesi sağlanmaktadır.

TTK m. 530'a göre yönetim kurulunun uzun süreden beri mevcut olmaması ortaklığın feshine neden olduğundan, uzun süre koşulunun karşılanmadığı noktada, söz konusu organ eksikliğini gidermek amacıyla TTK m. 410/2 hükmüne başvurulabileceği düşünülmektedir¹⁹⁷.

Diğer taraftan, yönetim organı eksikliğinin TTK m. 530 uyarınca uzun süreden beri devam etmesine karşılık pay sahibi, ortaklığın feshini engellemek için TTK m. 410/2 kapsamında kendine genel kurulu toplantıya çağrı izni verilmesini talep edebilir¹⁹⁸.

B. Ortaklık İşlerinin İfasında Ertelemenin Önüne Geçilmesi

Öğretide TTK m. 410/2 hükmünün uygulama alanının, gerekçede vurgulandığının aksine, organ eksikliğinin giderilmesiyle sınırlı olmayıp; tek pay sahibinin çağrısı üzerine toplanan genel kurulda, ortaklık menfaati açısından gerekli görülen konular karara bağlanarak işlerin sürüncemede bırakılmasının engellenmek olduğu belirtilmektedir¹⁹⁹.

Bu hükmün varlığı ile yönetimde meydana gelebilecek tıkanmaların önüne geçilerek aslında yönetim kurulunun daha özverili hareket etmesi de sağlanmış olmaktadır. Aksi takdirde yönetim kurulu üyeleri genel kurul kararı ile görevlerinden azledilerek, yönetim kurulu üyeliklerine son verilebilecektir.

¹⁹⁶ BAHTİYAR, *Ortaklıklar*, s. 142.

¹⁹⁷ CENKÇİ, s. 136. Organ yokluğu ile ilgili “uzun süre” vurgusundan ne anlaşılması gerektiğine ilişkin açıklamalarımız için bkz. ileride IV. Tek Pay Sahibinin Çağrı Yetkisini Kullanmasının Maddi Koşulları, A. Yönetim Kurulunun Devamlı Olarak Toplanamaması başlığı. Yargıtay kararları ve öğretideki görüşler doğrultusunda uzun süre koşulundan ne anlaşılması gerektiğine ilişkin ayrıntılı değerlendirme ve açıklamalar için ayrıca bkz. H. Ali DURAL / Tolga AYOĞLU; *Anonim Şirketler Hukukunda Organsızlık Nedeniyle Fesih Davalarında “Uzun Süre” Koşulu (TTK m 530)*, Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü 60. Yıl Armağanı, BTHAE, Ankara, 2015, s. 437-458.

¹⁹⁸ ŞENER, *Ortaklıklar*, s.634-635.

¹⁹⁹ CENKÇİ, s. 138.

C. Pay Sahiplerinin Yönetime Dahil Edilmesi

Bilindiği üzere TTK ile pay sahibinin konumu güçlendirilmiş ve bu amaçla belirli koşulların gerçekleşmesiyle pay sahibine genel kurulu harekete geçirme yetkisinin tanındığı TTK m. 410/2 hükmü düzenlenmiştir²⁰⁰. Bir diğer anlatımla, tek bir paya sahip pay sahibi bile TTK m. 410/2 koşullarını yerine getirerek yönetim işlerinde söz sahibi olarak çoğunluk pay sahiplerinin tekeline izin vermemiş olmaktadır.

D. Ortaklık Yönetiminin Kayyıma Bırakılmak İstenmemesi

Kayyım atanmasına ilişkin temel düzenlemeler TMK m. 426 ve 427 hükümlerinde düzenlenmiş olup, TTK’da bununla ilgili ayrı bir düzenleme bulunmamaktadır.

Ancak TTK m. 126/1 hükmüne göre, her bir şirket türüne ilişkin hükümlerin TMK’nın tüzel kişilere ilişkin hükümlerine oranla öncelikli uygulama alanı bulacağından hareketle, TMK’nın kayyım atanmasına ilişkin hükümleri karşısında özel hüküm mahiyetinde olan TTK m. 410/2 hükmü öncelikli uygulama alanına sahip olduğundan, pay sahibinin organsızlık nedeniyle ortaklığa kayyım atanması talebi, TTK m. 410/2 bağlamında bir talep olarak ele alınmalıdır²⁰¹. Bizim de katıldığımız bu yaklaşıma göre, TMK m. 427/1 (4) hükmüne kısaca değinmek yerinde olacaktır. Bu hükümde, tüzel kişi zorunlu organlarını kaybetmiş ve tüzel kişiliğin yönetimi başka şekilde sağlanamadığı takdirde kayyım atanabileceği düzenlenmiştir. Burada “*gerekli organlardan yoksun kalmış ve yönetimi başka yoldan sağlanamamışsa*” ifadesinde “ve” kullanılmış olması kayyım atanabilmesi için yalnızca gerekli organlardan yoksun kalmanın yeterli olmayıp, yönetimin de aynı zamanda başka yollardan sağlanamamış olmasını da gerektirmektedir. Buradan hareketle, kayyım atanabilmesi için gerekli organa sahip olmama ve yönetimin başka şekillerde sağlanamamış olması koşullarının

²⁰⁰ Mustafa İsmail **KAYA**; *Anonim Şirkette Tek Bir Pay Sahibinin Genel Kurulu Toplantıya Çağırması*, Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü 60. Yıl Armağanı, BTHAE, Ankara, 2015, s. 406 – 407.

²⁰¹ **CENKÇİ**, s. 140. Benzer şekilde TTK m. 530 hükmünün TMK m. 427/4 hükmü karşısında TTK m. 126/1’e göre, her bir şirket türüne özgü hükümlerin, tüzel kişilere ilişkin TMK hükümlerine oranla öncelikli uygulama alanı bulacağına; TTK m. 530 hükmü yerine TMK m. 427/4 hükmüne dayanılmasının özel hüküm-genel hüküm ilişkisini ihlal ettiğine ilişkin bkz. **DURAL/AYOĞLU**, s. 455.

her ikisinin gerçekleşmiş olması beklenmektedir²⁰². Ancak getirilen TTK m. 410/2 düzenlemesi ile şirketin yönetimi TMK 427/1(4)'deki “*yönetimin baka yoldan sağlanamaması*” koşulu, kayyım atanmadan sağlanabilmiş olacağı için şirket yönetimi kayyıma bırakılmamış olacaktır²⁰³.

E. Denetçinin Çağrı Yetkisinin Bulunmamasının Neden Olduğu Boşluğun Doldurulmak İstenmesi

ETTK m. 353/1 hükmü uyarınca yönetim kurulunun ihmali durumunda denetçiye genel kurulu toplantıya çağrı yetkisi tanınmıştı.

Buradan hareketle CENKÇİ, ETTK uyarınca yönetim kurulunun ihmali olarak Yargıtay tarafından kabul edilen durumlar²⁰⁴ ile TTK m. 410/2’de düzenlenen tek pay sahibinin çağrı koşulları ile örtüşmesi nedeniyle, TTK ile denetçiye genel kurulu toplantıya çağırma yetkisinin tanınmamış olmasıyla oluşan boşluğun TTK m. 410/2 ile doldurularak pay sahibine denetim yetkisi tanınmış olduğunu belirtmektedir²⁰⁵.

III. Tek Pay Sahibinin Çağrı Yetkisinin Değerlendirilmesi

A. Vazgeçilmez Haklar Bakımından

TTK’da vazgeçilmez haklardan m. 452’de bahsedilmiş olsa da açıkça bir tanım yapılmamıştır. Ancak öğretide genel kabul görmüş tanımı, “*sınırlanması veya tamamen kaldırılması pay sahibinin rızasına bağlı olmayan, onun vazgeçemeyeceği, ondan alınamayacak, yani pay sahibinin yoksun bırakılamayacağı, kanunen tanınan ve korunan, gereğinde sınırları kanunen gösterilen haklar*”²⁰⁶ şeklinde yapılmaktadır.

²⁰² Aynı yönde kayyım tayinin son çare olması kuralı için bkz. CENKÇİ, s. 140; ŞENER, *Ortaklıklar*, 632.

²⁰³ CENKÇİ, s. 140. TMK’deki kayyım ile ilgili düzenlemeye bakıldığında, şirketin idaresinin bir şekilde devamlılığının amaçlandığı ancak bu durumun ne kadar süre ile devam edeceğinin belirli olmaması ve TTK m. 530’un aksine organsız kalma durumunun şirketin fesih sebebi olarak düzenlenmediği dikkate alındığında ortaya çıkan bu belirsizliğin gerek pay sahipleri ve şirket çalışanları gerekse şirket alacaklıları ve üçüncü kişiler bakımından şirketin güvenilirliğini etkilediğine ilişkin değerlendirmeler için ayrıca bkz. DURAL/AYOĞLU, s. 456-457.

²⁰⁴ Bu durumlara örnek olarak, toplantı ve karar yeter sayısının uzun süredir sağlanamaması, olağan genel kurul toplantısının gerekçesiz olarak zamanında yapılmamış olması, denetçinin uyarısına rağmen yönetim kurulunun genel kurulu toplantıya davet etmemesi, yönetim kurulunun aylardır toplanamaması, boşalan üyeliklerin doldurulmasının sürekli olarak ihmal edilmiş olması bkz. DOMANIÇ, 1988, s. 807.

²⁰⁵ CENKÇİ, s. 138-139.

²⁰⁶ TEKİNALP, *Sermaye Ortaklıkları*, P. 14-28, s. 353; BAHTİYAR, *Ortaklıklar*, s. 266; KARAHAN/BOZGEYİK, s. 634. Ayrıca DOMANIÇ’ın ETTK döneminde, emredici kanun ilkeleri

Başka bir ifade ile, pay sahibinin iradesinin rol oynamadığı haklara “vazgeçilmez haklar” denilmekte ve bu haklar pay sahipliği hakkı gibi görünüyormakla beraber, aslında bunlar anonim şirketin özelliklerini ve yapısını temsil eden ilkelerin hak olarak somutlaşmasıdır²⁰⁷. Vazgeçilmez haklar, sadece ortakların menfaatleri açısından değil, ortaklığın kurumsal yapısını da teminat altına almak için tanınmış haklardır²⁰⁸. Ayrıca, bu hakların kanunda öngörüldüğü müddetçe sınırlandırılabilmesi ve kullanımının güçleştirilebileceği, mutlak eşitlik ilkesine tabi olmadıkları ve kullanımları açısından oransallığın uygulanamayacağı anlaşılmaktadır²⁰⁹.

Öte yandan ETTK’den farklı olarak TTK m. 452’de vazgeçilmez haklara örnekler verilmemişse de butlanı düzenleyen TTK m. 447/1(a)-(b) hükümlerinde, sınırlayıcı olmayan biçimde vazgeçilmez hakların sayıldığı görülmektedir.

Vazgeçilmez haklara, eşit işleme tabi tutulma hakkı (TTK m. 347), genel kurula katılma hakkı (TTK m. 425), bilgi alma ve inceleme hakkı (TTK m. 437), dava hakları (TTK m. 446, 553 ve 557) örnek verilebilir²¹⁰.

B. Müktesep Haklar Bakımından

Müktesep hakların ortaklık tarafından ortadan kaldırılabilmesi veya üzerinde değişiklik yapılmasındaki zorluk bakımından yapılacak sıralamada vazgeçilmez haklardan sonra geldiği ifade edilmektedir²¹¹.

ETTK döneminde²¹² fazlasıyla eleştirilen müktesep hak kavramına, vazgeçilmez hak kavramı ile birlikte TTK m. 452 hükmünde yer verilmiştir. Yukarıda

doğrultusunda getirilen ana sözleşme değişiklikleri de dahil olmak üzere gerek ortaklık organlarınca gerekse pay sahipleri tarafından dahi azaltılamayan ve ortadan kaldırılamayan hakların müktesep haklardan da üstün bir hak kategorisi oluşturduğuna ilişkin tanımı için bkz. **DOMANIÇ**, 1988, s. 928.

²⁰⁷ **TEKİNALP** (POROY/ÇAMOĞLU), *Ortaklıklar*, P. 870e, s. 684-685.

²⁰⁸ Nuri **ERDEM**; 6102 Sayılı Yeni TTK’ya Göre Anonim Ortaklık Pay Sahiplerinin “Müktesep” (Kazanılmış) Hakları, Regesta, C. II, S. 1, 2012, s.31.

²⁰⁹ **TEKİNALP** (POROY/ÇAMOĞLU), *Ortaklıklar*, P. 870h; 686; **BAHTİYAR**, *Ortaklıklar*, s. 266.

²¹⁰ **TEKİNALP** (POROY/ÇAMOĞLU), *Ortaklıklar*, P. 870e, s. 684; **ŞENER**, *Ortaklıklar*, s. 547-548; **BAHTİYAR**, *Ortaklıklar*, s. 266; **ERDEM**, s.31

²¹¹ **ERDEM**, s. 31.

²¹² ETTK dönemindeki müktesep hak kavramı ile ilgili bazı açıklamalar için bkz. **TEKİNALP** (POROY/ÇAMOĞLU), *Ortaklıklar*, P. 868, s. 683; **BAHTİYAR**, *Ortaklıklar*, s. 264. Ayrıca TTK dönemindeki kapsamlı değerlendirmeler için bkz. Mehmet **BAHTİYAR**; *Anonim Şirketlerde Anasözleşme Değişikliği*, Özel Hukukun Güncel Meseleleri Sempozyumu II, Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını, Ankara 2020, s. 323 vd.

vazgeçilmez haklar için de belirtmiş olduğumuz gibi TTK m. 452 hükmünde müktesep haklara yalnızca ifade olarak yer verilmiş olup, açıkça tanımı yapılmamıştır²¹³. Bunun sebebi de gerekçede TTK'nın bu tür haklara çeşitli hükümlerinde yer vermesi ve esas sözleşme ile de bu nitelikte hak oluşturabilmesi olarak belirtilmiştir²¹⁴. Madde gerekçesinde vazgeçilmez haklardan müktesep hakların bir türü olarak bahsedilmesi ise, müktesep hakların özelliği olan sahibinin rızası ile “vazgeçilebilir” olması nedeniyle vazgeçilmez hakların müktesep hakların bir türünü oluşturmadığına ilişkin öğretide eleştirilere sebep olmuştur²¹⁵.

Müktesep hak, değiştirilmesi veya kaldırılması için pay sahibinin muvafakatine ihtiyaç duyulan hak olarak ifade edilmektedir²¹⁶. Ancak her ne kadar müktesep haklar açısından bu hakların sınırlandırılması veya kaldırılması için pay sahibinin rızasının gerektiği ifade ediliyor olsa da TTK'da bu hakların neler olduğunun belirtilmemiş olması sebebiyle hangi hakların müktesep haklar olduğunun tespiti ve uygulanışı bakımından tartışmaya açık olup; müktesep hak ile vazgeçilmez hak ayrımının ne şekilde yapılacağı anlaşılamamaktadır²¹⁷.

TTK'da gerek vazgeçilmez haklar gerekse de müktesep hakların ortak özelliği olarak tanımlarının yapılmadığı görülmektedir. Bu iki hak arasındaki farklara değinecek olursak tanımlarından yola çıkarak tespit edebildiğimiz ilk farklılık, vazgeçilmez hakların hem pay sahibinin menfaatini hem de anonim ortaklığın

²¹³ Bkz. tasarının madde gerekçesi: “... Kavramın (İsv. BK'nın aksine) muhafaza edilmesinin sebebi kanunun bu tür haklara çeşitli hükümlerinde yer vermesi ve esas sözleşme ile de bu nitelikte hak oluşturabilmesidir. Nitekim kavramın kanundan tamamen çıkarıldığı İsviçre'de hukukî durum değişmemiştir. Hükümde müktesep hakların bir yönden bir türünü oluşturan başka bir yönden de mezkûr haklardan tamamen farklı özellikleri olan vazgeçilmez haklara da kavram olarak yer verilmiştir.”

²¹⁴ TTK m. 452 gerekçesi.

²¹⁵ **MOROĞLU**, *Değerlendirme ve Öneriler*, s. 269-270; **ERDEM**, s. 36-37. TTK m. 452 gerekçesinde, vazgeçilemez hak kavramı ile müktesep hak kavramının iç içe geçmiş olduğunu, aralarındaki sınırın tanımlanması gerekliliği anlaşıldığından, bu belirsizliğin hükümsüzlük türü ve davaları bakımından ayrıca önemli olduğu ile ilgili eleştiri için bkz. **BAHTİYAR**, *Anasözleşme Değişikliği*, s. 323 vd.

²¹⁶ Bunun için ve ayrıca ETTK döneminde mutlak/nispi-güçlü/güçsüz müktesep hak sınıflandırılmasının ortadan kalktığının tespiti için bkz. **TEKİNALP** (POROY/ÇAMOĞLU), *Ortaklıklar*, P. 868, s. 683; **MOROĞLU**, *Hükümsüzlük*, s. 154. “Müktesep” ifadesinin içerikten ziyade kazanılış biçimini gösterdiği ve ana sözleşme haricinde kanunla pay sahibine verilen hakların kazanılmış sayılıp sayılamayacağı tartışmasına da neden olduğu ile ilgili bkz. Halil **ARSLANLI**; *Anonim Şirketler Umumi Hükümler*, C.I, İstanbul 1960, s. 242. Ayrıca, mutlak-nispi müktesep hak ayrımının kalktığına ilişkin bkz. **TEKİNALP** (POROY/ÇAMOĞLU), *Ortaklıklar*, P.868, s. 682-683.

²¹⁷ **ERDEM**, s. 36-37. TTK m. 452'de müktesep ve vazgeçilmez iki hak kategorisine yer verilmekle beraber tanımlamalarının yapılmamış olması ve aralarındaki sınırın belli olmamasının bu haklara uygulanacak hükümsüzlük türü ve davaları bakımından önem arz ettiğine ilişkin bkz. **BAHTİYAR**, *Ortaklıklar*, s. 265.

kurumsal yapısının sürekliliğini sağlayan, pay sahibinin kendi rızası ile dahi vazgeçemediği, ana sözleşme, genel kurul ya da yönetim kurulu ile ortadan kaldırılamayan haklarken; müktesep hakların ise, yalnızca pay sahiplerinin menfaatini koruyan ve pay sahibinin rızası ile ortadan kaldırılabilen, feragat edilebilen haklar olmalarıdır²¹⁸. Tespit edebildiğimiz diğer bir farklılık ise, bu hakların tabi olacakları ihlal yaptırımları ile ilgilidir. Genel kurul ve yönetim kurulu kararlarının butlanı sebepleri arasında vazgeçilemez haklar sayılmışken (TTK m. 447/1(a)), müktesep hakların ihlalinin yaptırımına dair TTK’da açık bir düzenlemenin bulunmaması nedeniyle bu konuda belirsizliğin bulunduğunu söyleyebiliriz²¹⁹. Bu noktada BAHTİYAR, müktesep hakların sınırlandırılabilmesi ve değiştirilebilmesi için pay sahiplerinin onayının gerekmesi nedeniyle yeter sayılarla ilgili bir ihlalin olması durumunda yaptırımın, yetersayıların ihlalinin yaptırımı olan yokluk olduğunu; eğer ki pay sahibinin müktesep hakkının bir genel kurul kararı ile ihlal edilmesi hali var ise iptal edilebilirlik yaptırımının söz konusu olacağını belirtmektedir²²⁰.

Öğretide, “vazgeçilmez haklar” yaklaşımı açısından pay sahibinin rızası ile dahi elinden alınamayan ve yönetim kurulu ya da genel kurul kararına tabi olmadıkları da dikkate alınarak TTK m. 410/2 hükmünde düzenlenmiş olan pay sahibinin genel kurulu toplantıya çağrı yetkisinin de vazgeçilmez haklar arasında sayılması gerektiği ifade edilmektedir²²¹. TTK m. 410/2 hükmünün ETTK’den farklı olarak TTK m. 530 kapsamındaki organ yokluğunu ve kilitlenmeye giren şirketi bu durumdan kurtarmak maksadıyla düzenlenişi, vazgeçilmez haklar perspektifinden ortaklığın devamlılığını sağlamak ve ERDEM’in de ifade ettiği gibi ortaklığın kurumsal yapısını teminat altına almak için tanındığından hareketle, biz de KARAEĞE’nin belirttiği gibi bu düzenlemenin de vazgeçilmez haklar arasında sayılması gerektiği görüşüne katılıyoruz.

²¹⁸ **TEKİNALP** (POROY/ÇAMOĞLU), *Ortaklıklar*, P. 870f, 870g ve 870i, s. 685; **KIRCA** (ŞEHİRALİ ÇELİK / MANAVGAT), C. 2/2, s. 35; **BAHTİYAR**, *Anasözleşme Değişikliği*, s. 326; **ŞENER**, *Ortaklıklar*, s.548.

²¹⁹ **BAHTİYAR**, *Anasözleşme Değişikliği*, s. 327.

²²⁰ **BAHTİYAR**, *Anasözleşme Değişikliği*, s. 327. Müktesep hakların yetersayılara ilişkin bir ihlalinin gündeme gelmesi halinde yokluk yaptırımı ile ilgili tespit ve ayrıntılı açıklamalar için ayrıca bkz. **KIRCA** (ŞEHİRALİ ÇELİK /MANAVGAT), C.2/2, s. 35.

²²¹ **KARAEĞE**, *Tek Pay Sahibi*, s. 85; **CENKÇİ**, s. 140.

C. Tek Borç İlkesi Bakımından

TTK m. 480/1’de belirtildiği gibi, “*kanunda öngörülen istisnalar dışında, esas sözleşmeyle pay sahibine, pay bedelini veya payın itibarî değerini aşan primi ifa dışında borç yükletilemez*”²²². Bu hükümle kastedilmek istenen, anonim ortaklıklarda pay sahibinin tek borcunun taahhüt ettiği payların bedelinin ifasını yerine getirmesi olduğudur. Ortağın hem anonim ortaklığa hem de diğer ortaklara karşı taahhüt ettiği sermayeyi ödemenin dışında bir borcunun bulunmadığı ve ona esas sözleşmeyle başka borç yüklenemeyeceğini ifade eden bu hüküm “tek borç ilkesi” olarak anılmaktadır²²³. İşbu ilke gerek nakdi gerekse de ayni sermaye taahhüdü bakımından geçerlidir²²⁴.

TTK m. 410 hükmünün kenar başlığında “görev” ibaresinin geçmesi tek borç ilkesi kapsamında değerlendirilemeyeceğinden madde kenar başlığı ile içeriğinin uyumsuzluğu öğretide eleştirilmiş ve pay sahibi açısından genel kurulu toplantıya davet yetkisini aynı zamanda bir borç olarak nitelendirmenin TTK m.410/2’nin getiriliş amacı ile örtüşmeyeceği ileri sürülmüştür²²⁵. Biz de TTK m. 410 hükmünün “görevli organlar” şeklinde başlıklandırılmasının lafız ve kanun-madde düzenleniş sistematığı açısından pay sahibi bakımından görev yani borç olarak değerlendirmeye sebebiyet verdiği gerekçesiyle bu eleştiriye katılıyoruz.

IV. Tek Pay Sahibinin Çağrı Yetkisini Kullanmasının Maddi

Koşulları

TTK m. 410/1 hükmünde açıkça belirtildiği üzere, (a) yönetim kurulunun devamlı olarak toplanamaması, (b) toplantı nisabının oluşmasına imkân bulunmaması ve (c) mevcut olmaması hallerinden herhangi birinin gerçekleşmesi halinde tek pay sahibi mahkemenin izniyle genel kurulu toplantıya çağırabilmektedir.

Bu haller sınırlı sayıda (*numerus clauses*) kanunda belirtilmiş olup, esas sözleşmede düzenlenmesi yoluyla çoğaltılması mümkün değildir ve bu haller aynı

²²² Ayrıca tek borç ilkesinin anonim ortaklıklardaki gelişmeler bakımından kapsamlı değerlendirilmesi için bkz. Esra **HAMAMCIOĞLU**, *Anonim Ortaklıklarda Tek Borç İlkesine İlişkin Gelişmeler*, Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.6, S.1, Haziran 2018, s. 125.145.

²²³ **TEKİNALP**, *Sermaye Ortaklıkları*, P. 14-91, s. 388.

²²⁴ **TEKİNALP** (POROY/ÇAMOĞLU), *Ortaklıklar II*, P. 1019, s 71.

²²⁵ **KARAEĞE**, *Tek Pay Sahibi*, s. 78.

zamanda pay sahibinin genel kurulu davet yetkisini kullanabilmesinin maddi koşullarını oluşturmaktadır²²⁶.

A. Yönetim Kurulunun Devamlı Olarak Toplanamaması

TTK m. 410/2 hükmü, yönetim kurulunun mevcut üyelerle karar alamadığı durumlarda yönetim kurulunun seçilmesini sağlayıcı bir olanağa yer vermiştir²²⁷. Genel kurulu toplantıya çağrı için karar alması gereken yönetim kurulu, çeşitli nedenlerle kararı alamamakta; bu halde genel kurul şeklen mevcut olmasına rağmen ya toplanamamakta ya da toplanmasına rağmen karar alamamaktadır²²⁸. Bu durumların her ikisi de eşdeğer olup²²⁹, sonucu itibarıyla yönetim kurulunun toplanamamasına neden olmaktadır. Her iki durumun da devamlılık teşkil etmesi gerekmektedir ki pay sahibinin genel kurulu çağrı yetkisinden bahsedebilelim. Bu sebeple, devamlılıktan ne anlaşılması ve nasıl yorumlanması gerektiği önem arz etmektedir.

Öğretide bu konu ile ilgili farklı yönde görüşler bulunmaktadır. KARAEGE, kanun koyucunun belirttiği “*yönetim kurulunun devamlı olarak toplanamaması*” halini TTK m. 530 bakımından uzun süreden beri toplanamama şeklinde anlamak gerektiğini savunurken²³⁰; CENKÇİ, yönetim kurulunun karar alamamasının veya toplanamamasının mutlaka uzun süreden beri olması gerektiğini, devamlılık unsurunun, her somut olayın/kararın koşullarına göre tespit edilmesi gerektiği, aksi takdirde bu durumun TTK m. 530 ortaklığın feshi koşullarına indirgenerek TTK m. 410/2’nin amacı ile bağdaşmayacağını savunmaktadır²³¹. DOĞAN ise, devamlılıktan kastın uzun süren bir dilim olarak anlaşılması gerektiğini, yönetim kurulu toplantılarının zamanlarına ilişkin hüküm bulunmadığından üyelerin özen ve bağlılık yükümleri, görevlerini tedbirli bir yönetici olarak ifa etme ve şirket çıkarlarını gözetme ve bunlarla birlikte toplantıların fiziki olarak yapılmasının şart olmayıp

²²⁶ CENKÇİ, s. 146.

²²⁷ TEKİNALP, *Sermaye Ortaklıkları*, P. 13-20, s. 313.

²²⁸ KARAEGE, *Tek Pay Sahibi*, s. 109-110.

²²⁹ CENKÇİ, s. 148.

²³⁰ KARAEGE, *Tek Pay Sahibi*, s. 110.

²³¹ CENKÇİ, s. 148. Yönetim kurulu üyeleri arasında yönetim kurulunun kilitlenmesine yol açan uyuşmazlıklar bulunmadığı takdirde, görevleri ile ilgili kararları almamaları yönetim kurulunun organ olarak karar alma fonksiyonunu kaybettiği anlamına gelmediği ve ayrıca olağan genel kurul toplantısında görüşülebilecek tüm konuların TTK m. 410/f.2 hükmü kapsamında münferit pay sahibinin çağrısı üzerine toplanacak genel kurulda görüşülebileceğinin kabulü konusunda CENKÇİ’nin görüşünü farklı açılardan ele alarak eleştiren görüş ile ilgili detaylı bilgi için bkz. ABUT, s. 109 – 115.

elektronik ortamda hatta elden dolaştırma usulüyle gerçekleştirilmesine imkan tanınmış olması da değerlendirildiğinde, gerekmesine karşın makul sürede toplanarak karar alamamalarının “*devamlı olarak toplanamama*” şartını yerine getirdiğinin kabul edilebileceğini ileri sürmektedir²³².

Bize göre de “*yönetim kurulunun devamlı olarak toplanamaması*” şartından, yalnızca uzun süre periyodunun kastedilmeye çalışıldığı anlamı çıkarılmamalıdır. Zira, TTK m. 410/2 ile pay sahibine tanınan bu hakkın ortaklığın organsız kalmasının ve feshine sebep olmasının engellenmesinin amaçlanarak devamlılığı sağlamak olduğu da dikkate alındığında, ortaklık için karar alınması gerekli konu o konu özelinde makul olabilecek zaman zarfında yönetim kurulu üyeleri özen ve bağlılık yükümlülüklerinin gereği toplanarak karar alamamışsa yönetim kurulunun devamlı toplanamamasının meydana geldiği kabul edilmelidir.

Yönetim kurulunun bu şekilde devamlı olarak toplanamaması çeşitli nedenlerden kaynaklanabilir:

1) Yönetim Kurulu Üyelerinin Toplantıya Çağrılmaması

Yönetim kurulu, kural olarak, toplantı yaparak karar alan bir organ olup, TTK m. 366/1 hükmü uyarınca yönetim kurulu toplantılarına davet yönetim kurulu başkanı tarafından gerçekleştirilebilir²³³. Yönetim kurulu üyeleri eğer yönetim kurulu başkanı tarafından toplantıya davet edilemiyorsa bu durumda TTK m. 392/7’ye göre, “*Her yönetim kurulu üyesi başkandan, yönetim kurulunu toplantıya çağırmasını yazılı olarak isteyebilir*”²³⁴. Yönetim kurulu üyelerinden bir veya birkaçının başkandan

²³² Ayşe **ALBAYRAK DOĞAN**; *Anonim Şirketlerde Genel Kurul Toplantısına Çağrıya Yetkili Kurul/Kişiler*, Yürürlüğünün 7. Yılında ve Yargıtay Kararları Işığında Türk Ticaret Kanunu Sempozyumu III (Tebliğler ve Tartışmalar), On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2020, s.109.

²³³ Ayrıca bkz. TTK m. 361/1. Yönetim kurulu toplantılarının yönetim kurulu başkanı dışında veya yönetim kurulu üyelerinin başkandan toplantıya davet talep etmesine rağmen bu talebin başkan tarafından reddi halinde toplantıya davet yetkisinin diğer yönetim kurulu üyelerine geçip geçemeyeceği ya da üyelere bu yönde bir yetki verilip verilemeyeceğinin ETTK, TTK ile birlikte Türk ve İsviçre öğretisindeki yaklaşımlar bakımından değerlendirilmesine ilişkin tespit ve açıklamalar ile başkan tarafından toplantıya çağrılmamış yönetim kurulu toplantılarında alınan kararların Yargıtay kararları çerçevesinde hukuki akıbetlerinin incelemesi ve değerlendirilmesi için ayrıca bkz. Özlem **İLBASMIŞ HIZLISOY**; *Anonim Şirket Yönetim Kurulunu Toplantıya Çağrıya Yetkili Olanlar ve Yetkisiz Kişilerce Yapılan Çağrıyla Toplanan Yönetim Kurulunda Alınan Kararların Hukuki Akıbeti*, 2022, TFM, C.8, S.1, s.115-141;

²³⁴ Bu hükmün dolaylı olarak yönetim kurulunu toplantıya davet yetkisinin yönetim kurulu başkanına ait olduğunu ortaya koyduğuna dair bkz. Mehmet **BAHTİYAR**; *Anonim Ortaklıkta Başkanın Yönetim Kurulunu Toplantıya Çağırmasının Yaptırımı ve Toplantısız Karar Alınmasında Bazı Sorunlar*, Prof. Dr. Rıza AYHAN’a Armağan, C.1, Yetkin Yayınları, 2022, s. 109. Ayrıca yönetim kurulu üyelerinin bu toplantı talep haklarının, özen ve bağlılık yükümlülüğünün düzenlendiği TTK m. 369

toplantı yapılmasını gerektiren durumların olmasına rağmen, başkanın ya da vekilin kasten veya ihmelen toplantıyı gerçekleştirmeyi engellemesi veya geciktirmeye çalışması uygulamada sıkça rastlanan sorunlardandır²³⁵. Bu durumu ne yapılabileceğine ilişkin açık bir düzenlemenin bulunmaması farklı çözüm yollarının ileriye sürülmesini de beraberinde getirmiş olduğundan öğretide görüş birliği bulunmamaktadır²³⁶. Bu görüşlerden ilki, toplantı talebi reddedilen üyenin toplantıyı kendisinin yönetim kurulu toplantıya çağırabileceği şeklindedir²³⁷. İkinci görüşe göre, başkan tarafından toplantıya çağrı talebi reddedilen üye mahkemeye başvurarak çağrı yetkisi alabilir ya da çağrı için kayyım atanmasının talep edebilir yönündedir²³⁸.

hükmü ve buna bağlı olarak TTK m. 553 vd. hükümleri uyarınca yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunu ilgilendirdiği; yönetim kurulu üyesi bakımından bu talebin hem hak hem de görev olması sebebiyle bu hakkın kaldırıp, kullanımının zorlaştırılmayacağı ve vazgeçilmez nitelikte olduğuna ilişkin tespitler için bkz. **KIRCA (ŞEHİRALİ ÇELİK /MANAVGAT)**, s. 483 vd. Necla **AKDAĞ GÜNEY**; *Anonim Şirket Yönetim Kurulu*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2016, s. 248; Esra **HAMAMCIOĞLU**; *Yargıtay Kararları Işığında Bir veya Birkaç Yönetim Kurulu Üyesine Toplantı Davetinin Hiç Ya Da Kararlaştırılan Usule Uygun Yapılmamasının Sonuçları*, BUHFD, S.197-198, C.16, s. 128.

²³⁵ Bu engelleme ve geciktirmeye, yönetim kurulu başkanı/vekili ile diğer yönetim kurulu üyeleri arasında fikir ayrılıklarının bulunması halinde toplantıda alınacak kararların bekledikleri yönde olma ihtimalinin zayıflığının sebebiyet verebileceğine dair bkz. **BAHTİYAR**, *Başkanın Yönetim Kurulunu Toplantıya Çağırması*, s. 112.

²³⁶ Öğretide öne sürülen bu çözüm önerilerinin uygulama ve doktrin doğrultusunda kapsamlı değerlendirmesi için bkz. **BAHTİYAR**, *Başkanın Yönetim Kurulunu Toplantıya Çağırması*, s. 112-124.

²³⁷ **PULAŞLI**, C. II, 1315; **KIRCA (ŞEHİRALİ ÇELİK /MANAVGAT)**, s. 483; **ŞENER**, *Ortaklıklar*, s. 403. ETTK zamanında bu görüşte olanlar bkz. **ARSLANLI**, *Anonim Şirketler II-III*, s. 117; **İMREGÜN**, *Anonim Ortaklıklar*, s. 210. TTK'da bu yönde üyelere bir yetki tanınmadığı, TTK m. 392/7 hükmünde üyelerin başkandan veya vekilden çağrı için talepte bulunacağı ve bu hüküm karşısında ana sözleşmeye bu yönde bir madde eklenmesinin tartışmaya açık olduğu ve Yargıtay'ın çağrı yetkisi olmayan yönetim kurulu üyelerinin çağrısı üzerine toplanan kurulda alınan kararların TTK m. 391 uyarınca butlan ile malul olduğunu kabul etmesi gerekçeleri ile bu görüşün eleştirisi için bkz. **BAHTİYAR**, *Başkanın Yönetim Kurulunu Toplantıya Çağırması*, s. 114.

²³⁸ Hülya **COŞTAN**; *Yönetim Kurulunun Karar Alma Usulleri, Oy Hakkı, Yetersayılar ve Toplantı Talep Hakkı*, BATİDER, C.28, S. 3, Eylül 2012, s. 169; **BİLGİLİ/DEMİRKAPI**, *Şirketler Hukuku*, s.403; **KARAHAN/ARSLAN**, s. 400. ETTK zamanında bu görüşte olanlar bkz. **İMREGÜN**, *Anonim Ortaklıklar*, s. 210; **SOYKAN**, dn. 215, s. 174; Ali **DURAL**; *Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulunun Kilitlenmesi ve Hukuki Sonuçları*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, T.C. Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2005, *Kilitlenme*, s. 69. İkinci görüşteki önerinin yasal dayanaktan yoksun olması, kanun koyucunun şirketin iç işleyişinde sürekli faal olan yönetim kurulunun faaliyetlerine bilinçli olarak müdahalenin yapılmasını istememesi ve Yargıtay 11. HD.'nin 26.01.2016 tarihli, 2015/3129 E. ve 2016/804 K. sayılı kararındaki "...anonim şirketlerde yönetim kurulunu toplantıya davet yetkisinin açıkça yönetim kurulu başkanına verildiği, bu yetkinin emredici nitelikte olduğu, somut olayda butlanla sakat olduğu belirtilen kararların alındığı yönetim kurulu toplantılarının ise yönetim kurulu başkanının daveti üzerine değil, toplantıya davet yetkisi olmayan üyelerin daveti üzerine yapıldığı, bu hususun anonim şirketin temel yapısına uymadığı ve TTK'nın 391/1-b maddesi uyarınca alınan bu yönetim kurulu kararlarının butlanı sonucunu doğurduğu..." (<https://www-hukukturk-com.lproxy.yeditepe.edu.tr/yargitay-kararlari?KararNo1=2016&KararNo2=804&Merci=4067> E.T: 29.07.2023) kararındaki yaklaşımdan yola çıkarak bu önerinin uygulanabilirliğini reddetmesi gerekçeleri ile bu görüşün eleştirisi için bkz. **BAHTİYAR**, *Başkanın Yönetim Kurulunu Toplantıya Çağırması*, s. 115-116.

Bu görüş savunucularından COŞTAN, talebi reddedilen yönetim kurulu üyesinin mahkemeye başvurması durumunda mahkemenin TTK m. 412'yi kıyasen uygulamak suretiyle çağrıyı yapmak için kayyım atanmasını dahi önermektedir²³⁹. Sunulan üçüncü görüşe göre, yönetim kurulu üyelerinin başkandan toplantı yapılması için talepte bulunması hem bir hak bir de bir görev olduğundan, talebi haksız olarak reddedilen üyenin başkanın/vekilinin bu kararına karşı butlanının tespit edilebilmesini isteyebilir²⁴⁰. Son ve bizim de katıldığımız dördüncü görüşe göre ise, talebine karşı sessiz kalan veya talebi reddedilen yönetim kurulu üyelerinin yasal dayanağı TTK m. 390/4 hükmü olan toplantı yapmaksızın karar alabilme imkanından yararlanmaları yönündedir²⁴¹.

Öte yandan bu noktada önemle belirtmek gerekir ki bir veya birden fazla yönetim kurulu üyesi toplantıya davet edilmemesine rağmen diğer üyeler toplantı ve karar yeter sayılarını sağlayarak toplanıyor ve karar alabiliyorlarsa, ortaklığın yönetim kurulunun işlevsiz hale geldiğinden veya kilitlendiğinden bahsedilemeyebilecektir²⁴². Böyle bir durumda her ne kadar yönetim kurulunun işlevsiz kaldığından ya da kilitlendiğinden bahsedilemeyebileceksede bu şekilde toplanan yönetim kurulunda alınan kararların hukuki geçerliliği noktasında tartışma gündeme gelebilecektir. Bu tartışma konusu tamamen başka bir çalışmanın konusunu oluşturabilecek mahiyette bir kapsama sahip olmakla birlikte tezimizin bu başlığı ile ilgisi nedeniyle kısaca alınan kararların tabi olabileceği hukuki yaptırımlara değinmenin yerinde olacağını

²³⁹ COŞTAN, s. 173.

²⁴⁰ KIRCA (ŞEHİRALİ ÇELİK /MANAVGAT), s. 484; Metin KIRATLI; *Yönetim Kurulu Başkanı*, Yetkin Yayınları, 2021, s. 64. Bir an için başkanın/vekilin kararının hükümsüzlüğünün tespitine başvurulabileceği kabul edilse bile, davanın sonuçlanmasının uygulamada alacağı süre göz önüne bulundurulduğunda; (i) toplantı ihtiyacının gerekliliğine hizmet etmeyebileceği, (ii) karar alınsa dahi bu kararın icrai nitelik taşımayacağından toplantının gerçekleştirilmesini sağlamak için yeterli olmadığı ve (iii) başkanın bu talebi reddetme yerine sessiz kaldığı durumda tespiti konu durumun değil fiili durumun söz konusu olduğu ve bu fiili durumun HMK m. 106/3 uyarınca tespit davasının değil HMK m. 400 uyarınca delil tespitinin konusunu oluşturacağı gerekçeleri ile eleştirisi için bkz. BAHTİYAR, *Başkanın Yönetim Kurulunu Toplantıya Çağırması*, s. 113.

²⁴¹ BAHTİYAR, *Ortaklıklar*, s. 186; AKDAĞ GÜNEY, s. 249; HAMAMCIOĞLU, *Yönetim Kurulu*, s. 130; BAHTİYAR, *Başkanın Yönetim Kurulunu Toplantıya Çağırması*, 116 vd. Her ne kadar KIRCA mahkemeye başvuru görüşüne üstünlük tanıyor da yönetim kurulu üyesinin bunun yerine toplantı yapmaksızın karar alma usulüne başvurulabileceğini de belirtmektedir bkz. KIRCA (ŞEHİRALİ ÇELİK /MANAVGAT), s. 485. Ayrıca TTK m. 390/4 hükmünün işletilmesi yönündeki görüşün uygulamada sebep olabileceği bazı sorunların tespiti için bkz. BAHTİYAR, *Başkanın Yönetim Kurulunu Toplantıya Çağırması*, s. 117-123.

²⁴² SOYKAN, s. 173-174. Çağrı yapılmayan yönetim kurulu üyelerinin bulunmamasının kararın alınmasını etkilemiyorsa kararın geçerliliğinin etkilenmediğini fakat kasten bir veya birden fazla yönetim kurulu üyesine çağrı yapılmamış olmasının alınan kararların batıl olacağına ilişkin bkz. DURAL, *Kilitlenme*, 76.

düşünüyoruz. Bir veya ya da birden fazla yönetim kurulu üyesine toplantı davetinin yapılmaması durumunda, davet edilmeyen üyelerin katılımı olmaksızın alınan kararların hukuki akıbetleri noktasında fikir birliği bulunmadığını, ancak öğretilerdeki baskın denilebilecek görüşün yokluk olduğunu belirtmemiz gerekir²⁴³.

Bunun yanı sıra esas sözleşmeye konulacak bir hükümle, düzenlenecek bir iç yönerge ile yönetim yetkisi TTK m. 367 uyarınca tamamen veya kısmen bir veya birkaç yönetim kurulu üyesine veya üçüncü kişiye devredilebilir. TTK m. 370'e göre en az bir yönetim kurulu üyesinin temsil yetkisini haiz olması koşulu ile yönetim kurulu, temsil yetkisini bir veya daha fazla murahhas üyeye veya müdür olarak üçüncü kişilere devredebilir. Bu halde dahi, yönetim kurulunun uzun süreli olarak toplanmaması söz konusu olursa, madde hükmünün uygulanabileceği kabul edilmektedir²⁴⁴.

Ayrıca yukarıda da yer verdiğimiz üzere TTK m. 390/4 hükmü ile yönetim kurulu kararlarının; üyelerden birinin spesifik bir konu hakkındaki, karar olarak yazılan teklifinin üyeler arasında dolaştırılması yöntemiyle ve en az üye tam sayısının çoğunluğunun²⁴⁵ yazılı onayının alınması koşuluyla verilmesine imkan tanınmıştır. Söz konusu kararın, yönetim kurulu tarafından bu şekilde alınması istisnai²⁴⁶ olup, kararların bu yolla alınması halinde TTK m. 410/2 bağlamında “*yönetim kurulunun toplanamaması*” sonucu meydana gelmeyecektir²⁴⁷. Buna ek olarak TTK m. 1527/1

²⁴³ **HAMAMCIOĞLU**, *Yönetim Kurulu*, s. 152-153; **İLBASMIŞ HIZLISOY**, s. 137. Öğretilerdeki diğer görüşler olan (i) butlan, (ii) kasten çağrılmama halinde butlan ve (iii) geçersizlik görüşleri ile ilgili ayrıntılı açıklamalar için ayrıca bkz. **HAMAMCIOĞLU**, *Yönetim Kurulu*, s. 135-137. Yargıtay'ın verdiği kararların (i) alınan kararların yönetim kurulu üyelerinden bir ya da birkaçının toplantıya davet edilmeden gerçekleştirildiği veya (ii) toplantı davetinin yönetim kurulu başkanı tarafından yapılmadığı ya da yönetim kurulu başkanının bulunmadığı durumlar bakımından inceleme ve değerlendirmeler için özellikle bkz. **HAMAMCIOĞLU**, *Yönetim Kurulu*, s. 137-140; **BAHTİYAR**, *Başkanın Yönetim Kurulunu Toplantıya Çağırması*, s. 107-108.

²⁴⁴ **KAYA**, s. 412-413. Yönetim kurulunun toplantı yaparak bir araya gelmemesi kategorik olarak TTK m. 375/f.1 kapsamına dâhil olan görev ve yetkilerin kullanılamadığı anlamına gelmediğinden, yönetim kurulu üyeleri arasındaki irtibatın/iletişimin sadece toplantıda gerçekleştiğini kabul etmenin şekilcilikten öteye gitmeyeceği ve bu bağlamda üst gözetim ve denetimin sadece toplantıda alınacak kararlar vasıtasıyla gerçekleştirilebileceğini kabul etmenin gerçekçi olmadığı; yönetim kurulunun özellikle üst gözetim ve denetim ilgili karar veya kararlar almasını ihtiyacının doğmasına rağmen, toplantı yapamaması ve bu durumun süreklilik arz etmesi halinde “*devamlı olarak toplanamama*” şartının gerçekleştiği kabul edilmesi gerektiği yönündeki aksi görüş için bkz. **ABUT**, s. 108.

²⁴⁵ ETTK döneminde karar yeter sayısının oy birliği mi oy çokluğu mu olduğu yönünde tartışma için bkz. **TEOMAN**, Ömer; *Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulunun Toplantı Yapmaksızın Karar Alması (TTK m. 330, f. 2) Prof. Dr. M. Kemal Oğuzman'ın Anısına Armağan*, İstanbul, 2000, s. 1152-1154.

²⁴⁶ **TEOMAN**, *Toplantı Yapmaksızın Karar*, s. 1149, Aynı yönde bkz. **BAHTİYAR**, *Ortaklıklar*, s. 186.

²⁴⁷ **KAYA**, s. 413 – 414.

hükmüne göre, yönetim kurulu üyeleri elektronik ortamda da karar alabilmekte ve toplantı ile karar yeter sayıları bakımından kanunda ve ana sözleşmede düzenlenen hükümler aynen uygulanır.

2) **Yönetim Kurulu Toplantı Yeter Sayısının Oluşturulmaması veya Toplantı Yeter Sayısının Toplantı Sırasında Korunamaması Sorunu**

TTK m. 390/1'e göre, ana sözleşmede ağırlaştırıcı bir düzenlemede bulunmadığı müddetçe yönetim kurulu üye tam sayısının çoğunluğu ile toplanır ve kararlarını toplantıda hazır bulunan üyelerin çoğunluğu ile alır²⁴⁸. Nitekim bu kural yönetim kurulu toplantılarının elektronik ortamda gerçekleştirildiği durumlarda da uygulanır. Öte yandan TTK m. 390/4 hükmü de bu kapsamda değerlendirilmelidir²⁴⁹.

Gerekli yetersayıyı sağlayamadığı için toplanamayan bir yönetim kurulu işlevsiz hale gelmiş, toplanmasına rağmen karar alamayan veya bir nedenden ötürü sürekli ret kararı alan bir yönetim kurulu ise çıkmaza girerek kilitlenmiştir²⁵⁰. İlk durumda yönetim kurulu, karar yetersayısını oluşturamadığından bir karar alınamaması hali belirmekte; ikinci durumda ise, toplanmayan veya toplanmasına rağmen karar alamadığı için faaliyetini yerine getirememektedir. Her iki durum, yukarıda da belirtildiği gibi, sonuç itibarıyla aynıdır. Öğretide, karar alamamaya ilişkin bu durumların tüm konulara ilişkin olup olmayacağı konusu tartışmaları da beraberinde getirmiştir. Kimilerine göre, TTK m. 410/2 bağlamında karar alamamanın tüm konulara ilişkin olmasının gerekmediği, yönetim kurulunca yalnızca genel kurulu toplantıya davet kararının alınamaması işbu maddenin işletilmesi açısından yeterli görülmektedir²⁵¹. Kimileri ise bunun tam tersini savunarak, yönetim kurulunun devamlı olarak toplanamaması, genel kurul karar alma mekanizmasının hiçbir surette işlememesi ve bu bağlamda yönetim kurulunun hiçbir konuda karar

²⁴⁸ Örneğin 3 kişiden meydana gelen bir YK'da, üyelerden birinin toplantıya katılmaması nedeniyle toplantının gerçekleştirilmemesi ve toplantı yeter sayısının sağlanamaması sebebiyle yönetim kurulunun kilitleneceğine ilişkin bkz. **DURAL**, *Kilitlenme*, s. 88.

²⁴⁹ **KARAEĞE**, *Tek Pay Sahibi*, s. 113 – 114; **KAYA**, s. 412. Aynı yönde **ALBAYRAK DOĞAN**, her somut olayda bu durumun mahkeme tarafından şirket menfaati ve maddenin amacının da gözetilerek değerlendirilmesi gerektiğini de belirtmektedir bkz. **ALBAYRAK DOĞAN**, s. 109. Aksi yönde bkz. **CENKÇİ**, s. 148.

²⁵⁰ **SOYKAN**, s. 175.

²⁵¹ **CENKÇİ**, s. 148.

alamaması kapsamında genel kurulu toplantıya davet konusunda da karar alamamasının söz konusu olacağını ifade etmektedir²⁵².

Öte yandan TTK m. 390/3 hükmüne göre, oylar eşit olduğu durumda o konu gelecek toplantıya bırakılır ve eğer ikinci toplantıda da eşitlik olursa öneri reddedilmiş sayılır. Böylelikle kanun koyucu eşitlik sonucunda üyelerin kararlarını gözden geçirerek tekrar değerlendirmelerini ve takip eden toplantıda tekrar oylanma imkanı tanıyarak yaşanan kilitlenmeye çözüm getirmeye çalışmıştır²⁵³. Bu durumun anonim ortaklıkta devamlılık arz etmesi durumunda TTK m. 410/2 uygulama alanı bulabilecektir²⁵⁴.

Yönetim kurulu toplantı yeter sayısının toplantı sırasında korunması gerekliliğine ilişkin kanunda genel kurul için düzenleme getiren TTK m. 418 gibi açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Fakat öğretilde kimi yazarlar, yönetim kurulu toplantılarında gerek kanuni gerekse ana sözleşmesel olsun hem toplantı hem de karar yeter sayısı bakımından, görüşülen her bir öneri özelinde ayrı ayrı hesaplamanın yapılması gerektiğini ifade etmektedir²⁵⁵. KIRCA bu hususta, bir önerinin görüşülmesi sırasında toplantı yeter sayısı bulunurken, toplantıyı terk etme sonucunda farklı bir öneri için toplantı yeter sayısının yitirilerek TTK m. 418/1'deki *"bu nisabın toplantı süresince korunması şarttır."* hükmü ile karşılaştırılabileceğini de belirtmektedir²⁵⁶. Öte yandan BAHTİYAR TTK m. 418/1 özelinde, madde metninde ve gerekçesinde nisabın bozulmasından evvel alınan kararların geçerli sayılacağına dair açıklığın olmadığı gibi ifadenin nisabın bozulmasından önce alınan kararların da kendisi her ne kadar doğru bulmasa da, geçersiz olarak kabul etmeye yatkın oluşunu eleştirerek; bu ibarenin gerek TTK'dan gerekse GKY'den çıkarılarak kural olarak toplantı nisabının toplantının başında aranmasının yeterli olacağını ifade etmektedir²⁵⁷. Yönetim kurulu toplantıları açısından kanundaki bu boşluk ve genel

²⁵² KARAEGE, *Tek Pay Sahibi*, s. 112'den naklen. DURAL, *Kilitlenme*, s. 64; KAYA, s. 412.

²⁵³ DURAL, *Kilitlenme*, s. 102.

²⁵⁴ KARAEGE, *Tek Pay Sahibi*, s. 112-113.

²⁵⁵ KIRCA (ŞEHİRALİ ÇELİK /MANAVGAT), s. 501; Gündemde bulunan her bir madde için toplantı yeter sayısının ayrı ayrı oluşması yönünde DURAL, *Kilitlenme*, s. 97-100. DURAL ayrıca toplantı yeter sayısının yalnızca toplantının fiilen başlaması için düzenlenmediğini, aynı zamanda yönetim kurulu üyelerinin konular hakkında müzakere safhasına geçmeden önce görüşme ve fikir teatisi yapmalarına fırsat vererek şirket lehine en doğru karar alınmasını sağlamak için düzenlendiğini ifade etmektedir bkz. DURAL, *Kilitlenme*, s. 97.

²⁵⁶ KIRCA (ŞEHİRALİ ÇELİK /MANAVGAT), s. 501.

²⁵⁷ BAHTİYAR, *Toplantı Süresince Korunması Şartı*, s. 300-301.

kurul toplantılarında toplantı ve karar yetersayısı için temel hüküm teşkil eden TTK m. 418/1 hükmündeki “*nisabın toplantı süresince korunması koşulu*” yönetim kurulu toplantıları bakımından da kıyasen uygulanabileceği ve böylelikle yönetim kurulu toplantılarında da toplantı yeter sayısının toplantı süresince korunmaması durumunda, TTK m. 410/2’ye göre “*yönetim kurulunun devamlı olarak toplanamama*” şartının yerine gelmiş olduğu düşünülebilir. Ancak bu noktada değerlendirmede bulunurken genel kurul toplantılarına katılmanın pay sahipleri için vazgeçilmez nitelikte kişisel bir hak; yönetim kurulu toplantılarına katılmanın, yönetim kurulu üyeleri bakımından kimi zaman borç niteliğinde (yükümlülük) bir hak olduğu unutulmamalıdır²⁵⁸. Daha açık ifade etmek gerekirse mazeretsiz olarak toplantıya katılmayan yönetim kurulu üyesi belki de yönetim kurulunu toplanamaz durumda bırakmak için toplantılara katılmaktan imtina edebilecek ve bu durumda da mazereti göstermeksizin toplantıya katılmayan üyenin TTK m. 553 vd. hükümleri uyarınca sorumluluğu doğabilecektir²⁵⁹. Diğer taraftan tek pay sahibine TTK m. 410 uyarınca tanınmış olan genel kurul toplantıya davet yetkisi pay sahibi nezdinde hak olduğundan TTK m. 553 vd. hükümlerine göre sorumluluğunun gündeme gelmesi de söz konusu olmayacaktır²⁶⁰.

3) Menfaat Çatışması İçinde Bulunan Pay Sahiplerinin Aynı Zamanda

Yönetim Kurulu Üyeleri Olması

Yönetim kurulu kararları açısından toplantı ve karar yeter sayılarını nitelikli çoğunluğa bağlayan veya oybirliği arayan esas sözleşme hükümlerinin bulunması durumunda, TTK m. 360 uyarınca belirli grupların yönetim kurulunda temsil edilmesine izin verilen kişiler, yönetim kurulunun faaliyetini engelleyebilirler²⁶¹. Bu durum özellikle farklı sermaye gruplarının bulunduğu veya sermaye yapısının iki eşit pay sahibi grubu arasında bölüşüldüğü durumlarda karşımıza çıkmakta ve bu gruplar arasında çekişme, gruplarınca atanarak yönetim kurulunda kendilerini temsil eden

²⁵⁸ BAHTİYAR, *Ortaklıklar*, s. 207.

²⁵⁹ BAHTİYAR, *Ortaklıklar*, s. 186.

²⁶⁰ Aynı yönde bkz. I. Bölüm, I. Anonim Ortaklık Anonim Ortaklıkta Organlar, Aralarındaki İlişki ve Organ Kavramı, B. Genel Kurul Toplantılarının Sınıflandırılması, “a) Olağan genel Kurul Toplantısı” başlığı altındaki açıklamalarımız.

²⁶¹ KARAEĞE, *Tek Pay Sahibi*, s. 113.

yönetim kurulu üyeleri arasında da kendisini göstereceğinden²⁶² yönetim kurulu faaliyetini yürütemeyip organ eksikliğinin gündeme gelmesine sebebiyet verecektir.

Öte yandan pay sahipleri arasındaki menfaat çatışması haricinde gündeme gelebilecek bir ya da birden fazla üyenin hastalık durumu, yönetim kurulu toplantılarına katılmayı ihmal durumlarına sık rastlanılmadığı ancak bu durumların süreklilik arz etmesi halinde pay sahibi mahkemeye başvurabilecektir²⁶³.

B. Toplantı Nisabının Oluşmasına İmkan Bulunmaması

TTK m. 390/1 hükmüne göre, şirket ana sözleşmesinde kararlaştırılmadıkça yönetim kurulu üye tam sayısının çoğunluğu ile toplanmakta ve kararlarını da toplantıda hazır bulunan üyelerin çoğunluğu ile almaktadır. Hükümden de anlaşıldığı üzere, üye tam sayısının çoğunluğunu oluşturacak sayıda üyeliğin boşalması halinde²⁶⁴ toplantı yetersayısına ulaşılması mümkün olmayacağından TTK m. 410/2'deki şart yerine gelmiş olacaktır.

Burada önemli olan nokta toplantı nisabının oluşmasına engel olacak ölçüde üyeliğin boşalıp boşalmadığının irdelenmesidir²⁶⁵. Örneğin, şirketin yönetim kurulu üye sayısının beş olduğu durumda, herhangi bir sebepten ötürü üye sayısı dörde veya üçe düşse bile üye tam sayısının çoğunluğu olan üç sayısına ulaşmak mümkün olabileceğinden TTK m. 410/2 uygulanması mümkün olmayacaktır²⁶⁶. Ancak, yine

²⁶² DURAL, *Kilitlenme*, s. 32.

²⁶³ ABUT, s. 108; Pay sahipleri arasındaki menfaat çatışması haricinde gündeme gelebilecek bir ya da birden fazla üyenin hastalık durumuna, yönetim kurulu toplantılarına katılmayı ihmal durumlarına istisnai olarak rastlanılacağı ve özellikleri bakımından organsızlık için süreklilik şartını taşımadıklarına ilişkin bkz. DURAL, *Kilitlenme*, s. 14; SOYKAN, s. 193.

²⁶⁴ Üyeliğin boşalması için bkz. TTK m. 363. Üyeliğin boşalmasına nedenlerine örnek olarak; istifa, ölüm, yönetim kurulu üyesinin iflası, ehliyetsizlik veya bir üyenin üyelik için gerekli olan kanuni şartları kaybetmesi gibi haller verilmektedir.

²⁶⁵ Yönetim kurulunun “*karar alma erkinin*”, yönetim kurulunun üye sayısındaki eksilmeler neticesinde devam edip etmemesine göre değerlendirerek ifa ederek üye sayısındaki eksilmenin nitelik arz etmediği noktada yönetim kurulunun karar alma erkine herhangi bir etkisi bulunmuyor ise, yönetim kurulunun organ vasfını kaybettiğinden bahsedilemeyeceği yönünde bkz. ABUT, s. 115. Sonradan meydana gelen boşalma nedeniyle toplantı nisabının sağlanamadığı, dolayısıyla organ eksikliği meydana gelmişse, TTK m. 553 vd. hükümlerine göre yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunu doğuracağı ile ilgili bkz. KIRCA(ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT), s. 423.

²⁶⁶ Aynı yönde bkz. Halil ARSLANLI; *Anonim Şirketler IV –V Anonim Şirketin Hesapları – Anonim Şirketin İnfisalı ve Tasfiyesi*, İstanbul, 1961, s. 191.

Konu ile ilgili CENKÇİ, kalan üyelerle toplantı yeter sayısı sağlandığı sürece ortaklığın eksik üyelerle faaliyetlerine devam edebileceği yönündeki görüşleri, kanun koyucunun TTK m. 410/2'yi düzenleme iradesine aykırı olduğunu ve tek pay sahibinin çağrı yetkisinin diğer koşulu olarak düzenlenen yönetim kurulunun mevcut olmamasının anlamını yitirmesine neden olacağı gerekçeleriyle eleştirmektedir bkz. CENKÇİ, s. 151. Öte yandan CENKÇİ'nin bu görüşünün; yönetim kurulunun üye

aynı örnekten devam edecek olursak, üye sayısının herhangi bir sebepten dolayı ikiye veya bire düşmesi hallerinde ise, üye tam sayısının çoğunluğu olan üç sayısına ulaşmak mümkün olmadığından TTK m. 390/1’de öngörülen yetersayı karşılanamadığından TTK m. 410/2 uyarınca pay sahibinin genel kurulu toplantıya davet yetkisi gündeme gelmiş olacaktır. Bu son durumda kimilerine göre, toplantı nisabı oluşturulamadığından yönetim kurulunun mevcudiyetinden de bahsedilemediği için yönetim kurulunun mevcut olmaması durumu ile bu halin birleşmiş olacağı; bir diğer anlatımla TTK m. 363 göz önüne alındığında toplantı nisabı olduğu süreçte ancak, yönetim kurulunun mevcudiyetinden bahsedilmeye devam edileceği belirtilmektedir²⁶⁷. Nitekim, görev süresi dolan yönetim kurulu üyelerinin nasıl ki genel kurulu toplantıya çağırabileceği açıksa, söz konusu kararı alırken de yönetim kurulunun mevcut olduğunun söylenmesi şüphesiz ki yerinde bir saptama olacaktır²⁶⁸.

Öte yandan, TTK m. 363/1 hükmü ile herhangi bir sebeple bir üyeliğin boşalması halinde yönetim kuruluna, boşalan üyelik yerine yeni üyeyi takip eden ilk genel kurulun onayına kadar atama yetkisi tanınmıştır. Bu şekilde üyeliğe seçilmiş olan üye, onaya sunulacağı genel kurul toplantısına kadar görev yapar ve genel kurulda üyeliğinin onaylanması ile birlikte selefinin süresini tamamlar. Ancak özellikle belirtmek gerekir ki öğretideki hakim görüş, yönetim kurulu üyeliklerindeki boşalmalar nedeniyle toplantı yetersayısının sağlanamaması durumunda, yönetim kurulunun TTK m. 363/f.1’de düzenlenen geçici üye seçimi marifetiyle açılan boşlukları doldurmasının söz konusu olamayacağı yönündedir²⁶⁹. Bir diğer ifade ile,

tam sayısı ile çalışmasının normatif bir dayanağı ve pratik faydasının olmadığı, nitelik arz etmeyecek şekilde üye sayısında yaşanan eksilmenin organ yokluğunu doğurduğunu kabul etmenin yaratacağı muhtemel sonuçların ortaklığın menfaatine olmadığı ve genel kurulun karar alma mekanizması özelliği ile bağdaşmadığı gerekçelerinden hareketle detaylı eleştirisi için ayrıca bkz. **ABUT**, s. 114-118.

²⁶⁷ **ALBAYRAK DOĞAN**, s.110.

²⁶⁸ Bkz. Yargıtay 11. HD’nin 25.02.2014 tarihli, 2012/13135 E. ve 2014/3515 K. sayılı kararı, <http://www.kazanci.com.lproxy.yeditepe.edu.tr/kho2/ibb/files/11hd-2012-13135.htm>, E.T: 28/01/2022: “...6102 Sayılı Kanun’un Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında 6103 Sayılı Kanunun 3. maddesinde 6102 Sayılı T.T.K’nın yürürlüğe girmesinden önceki olaylara da uygulanacağı hükmü altına alınmış olması karşısında anılan Kanunun 410. maddesi hükmü gereğince görev süresi dolmuş olan yönetim kurulunun genel kurulu toplantıya çağırabileceği açıktır. Bu durumda davacının da yönetim kurulu üyesi olması sebebiyle genel kurulu davet yetkisi mevcut olup, işbu davayı açmada hukuki yararı bulunmadığı gibi, yönetim kurulu üyesi olmasa dahi 6102 Sayılı T.T.K’nın 411. maddede düzenlenen prosedür uygulanmadan doğrudan dava açılmasında da hukuki yarar bulunmamaktadır”.

²⁶⁹ Oğuz **İMREGÜN**: *Anonim Ortaklıklar*, Yenilenmiş 4. Bası, Yasa Yayınları, 1989, s. 195; **ÇAMOĞLU** (POROY/TEKİNALP), *Ortaklıklar* 1997, No. 548; **BAHTİYAR**, *Ortaklıklar Hukuku*, s. 204; **KIRCA (ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT)**, s. 421; Necla **AKDAĞ GÜNEY**; *Anonim Şirket Yönetim Kurulu*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2016, s. 13-14. ETTK dönemindeki doktrindeki görüşler ve Yargıtay’ın uygulaması ile; kooptasyonun organ yokluğunu giderecek bir imkân olarak kabul

TTK m. 363/1 uyarınca yapılacak olan geçici seçim için de yine TTK m. 390'deki toplantı ve karar yeter sayılarına göre alınması gerekmektedir.

Ayrıca belirli pay gruplarına toplantı nisabının oluşmasını engelleyecek ölçüde yönetim kurulunda temsil edilme hakkının tanınmış olması ve bu pay gruplarından birini temsil eden üyelerin topluca istifa etmesi gibi durumlarda, TTK m. 363/1 hükmünden yararlanılsa bile yönetim kurulunun işlevselliğinin sürdürülmesi mümkün olamayacaktır²⁷⁰.

C. Yönetim Kurulunun Mevcut Olmaması (Organ Eksikliği) ve Organ Eksikliği Kavramının Yorumlanmasına İlişkin Görüşler

TTK m. 410/2'de sayılan hallerden sonuncusu olan bu halde yukarıda değinmeye çalıştığımız yönetim kurulunun devamlı olarak toplanamaması ve toplantı nisabının oluşmasına imkan bulunmaması durumlarından farklı olarak yönetim kurulu, “şeklen” mevcut bulunmamakta veya “şeklen mevcut olsa bile faaliyet gösteremediğinden” mevcut bulunmamaktadır. Şeklen mevcudiyet ile kastedilmek istenen; şirket esas sözleşmesinde gösterilen esaslar ve sayı dâhilinde, genel kurul tarafından ataması gerçekleştirilen şekilde üyenin olmasıdır²⁷¹.

TTK m. 410'un gerekçesinde, “*yönetim kurulu üyelerinin toptan istifası veya kaza gibi nedenlerle yönetim kurulunun mevcut olmaması hallerinin söz konusu olduğu, bu durumda şirketin faaliyetine devam edebilmesi için genel kurulun toplantıya çağrılabilmesinin sağlanması gerektiği*” belirtilmektedir²⁷². Anonim şirketin kuruluşu esnasında TTK m. 339/3 hükmünden bahisle şirketin ilk yönetim kurulu üyeleri de esas sözleşme ile atanır. Kuruluş esnasında yönetim kurulu mevcut olmakla birlikte, sonrasında herhangi bir nedenden ötürü yönetim organının bulunmaması durumu ile karşı karşıya kalabilir²⁷³. Özellikle yönetim kurulu üyelerinin görev sürelerinin dolması veya istifaları nedeniyle yönetim kurulunun yenilerini seçilememesi en sık rastlanan organ yokluğu durumlarından bir tanesi olup

edilmesi ve bu bağlamda kooptasyon yoluyla üye sayısındaki azalmanın tamamlanması için alınacak kararlarda toplantı yetersayısının aranmaması gerektiğini kabul eden aksi yöndeki görüş için bkz. – **Koray DEMİR**; *Kooptasyon Uygulamasında Yeni Bir Perspektif Mümkün mü? (TTK m. 363/1'de Öngörüldüğü Haliyle Kooptasyon)*, İÜHF, C. LXXV, S. 1, 2017, s. 328-331.

²⁷⁰ **KAYA**, s. 415.

²⁷¹ **CENKÇİ**, s. 152.

²⁷² Bkz. TTK m. 410 gerekçesi.

²⁷³ **KAYA**, s. 417.

aynı zamanda TTK m. 530 kapsamına da girmektedir²⁷⁴. Uygulamada da kanımızca bu durumlara özellikle yabancı sermayeli anonim ortaklıklarda, ortaklığın kurulmasından sonra Türk hukuku konusunda sürekli ve profesyonel destek almamanın ve yakından ilgilenmemenin neticesinde sıklıkla denk gelinmektedir.

Bu durumlara ilave olarak yönetim kurulunun mevcut olmaması, yönetim kurulu üyelerinin sürelerinin sona ermesi halinde de söz konusu olabilecektir²⁷⁵. Yönetim kurulu üyelerinin görev sürelerinin²⁷⁶sona ermesi konusu ele alınırken dikkat edilmesi gereken nokta, görev sürelerinin eş zamanlı olarak belirlenip belirlenmediğidir. Görev sürelerinin farklı olarak belirlendiği noktada tespiti gereken husus da yönetim kurulunun toplantı nisabını sağlayıp sağlamadığıdır²⁷⁷. Eğer ki toplantı nisabı sağlanıyor ve TTK m. 363/1 hükmü işletiliyorsa organ yokluğundan bahsedilemeyecek, öte yandan yönetim kurulu toplantı nisabı mevcut üyeler ile sağlanamadığı durumda tek pay sahibinin çağrı yetkisi TTK m. 410/2 hükmünde sayılan “*toplantı nisabının oluşmasına imkân bulunmaması*” hali sebebiyle doğacaktır²⁷⁸.

Burada değerlendirilmeye alınması gereken bir başka husus ise TTK m. 410/1 ile TTK m. 410/2 hükümleri arasındaki ilişkinin tespiti²⁷⁹. TTK m. 410/1 hükmünde yönetim kurulunun görev süresinin sona ermiş olması durumu ile üyelik sıfatı da kendiliğinden sona ermiştir²⁸⁰. TTK m. 410/2 hükmünde ise, TTK m. 410/1 hükmüne göre, görev süresi dolan yönetim kurulunun genel kurulu toplantıya çağırması halinde tek pay sahibinin mahkemenin izni ile genel kurulu toplantıya çağırabileceği düzenlenmiştir. Bir diğer anlatımla, doktrinde bizim de katıldığımız

²⁷⁴ Tüzel kişinin organını meydana getiren üyelerin aynı organ tarafından seçilebilmesi imkanını ifade eden “*kooptasyon*” nun TTK m. 363/1 hükmü kapsamında öngörülmesinden ve hükmün amacından sistematik yorum ile hareketle TTK m. 530 bağlamında organsızlığın engellenebileceğine dair bkz. **DEMİR**, s. 327-330.

²⁷⁵ **KARAEĞE**, Tek Pay Sahibi, s. 105.

²⁷⁶ TTK m. 362 hükmünde “*yönetim kurulu üyelerinin görev süresi en çok 3 yıl*” olarak belirlenmiştir. Ancak söz konusu madde hükmünde kanun koyucunun “*yıl*” ifadesiyle, görev süresinin hangi dönem aralığını kapsadığını açıklayan bir düzenleme yapmamış olması eleştirilerek; yıl kavramından “*takvim yılı*”, “*faaliyet yılı*” veya “*ana sözleşmede veya seçim kararında belirlenen süreye karşılık gelen faaliyet döneminin ardından gerçekleştirilecek olağan genel kurul toplantısına kadar görev süresinin*” mi anlaşılması gerektiğinin belirlenmesinin yaratacağı farklılıklarla ilgili detaylı değerlendirme için bkz. **ABUT**, s. 82-88.

²⁷⁷ **KARAEĞE**, Tek Pay Sahibi, s. 105. Aynı yönde bkz. **ABUT**, s. 146.

²⁷⁸ **KARAEĞE**, Tek Pay Sahibi, s. 105-106.

²⁷⁹ **ABUT**, s. 120.

²⁸⁰ **AKDAĞ GÜNEY**, s. 57-58; **KIRCA (ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT)**, s. 470; **SOYKAN**, s. 143; **ABUT**, s. 147.

görüŖe göre, üyelik sıfatlarının sona ermesi ile istisnai olarak süresi dolan yönetim kuruluna genel kurulu toplantıya çağrı yetkisi tanınmış ve fakat bu istisnai yetkinin kullanılmaması halinde TTK m. 410/2 hükmü ile tek pay sahibine mahkemeye başvurmak suretiyle organ eksikliğini bertaraf etmek için genel kurulu çağırma yetkisi de tanınmıştır²⁸¹.

Süresi dolan yönetim kurulu üyelerinin TTK m. 410/1 çerçevesindeki çağrı yetkilerinin haklarında görevlerine dönmelerine ilişkin mahkeme kararının olması durumunda organ eksikliğinin gündeme gelip gelmeyeceğİ meselesi de değerlendirmeye alınması gereken bir başka durumdur. Böyle bir durumda Mahkeme kararının eski yönetim kurulu üyelerinin göreve dönmelerini sağlamamış olması gerekmektedir; zira söz konusu mahkeme kararı ile yönetim kurulu üyelerinin azledilip yerine yenilerinin seçimine ilişkin bir genel kurul kararının sakatlığı tespit edilir ve karar TTK m. 450'ye göre kesinleşirse, mahkeme kararının kesinleşmesi ile görev süresi dolmamış olmak kaydıyla eski yönetim kurulu üyelerinin görevine devam etmeleri mümkündür ve bu durumda herhangi bir organ eksikliğinden de söz edilemeyecektir²⁸².

Bununla birlikte, yönetim kurulunun tek üyeden oluştuğu durumlarda yönetim kurulunun devamlı olarak toplanamaması ve toplantı yetersayısının oluşmasına imkan olmaması halleri gerçekleşemeyeceğinden tek pay sahibinin çağrı yetkisi yalnızca yönetim kurulunun mevcut olmaması durumunda gündeme gelmektedir²⁸³.

Tezimizin I. Bölümündeki açıklamalarda da belirtilmeye çalışıldığı gibi, yönetim ve temsil organı olan yönetim kurulu, şirket tüzel kişiliğinin iradesini ortaya koyarak borç altına sokar²⁸⁴. Bir diğer ifade ile anonim şirket TTK m. 365 gereğince yönetim kurulu tarafından temsil edilip yönetildiğinden, anonim şirket için zorunlu organ olan yönetim kurulunun mevcut olmamasına sebebiyet veren ve genellikle doktrinde “*organ yokluğu*” veya “*organsızlık*” olarak ifade edilen kavramların nasıl yorumlandığı konusu üzerinde durulması gerekmektedir. Doktrinde, organ

²⁸¹ Öğretide, YK üyelerinin tamamının görev sürelerinin dolması ile YK üyelerinin tamamının eş zamanlı istifası veya ölümü arasında bir fark olmadığını ve söz konusu bu durumlarda ortaklığın kendiliğinden organsız kalmasının gündeme gelmediğine dair karşı yönde görüş için bkz. **AKDAĞ GÜNEY**, s. 58.

²⁸² Ayrıntılı bilgi için bkz. **SOYKAN**, dn. 162, s 150. Ayrıca bkz. TTK m. 450/1.

²⁸³ **ALBAYRAK DOĞAN**, s.109.

²⁸⁴ **KAYA**, s. 417.

eksikliği/yokluğu kavramının yorumlanma farklılıklarına değinerek, TTK m. 410/2 hükmünde sözü edilen durumlar bakımından konuya nasıl yaklaşılacağı ile ilgili farklı yorumların gerekçelerinin TTK m. 410/2 bağlamında nasıl değerlendirildiğine yer vermeye çalışacağız.

1) Dar Anlamda Yorumlanması Görüşü

Doktrinde bir görüş konuyu, tüzel kişinin organını geçici ve devamlı olarak kaybetmesi durumlarını kayyım atanması açısından ayrı ayrı ele alarak değerlendirmiştir. Buna göre, kayyım atanmasına ancak organın devamlı olarak gerçek yokluğu ve tayinin imkansızlığı halinde başvurabileceğini ileri sürmektedir²⁸⁵. Yine bu görüşe göre organı meydana getiren kişilerin sayılarında meydana gelen eksilmenin, çıkar çatışmalarının, tasfiye halinde kayyım atanması yoluna başvurma imkanından yararlanmaya imkan tanımadığı ve ayrıca organ seçiminin belirsiz olduğu durumda da tüzel kişinin organlarının var olduğu ve organın usulüne uygun olarak seçilemediğinin mahkeme kararının tespitine kadar bahsolunamayacağı ifade edilmektedir²⁸⁶. Bu görüş uyarınca, kayyım tayininin tüzel kişinin idari organının yokluğu halinde başvurulacak bir yol olarak görünmekte iken; aynı durum genel kurul bakımından gündeme geldiğinde bu yola başvurmanın mümkün olmadığı savunulmuştur²⁸⁷.

Öte yandan aynı görüş, organların devamlı olarak kaybının alacaklı ve tüzel kişi şirket açısından tehlikeli olacağından hareketle, şirketin idare ve işleyişinde aksaklıklar meydana geleceğinden, organdaki bu devamlı kaybın organ yokluğuna ve akabinde de tüzel kişiliğin ortadan kalkması sonucunu doğuracağını ifade etmektedir²⁸⁸. Sanıyoruz yönetim kurulunun yokluğu halinde kayyım atanabileceği

²⁸⁵ Bilge ÖZTAN; *Medeni Hukuk Tüzel Kişilerinde Organ Kavramı ve Organın Fillerinden Doğan Sorumluluk*, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara, 1970, s. 27.

²⁸⁶ ÖZTAN, *Organ Kavramı*, s. 25-27. ÖZTAN görüşünü, genel kurul gerekli organı tayin edebilecek olduğu halde, ihmali veya kasten tayin etmiyorsa söz konusu bu durumun kayyım talebi imkanı yaratmadığı gerekçesi ile açıklamaktadır bkz. ÖZTAN, *Organ Kavramı*, s. 26-27.

²⁸⁷ ÖZTAN, *Organ Kavramı*, s. 26.

²⁸⁸ ÖZTAN, *Organ Kavramı*, s. 27; Mustafa Alper GÜMÜŞ; *Türk Medeni Hukukunda Kayyımlık*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2006, s. 112; SOYKAN, s. 69.

yönündeki bu görüşün dayanağı TMK m. 427/1 hükmünde yer alan “*yönetim kayyımı atar*” ifadesidir²⁸⁹.

Yukarıda ileri sürülen görüş ile ilgili olarak tezimizin I. Bölümü’nde açıklanmaya çalışıldığı gibi TMK m. 427/4 uyarınca, ortaklığın gerekli organlarından yoksun kalması ve yönetimi başka yoldan sağlanamadığında mahkemece kayyım atanmasına izin verilebileceği açıkça düzenlenmiştir. Nitekim Yargıtay da kayyım atanmasını TTK m. 530 hükmü ile beraber değerlendirerek, TTK m. 530/2’nin önlemi olarak değerlendirmektedir²⁹⁰.

Yukarıda ortaya konulan yaklaşımın gerek Türk medeni hukuku ve özellikle kayyım atamasının kuralları çerçevesinde gerekse yönetim kurulunun geçici veya devamlı olarak yokluğu hallerinde ayrı ayrı irdelemesi bu konu ile ilgili olarak konunun biraz da o dönemki ticaret ve medeni hukuk pencerelerinden nasıl görüldüğünü ortaya koymuştur. Buradan hareketle, ÖZTAN’ın tüzel kişinin geçici olarak organını kaybetmesinin tartışılmasına pek da gerek kalmadığı, zira mevcut TTK m. 530/1 hükmünde açıkça “*uzun süreden beri*” ifadesine yer verilerek bu yokluğun devamlılığına işaret edilerek açıklığa kavuşturulmuş olduğu kanısındayız²⁹¹.

Burada tartışılması gereken asıl nokta, TTK m. 530 kapsamında açılan fesih davasında kayyım atanması halinin de gündeme gelebilme ihtimalinin değerlendirilmesidir. Bu ihtimalde, atanacak olan kayyımın usul hukuku açısından uygulamada tedbir talepli olarak istenebileceğinden, bu iki durumun TTK m. 530 bağlamında açılan davada gündeme gelebileceğini belirtmek gerekir. Zira, bu sırada hem organ eksikliği olduğu için şirketin temsil ve idaresi gerçekleştirilememekte hem de genel kurul toplanamamaktadır. Burada konuyu, temsil ve idarenin organ eksikliği nedeniyle mi yoksa organın işlevselliği ile ilgili meydana gelen problemler nedeniyle mi faaliyetini yerine getiremediği bakımından ayrı ayrı ele almak gerekir. Şirketin

²⁸⁹ Bkz. TMK m. 427/I: “*Vesayet makamı, yönetimi kimseye ait olmayan mallar için gereken önlemleri alır ve özellikle aşağıdaki hâllerde bir yönetim kayyımı atar.*”

²⁹⁰ Yargıtay 11. HD’nin 24.09.2019 tarihli, 2018/4319 E. Ve 2019/5759 K. Sayılı kararında, “*bir şirketin yasal temsilcisinin görevini yerine getirmesine bir engel bulunduğu takdirde kendisine o iş için temsil kayyımı atanabileceği gibi, şirketin zorunlu organlarından olan yönetim kurulunun mevcut olmaması halinde de TTK 530. maddesi gereğince bu durumun feshe sebep olabileceği de gözetilerek bir yönetim kayyımı atanabileceği*” belirtilerek Yargıtay, şirkete kayyım atanması meselesini TTK m. 530 ile birlikte değerlendirmiş bulunmaktadır. (<https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/11hd-2018-4319.htm> E.T: 26.01.2023)

²⁹¹ Öğretideki eleştirisi için bkz. **KARAEĞE**, *Tek Pay Sahibi*, dn. 137, s. 95 – 96.

organ eksikliği nedeniyle temsil ve idaresi gerçekleştirilemediğinden kayyım atanmasının talep edilmesi durumunda TTK m. 530/2’de “*Dava açıldığında mahkeme taraflardan birinin istemi üzerine gerekli önlemleri alabilir*” düzenlemesinden hareketle kayyım atanmasının isabetli olacağı görüşündeyiz. Diğer taraftan, eğer şirketin temsil ve idaresi, organ eksikliği dışında bir nedenden gerçekleştirilemiyor (bir diğer ifade ile yönetim kurulu var olmakla birlikte faaliyette bulunamıyorsa) ve bunun çözümü için tek pay sahibi mahkemeden izin almak suretiyle genel kurulu toplantıya çağırma yetkisini kullanıyorsa, genel kurulun toplanıp üyeleri atamasıyla durumun çözüme kavuşma ihtimali olduğundan kayyım atanmasına gerek görülmeceğini düşünmekteyiz²⁹². Ancak bu noktada unutulmaması gereken, TTK 530 hükmü ile TMK 427/4 hükmü arasındaki özel-genel hüküm ilişkisi olduğu ve bu çerçevede kayyımı veya şirketin çap ve büyüklüğüne göre muhasebe ve hukuk alanlarında uzman kişilerin bulunduğu kayyım heyetini atarken vesayet makamının bu özellikli durumu göz önünde bulundurması gerektiğidir. TMK m. 431/1 hükmü atfı ile TMK m. 397/2 uyarınca kayyım atanmasında vesayet makamının sulh hukuk mahkemeleri olsa da uygulamada ticaret mahkemeleri TMK m. 530 düzenlemesi gereği vesayet makamı olarak kayyım atamaktadırlar²⁹³.

ŞENER ise, TTK m. 530 kapsamında düzenlenen feshin ağır bir sonuç olmasından hareketle, bunun yerine ortaklığın yönetim kurulu bulunmuyorsa kayyım atanmasını isteyebileceğini veya TTK m. 410/2’ye göre organ eksikliğini gidermek için pay sahibinin mahkemeden genel kurulu toplantıya çağırarak için izin alma yoluna başvurma gibi daha yumuşak çözüm yollarına başvurulabileceğini belirtmiştir²⁹⁴. Böylelikle, kayyım atama talebi ve tek pay sahibinin TTK m. 410/2 kapsamındaki yetkisini ayrı davaların konusu olarak değerlendirmiştir. Usul

²⁹² Aynı yönde bkz. **KARAEĞE**, *Tek Pay Sahibi*, dn. 138, s. 95 – 96. Yönetim kurulunun var olmasına karşın gerekli yönetimin sağlanamadığı durumlarda TMK m. 427/4 uyarınca anonim ortaklık için kayyım tayininde TTK m. 530/1 düzenlemesinden farklı olarak anonim ortaklığa durumun düzeltilmesi için uygun bir süre verilmesine gerek olmadığı hakkında bkz. **GÜMÜŞ**, s. 112 vd.

²⁹³ Bu yönde bkz.: H. Ali **DURAL** / Tolga **AYOĞLU**; *Anonim Şirketler Hukukunda Organsızlık Nedeniyle Fesih Davalarında “Uzun Süre” Koşulu (TTK m 530)*, Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü 60. Yıl Armağanı, BTHAE, Ankara, 2015, s. 455-456: “Ticaret Mahkemelerinin, sulh hukuk mahkemesine oranla çok daha doğru ve uzman bir vesayet makamı teşkil edeceği ve buradan hareketle TTK’da ticari bir hükümle düzenlenen anonim şirketin organsız kalması durumunun ticaret mahkemesi önünde ticari bir davaya konu olması ve mümkünse ticaret mahkemesi tarafından vesayet mahkemesi sıfatıyla alınacak önlemlerle giderilmesi, bu mümkün olmaz ise ticaret mahkemesi eliyle şirketin feshine karar verilmesinin teknik açıdan yerinde bir yaklaşımdır.”

²⁹⁴ **ŞENER**, *Ortaklıklar*, s.634.

hukukunda terditli talepte bulunulabileceğinden yola çıkarak belirtmek gerekir ki bu iki talebin olayın şartlarına göre aynı davada gündeme gelebilecektir.

2) Geniş Anlamda Yorumlanması Görüşü

Geniş anlamda yorumlanma konusunda da doktrindeki farklı açılardan yaklaşımlar bulunduğundan, tezimizin bu kısmında, ilgili farklı yaklaşımlara yer vermeye çalışılacaktır.

ARSLANLI, ETTK m. 435 çerçevesinde, kanunun gerekli organlarından birinin mevcut olmaması ile bu organların oluşturulamamalarının ve faaliyet gösterememelerinin kastedildiğini belirtmektedir²⁹⁵. Yazara göre, yönetim kurulunun esas sözleşmeye veya kanuna göre oluşturulmamasına karşın faaliyet gösterememesi ve üye sayısındaki eksikliğin giderilememesi yönetim kurulunun mevcut olmadığı duruma örnek olup ancak bu durumlarda şirketin feshine karar verilebileceği ifade edilmiştir.

Yine ETTK m. 435 ışığında MOROĞLU'nun yapmış olduğu açıklamalarda, ETTK m. 435'te geçen "...şirketin kanunen lüzumlu organlarından biri mevcut olmaz, yahut umumi heyet toplanamazsa...mahkeme şirketin feshine karar verir" ifadesindeki yönetim kuruluna dair organ eksikliğinden anlaşılması gerekenin, yönetim kurulu üyelerinin seçilememeleri veya seçilmiş olsalar bile toplanıp çalışamamalarının anlatılmak istendiğini ifade etmektedir²⁹⁶.

TEKİNALP, TTK'da geçen "uzun süreden beri mevcut olmamak" ifadesinin yöneldiği organın yönetim kurulu olduğunu ve "mevcut olmama" ile de kastedilenin organın toplanamamasının değil, seçilememesinin kastedildiğini savunmaktadır²⁹⁷. Yönetim kurulunun seçilememesi, açılan üyeliklere atama yapılamaması veya yapılmaması veya nisap sağlanamadığından organının devamlı suretle çalışamaması, organın şeklen mevcut olmasına karşın faaliyet gösterememesi TEKİNALP tarafından verilen örneklerdendir.

²⁹⁵ ARSLANLI, *Anonim Şirketler IV-V*, s. 190.

²⁹⁶ Erdoğan MOROĞLU; *Anonim Ortaklıkta Azınlık Pay Sahiplerinin Korunması ve Haklı Nedenlerle Fesih*, Makaleler, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2010, dn. 18, s. 100.

²⁹⁷ TEKİNALP (POROY/ÇAMOĞLU), *Ortaklıklar II*, P. 1561, s. 337-338.

PULAŞLI, organ yokluğunun geniş anlamda yorumlanması gerektiğini ifade etmektedir²⁹⁸. Buradan hareketle, birden fazla üyeden oluşan yönetim kurulları bakımından; boşalan üyelik yerine genel kurulda oyların kilitlenmesi veya çoğunluğun sağlanamaması nedeniyle yeni üye atamasının yapılamaması veya boşalan üyelik yerine hiç atama yapılmayarak organın oluşmasına engel olunması ve tek kişiden oluşan yönetim kurulunda ise boşalan bu tek üye yerine atama yapılamaması hallerinin hepsinin organ eksikliğinin varlığını işaret eden örnekler olduğunu ifade etmektedir²⁹⁹.

Konuyu yönetim kurulunun kilitlenmesi açısından inceleyen DURAL’a göre, şeklen mevcut bir yönetim kurulu bulunmakla birlikte, bu kurul fiilen aktif değil, yani çalışmıyor ise, üzerine düşen görevi yerine getirememekte ve bu durumda da yönetim kurulunun tam ve sürekli olarak kilitlenmiştir³⁰⁰. Bu durumda da aslında yönetim kurulunun mevcudiyetinden bahsedilememiş olmaktadır.

ÖZTAN gibi GÜMÜŞ de konuya tüzel kişinin kayyımlik şartları açısından yaklaşmıştır. GÜMÜŞ, TMK m. 427/4’deki “*Bir tüzel kişi gerekli organlardan yoksun kalmış ve yönetimi başka yoldan sağlanamamışsa*” düzenlemeden hareketle anonim ortaklıklarda yönetim ve temsil organının yönetim kurulu olması ve malvarlığı yönetiminin bu organ tarafından sağlanması dolayısıyla “gerekli organ” kavramından anlaşılması gerekenin yönetim kurulu olduğunu ifade etmektedir³⁰¹. Genel kurulun eksikliğinin TMK m. 427/4 kapsamında kayyım atanmasını gerektirmediği ancak ne zaman ki genel kurulun toplanamaması yönetim organının oluşumunu engeller o durumda kayyımlik tesisinin bu doğrultuda kurulması gerekeceğini de eklemektedir³⁰². Yazara göre organ eksikliği, gerekli organların var olmaması hali ve yönetim organının hukuken var olup da “tüzel kişinin malvarlığını yönetmede yetersiz kaldığı halleri³⁰³ de kapsamaktadır³⁰⁴. Bir diğer ifade ile, gerekli organın hem yokluğu hem de var olsa bile herhangi bir nedenden dolayı yönetimi

²⁹⁸ Hasan PULAŞLI; *Şirketler Hukuku Şerhi*, C. III., 3. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2018, s. 2419.

²⁹⁹ PULAŞLI, C. III, s. 2419.

³⁰⁰ SOYKAN, s.69; DURAL, *Kilitlenme*, s. 141-142.

³⁰¹ GÜMÜŞ, s. 108.

³⁰² GÜMÜŞ, s. 108.

³⁰³ Bu konuda detaylı açıklama için bkz. GÜMÜŞ, s. 109.

³⁰⁴ GÜMÜŞ, s. 109.

yerine getiremediğinden faaliyetini sürdürememesi hallerinde şirkete kayyım atanması gündeme gelecektir.

KARAEĞE de organ eksikliğinin geniş anlamda anlaşılması gerektiğini ve gerek yönetim kurulunun gerçek anlamda yokluğunda gerekse şeklen mevcut olmasına karşın işlev görememesi durumlarının her ikisinde de yönetim kurulunun yönetim görev ve yetkisini yerine getiremediğini savunmaktadır³⁰⁵.

Yukarıda aktarmaya çalıştığımız görüşler çerçevesinde, öğretideki organ eksikliği konusunda hakim olan görüşün “geniş anlamda yorumlanması” olduğunu ve her ne kadar farklı yazarlar tarafından bu hakim görüşün örneklendirmeleri farklılık gösterse de aslında hepsinin ortak noktasının, yönetim kurulunun şeklen var olsa dahi farklı sebeplerden ötürü faaliyet göstermemesinin veya kilitlenmesinin organ yokluğuna sebep olduğunu söyleyebiliriz.

V. Tek Pay Sahibinin Çağrı Yetkisini Kullanmasının Şekli

Koşulları

Bu başlık altında, pay sahibinin yukarıda açıklamaya çalıştığımız maddi koşulları sağlaması halinde genel kurulu toplantıya çağrı yetkisini kullanabilmesi için şekli olarak yapması gereken bir diğer ifade ile takip etmesi gereken adımların neler olduğu üzerinde duracağız.

A. Toplantı Çağrısının Yapılmamış Olması

Bilindiği gibi olağan ve olağanüstü genel kurul toplantılarına çağrı TTK m. 410/1'e göre şirketin yönetim kurulu organı tarafından yapılmaktadır. Ancak yukarıda detayları ile açıklanmaya çalışıldığı üzere, genel kurul çeşitli sebepler nedeniyle yönetim kurulu tarafından toplantıya davet edilememiş veya edilmemiş, edilmiş olsa bile toplanamamış olması gündeme gelebilir. İşte bu gibi durumlarda, yukarıda detayları ile değinmeye çalıştığımız maddi koşullar olarak da ifade edilebilecek durumların da varlığı halinde bu durumların çözüme kavuşturulması için tek bir pay sahibine TTK m. 410/2 ile genel kurulu toplantıya davet edebilme yetkisi verilmiştir.

³⁰⁵ KARAEĞE, *Tek Pay Sahibi*, s. 100.

Özellikle uygulamada sık rastlanan olağan genel kurul toplantılarının kanunda öngörülen zamanda yapılmadığı sorunu noktasında tek pay sahibinin TTK m. 410/2 kapsamında çağrı yetkisine sahip olup olamayacağı sorusu akla gelebilecektir. Bu noktada öğretide CENKÇİ olağan genel kurul toplantısı için yönetim kurulu kararının alınmayarak toplantının yapılmasının geciktirildiği hallerde devamlılık şartının sağlandığını ve bu sebeple TTK m. 410/1 uyarınca pay sahibinin genel kurulu toplantıya davet edebileceğini savunmaktadır³⁰⁶. Karşıt görüş olarak ABUT ise, kanun koyucunun doğrudan bu yönde bir düzenleme yapmamış olmasını işaret ederek, TTK m. 410/2 hükmünün lafzındaki “toplanamama” şartını lafzi açıdan ele alıp; yönetim kurulunun görevleri dahilindeki kararları almamalarını, organ olarak karar alma fonksiyonunun kaybedildiği şeklinde yorumlanmayacağını ileri sürmektedir³⁰⁷. Kanaatimizce pek tabii ki somut olayın koşulları irdelenmek suretiyle, TTK m. 410/2 kapsamında tek pay sahibinin olağan genel kurul toplantısı için çağrıda bulunabileceğinin kabulü gerekir. Nitekim, ilerleyen bölümlerde yer vermiş olduğumuz bir ilk derece mahkemesi kararında da tek pay sahibine olağan genel kurul toplantısını gerçekleştirmek üzere çağrı izni verilmiştir³⁰⁸.

B. Mahkemeye Başvuru ve Usule İlişkin Konular

Önceki başlıklar altında detaylarıyla bahsetmeye çalıştığımız durumların varlığı halinde pay sahibinin genel kurulu toplantıya çağırabilmesi için öncelikle TTK m. 410/2 uyarınca mahkemeden izin alması gerekmektedir.

TTK’da, tek pay sahibinin hangi koşullarda genel kurulu toplantıya çağırma yetkisine sahip olacağı belirtilerek bu yetkisini mahkemeye başvurarak kullanacağı düzenlenmiş olmakla birlikte mahkemenin izin vermesi durumunda pay sahibinin genel kurul toplantısını nasıl gerçekleştireceğinin düzenlenmemiş olması öğretide farklı görüşlerin oluşmasına sebep olmuştur. KENDİGELEN, tek pay sahibinin çağrı konusunda yetkilendirilmiş olmasının genel kurul için gerekli hazırlıkların yapılmasında zorluklarla karşılaşılabilceğinden beraberinde sorun getireceğini ve bu

³⁰⁶ CENKÇİ, s. 149.

³⁰⁷ Münferit pay sahibinin olağan genel kurul toplantısının gündemini oluşturan konuları görüşüp karara bağlamasını gerekli araçlara sahip olup olmadığı yönünden değerlendirerek bazı yerinde tespitler için ayrıca bkz. ABUT, s. 110-113.

³⁰⁸ Bkz. II. Bölüm, V. Başlık, “D. Tek Pay Sahibinin Gündemi Belirlemesi Meselesi” başlığı altındaki açıklamalarımız. Benzer yönde verilen bir başka yayımlanmamış ilk derece mahkemesi kararı için ayrıca bkz. CENKÇİ, dn. 66, s. 149.

sebeple de genel kurul toplantısının gerçekleştirilmesi için kayyımın görevlendirilmesinin daha yerinde olduğunu savunmaktadır³⁰⁹. Öte yandan, CENKÇİ kayyım atanmasının istisnai nitelikte olduğundan TTK m. 410/f.2 hükmünde bir düzenleme yapılmamasının bilinçli susma teşkil ettiğini belirtmektedir³¹⁰. ABUT ise, mahkeme kararıyla yetkilendirilen münferit pay sahibi ile kayyım atanabilmesinin mümkün olduğu kabul edildiği takdirde kayyımın sahip olacağı yetkiler açısından hukuken herhangi bir farklılık bulunmayacağını; zira tek pay sahibi ile iş birliği içerisinde bulunmayan yönetim kurulunun veya ortaklığın diğer yöneticilerinin kayyıma karşı da aynı tutumda bulunabileceğinden pratikte bir fark olmadığını belirtmektedir³¹¹. Bize göre ise aşağıda detayları ile açıklanmaya çalışıldığı üzere TTK m. 412'den farklı olarak burada pay sahibinin mahkemeye başvurmadan önce çağrı veya gündeme madde konulmasına ilişkin istemini öncelikle yönetim kuruluna iletmesine gerek bulunmamakta ise de pratikte toplantının gerçekleştirilmesi için birtakım hazırlıklarda bulunurken yönetim kurulundan bilgi ve belge desteği konusunda, iş birliği ilişkisinin ortaklığın yararı bakımından kendiliğinden gündeme gelebileceğidir. Ancak, TTK m. 410/2 ve 412'deki düzenlemeler farklı durumlara ilişkindir. Bu sebeple bir an için TTK m. 412'de düzenlendiği gibi kayyım atanması durumunun mahkeme tarafından somut olayın koşuluna göre değerlendirilebileceğinin kabul edilebileceği söylene de çalışma kapsamında yaptığımız Yargıtay kararları araştırması neticesinde TTK m. 410/2 hükmü kapsamındaki durum için kayyım atanabileceğine ilişkin bir karara rastlayamadığımızı belirtmemiz gerekir³¹². Öte yandan her ne kadar ABUT tarafından tek pay sahibi ile iş birliği içerisinde bulunmayan yönetim kurulunun veya ortaklığın

³⁰⁹ ÇAMOĞLU (POROY/TEKİNALP), *Ortaklıklar*, s. 489, P. 678; KENDİGELEN, *İlk Tespitler*, s. 313; KARAEGE, *Tek Pay Sahibi*, s. 90-91.

³¹⁰ CENKÇİ, s. 165-166.

³¹¹ ABUT, s. 128.

³¹² Bkz. Yargıtay 11. HD'nin 01.02.2022 tarihli, 2020/1052 E. ve 2022/763 K. sayılı kararı: “*Aynı Kanun'un 410/2. maddesine göre, yönetim kurulunun, devamlı olarak toplanamaması, toplantı nisabının oluşmasına imkân bulunmaması veya mevcut olmaması durumlarında, mahkemenin izniyle, tek bir pay sahibi genel kurulu toplantıya çağırabilir.*” “*TTK'nın 412. maddesinin uygulamasında ise, şirkette yönetim kurulu mevcut olup pay sahiplerinin çağrı istemi reddedildiği veya isteme olumlu cevap verilmediği takdirde, aynı pay sahiplerinin başvurusu üzerine, mahkeme genel kurulun toplantıya çağırılmasına karar verebilir, ancak, çağrıyı yapmak üzere bir kayyım atar.*” (www.lexpera.com.tr – E.T:24/02/2023). TTK m. 410/2 ile TTK m. 411-412 hükümlerinin farklı şart ve usullere tabi olduğuna ilişkin Yargıtay 11. HD'nin 19.04.2022 tarihli, 2022/1521 E. ve 2022/3129 K. sayılı kararı: “*O halde mahkemece, farklı usul ve şartlara tabi olan TTK'nın 410, 411 ve 412. maddeleri değerlendirilerek davacının istemi ile bağlı olarak karar verilmesi gerekirken, talebinden farklı bir değerlendirme ile gerekli şartları taşımadığı halde TTK'nın 412. maddesine dayanılarak davanın kabulüne karar verilmesi doğru olmamış...*” (www.lexpera.com.tr – E.T: 24/02/2023)

diğer yöneticilerinin kayyımına karşı da aynı tutumda bulunabileceği olasılığı belirtilmişse de, ortaklık ve yönetim kurulu üyeleri dışından tamamen üçüncü bir kişi olarak atanacak olan kayyım tarafsız bir noktada olacağından, ortaklık ve yönetim kurulu üyelerinin tavırlarının da tam da bu sebeple tek pay sahibine karşı olan tutumlarının aksine daha iş birlikçi olabileceği, ihtimal olarak değerlendirilmeyi gerektirir.

Bu iznin alınması için de mahkemeye başvuruda bulunulmalıdır. Mahkeme izninin getirilmesi ile kötü niyetli ve keyfi olarak genel kurulun toplantıya çağrılmasının önüne geçilmesi amaçlanmış bulunmaktadır³¹³. Bunun yanında, mahkemenin izni ile pay sahibinin çağrısına resmiyet kazandırılarak çağrıyı yapanın pay sahibi olup olmadığı, çağrı koşullarının oluşup oluşmadığı gibi çağrı sürecini aksatacak sorunların önüne geçilmektedir³¹⁴.

1) Mahkemeye Başvuruda Davacı Sıfatı

Maddi koşulların varlığı ve gerçekleşmesiyle birlikte, tek bir pay sahibi izin talebi için mahkemeye başvurmaya, diğer ifade ile usul hukukuna göre davacı sıfatını haiz olmaya yetkili olacaktır. Burada azınlık pay sahiplerindeki TTK m. 411/1 düzenlemesinin aksine, payın belirli bir oranda olmasına gerek bulunmamaktadır. TTK m. 410/2 hükmünde sözü geçen “*tek bir pay sahibi*” ifadesinden, yalnızca bir adet pay sahibinin bu çağrıyı yapması yorumuyla ifadeyi dar yorumlamadan ziyade, bir pay sahibinin dahi koşulların oluşması şartıyla genel kurulu toplantıya davet edebileceği anlaşılmaktadır³¹⁵. Bir diğer anlatımla, aynı anda birden fazla pay sahibi aynı başvuru ile mahkemeden izin isteyebilecektir.

Bu noktada asıl üzerinde durulması gereken durumlardan bir tanesi, birden fazla pay sahibinin ayrı ayrı mahkemeden çağrı izni için talepte bulunması halinde bu başvuruların nasıl incelenmesi gerektiği hususudur. Böyle bir durumda, öncelikle gündemlerin ne olduğuna bakmakla işe başlanması gerekmektedir³¹⁶. Bunun için de

³¹³ Bkz. TTK m. 410/2 gerekçesi.

³¹⁴ CENKÇİ, s. 155. Aynı yönde bkz. KAYA, s. 421; BAHTİYAR/HAMAMCIOĞLU, *Genel Kurul Toplantıları*, s. 45.

³¹⁵ CENKÇİ, s. 154.

³¹⁶ Doktrinde CENKÇİ, genel kurul gündeminin genel kurulun toplanmasını gerektiren objektif nedenlerin oluşturacağını ifade etmekte ve birden fazla objektif nedenin bulunmasının ve pay sahiplerinin farklı sebeplerle mahkemeye başvurabilmesinin mümkün olduğunu ifade ederken bkz. CENKÇİ, s. 155; ABUT ise, TTK m. 410/f.2 hükmü kapsamında çağrısı yapılan toplantılarda yönetim

pay sahiplerinin, mahkemeye başvururken genel kurulu çağrı yetkilileri olarak gündemi hazırlamaları beklenmektedir³¹⁷. Bizim de katıldığımız görüşe göre CENKÇİ, ilk başvuru ile sonraki başvuru(lar) aynı gündeme sahipse, sonraki başvuru(lar)nun HMK m. 114/1 hükmüne göre derdestlik veya hukuki yarar yokluğu gerekçesiyle reddedilmesi gerektiğini, eğer ki ilk başvuru ile sonraki başvuru(lar) farklı gündemleri içeriyor ise de usul ekonomisi ilkesi gereği ve çelişkili kararlar verilmesinin önüne geçilmesi adına, aralarında bağlantı bulunduğundan başvuruların HMK m. 1661/1 hükmü uyarınca birleştirilmesi gerektiğini savunmaktadır³¹⁸.

Değinilmesi gereken bir başka konu ise, bir paya birden çok kişinin malik olması durumunda TMK m. 688 vd. hükümleri uyarınca pay üzerinde paylı mülkiyetin söz konusu olması halidir. Bu durumda, TTK m. 477 hükmü gereği pay şirkete karşı bölünemediğinden payların bölünmezliği gündeme gelecek ve bu hak ortak bir temsilci aracılığı ile kullanılacaktır. Yani bu ortak temsilci, TTK m. 410/2 uyarınca mahkemeye başvuruda da davacı sıfatını haiz kişi olmuş olacaktır. Ancak CENKÇİ, TTK m. 410/2 ile tanınmış olan yetkinin, paylı mülkiyette her bir pay sahibinin yapabileceği zorunlu veya acil yönetim işleri (TMK m. 689/1, b. 1-2), elbirliği mülkiyetinde ise ortakların topluluğa giren hakları koruma yetkisi (TMK m. 702/4) dahilinde kabul edilerek her bir pay sahibine mahkemeye başvuru hakkı tanınması gerektiğini ileri sürmektedir³¹⁹. Öte yandan DOĞAN, TTK m. 477 gereği paya ilişkin haklar ortaklığa karşı ancak ortak temsilci aracılığı ile ileri sürülebilse de TTK m. 410/2'nin ortaklığın zarar görmesini engelleme, alınması gerekli kararların zamanında alınmasını ve işlerin gecikmeksizin yapılmasını sağlama ve feshin önüne geçme gibi amaçları dikkate alındığında TMK m. 689-702 hükümleri uyarınca payın

kurulu üyelerinin seçimi dışında herhangi bir konuda karar alınmasının mümkün olmadığını dolayısıyla genel kurulun toplanmasını gerektiren birden fazla objektif nedeninin bulunmadığını ve pay sahiplerinin farklı sebeplerle mahkemeye başvuramayacağını ileri sürmektedir bkz. **ABUT**, dn. 328, s. 124.

³¹⁷ Mahkeme tarafından gerekli görüldüğü takdirde gündemde değişiklik yapılabilir ve bu müdahale yalnızca mahkeme tarafından gerçekleştirilebilir bkz. **ÇAMOĞLU** (POROY/TEKİNALP), *Ortaklıklar*, s. P.692, 557-558.

³¹⁸ **CENKÇİ**, s. 155-157. Bu yönde bkz. konu ile ilgili erişebildiğimiz Yargıtay 11. HD'nin 27.05.2014 Tarihli, 2014/3134 E. ve 2014/9789 K. Sayılı kararı: "... *TTK'nın 410. maddesinde, genel kurulu toplantıya çağırma izninin bir ortağa verilebileceği düzenlenmesinin yer aldığı, iki farklı mahkeme tarafından iki ayrı ortağa genel kurulu toplantıya çağırma izninin verilmesi mümkün olmadığı, her iki davanın konusu ve niteliği göz önüne alındığında derdestliğin kabul edilmesinin gerektiği gerekçesiyle davanın HMK'nın 115/2. maddesi gereğince, dava şartı yokluğu sebebiyle usulden reddine karar verilmiştir.*" (11. HD., E. 2014/3134 K. 2014/9789 T. 27.5.2014 - Yargıtay Kararı | [LEXPERA \(yeditepe.edu.tr\)](http://lexpera.yeditepe.edu.tr) E.T: 20/01/2022).

³¹⁹ **CENKÇİ**, s. 154-155.

maliklerinden birinin talebi halinde de bu talebin mahkemece kabul edilmesinin uygun olacağını belirtmektedir³²⁰.

Üzerinde durulması gereken bir diğer nokta da pay üzerinde intifa veya rehin hakkının kurulmuş olması durumunda çağrı yetkisinin pay sahibi mi yoksa intifa hakkı veya rehin hakkı sahibi tarafından mı kullanılacağıdır.

TTK m. 432/2 hükmünde bir payın üzerinde intifa hakkı bulunması hâlinde, aksi kararlaştırılmamışsa oy hakkının, intifa hakkı sahibi tarafından kullanılacağı düzenlenmiştir³²¹. Bu hükme göre, pay sahibi ve intifa hakkı sahibi anlaşarak oy hakkının pay sahibi tarafından da kullanılabileceğini kararlaştırabilmektedir³²². Ancak böyle bir anlaşmanın olmaması durumunda TTK'da da açıkça belirtildiği gibi oy hakkı, intifa hakkı sahibinde olacağından ve oy hakkına sahip olmak genel kurula katılmayı genel kurula katılmak da bu konuda intifa hakkı sahibinin yetkili olmasını gerektirdiğinden, TTK m. 410/2'de düzenlenen genel kurulu davet yetkisi üzerinde intifa hakkı kurulmuş olan paylar bakımından intifa hakkı sahibi tarafından kullanılabilecektir. ETTK döneminde konu ile ilgili farklı doktrinsel yaklaşımlar³²³ olmasına karşı, KENDİGELEN'in de haklı ve yerinde olarak ifade ettiği gibi oy hakkı dolayısıyla yönetim hakkının intifa hakkı sahibine tanınmasındaki temel amaç, intifa hakkı konusunun semerelerinden en iyi şekilde yararlanabilmesini sağlamaktır³²⁴.

³²⁰ **ALBAYRAK DOĞAN**, s.108.

³²¹ **BAHTİYAR** oy hakkı haricinde örneğin iptal davası açılması gibi diğer hakların kim veya kimler tarafından kullanılabileceğine ilişkin kanunda açık bir düzenlemenin bulunmuyor oluşunun eleştiriye açık olduğu belirtmiştir bkz. **BAHTİYAR**, *Ortaklıklar*, s. 148.

³²² **BİLGİLİ/DEMİRKAPI**, *Şirketler Hukuku Dersleri*, s. 231.

³²³ ETTK döneminde öğretildeki farklı görüşler ve oy hakkı dışındaki diğer hakların kimler tarafından kullanılabileceğine dair eleştiriler için ayrıca bkz. Abuzer **KENDİGELEN**; *Anonim Ortaklık Payı Üzerinde İntifa Hakkı*, Beta Basım Yayım, İstanbul 1994, s. 291 vd; Ömer **TEOMAN**; *Anonim Ortaklıkta Paylar Üzerinde İntifa Hakkı Bulunması Durumunda Oy Hakkı Dışındaki Yönetim Haklarının Kimin Tarafından Kullanılacağı Sorunu*, Tüm Makalelerim C. I – II, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2012, s. 365 vd.

³²⁴ **KENDİGELEN**, *İntifa*, s. 230-236; **TEOMAN**, *İntifa Hakkı*, s. 170; TTK m. 444'te her ne kadar iptal davası açma yetkisi pay sahibine tanınmışsa da TTK m 432/2 uyarınca genel kurula katılma ve oy hakkı gibi pay sahipliğine ilişkin hakları kullanabilen intifa hakkı sahibinin de iptal davası açabileceğine ve bunun Yargıtay 11. HD. tarafından da benimsendiğine ilişkin ayrıca bkz. **MOROĞLU**, *Hükümsüzlük*, s. 264-267; benze şekilde kural olarak iptal davası açma hakkının pay sahibinde olduğu, toplantıya katılarak muhalefet şerhini toplantı tutanına geçirmek koşulu ile intifa hakkı sahibinin de iptal davası açabileceği, toplantıya paş sahibinin katılmadığı halde ise bu hakkın intifa hakkı sahibince kullanılacağı yönünde bkz. **ÇAMOĞLU (TEKİNALP/POROY)**, *Ortaklıklar*, P.741d, s. 615. Ayrıca TMK m. 794/2'ye göre, intifa hakkı, aksine düzenleme yok ise, sahibine konusu üzerinde tam yararlanma yetkisi veren bir hak olduğundan intifa konusu şey üzerinde olağan yönetim yetkisi de intifa maksadıyla sınırlı olmak üzere intifa hakkı sahibine aittir bkz. Mehmet **AYAN**; *Eşya Hukuku –III- Sınırlı Ayni Haklar*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017, 8. Bası, s 78; Kemal **OĞUZMAN** /

Unutulmamalıdır ki oy hakkının intifa hakkı sahibinde olması durumunda pay sahibinin oy hakkı bulunmasa bile, genel kurula katılması mümkün olduğundan TTK m. 410/2 kapsamındaki davet hakkı da devam eder³²⁵. Buradan hareketle TTK'daki aksi kararlaştırılmadıkça oy hakkının intifa hakkı sahibinde olduğu düzenlemesi, dar yorumlanarak pay sahibinin genel kurula katılma hakkı olmadığı yönünde bir yaklaşımda bulunulmamalı; özellikle pay sahibinin ilk planda intifa konusu payın özdeğerini, yani kendi menfaatlerini ilgilendiren görüşmelere katılarak TTK'da ön koşul olarak genel kurul toplantısına katılmış olmayı düzenleyen hakların kullanımı bakımından da gerekli ve zorunlu olduğu göz ardı edilmemelidir³²⁶. Pay sahibinin temel çıkarının payın değerini koruma ve artırma olduğu dikkate alındığında pay sahibi ile intifa hakkı sahibinin çıkarlarının çatışabileceği ihtimal dahilindedir³²⁷. Böyle bir çıkar çatışması durumunda dahi intifa hakkı sahibi ile pay sahibinin ortak çıkarı, şirketin faaliyetlerinin sekteye uğratılmadan sürdürülebilirliğidir³²⁸. Dolayısıyla TTK m. 410/2 hükmüne göre intifa hakkı sahibinin toplantıyı davete yetkili olması ile gerekli kararlar aksatılmadan zamanında alınabileceğinden pay sahiplerinin ve alacaklıların da menfaatine olacaktır³²⁹.

TTK m. 427/2 hükmü uyarınca rehin hakkı sahibinin oy hakkını kullanabilmesi ise, bu konuda pay sahibi tarafından özel bir yazılı belge ile yetkilendirilmesine suretiyle gerçekleşebilmektedir. Burada kanun koyucu intifa hakkı sahibi bakımından getirmiş olduğu düzenlemenin aksine, rehin hakkı sahibinin oy hakkını kullanabilmesini pay sahibi tarafından kendisine ayrı bir yetki verilmesi

Özer **SELİÇİ** / Saibe Oktay **ÖZDEMİR**, Eşya Hukuku, Filiz Kitabevi, 21. Bası, İstanbul, 2018, s. 847-848.

³²⁵ **ÇAMOĞLU** (TEKİNALP/POROY), *Ortaklıklar*, P. 679a, s. 543-544; Selen Serder **YILMAZ**, *Anonim Şirkette Pay Sahibi ve Azınlığın Genel Kurulu Toplantıya Çağırma Hakkı/ ULUSOY*, Anonim Şirketlerde Bireysel ve Azınlık Pay Sahibi Hakları. (2016), s. 375.

³²⁶ **KENDİGELEN**, *İntifa*, s. 325-327. TTK m. 414 hükmünün amacı doğrultusunda genel kurul toplantısına katılması gereken kişilere haber vermek olduğundan her ne kadar TTK m. 414'te açıkça intifa hakkı sahiplerine yer verilmemiş olsa da intifa hakkı sahiplerine de pay sahipleri ile beraber genel kurul çağrı davetinin iletilerek, toplantıya pay sahibi ile birlikte katılabileceklerine ilişkin ayrıca bkz. **ABUT**, s. 289.

³²⁷ **MOROĞLU**, *Hükümsüzlük*, s. 266

³²⁸ **KENDİGELEN**, *İntifa*, s.243.

³²⁹ **CENKÇİ**, s. 158. **CENKÇİ**, ayrıca sürecin intifa hakkı sahibi ya da pay sahibi tarafından başlatılmış olmasının TTK m. 410/2 hükmünün amacına ulaşması yönünden önemli olmadığını da belirtmektedir bkz. **CENKÇİ**, s. 158. Olağan yönetim yetkisi kapsamında görülebilecek TTK m. 411'de azınlığa tanınan genel kurulu çağrı hakkının intifa hakkı sahibi tarafından kullanılabileceğine ilişkin bkz. **KENDİGELEN**, *İntifa*, s. 332-333; **DOMANIÇ**, s. 738 vd. Zühtü **AYTAÇ**; *Anonim Ortaklıklarda İbra*, Ankara, 1982, s 144; **KARAEĞE**, *Genel Kurul Çağrı*, s. 69.

şartına bağlamıştır³³⁰. Böylelikle rehin hakkı sahibine bu şekilde pay sahibince oy hakkı tanınmış olması ve koşulların oluşması durumunda TTK m. 410/2 çerçevesinde genel kurulu toplantıya çağırabileceği ve pay sahibinin her ne kadar oy hakkı olmasa da toplantıya katılma hakkı olduğundan pay sahibinin genel kurulu toplantıya davet yetkisinin de devam ettiği söylenebilecektir³³¹.

2) Mahkemeye Başvuruda Davalı Sıfatı

TTK'da mahkemeye başvuru esnasında davalı olarak kimin gösterileceği açıkça düzenlenmemiş olmakla birlikte, genel kabul gören, mahkemelerin uygulamalarından ve Yargıtay'ın erişebildiğimiz kararlarından³³² anlaşılmakta olan, davanın davalı sıfatı ile anonim şirkete karşı yöneltildiğidir. Ancak bu durumda, hasım olarak anonim şirket tüzel kişiliği yargılamada yer alacak ve fakat şirket yönetim kurulu mevcut olmadığı için savunmasını yapamayacağından çekişmeli yargı işi olarak boş yere zaman kaybedilecektir. Öte yandan doktrinde ve bizim de katıldığımız görüşe göre, bu davanın çekişmesiz yargı işi olduğu, nedeninin de şirketin yönetim ve temsil organı olan yönetim kurulunun işlevselliğini yitirmesinden, mevcut olmamasından (organ eksikliği/organsızlık) ötürü olduğu belirtilmektedir³³³. Nitekim, burada pay sahibi ile şirket arasında bir çıkar çatışması da bulunmadığından,

³³⁰ Bu noktada ÇAMOĞLU, rehin sözleşmesi ile genel kurula katılım hakkı sağlanmışsa rehin hakkı sahibinin genel kurula katılabileceğini belirtirken bkz. ÇAMOĞLU (TEKİNALP/POROY), *Ortaklıklar*, P. 679a, s. 543-544; BİLGİLİ/DEMİRKAPI da oy hakkının rehin sözleşmesiyle kendiliğinden rehin hakkına geçmediğini bunun için irade temsil yetkisinin verilmesi gerektiğini ve bu yetkinin verilmesiyle rehin hakkı sahibinin pay sahibinin temsilcisi olarak genel kurulda oy hakkını kullanacağını savunmaktadır bkz. BİLGİLİ/DEMİRKAPI, *Şirketler Hukuku*, dn. 351, s. 274.

³³¹ YILMAZ/ULUSOY, s. 375.

³³² Bkz: Yargıtay 11. HD'nin 17.01.2018 tarihli, 2016/6201 E. Ve 2018/370 K. Sayılı kararı – “...yargılamanın yenilenmesine konu edilen **dava her ne kadar şirket hasım gösterilmek suretiyle ve hasımlı açılması gerekli ise de** şüphe davanın hasımsız olarak görülmesinin de yargılamanın iadesi sebebi sayılmayacağı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.” <http://www.kazanci.com.lproxy.yeditepe.edu.tr/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=11hd-2016-6201.htm&kw=TTK+410/2`#fm> (E.T:10.01.2023). Yargıtay 11. HD'nin 03.11.2014 Tarihli, 2014/12205 E. ve 2014/16570 K. Sayılı kararı “.. mahkemece, iddia, savunma ve dosya kapsamına göre; TTK 410/2. madde uyarınca **açılacak davalara dair yerleşik uygulamanın bulunmadığı, ancak bu davaların hasımsız olarak dahi açılabilirliğinin düşünüldüğü**, yargılamanın yenilenmesine konu davada davalı olarak şirketin gösterildiği..” (<https://karararama.yargitay.gov.tr/> E.T: 29.01.2023). Ayrıca Yargıtay önüne gelen uyumsuzlukların davalı sıfatı ile şirkete karşı açıldığını gösterir Yargıtay kararları için Bkz. 11. HD'nin; 08.11.2018 Tarihli, 2016/13709 E. Ve 2018/6884 K. Sayılı (<https://www.lexpera-com-tr.lproxy.yeditepe.edu.tr/ictihat/yargitay/11-hukuk-dairesi-e-2016-13709-k-2018-6884-t-8-11-2018 E.T: 29.01.2023>), 16.06.2022 Tarihli, 2021/1161 E. ve 2022/4977 K. Sayılı (11. HD., E. 2021/1161 K. 2022/4977 T. 16.6.2022 - Yargıtay Kararı | LEXPERA (yeditepe.edu.tr) E.T: 29.01.2023) ve 16.06.2022 Tarihli, 2021/1161 E. ve 2022/4977 K. Sayılı kararları 11. HD., E. 2021/1161 K. 2022/4977 T. 16.6.2022 - Yargıtay Kararı | LEXPERA (yeditepe.edu.tr) (E.T: 29.01.2023)

³³³ Bu yönde bkz. KAYA, s. 419; MOROĞLU, *Değerlendirme ve Öneriler*, s. 227.

TTK m. 410/2 düzenlemesinin amacı da göz önüne alınarak, hızlı bir şekilde genel kurul toplantısının yapılamamasının şirkete ve pay sahibine verebileceği olası zararlar ve şirketin devamlılığı ilkesi de göz önüne alınarak mahkemeye yapılacak bu başvurunun “çekişmesiz yargı” işi olarak görülmesini gerektirmektedir.

3) Görevli ve Yetkili Mahkeme

TTK m. 410/2 hükmünde tek pay sahibinin genel kurulu davet için başvuracağı görevli ve yetkili mahkeme konusunda bir düzenleme bulunmamaktadır.

Bilindiği gibi TTK m. 4 ve m. 5/1 hükümleri uyarınca, ticari davalar ve çekişmesiz yargı işleri asliye ticaret mahkemelerinin görev alanındadır. TTK m. 410/2 hükmü uyarınca tek pay sahibinin genel kurulu toplantıya daveti için mahkemeye başvurması ticari nitelikte olup, ister çekişmeli isterse çekişmesiz olarak değerlendirilsin, pay sahibinin bu izin için başvuracağı mahkeme asliye ticaret mahkemesidir. Bu sebeple TTK’nın diğer hükümlerinin aksine TTK m. 410/f.2 hükmünde görevli mahkemenin asliye ticaret mahkemesinin olduğunun belirtilmemesi bir probleme neden olmamaktadır³³⁴.

Mahkemenin yetkisi bakımından da tıpkı görevli mahkemede olduğu gibi TTK m. 410/2’de özel bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Öğretide, çekişmesiz yargı işlerinde yetkiyi düzenleyen HMK m. 384 hükmündeki “*kanunda aksine hüküm bulunmadıkça, çekişmesiz yargı işleri için talepte bulunan kişinin veya ilgililerden birinin oturduğu yer mahkemesi yetkilidir.*” düzenlemesi uyarınca “*talepte bulunan kişinin veya ilgililerden birinin oturduğu yer mahkemesi*” nin yetkili olduğu ifade edilmektedir³³⁵. TTK m. 410/2 kapsamındaki başvurunun çekişmesiz yargı işi kapsamında değerlendirilmesi gerektiği yönündeki görüşümüz doğrultusunda yetkili mahkeme konusunda HMK m. 384 uygulanacağını söylemek yanlış olmayacaktır.

C. Mahkemenin İncelemesi ve Kararı

1) Mahkemenin İncelemesi

Daha önceden de belirttiğimiz gibi, pay sahibinin genel kurulu toplantıya davet edebilmesi için mahkemeye başvurarak izin alması gerektiği TTK m. 410’da

³³⁴ ABUT, s. 126.

³³⁵ CENKÇİ, s. 162. HMK m. 6 uyarınca ortaklık merkezinin bulunduğu yer mahkemesinin yetkili olduğu yönündeki görüş için bkz. KAYA, dn. 33, s. 418.

açıkça belirtilmiştir. Pay sahibinin mahkemeye başvuru gerekliliği düzenlemesi ile hakkın kötüye kullanımı engellenmek istenmiştir³³⁶. Böylelikle, tek bir pay sahibine genel kurulu toplantıya çağırma yetkisinin verilir verilmeyeceğinin mahkeme eliyle karara ulaştırılması isabetli olmuştur³³⁷.

Pay sahibinin mahkemeye yapacağı başvurunun çekişmesiz yargı işi olarak değerlendirilmesi halinde, HMK m. 385/1 hükmünde de belirtilmiş olduğu üzere *“niteliğine uygun düştüğü ölçüde, basit yargılama usulü”* uygulanabilecek ve çekişmesiz yargı işi olarak değerlendirilmesinin sonucu olarak HMK m. 385/2 hükmüne göre, resen araştırma ilkesi geçerli olacaktır. MOROĞLU, TTK m. 410/2 doğrultusunda yapılacak taleplerin zorunlu olmadıkça duruşmasız olarak karara bağlanması gerektiğini ve bu hususun madde metninde düzenlenmemiş olmasını da eksiklik olarak görerek eleştirmektedir³³⁸.

Mahkeme, başvuranın pay sahibinin yetkili olup olmadığını, bu doğrultuda pay sahibinin pay sahipliğini kanıtlayan varsa her türlü pay senedi, ilmühaber, pay defteri kayıtlarını inceleyerek tespit edecektir. Bu tespitin ardından pay sahibinin yetkisiz olduğunun tespiti halinde Mahkeme taraf sıfatı yokluğu gerekçesiyle davayı usulden reddedecektir. Başvuranın yetkili olduğunun tespitinin ardından Mahkeme davanın esasına girerek, TTK m. 410/2 uyarınca Mahkemeye başvurmayı gerektiren yönetim kurulunun devamlı olarak toplanamaması, toplantı yetersayısının oluşmasına imkân bulunmaması ya da yönetim kurulunun mevcut olmaması koşullarının mevcudiyetini incelemeye geçecektir. İnceleme aşamasında hakim gerekli gördüğü takdirde, HMK m. 27 hükmünden hareketle ilgililerin, varsa murahhas üyeleri ve hatta belki yönetim kurulu üyelerini dinleyebilecektir.

2) Mahkeme Kararı

TTK m. 410/2’ye göre tek pay sahibinin genel kurulun toplanması için mahkemenin iznine başvurması durumunda, mahkemenin kararı kesindir³³⁹. Eğer pay

³³⁶ KARAHAN/HUYSAL, s. 529-530.

³³⁷ KAYA, s. 421.

³³⁸ MOROĞLU, *Değerlendirme ve Öneriler*, s. 227.

³³⁹ Bkz. Yargıtay 11. HD.’nin 13.01.2015 tarihli, 2014/14685 E., 2015/203 K. Sayılı kararı: *“Dava, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun 410/2. maddesine dayalı olarak davalı şirketin genel kurulunun toplantıya çağırılmasına izin istemine dair olup, belirtilen yasa hükmü gereğince mahkemenin bu konuda vereceği kararlar kesin niteliktedir.”* Bkz. Yargıtay 11. HD.’nin 25.05.2016 Tarihli, 2015/11101 E. ve 2016/5698 K. Sayılı kararı: *“Mahkemece iddia ve dosya üzerinden yapılan inceleme*

sahibine kanun yoluna başvuru hakkı tanınmış olsaydı, pay sahibinin izin başvurusu büyük bir dava olarak görülecek ve sonucunda da ortaklığın organsızlığa mahkum edilmesi ile sonuçlanabilecekti³⁴⁰. Maddenin bu şekilde düzenlenmiş olmasının amacı, kararın derhal uygulanabilmesine imkan tanımaktır.

Davanın kabulü halinde mahkeme kararı, davaya taraf olan pay sahibine ve ortaklığa, diğer pay sahiplerine, intifa ve rehin hakkı sahiplerine, pay sahibi olmayan yönetim kurulu üyeleri de dahil olmak üzere hepsine karşı hüküm ifade eder ve bu sayede pay sahibi o ana kadar toplanamamış olan genel kurulu çağırma yetkisi ve hakkı elde etmiş olacağından genel kurul da artık toplanabilir hala gelmiş olur. Davanın mahkemece reddedilmesi durumunda ise, pay sahibi genel kurulu davet için yetkiye ve hakka sahip olamayacak; dolayısıyla da genel kurulun TTK m. 410/2 kapsamında toplanması mümkün olmayacaktır. Ancak davanın reddi halinden, sonradan başka bir pay sahibinin yapacağı başvurunun da reddedileceği anlamı çıkarılmamalıdır. Çünkü, koşulların varlığı ve bu koşulların mahkemece de TTK m. 410/2 kapsamında yeterli ve yerinde görülmesi durumunda, başvuru yapmış ilgili pay sahibine bu yetki ve hak tanınabilir.

D. Tek Pay Sahibinin Gündemi Belirlemesi Meselesi

Mahkeme'nin davayı kabul ederek tek pay sahibine genel kurul toplantıya çağırması için izin vermesi durumunda TTK m. 413/1 "*Gündem, genel kurulu toplantıya çağırın tarafından belirlenir*" hükmü gereği pay sahibi tarafından gündemin belirlenmesi gerekecektir.

Bu noktada gündemin içeriğinin belirlenmesinde pay sahibinin hangi tür yetkilere haiz olduğu doktrinde tartışmaları beraberinde getiren konulardandır. Doktrindeki tartışma temel olarak gündemde yalnızca yönetim kurulu seçiminin yer

neticesinde, 6102 Sayılı TTK'nın 410/2 maddesi uyarınca genel kurulu toplantıya çağrı için tek bir pay sahibi dahi talepte bulunabilecek ise de, bu çağrının madde metninde de açıkça belirtildiği üzere yönetim kurulunun devamlı olarak toplanamaması şartına bağlı olduğu, anılan hususun somut olayda gerçekleşmediği, genel kurul toplantısının talepten kısa bir süre önce yapıldığı, yine mevcut yönetim kurulunun da oluşturulmasının tüm ortakların oybirliği ile kısa süre önce olduğu, bu itibarla, davacının talebinin yasal şartları oluşmadığı ve iyiniyetli sayılamayacağı gerekçesiyle, reddine karar verilmiş, kararın davacı tarafından temyizi üzerine, 14.4.2015 tarihli ek kararla, 6102 Sayılı **TTK'nın 410 vd. maddeleri uyarınca kararın kesin olup, temyizi kabil olmaması sebebiyle temyiz isteminin reddine karar verilmiştir.**" (www.kazanci.com, E.T.: 15.03.2020)

³⁴⁰ CENKÇİ, s. 164. Aynı yönde bkz. BİLGİLİ/DEMİRKAPI, *Şirketler Hukuku*, dn. 380, s. 282.

alması ile yönetim kurulu seçiminin yanı sıra ortaklığın menfaatine dair gerekli ve acil konuların da yer alabilmesi noktasında toplanmaktadır.

TEKİNALP, pay sahibinin yetkisinin yalnızca yönetim kurulunun seçilmesine özgülendiğini ve gerçekleştirilmemiş genel kurul toplantıları, ana sözleşme değişiklikleri ile olağanüstü çağrılar bakımından bu yetkinin kullanılamayacağını savunmaktadır³⁴¹. KAYA da, TTK m. 410/2 hükmünde gündem konusunda bir sınırlama yapılmadığından hareketle TTK m. 413/1 uyarınca gündemin serbestçe belirlenebileceğini ve fakat TTK m. 514'te “geçmiş hesap dönemine ait finansal tablolar ile yıllık faaliyet raporunun ancak yönetim kurulu tarafından” hazırlanacağı (TTK m. 514) emredici olarak düzenlenmiş olduğu için bunlara bağlı olan yönetim kurulu faaliyet raporunun müzakeresi, bilanço kar ve zarar hesaplarının okunması ile birlikte kar dağıtımı konularının genel kurulda görüşülemeyeceğini belirtmektedir³⁴². Bizim de katıldığımız CENKÇİ ise, pay sahibine tanınan bu yetkinin sınırlı olduğunu ve genel kurulun ancak objektif nedenlerle toplanmasının gerekli olması durumunda gündemin oluşturulabileceğini ileri sürmektedir³⁴³.

Öte yandan MOROĞLU, gündemin pay sahibince serbestçe belirlenebileceğini ve fakat bu durumun TTK m. 410/2 de belirtilmemiş olmasının eksiklik olduğunu ileri sürmektedir³⁴⁴. ALBAYRAK DOĞAN ise, gündemde tıkanıklığın ve kilitlenme durumunun giderilmesi için gündemde ilk olarak yönetim kurulu seçiminin olması gerekmeyle birlikte genel kurulun ivedilikle karar alması gereken konuların da ortaklığın devamlılığı ve menfaati bakımından gündeme konulabilmesi gerektiğini ileri sürmektedir³⁴⁵.

Bizim de katıldığımız ALBAYRAK DOĞAN'ın görüşüne göre mahkemenin önüne gelen her bir olay özelinde ve ortaklığın menfaatinin gereklilik ve devamlılığına göre yönetim kurulu üye seçimi dışındaki gündem maddelerinin de

³⁴¹ TEKİNALP, *Sermaye Ortaklıkları*, P.13-20, s.313.

³⁴² KAYA, s. 427-429; TEKİNALP, *Sermaye Ortaklıkları*, P.13-20, s.313.

³⁴³ CENKÇİ, s. 141. Ayrıca CENKÇİ'nin, TTK m. 410/2 hükmü çerçevesinde tek pay sahibine tanınmış davet yetkisinin, yönetim kurulunun yetkisi dahilindeki diğer konuları da örneğin finansal tabloların hazırlanması ile esas sözleşme değişik taslaklarının hazırlanmasını da *argumentum a fortiori* kapsadığı ile ilgili görüşü için bkz. CENKÇİ, s. 143. Tek pay sahibine tanınmış olan çağrı yetkisinin, tek pay sahibinin finansal tabloları hazırlayabilmek için gerekli bilgilere sahip olduğu veya bu bilgilere erişebileceği anlamına gelmediği yönünde aksi görüş için bkz. ABUT, s. 111-112.

³⁴⁴ MOROĞLU, *Değerlendirme ve Öneriler*, s. 227.

³⁴⁵ ALBAYRAK DOĞAN, s.110.

genel kurulda görüşülebilmesi için değerlendirme yaparak karar veriyor olması gerekir. Gaziantep 2. Asliye Ticaret Mahkemesi nezdinde görülen 2018/194 E. ve 2018/284 K. sayılı dosyada³⁴⁶ anonim şirketin davacı tek ortağı, genel kurulun yönetim kurulu üyelerinin istifa etmesi ve kendilerine ulaşılmadığından uzun süredir yeni üye seçimi için de genel kurulun toplanamaması gerekçesi ile yeni yönetim kurulu üyelerinin seçimi ile birlikte olağan genel kurul gündemine dair görüşülmesi gereken gündem maddelerini de içerir şekilde belirlediği gündem ile TTK m.410/2 uyarınca mahkemeye başvuruda bulunmuştur. İlk derece mahkemesi ise dosya üzerinden yaptığı inceleme sonucunda “*Davacının davasının kabulüne ve Davalı şirketin Genel Kurulu, Yönetim kurulu üyelerini ve başkanını belirlemek, olağan genel kurul toplantısını yapmak üzere toplantıya çağırma ve belirtilen gündemi belirleme hususunda davacıya izin vermiştir*” şeklinde karar vermiştir. Her ne kadar örneğe konu olan olaydaki davacının dava dilekçesinde yeni yönetim kurulu üye seçimi ve geçmiş yıllara ilişkin olağan genel kurulların yapılması ile birlikte şirketin ticaret unvanının değiştirilmesi belirtilmişse de, somut olayda sanıyoruz ki mahkeme unvan değişikliği ve geçmiş yıllara ilişkin eksik genel kurul toplantılarının gerçekleştirilmesini ilk etapta gerekli ve ortaklık menfaatine göre acil görmemiş olacak ki kararında bu hususlara yer vermeyerek davacı pay sahibine dilekçesinde belirttiği bu konularda gündemi belirlemeye izin vermemiştir.

VI. Tek Pay Sahibinin Genel Kurulu Toplantıya Çağrı Yetkisi ile Organ Eksikliği Nedeniyle Anonim Ortaklığın Feshi Arasındaki İlişki

Yukarıda organ eksikliği kavramının öğretideki yorumlanmasına ilişkin görüşleri aktarmaya çalıştığımız açıklamalarımızda belirtilmeye çalışıldığı üzere³⁴⁷, TTK m. 410/2’de sayılan hallerden biri olan yönetim kurulunun mevcut olmaması (organ eksikliği/yokluğu veya organsızlık) hali, aynı zamanda anonim şirketin sona erme sebeplerinden de bir tanesidir. TTK’da belirtilen anonim şirketin fesih halleri

³⁴⁶ Karar yayımlanmamıştır.

³⁴⁷ Bkz. yukarıda II. Bölüm, IV., C. *Yönetim Kurulunun Mevcut Olmaması (Organ Eksikliği)*, “1) Organ Eksikliği Kavramının Yorumlanmasına İlişkin Görüşler” başlığı altındaki açıklamalarımız.

dört tanedir³⁴⁸. Ancak, işbu çalışmanın konusunu aşmamak maksadıyla bu bölümde konuyla ilgisi bakımından yalnızca “*organ eksikliğine dayalı fesih*” haline (TTK m. 530) değinilmekle yetinilecektir.

Pay sahibinin TTK m. 410/2 uyarınca mahkemeye başvurabilmesinin şartlarından, şirket yönetim kurulunun devamlı olarak toplanamaması, toplantı nisabının oluşmasına imkân bulunmaması ya da mevcut olmaması hallerinin hepsinde organ yokluğu söz konusudur³⁴⁹. Her ne kadar yönetim kurulu, şirket yönetimi ile ilgili hep olumlu kararlar vermek zorunda olmasa da sürekli olarak olumsuz oylar vererek şirket yönetimini sürdürebileceğini söylemek gerçekçi olmayacak ve bu durum şeklen mevcut görünen yönetim kurulunun şirketi temsil etme görevini icra edememesi gerekçesi ile TTK m. 530/1’de düzenlenen şirketin feshi sonucu ile karşı karşıya kalmasına sebep olacaktır³⁵⁰.

³⁴⁸ Bkz. TTK m. 245: “(1) *Haklı sebep, şirketin kuruluşuna yol açan fiili veya kişisel sebeplerin şirketin işletme konusunun elde edilmesini imkânsız kılacak veya güçleştirecek şekilde ortadan kalkmış olmasıdır; özellikle;*

a) Bir ortağın, şirketin yönetim işlerinde veya hesaplarının çıkarılmasında şirkete ihanet etmiş olması,

b) Bir ortağın kendisine düşen asli görevleri ve borçları yerine getirmemesi,

c) Bir ortağın kişisel menfaatleri uğruna şirketin ticaret unvanını veya mallarını kötüye kullanması,

d) Bir ortağın, uğradığı sürekli bir hastalık veya diğer bir sebepten dolayı, üstüne aldığı şirketin işlerini yapmak için gerekli olan yeteneği ve ehliyetini kaybetmesi, gibi hâller haklı sebeplerdendir.

(2) (a), (b) ve (c) bentleri gereğince kendisinde fesih sebebi doğmuş olan ortağın dava hakkı yoktur.”

³⁴⁹ Ünal **TEKİNALP**; Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku ile Tek Kişi Ortaklığının Esasları, İstanbul, 2011, P. 13-20, s. 170.

³⁵⁰ Musa **CAN**; Anonim Şirketlerde Zorunlu Organ Eksikliğinin Sonucu Olarak Fesih Davası (TTK m. 530), On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, Ocak 2020, s. 70. TTK m. 530 gerekçesinde geçen “Gerekli organın mevcut olmaması ile kastedilen bu organın gerçekten bulunmamasıdır. Yönetim kurulunun süresi sona ermiş olmasına rağmen, yeni bir yönetim kurulunun seçil(e)memiş olması veya yönetim kurulu üyelerinin istifaları ile kurulun boşaldığı ve yerlerini doldurma imkânının bulunmadığı hâllerde yönetim organının mevcut olmadığı kabul edilmelidir.” ifadesinde açıkça kurulun boşaldığının ifade edilmiş olmasının üyelikte boşalmaları kastetmediği, dolayısıyla kurulda meydana gelebilecek boşalmaların da kooptasyon ile doldurularak organ yokluğunun engellenebileceğine ilişkin bkz. **DEMİR**, s. 329.

Ayrıca TTK m. 410 hükmünün gerekçesine ilişkin 03.05.2007 tarihli Adalet Komisyonu raporunda, “Eklenen bu ikinci fıkra hükmünün, birçok varsayımda 530. madde anlamında organ yokluğuna engel olabileceği düşünülmektedir. Uygulamada, çeşitli sebeplerle, özellikle gruplar arasındaki uyumsuzluk ve çekişme dolayısıyla toplantı nisabının gerçekleştirilememesi, toptan istifa yahut kaza gibi nedenlerle yönetim kurulunun mevcut olamaması hallerine, özellikle ilk iki hale sıklıkla rastlanmaktadır. Bu durumda kilitlenmeye giren şirketin çıkar yol bulabilmesi için genel kurulun toplanabilmesinin sağlanabilmesi gerekmektedir. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı’nı uygulaması, bir kısım hallerde tüm pay sahiplerinin noterde beyanda bulunarak genel kurulu toplantıya çağırmaları şeklindedir. Ancak bu şartın gerçekleşmesi her zaman kolay olmamaktadır. İkinci fıkra tüm bu sakıncaları ortadan kaldırmak amacıyla kaleme alınmıştır. Kötüye kullanımlara engel olmak için pay sahibinin bu çağırışı mahkeme aracılığıyla yapabilmesi uygun görülmüştür. İşin niteliği mahkeme kararının kesin olmasını gerektirmektedir. Bu kararın dosya üzerinden mi yoksa duruşmalı mı verilmesi gerektiği hususunda bir düzenleme yapılmayıp, bu somut olayın özelliklerinin dikkate alınabilmesi için mahkemenin takdirine

Diğer bir anlatımla TTK m. 530 çerçevesinde organ eksikliği, şirketin gerekli organlarından herhangi birinin (genel kurul ve yönetim kurulu), uzun süreden beri mevcut olmamasını ifade eder³⁵¹. Ancak organ yokluğunun söz konusu olmadığı durumlarda dahi, pay sahibi mahkeme aracılığıyla genel kurulu toplantıya çağırabilir ya da gündeme madde ekletebilir³⁵². Bu konu ile ilgili TTK m. 412 hükmü şu şekildedir: “*Pay sahiplerinin çağrı veya gündeme madde konulmasına ilişkin istemleri yönetim kurulu tarafından reddedildiği veya isteme yedi iş günü içinde olumlu cevap verilmediği takdirde, aynı pay sahiplerinin başvurusu üzerine, genel kurulun toplantıya çağrılmasına şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi karar verebilir. Mahkeme toplantıya gerek görürse, gündemi düzenlemek ve Kanun hükümleri uyarınca çağrıyı yapmak üzere bir kayyım atar*”. Bu durumların her ikisinde de mahkeme kararı kesindir.

TTK m. 530’da organ yokluğu ile ilgili uzun süre vurgusundan ne anlaşılması gerektiği ile ilgili doktrinde farklı yaklaşımlar bulunmaktadır. Bir görüş, “uzun süreden beri” ifadesinin dava şartı olduğunu savunmaktadır³⁵³. Bunun karşıt görüşü ise, dava şartı olarak kabulünün TTK m. 530’un kanun koyucu tarafından TTK sistematigi açısından düzenleniş yeri, mahkemece alınacak önlemlerle organsızlık

birakılmıştır” denilmektedir. Bu yönde ayrıca bkz. **PULAŞLI**, C I, s. 817.; **BAHTİYAR/HAMAMCIOĞLU**, s. 43.

³⁵¹ Ayşe **ŞAHİN**; *Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi Çerçevesinde Gündeme Gelen Bazı Hukuki Sorunlar*, BUHFD, 2014, C. 9, S. 117-118, s. 170. Öte yandan **DURAL/AYOĞLU**, genel kurulun sürekli organ olmadığı için mevcudiyetinin sorgulanmasından ziyade toplanamamasından bahsedilebileceği; buna karşılık yönetim kurulunun, şirket ana sözleşmesiyle ve ilerleyen süreçte ise genel kurul kararı ile seçilerek ortaklığı yöneten ve temsil ederek süreklilik arzeden bir organ olması nedeniyle hükümde “mevcut olmama” durumuna hasredilen tek zorunlu organın yönetim kurulu olduğunu belirtmektedir, bkz. **DURAL/AYOĞLU**, s. 439-440. Ayrıca, organsızlığın TTK m. 531 uyarınca haklı neden kavramına dâhil özel bir hal niteliği taşıdığı ve organsızlık hali ile haklı neden kavramı arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi ile ilgili bkz. Tolga **AYOĞLU**; *Anonim Ortaklıkların Haklı Nedenle Feshi*, *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, S. 2013/2 (Prof. Dr. Oğuz İmregün’e Saygı Sempozyumu), s. 228-231.

³⁵² **DAL**, s. 665.

³⁵³ **TEKİNALP**, *Sermaye Ortaklıkları*, s. 195. Organ yokluğunu, özellikle menfaat çatışmalarının oldukça yoğun olduğu , yönetim kurulunun seçilemediği ve somut olay koşullarına göre oluşturulmasının da mümkün olmadığı gibi organın gerçekten mevcut olmadığı durumlarda “*dava öncesinde*” uzun süredir devam etmesini aramanın feshi sürecini gereğinden fazla uzatacağı, zira TTK m. 530/f.1 gereği ayrıca ortaklığa süre verileceği; ancak bu durumların istisnai nitelikte olduğu, ortaklığın feshinin uzun süre beklenmeksizin “*dava edilebilmesi için*” en azından genel kurulun bu organı daha önce denemesine rağmen tamamlayamamış olmasının gerektiği yönünde ayrıca bkz. **SOYKAN**, s.288-289. Ayrıca uzun süre koşulunun dava şartı olarak değerlendirilebilme riskinin belirtilerek, “uzun süreden beri” ifadesinin geniş yorumlanması ve organ yokluğu gerekçesiyle açılan davaların sırf bu nedenle reddedilmesi ihtimalinin yüksek olduğu, feshe karar vermeden önce mahkemenin ortaklığın durumunu kanuna uygun hale getirmesi için süre vereceği gerçeği karşısında organ yokluğunun ne kadar devam ettiğinin anlamı ve önemi olmadığı yönünde bkz. **KENDİGELEN**, *İlk Tespitler*, s. 433.

durumunun giderilmesi halinde fesih kararı verilmeyeceği ve bu durumun giderilmesinin dava devam ederken şekilleneceğinden durumunun dava açıldıktan sonraki dönemin göz önüne alınması ve HMK'nın usul ekonomisi ilkesi ve dava şartları çerçevesindeki gerekçeleri ile hatalı olduğu için, “uzun süre” koşulunun olarak mahkemece ortaklığın feshine karar verilebilmesi için bir fesih koşulu olarak kabul edilmesi gerektiğini ileri sürmektedir³⁵⁴. Uzun süre kavramına kooptasyon bakış açısı ile yaklaşan bir görüş de, “uzun süre” ölçütünün kötüye kullanımlarını engellemeye de hizmet ettiğini belirtmektedir³⁵⁵.

TTK'nın bu düzenlemesinden hareketle, özellikle yönetim kurulunun yokluğu veya işlevsizliği halinde TTK m. 410/2 hükmü uyarınca bir pay sahibi tarafından genel kurulun toplanması sağlanabilecek ve böylelikle yeni ve/veya işlevsel bir yönetim kurulu belirlenmesinin yolu açılmış olacağından TTK m. 530'a göre “*organ yokluğuna dayalı olarak anonim şirketin feshi*” ile karşılaşılma ihtimalinin oldukça düşük olacağı savunulmaktadır³⁵⁶. Zira, bu noktada TTK m. 530/2'de “*Dava açıldığında mahkeme, taraflardan birinin istemi üzerine gerekli önlemleri alabilir*” düzenlemesine yer verilmiş olması ile, mahkemenin doğrudan şirketin feshini karar vermeyi zorunlu kılmamakta aksine bunun yerine mahkemenin fesih dışında çözümlere karar verebileceği işaret edilmiş olduğunu düşünüyoruz. Belirttiğimiz gibi kanun koyucu sadece bu çözümleri işaret etmiş, fakat çözümlerin neler olabileceğine dair bir belirlemede bulunmamıştır. Ancak ŞAHİN, İsviçre hukukunda fesih yerine sıkça başvurulmuş çözümlerden biri olan pay sahibinin paylarının satın alınması ile birlikte uzun zamandır kar dağıtımının yapılmaması durumunda kar dağıtımının yapılması, azınlık ya da pay sahipliği haklarının ihlali söz konusu ise gerekli koşulların varlığı durumunda azınlık pay sahibi temsilcisinin yönetim kuruluna atanması veya kötü yönetim durumunda yönetim kurulu üyelerinin azli ve yerine yeni üye seçiminin yapılmasına karar verilebileceğini ileri sürmektedir³⁵⁷. Diğer taraftan TEKİNALP de, İsviçre hukukundaki mahkemelerin uygulamalarından hareketle Türk

³⁵⁴ DURAL/AYOĞLU, s. 443 vd.

³⁵⁵ Bahsi geçen kötüye kullanımlara doktrinde ve Yargıtay uygulamalarında kısmen hakim olan yaklaşıma doğrultusunda, uygulamada tek kişinin istifası ile şirketi organdakı yoksun bırakmak, şirketle ya da iç faaliyetinin sürdürülmesine etki eden çekişmelerin yaratılması örnek olarak verilmiştir bkz. DEMİR, s. 329.

³⁵⁶ Murat KADEROĞLU; *Anonim Şirketlerin İnfisalı (Dağılması)*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017, s. 61-62.

³⁵⁷ Ayşe ŞAHİN; *Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2013, s.522 vd.

hukukunda da mahkemenin diğer bir çözüm yönetimi olarak ortaklığın bölünmesine ya da ortaklığa ait bir işletmenin devrine karar verilebileceğini ileri sürmektedir³⁵⁸.

Ayrıca bu hüküm uygulamada genel kurulun bazı olağanüstü durumlarda toplanmasını ve karar almasını sağlamaktan çok, TTK m. 530 kapsamındaki fesih davası için kesin delil sağlamak amacıyla da kullanılabilecektir³⁵⁹. Örneğin, Yargıtay 11. HD'nin 22.11.2017 tarih, 2016/4245 E. ve 2017/6420 K. sayılı kararında³⁶⁰, "... 5. Asliye Ticaret Mahkemesi 2011/130 esas sayılı dosyasına sunulu bilirkişi raporunda davalı şirkete ait fabrikada gıda üretim faaliyetlerinin devam etmediği, başka bir firmanın mobilya faaliyeti gösterdiği ve mobilya imalatına yönelik makine ve malzemelerin bulunduğu belirlenmiş; yine şirketin olağanüstü genel kurul toplantısını yapması için görevlendirilen kayyum tarafından hazırlanan 18.07.2013 tarihli rapora göre, şirketin gayriaktif olduğu, şirketin kendisine ait fabrikasında aylık kira gelirinden başka bir geliri olmadığı, Maliye'ye ve SGK'ya borcu bulunduğu, şirketin bu şartlarda faaliyette bulunmasının ortaklara hiçbir kazanç sağlamayacağı, şirketin ya sermaye arttırımına gitmesi yada acilen tasfiye edilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır." denilerek olağanüstü genel kurul toplantısını yapmak üzere görevlendirilen kayyumun raporu ve dosyaya sunulan diğer delillerle, her ne kadar organ eksikliği dava tarihinden önce giderilmiş olsa da bunun şirketin devamlılığı için yeterli olmayıp aynı zamanda somut delillerle şirketin gerçekten aktif faaliyetini sürdürüp sürdüremeyeceğinin ortaya konulmasının önemi vurgulanmıştır.

Öte yandan, bu başlık altında asıl üzerinde durulması gereken nokta şudur ki, TTK m. 410/2 hükmü ile tek pay sahibine yönetim kurulunun (i) devamlı olarak toplanamaması, (ii) toplantı nisabının oluşmasına imkân bulunmaması ve (iii) mevcut olmaması hallerinden herhangi birinin gerçekleşmesi halinde tek pay sahibine mahkemenin izniyle genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi verilerek, somut olayın koşullarına göre organ eksikliğinin de giderilebilecek olmasıdır. Böyle bir durumda da organ eksikliği giderilmişken TTK m. 530'a doğrudan başvurmak mahkeme tarafından, feshin son çare olması ilkesi çerçevesinde değerlendirilerek öncelikle süre

³⁵⁸ Ünal TEKİNALP; Anonim Ortaklığın Haklı Sebeplerle Feshi Davasında Bazı Usuli Sorunlar, Ersin Çamoğlu'na Armağan, İstanbul 2013, s. 222.

³⁵⁹ MOROĞLU, Değerlendirme ve Öneriler, s. 227.

³⁶⁰ <http://www.kazanci.com.lproxy.yeditepe.edu.tr/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=11hd-2016-45.htm&kw=organ+eksikli%C4%9Fi`+`fesih`+`anonim`#fm> (E.T: 03.02.2023)

verilerek şirketin durumunun kanuna uygun hale getirilmesi isteneceğinden aslında bir nevi TTK m. 410/2'deki hak kullanılmış olacaktır. Ayrıca, TTK m. 410/2 ile bu hak yalnızca pay sahibine tanınmışken, TTK m. 530'daki hak yalnızca pay sahibine değil, şirket alacaklılarına, pay sahiplerine ve Ticaret Bakanlığı'na³⁶¹ da tanınmıştır. Diğer taraftan, TTK m. 410/2'deki hakkın tek pay sahibi tarafından kullanılmış olmasına rağmen ortaklığın devamlılığını sekteye uğratacak hallerin varlığı devam ediyorsa da tek pay sahibinin bu hakkını kullanmış olması aslında ortaklık için başka yol kalmadığına işaret ise, bu sefer pay sahibi TTK m. 530'a göre mahkemeye başvurarak ve TTK m. 410/2 kapsamındaki mahkemenin iznini de bu başvurusuna delil olarak ekleyerek aslında TTK kapsamında kendisine tanınan tüm yolları tükettiğini ispat edebilecek ve mahkemece de başka bir yol kalmadıysa ortaklığın feshine hükmedilme süresi kısalabilecektir³⁶².

VII. Tek Pay Sahibinin Genel Kurulu Toplantıya Çağrı Yetkisinin Tek Ortaklı Anonim Şirketler Bakımından Uygulanabilirliği

Tek ortaklı anonim şirketler bakımından TTK m. 410/2'de tanınan hak ayrı bir önem taşımaktadır. Tek ortaklı anonim şirketlerde tek pay sahibinin aynı zamanda yönetim kurulu üyesi de olduğu hallerde bu "iki sıfat" adeta birleşmiş olacağından TTK m. 410/2 hükmünün işlevselliği pratik açıdan ortadan kalkmış olacaktır³⁶³. Bu noktada ERDEM, tek pay sahibinin TTK m. 410/2 hükmü doğrultusunda mahkemenin kararı olmadan genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi olmadığı

³⁶¹ TTK m. 530'da belirtilen Gümrük ve Ticaret Bakanlığının adı, 10 Temmuz 2018 tarihli ve 30474 sayılı RG'de yayımlanan 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Ticaret Bakanlığı olarak değiştirilmiştir.

³⁶² Haklı sebeple fesih davasının davacı tarafından TTK m. 531 hükmüne dayanılarak açılması durumunda, TTK m. 530 ve m. 531 hükümlerinin beraber uygulanmasını zorunlu olduğu ve böyle bir durumda fesih kararı öncesindeki aşamalar için TTK m. 530 hükmü, fesih kararı (fesih yerine duruma uygun düşen ve kabul edilebilir başka çözümlere hükmetme yetkisi) için ise TTK m. 531 hükmü uygulanması gerektiği yönünde detaylı değerlendirmeler için bkz. **AYOĞLU**, s. 230. Organsızlık sebebiyle açılacak fesih davalarında davacının TTK m. 531 hükmüne hiç dayanmayıp, münhasıran m. 530 hükmüne dayanarak talepte bulunduğu durumda, hakim TTK m. 531 hükmünü uygulayarak fesih dışında başka bir çözüme hükmedebileceği yönünde ayrıca bkz. **AYOĞLU**, s. 230-231.

³⁶³ Tek ortağın pay sahipliği ile yönetici sıfatının birleştiği hallerde, yönetici sıfatıyla tek ortağın sorumluluğu hakkında daha detaylı bilgi için bkz. Fatih **AYDOĞAN**; *Tek Kişi Ortaklığı*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2012, s. 240. vd. Ayrıca, tek pay sahipli şirketlerde genel kurul toplantılarında sorun olabilecek konularla ilgili detaylı bilgi için bkz. Hasan **PULAŞLI**; *Hasan, Tek Kişilik Anonim Şirket Genel Kurullarıyla İlgili Olarak Ortaya Çıkabilecek Sorunlar*, Legal Hukuk Dergisi, C. 12, S. 139, Temmuz 2014, s. 61-74.

gerçekçesiyle öğretide tek pay sahibinin yönetim kurulunun yerine geçtiği görüşünü³⁶⁴ eleştirmektedir³⁶⁵.

Öte yandan pay sahibinin yönetim kurulunda yer almadığı tek ortaklı anonim şirketlerde, TTK m. 410/2 hükmü uygulanabilme alanı bulabilecek ve genel kurul ancak bu durumda tek pay sahibi tarafından toplantıya çağrılacaktır³⁶⁶. Bir diğer anlatımla, tek pay sahibinin yönetim kurulu üyesi olmadığı, pay sahibi olmayan profesyonel üçüncü kişi veya kişilerin yönetim kurulunu oluşturduğu durumlar bakımından çağrı hakkının da önemi artmaktadır³⁶⁷. Zira profesyonel yöneticilerden oluşan tek ortaklı anonim ortaklığın yönetim kurulunun görevini yapmaması halinde pay sahibine bu hüküm ile etkin bir koruma sağlama fırsatı verilmiş olacaktır³⁶⁸. Nitekim TEKİNALP, bu ihtiyacın tek ortağın özellikle üniversite, dernek veya vakıf olduğu durumlarda gündeme geleceğini öne sürmektedir³⁶⁹.

Ancak belirtmek gerekir ki tek ortaklı anonim şirketlerde tek ortağın meydana getirdiği genel kurul, çok ortaklı anonim ortaklıklardaki genel kurulun tüm yetkilerine sahip ve yine çok ortaklı anonim ortaklıkların toplanma ve karar alma ile ilgili tüm usul ve esaslara uymaktadır³⁷⁰.

³⁶⁴ Bkz. **TEKİNALP**, *Yeni Esaslar*, P.13-20, s. 170.

³⁶⁵ **ERDEM**, *TTK Yenilikler*, s. 37.

³⁶⁶ **AYDOĞAN**, s. 272. Aynı yönde bkz. Cafer **EMİNOĞLU**; *Tek Pay Sahipli Anonim Şirkette Genel Kurul*, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 6, S. 1, 2015, s. 139.

³⁶⁷ **YILMAZ/ULUSOY**, s. 375.

³⁶⁸ **ERDEM**, *TTK Yenilikler*, s. 37.

³⁶⁹ **TEKİNALP**, *Yeni Esaslar*, P. 13-20, s. 170.

³⁷⁰ **ÇAMOĞLU** (TEKİNALP/POROY), *Ortaklıklar*, P. 715, s. 590; **PULAŞLI**, *Tek Kişilik*, s. 61.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ANONİM ORTAKLIKTA AZINLIĞIN GENEL KURULU

TOPLANTIYA ÇAĞRI YETKİSİ

I. Anonim Ortaklıkta Azınlık Kavramı ve Türleri

A. Anonim Ortaklıkta Azınlık Kavramı

Matematiksel olarak sözcük anlamında “azınlık”, çoğunluk olmayan, ölçülebilen, tartılabilen bir şeyin yarısından az olan demektir³⁷¹. Hukuk sözlüklerindeki azınlık tanımına bakıldığında ise, çoğunluğa karşılık sayıca daha az olan topluluğu ifade etmektedir³⁷².

Azınlık (TTK’da yer alan ifadesi ile azlık), TTK’da kavramsal olarak tanımlanmamış olmakla birlikte, TTK m. 411’de, “*Sermayenin en az onda birini, halka açık anonim şirketlerde yirmide birini oluşturan pay sahipleri, yönetim kurulundan,....Karara bağlanmasını istedikleri konuları gündeme koymasını isteyebilirler*” denilerek halka kapalı anonim ortaklıkta azınlık, sermayenin en az onda birini oluşturan pay sahipleri olarak ifade edilmiştir³⁷³.

Azınlığın miktarına göre değişkenlik göstermekle birlikte, bu paylara tek başına sahip olan pay sahibi ya bazı hakları kullanma olanağına kavuşur ya da ağırlaştırılmış yetersayıların gerçekleşmesine engel olur; buna “*önleyici azlık oluşturan pay sahibi*” denir³⁷⁴.

TTK’nın kimi hükümlerinde (TTK m. 360, 411, 486) azınlık kavramını belirtmek üzere “azlık”; kimi hükümlerinde ise (TTK m. 155) “azınlık” kavramı kullanılmış olduğundan, TTK’da terim birliği sağlanamamış ve bu durum doktrinde

³⁷¹ ULUSOY, Anonim Şirketlerde Azınlık Pay Sahiplerinin Şirketten Çıkarılması/ULUSOY, s. 67.

³⁷² Selahattin BAĞDATLI; *Hukuk Sözlüğü*, Derin Yayınları, İstanbul, 2012, s. 70.

³⁷³ Azınlık kavramını ve azınlık haklarının hukuki niteliği tanımlayan bir kanun hükmünün olması ile ilgili kodifikasyon önerisi hakkında bkz. Onur ZORLUER; *Anonim Şirketlerde Azınlık Haklarının Kötüye Kullanılmasına Karşı Çoğunluğun Korunması*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Özel Hukuk Ana Bilim Dalı, Doktora Tezi, İstanbul, 2020, s. 389 vd.

³⁷⁴ TEKİNALP (POROY/ÇAMOĞLU), *Ortaklıklar*, P. 822, s.650.

de terim ayrılığına sebep olmuştur. Bir grup görüş “azlık” kavramını benimserken³⁷⁵, diğer bir grup görüş ise “azınlık” kavramını benimsemiştir³⁷⁶. Biz de işbu tez çalışmamızda hem doktrinde çoğunluk tarafından benimsemiş olması hem de dil kuralları çerçevesinde verdiği anlam itibarıyla “azınlık” ifadesini kullanmayı tercih edeceğiz. Azınlık kavramını kullanmayı tercih etmiş olmamıza bağlı olarak azınlık haklarına sahip pay sahipleri için de tezimizde azlık pay sahibi yerine “*azınlık pay sahibi*”³⁷⁷ kavramını kullanacağız.

B. Azınlık Türleri

TTK sistemi uyarınca teknik anlamda azınlık kavramının üç türünün olduğu söylenebilir:

1) Oransal Azınlık

Oransal azınlık, esas sermayenin veya oy haklarının ya da ikisinin birlikte belirli bir oranı, belirli bir yüzdesini ifade eden azınlıktır ve TTK’ da azınlık hakları sistemi içerisinde temel olarak oransal azınlık kavramını kabul etmiş olduğu söylenebilir³⁷⁸. Konumuz bakımından TTK m. 411, “*azınlık kavramının şirket sermayesinde sahip olunan pay oranı üzerinden ifade edilmiş olması*”³⁷⁹ nedeni ile tam olarak oransal azınlığın örneğini teşkil etmekte ve madde hükmünde bahsi geçen sermayenin en az % 10’una sahip pay sahipleri ya da esas sözleşme ile bu orandan “*daha az sayıda paya sahip pay sahiplerine*”³⁸⁰ tanınmış olması durumunda bu

³⁷⁵ ARSLANLI, *Umumi Hükümler*, s. 234 vd.; TEKİNALP (Poroy/Çamoğlu), *Ortaklıklar*, P. 821-822, s. 650.

³⁷⁶ İMREGÜN, *Anonim Ortaklıklar*, s. 308; İsmail DOĞANAY; *Türk Ticaret Kanunu Hükümlerine Göre, Anonim Şirketlerde, Azınlıkta Kalan Payscalelerinin, Genel Kurul Kararlarını İptal Ettirebilmeleri Hali*, İmran Öktem’e Armağan, Ankara 1970, s. 359; Mahmut BİRSEL; *Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları*, İmran Öktem Armağan, Ankara, 1970, s.631; MOROĞLU, *Değerlendirme ve Öneriler*, s. 228; ŞEHİRALİ/ÇELİK (KIRCA/MANAVGAT), s. 258; ULUSOY/ULUSOY, s. 65; ULUSOY ayrıca, azlık kavramı yerine azınlık kavramını tercih etmiş olmasını ise şu şekilde gerekçelendirmiştir: “Azlık” terimin dil bilimindeki zıt anlamı “çokluk”tır. Buna karşılık TTK’da “azlık” terimin zıt anlamlısı olarak “çokluk” terimi değil “çoğunluk” terimi kullanılmaktadır. “Çoğunluk” teriminin zıt anlamlısı ise “azlık” değil “azınlık”tır. İşte “azınlık” terimini tercih etme sebebim, “çoğunluğun” zıt anlamlısının “azlık” değil, “azınlık” terimi olmasıdır; BAHTİYAR, *Ortaklıklar*, 143-144.

³⁷⁷ Bu yönde detaylı açıklama için bkz. Mehmet BAHTİYAR; *Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’nın Dili ile Bazı Hükümlerinin Değerlendirilmesi*, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S. 61, 2005, s. 50. <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2005-61-183> (E.T:15.01.2023).

³⁷⁸ ULUSOY/ULUSOY, s. 68.

³⁷⁹ FALCIOĞLU/ULUSOY, s. 216.

³⁸⁰ Ana Sözleşme ile daha az sayıda pay sahibine tanınmasının mümkün olup olmadığına ile ilgili ETTK ve TTK döneminde öğretilde yer alan görüşler ve ayrıntılı değerlendirmeler için ayrıca bkz.

oranda sermayeye sahip pay sahipleri “*azınlık pay sahibi*” olarak TTK’da kendilerine tanınmış olan haklardan yararlanabileceklerdir.

Dolayısıyla, TTK m. 411 hükmünün belli oranda bir sermaye oranına sahip pay sahiplerine tanınmış olması nedeniyle çalışmamızın konusu itibari ile oransal azınlık kavramının benimsenmiş olduğunun açık olduğunu söyleyebiliriz³⁸¹.

2) Nominal Azınlık

Azınlığın yüzde ile (oransal olarak) değil, anonim şirket paylarının nominal değerlerine göre tespit edilen azınlığa teknik anlamda nominal azınlık denilmektedir³⁸². Nominal azınlık kavramı, TTK’da kullanılmamış olmamakla birlikte, TTK m. 439 hükmünde bahsedilen azınlığın, nominal azınlığı ifade ettiği savunulmaktadır³⁸³.

TTK m. 439/1’e göre, “*Genel kurulun özel denetim istemini reddetmesi halinde, sermayenin en az onda birini, halka açık anonim şirketlerde yirmide birini oluşturan pay sahipleri veya payların itibari değeri toplam en az bir milyon Türk Lirası olan pay sahipleri üç ay içinde şirket merkezinin bulunduğu yerde asliye ticaret mahkemesinde özel denetçi atanmasını isteyebilir*”.

Bu madde hükmünden hareketle, hem paylarının nominal değeri bir milyon Türk Lirası’na ulaşan pay sahipleri hem de esas sermayenin %10’una sahip pay sahipleri azınlık kavramı çatısı altında özel denetçi atanmasını isteyebilen pay sahipleridir.

3) Fiili Azınlık

Fiili azınlık kavramı teknik olarak, esas sermayenin ya da toplam oy sayısının belirli bir oranı olarak önceden veya payların nominal değerine göre tespit edilemeyen, ancak fiili duruma göre genel kurulda mevcut ya da kullanılan oyların belirli bir oranı olarak belirlenebilen, ilgili somut durumun koşullarına göre esas

Mehmet **BAHTİYAR**; *Anonim Şirketlerde Azınlık Oranlarının Anasözleşme İle Değiştirilmesi Sorunu*, Makaleler IV, Beta, İstanbul, 2019, 341 vd. Bu konuya ilişkin açıklamalarımız için bkz. bu “III. Azınlığın Genel Kurulu Toplantıya Çağrı Yetkisine Genel Bakış” başlığı.

³⁸¹ Bu yönde bkz. **FALCIOĞLU/ULUSOY**, s. 216; Argun **KARAMANLIOĞLU**; *TTK Madde 360 Uygulamasına İlişkin İki sorun: Belirli Grup ve Azınlık Kavramları – Haklı Nedenle Önerilen Adayın Reddi*, BUHFD, S.197-198, C.16, s. 250.

³⁸² **ULUSOY/ULUSOY**, s. 69.

³⁸³ Bkz. **ULUSOY/ULUSOY**, s.68-70.

sermayedeki ve tüm oy haklarındaki oranı değişebilen azınlığı ifade eder³⁸⁴. Kısacası fiili azınlık, her somut olayın fiili koşulları çerçevesinde esas sermayede ve oy haklarındaki oranları değişen azınlık demektir.

Bu doğrultuda TTK hükümleri incelendiğinde, azınlığa tanınan olumlu ve olumsuz azınlık haklarının kullanılmasında temel kriter olarak sermayede sahip olunan pay esas alınmaktadır³⁸⁵. Ancak TTK m. 360/1'in gerekçesinde bakıldığında “..., yüzdelerin anılması yeterli olmayabilir. Bunun yerine pay senedi numaraları ve sayıları ayırt edilebilirlik yönünden daha iyi bir ölçüttür” denilerek yönetim kurulunda temsil hakkına sahip olma hususunda bu temel kriterden uzaklaşılmıştır³⁸⁶.

Öte yandan, payların pay sahipleri arasındaki dağılım oranı, oy sözleşmelerinin varlığı, pay sahiplerinin şirket işlerine ilgisi gibi hususların şirket yönetiminde kontrolün sağlanması bakımından önem arz etmesi nedeniyle azınlık kavramı her şirkette farklılık gösterebilmektedir³⁸⁷. Bu nedenlerle TTK m. 360/1'de belirli grupların yönetim kurulunda temsil edilmesine ilişkin düzenlemeye bahsi geçen azınlık “teknik anlamda fiili azınlık” kavramıdır.

TTK m. 360/1 uyarınca, “Esas sözleşmede öngörülmek şartı ile, belirli pay gruplarına, özellik ve nitelikleriyle belirli bir grup oluşturan pay sahiplerine ve azlığa yönetim kurulunda temsil edilme hakkı tanınabilir. Bu amaçla, yönetim kurulu üyelerinin, belirli bir grup oluşturan pay sahipleri, belirli pay grupları ve azlık arasından seçileceği esas sözleşmede öngörülebileceği gibi, esas sözleşmede yönetim kurulu üyeliği için aday önerme hakkı da tanınabilir. Genel kurul tarafından yönetim kurulu üyeliğine önerilen adayın veya hakkın tanındığı gruba ve azlığa mensup adayın haklı bir sebep bulunmadığı takdirde üye seçilmesi zorunludur. Bu şekilde tanınacak temsil edilme hakkı, halka açık anonim şirketlerde yönetim kurulu üye sayısının yarısını aşamaz. Bağımsız yönetim kurulu üyelerine ilişkin düzenlemeler saklıdır.”

³⁸⁴ ULUSOY/ULUSOY, s. 72.

³⁸⁵ FALCIOĞLU, Azınlığın Yönetim Kurulunda Temsili/ULUSOY, s. 216.

³⁸⁶ Bkz. TTK m. 360 gerekçesi. Gerekçede belirtilen bu ölçütün İsviçre ve Türk öğretisindeki eleştirilerine ilişkin kapsamlı açıklama ve değerlendirmeler için bkz. KARAMANLIOĞLU, s. 253-257.

³⁸⁷ KIRCA (ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT), s.430.

Söz konusu madde hükmü incelendiğinde, belirli pay sahiplerinin yanında azınlık pay sahiplerinin de yönetim kurulunda temsil edilebileceği açıkça ifade edilerek azınlık oluşturan gruba, yönetim kurulunda temsil edilme hakkı tanınarak belirli bir pay sahiplerine tanınan imtiyazdan değil, önceden belirlenmemiş, her yönetim kurulu seçimlerinde yapılan oylamada fiilen oluşan azınlık kastedilmek istenmiştir. Bir diğer ifade ile TTK m. 360/1 hükmünde geçen azınlık ile kastedilmek istenen hem belirli pay grubuna tanınan imtiyazdan hem de TTK m. 394/4 hükmünde “sermayenin onda birini, halka açık şirketlerde yirmide birini temsil eden payların sahipleri” ile ifade edilen dar ve teknik anlamdaki azınlıktan farklı olup, asıl ifade edilmek istenen fiili azınlıktır³⁸⁸.

Kanun koyucunun oran belirtmeksizin azınlıktan bahsettiği bir diğer hüküm de TTK m. 486/3 hükmüdür. Bu hüküm, ETTK’da yer almayan TTK m. 486/3 hükmü ile ilk kez düzenlenen, “Azlık istemde bulunursa nama yazılı pay senedi bastırılıp tüm nama yazılı pay senedi sahiplerine dağıtılır” hükmünde de oran içermeden azınlık hakkına değinilmiştir. Söz konusu hükümle, özellikle aile şirketlerinde pay senedinin bastırılmaması ve dağıtılmaması yoluyla baskı yapılması, pay sahiplerinin bu sıfatlarını ispattan yoksun bırakılmaları, devir olanaklarının sınırlandırılması gibi hukuka aykırı yöntemlerin önüne geçilmeye çalışılmıştır³⁸⁹. TTK madde 486, hamiline yazılı senetlerin, bedelleri tamamen ödendikten sonra en geç üç ay içinde bastırılmasını zorunlu hale getirirken, nama yazılı pay senetlerinin azınlığın talepte bulunması halinde, bastırılmasını zorunlu hale getirmiştir³⁹⁰.

II. Anonim Ortaklıkta Azınlık Hakları ve Sınıflandırılması

Azınlık hakları, azınlık pay sahiplerinin tek yanlı irade beyanları ile ve kural olarak yöneltildiği organın onayına bağlı bulunmaksızın kullanılan ve hakkın kötüye kullanılması denetimine tabi olan talep hakları şeklinde tanımlanmaktadır³⁹¹.

³⁸⁸ Bu yönde bkz. **KIRCA** (ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT), s.430-431; **ULUSOY/ULUSOY**, s. 71-72; **FALCIOĞLU/ULUSOY**, s. 216-217.

³⁸⁹ Bkz. TTK m 486/3 gerekçesi.

³⁹⁰ Hamiline yazılı pay senedi çıkarılması için pay sahiplerinin istemde bulunmalarına bile gerek görülmezken, nama yazılı pay senetlerinin çıkarılmasının “azınlık”ın istemde bulunması şartına bağlanmasının eleştirisi için ayrıca bkz. **MOROĞLU**, *Değerlendirme ve Öneriler*, s. 308-309.

³⁹¹ Azınlık haklarının hukuku niteliği ve tanımı ile ilgili detaylı bilgi için bkz. Mehmet **HELVACI**; *Anonim Ortaklıkta Ticaret Kanunundan Kaynaklanan Azınlık Haklarının Hukuki Niteliği ve Tanımı*, Prof. Dr. Oğuz İmregün’e Armağan, 1998, s. 303-309.

Doktrinde Tekil'in belirttiği gibi nitelik olarak azınlık hakları çoğunluğun iktidarına giren konularda kanunun belirlediği çizgiler içerisinde şirket yararı için bir “*baraj tesisidir*”³⁹².

Kanun koyucu önem verdiği bazı konularda, azınlık pay sahiplerini çoğunluğun baskısından kurtarmak amacıyla onlara bazen oran göstererek (TTK m. 411-412, 420, 439-440, 531 ve 559) bazen de göstermeksizin (TTK m. 486/3) belirli haklar tanımış veya ana sözleşme ile hak tanınması yolunu açmıştır (TTK m. 360)³⁹³. Azınlık pay sahiplerine de tanınan bazı özel haklar ile çoğunluk ve azınlık pay sahipleri arasındaki çıkar çatışmalarının çözülmesinde denge sistemi sağlanmış olmaktadır³⁹⁴.

Anonim ortaklığın çeşitli menfaat kavgalarına ev sahipliği yaptığı ve bunlar içinde en önemlisinin de çoğunluk karşısında küçük pay sahibi ile azınlığın haklarından doğan çatışmanın oluşturduğu muhakkaktır³⁹⁵. Genel ve tanımsal olarak azınlık hakları, halka kapalı anonim ortaklıklar bakımından ortaklık sermayesinin en az onda birini temsil eden ortaklara menfaat çatışmalarında çoğunluk pay sahipleri ile azınlık pay sahipleri arasında denge kurmak amacıyla tanınan haklardır³⁹⁶.

Azınlık haklarının öngörülme amaçlarına uygun olarak yorumlanmaları ve bunların kullanılmalarını zorlaştıran veya anılan hakları çoğunluk gücü karşısında sonuç alamaz duruma düşüren uygulamaların bertaraf edilmesi için TTK azınlığın

³⁹² Fahiman **TEKİL**; *Anonim Şirketler Hukuku*, Alkım Yayınları, İstanbul, 1998, s. 394.

³⁹³ **BAHTİYAR**, *Ortaklıklar*, s. 259. Kanun koyucunun oran belirtmeksizin azınlığa hak tanımak suretiyle, belirli grupların yönetimde temsilini düzenleyen TTK m. 360 hükmü kapsamında azınlıktan ne anlaşılması gerektiğine ilişkin karşılaştırmalı ve Türk hukukundaki görüşleri ve değerlendirmeli içeren kapsamlı açıklamalar için bkz. **KARAMANLIOĞLU**, s. 252-257.

³⁹⁴ Şaban **KAYIHAN**; *Anonim Şirketlerde Genel Kurulun Azınlık Tarafından Toplantıya*

Çağrılabilmesi, Özel Hukukun Güncel Meseleleri Sempozyumu II: TTK'nın Yürürlüğünün 7. Yılında Anonim Şirketler Hukuku, 25-26 Nisan 2019: Bildiriler – Tartışmalar, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020, s. 13.

³⁹⁵ **TEKİNALP (POROY/ÇAMOĞLU)**, *Ortaklıklar*, P. 880, s. 688; H. Ali **DURAL**; *Anonim Şirkette Olumsuz Azınlık Hakları Düzenlemesi*, Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı, Beta, İstanbul, 2001, s.179.

³⁹⁶ Selin **SERT CANPOLAT**; *Anonim Ortaklıklarda Azınlık Haklarının İncelenmesi*, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı 74, 2008, s. 160. Halka açık anonim ortaklıklar bakımından bu oran sermayenin en az yirmide biridir. (TTK m. 411/1) “Azınlık”ın sözlük tanımından hareketle ise azınlık hakları, dernek, ortaklık gibi tüzel kişilerde veya topluluk ya da kurullarda, çoğunluğa sahip olmayan azınlığın hakları; şirketlerin örneğin % 50'den fazla sermayesine sahip olanların şirketi yönetme ve denetleme hakkının karşısında azınlıkta kalan ortakların kanunen sahip oldukları haklar olduğu yönünde bkz. Ejder **YILMAZ**; *Hukuk Sözlüğü*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2005, s. 79-80.

mahkemeye başvurma yolunu açmıştır³⁹⁷. TTK m. 411 ve TTK m. 412 hükümlerinde düzenlenen hallerde azınlığın talebine rağmen talebin yerine getirilmemesi ve bu durumla karşılaşan azınlığa doğrudan harekete geçme veya dava hakkı tanındığı görülmektedir³⁹⁸.

TTK m. 437/5 uyarınca bilgi alma ve inceleme istemleri cevapsız bırakılan, haksız olarak reddedilen, ertelenen pay sahiplerinin mahkemeye başvurabilmeleri veya yine TTK m. 439/1 hükmüne göre, genel kurulun özel denetim isteme talebini reddetmesi halinde azınlık pay sahipleri mahkemeye başvurarak özel denetçi atanmasını talep edebilecek olmaları bu durumun örneklerini oluşturmaktadır. Bu örneklerden de görüldüğü gibi, tüm azınlık haklarında bir talep söz konusu olup, bu haklar azınlık pay sahipleri tarafından talepte bulunmak suretiyle kullanılmaktadır³⁹⁹.

Azınlık bu haklarını kullanırken kimi zaman iptal davası açmak gibi olumlu bir davranışta bulunabilirken kimi zaman da nitelikli çoğunluk aranan hallerde karara olumlu oy vermeksizin kararın alınmasının engellenmesi gibi olumsuz davranışta bulunabilmektedir⁴⁰⁰. Bu sebeple, azınlık hakları doktrinde temel olarak olumlu ve olumsuz azınlık hakları olmak üzere iki kategori altında sınıflandırılmaktadır.

A. Olumlu Azınlık Hakları

Olumlu azınlık hakları, çoğunluk iradesine rağmen, azınlığın talebi üzerine birtakım işlemlerin gerçekleştirilebilmesini ifade etmektedir. Öğretide olumlu azınlık haklarının, kanunlarımızda tanımına yer verilmemiş olan talep hakkı olarak karşımıza çıktığı belirtilmektedir⁴⁰¹. Yönetim kurulunda temsil edilme hakkı⁴⁰² (TTK m. 360), genel kurulu toplantıya davet ve gündeme madde ekletme (TTK m. 411-412), finansal tabloların görüşmelerini erteletme⁴⁰³ (TTK m. 420), özel denetçi atanmasını sağlama (TTK m. 439), denetçinin azlini ve yenisinin atanmasını sağlama (TTK m. 399/4),

³⁹⁷ TEKİNALP (POROY/ÇAMOĞLU), *Ortaklıklar*, P. 883, s 689.

³⁹⁸ Mehmet HELVACI; Anonim *Ortaklıkta Ticaret Kanunundan Kaynaklanan Azınlık Haklarının Hukuki Niteliği ve Tanımı*, Prof. Dr. Oğuz İmregün'e Armağan, İstanbul, 1998, s. 306.

³⁹⁹ DURAL, s.183.

⁴⁰⁰ Muharrem TÜTÜNCÜ; *Hakim Sirketin Azınlığın Paylarını Satın Alma Hakkı - TTK M. 208.*, On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul, Temmuz 2017, s. 195-196.

⁴⁰¹ AYDIN, s. 32.

⁴⁰² Bu hak, ETTK döneminde azınlık pay sahiplerine tanınmamış olup, TTK ile ilk kez düzenlenmiştir.

⁴⁰³ ETTK'dan farklı olarak yalnızca bilançoların değil finansal tablolar ve buna bağlı konular da kapsam dahiline alınarak, azınlığın finansal konuların yönetimiyle ilgili istem hakkının kapsamı genişletilmiş bulunmaktadır. Bkz. TTK m. 420.

pay senedinin basılmasını isteme⁴⁰⁴ (TTK m. 486/3) ve şirketin haklı nedenle feshini isteme⁴⁰⁵ (TTK m. 531) TTK’da azınlığa tanınmış olan olumlu azınlık haklarıdır.

B. Olumsuz Azınlık Hakları

Olumsuz azınlık hakları ile ise genel kurulda ilgili hususta çoğunluğun karar alması mümkünken bu durumda azınlığın olumsuz oy kullanmak suretiyle kararın alınmasının engellenmesini ifade edildiği söylenebilir⁴⁰⁶. Olumsuz azınlık hakları, sulh ve ibraya engel olma (TTK m. 559) ve ağırlaştırılmış çoğunluk hallerinin varlığı (TTK m. 418, 421)⁴⁰⁷ şeklinde belirtilebilir.

Yukarıda belirtmiş olduğumuz gibi azınlık hakları temel olarak olumlu ve olumsuz olarak sınıflandırılıyor olsa da öte yandan TTK bazı hükümlerinde “en az” ibaresi veya belirli bir oran da belirterek azınlık haklarından bahsetmiştir. Şöyle ki; TTK kimi hükümlerinde, azınlık hakkını kullanacak kişi veya kişilerin anonim ortaklıklarda en az onda birini, HAAO’larda ise yirmide birini (TTK m. 411-412, 420, 439-440 ve 531) temsil etmeleri gerekliliğini “en az” oran ibaresi ile belirtirken, diğer bazı hükümlerinde ise “en az” ibaresi olmaksızın yalnızca belirli bir orandan (TTK m. 420,559) ya da azınlıktan (TTK m. 360, 486) bahsetmekle yetinmiştir⁴⁰⁸. Olumlu azınlık hakları içerisinde olan TTK m. 411/1 uyarınca, azınlık pay sahiplerine tanınan

⁴⁰⁴ Bu azınlık hakkı da TTK ile hüküm altına alınmış olup eski TTK döneminde düzenlenmemiş bir azınlık hakkıdır. TTK m. 486, “*hamiline yazılı senetlerin, bedelleri tamamen ödendikten sonra en geç üç ay içinde bastırılmasını*” zorunlu hale getirirken, nama yazılı pay senetlerinin azınlığın talepte bulunması halinde, bastırılmasını zorunlu hale getirmiştir. Ayrıca bkz. yukarıda III. Bölüm, B. Azınlık Kavramı ve Türleri, 3) Fiili Azınlık başlığı altındaki açıklamalarımız.

⁴⁰⁵ Bu hak da eski TTK döneminde azınlığa tanınmamış olup, TTK döneminde m. 531 ile ilk defa düzenlenmiş bir olumlu azınlık hakkıdır. Azınlığın şirketin haklı sebeple feshini talep etme hakkı eski TTK’da her ne kadar açıkça düzenlenmemiş olsa da doktrinde bu hakkın esas sözleşmede düzenlenerek azınlığa tanınabileceği görüşü hakimdir. Bu yönde bkz. Ünal **TEKİNALP**; *Türk Ticaret Kanunundaki Boşluk: Anonim Ortaklığın Önemli Sebeplerle Feshi-Çoğunluk Gücünün Kötüye Kullanılmasına Karşı Etkili Bir Araç*, İktisat ve Maliye Dergisi, C. XXI, S.8, s.321 vd.; **MOROĞLU**, *Azınlık Pay Sahiplerinin Korunması*, s. 93-107; **SUMER**, *Azınlık*, s. 85.

⁴⁰⁶ **AYDIN**, s. 30. “Olumlu azınlık haklarından farklı olarak olumsuz azınlık haklarının kullanılması için bir talepte bulunma durumunun söz konusu olmaması sebebiyle teknik anlamda azınlık hakkı olmadığı” görüşü ile ilgili detaylı bilgi için ayrıca bkz. **DURAL**, s.191.

⁴⁰⁷ TTK m. 418 ve 421 hükümlerindeki düzenlemeler uyarınca bazı konularda genel kurulda karar alınabilmesi için ağırlaştırılmış toplantı ve karar yeter sayıları öngörülebilme veya basit yeter sayılar ana sözleşme ile ağırlaştırılabilmektedir. Azınlık pay sahipleri söz konusu yeter sayıların oluşmasını ve buna bağlı olarak da bazı kararların alınmasını engelleyebilmektedir. Bir başka deyişle, her ne kadar kanunda bu gibi durumlar için açıkça “azınlığa” bir hak bahşedilmemiş olsa da TTK’nın yukarıda değinmiş olduğumuz hükümlerindeki düzenlemeler ışığında bazı kararların alınmasında azınlığın son derece önemli bir etkisinin olduğu görülebilmektedir.

⁴⁰⁸ **BAHTİYAR**, *Ortaklıklar*, s. 262. Hem olumlu hem de olumsuz azınlık haklarının kullanılmasında temel kriter olarak, kural olarak, sermayede sahip olunan pay esas alındığına ilişkin bkz. **FALCIOĞLU/ULUSOY**, s. 216.

genel kurul toplantısında görüşülmesini istedikleri hususları bir diğer ifade ile gündemi belirterek karara bağlanmasını istedikleri konuları gündeme eklenmesi isteme hakkı aynı zamanda TTK’da yer alan “*en az*” ibaresi ile oran belirtilen azınlık haklarından olup tezimizin bu bölümünün “*B. Gündeme Madde Eklenmesinin Talep Edilmesi*” başlığı altında incelenecektir.

Olumlu ve olumsuz azınlık haklarının ortak özelliklerini; (i) çoğunluk karşısında azınlığı koruma düşüncesi, anonim ortaklıklarda da azınlık hakları kavramının oluşmasına ve azınlığa bazı haklar tanınarak çoğunluk karşısında güçlü konuma getirilmesi⁴⁰⁹, (ii) azınlık haklarının kullanılmasını kolaylaştıran ve yeni bazı birtakım hakların da TTK’da hüküm altına alınarak pay sahiplerinin korunması ilkesi doğrultusunda bu hakların güçlendirilmiş olması ve (iii) hem olumlu hem de olumsuz azınlık haklarının kullanılmasında temel kriter olarak (kural olarak) sermayede sahip olunan payın esas alınmış olması şeklinde belirtebiliriz⁴¹⁰.

Olumlu ve olumsuz azınlık hakları yönünden tespit edebildiğimiz farklılık ise, olumlu azınlık haklarının talep hakkı olarak ortaya çıkmasına bağlı olarak ihlal edilmeleri durumunda mahkeme aracılığı ile takip edilebilmeleri mümkünken, olumsuz azınlık hakları düzenleme hakları çerçevesinde yönetim hakları olarak nitelendirilmekte ve buna bağlı olarak hak sahibinin iradesine göre sonucun ortaya çıkması söz konusudur⁴¹¹. Bir diğer anlatımla, olumlu azınlık haklarında, olumsuz azınlık haklarından farklı olarak, sadece menfi oy kullanılması yeterli olmayıp, belirli bir koordinasyon ve davranış ile hakların kullanılmasının gerçekleştirilebilmesi durumu söz konusudur⁴¹².

III. Azınlığın Genel Kurulu Toplantıya Çağrı Yetkisine Genel

Bakış

Anonim ortaklıklarda, azınlığın çoğunluğun iradesine karşı korunabilmesi için azınlığa bazı haklar tanınmıştır. Bu hakların temel amacı, aslında azınlığın çoğunluk pay sahibi veya sahipleri karşısında daha güçlü bir konumda olabilmesini

⁴⁰⁹ SERT CANPOLAT, s. 186.

⁴¹⁰ FALCIOĞLU/ULUSOY, s. 216.

⁴¹¹ HELVACI, s.306-307.

⁴¹² SERT CANPOLAT, s. 165.

sağlayabilmektir. Böylelikle, azınlık pay sahipleri diğer pay sahiplerine iletmek istediği bazı önemli konuların ya da bilgilerin genel kurulda görüşülmesi ya da gündeme madde olarak ekletilebilmesi sayesinde paylaşabilme imkanına da sahip olmaktadır⁴¹³.

Azınlığın genel kurulu toplantıya çağrı yetkisi, TTK m. 411-412 ve GKY m. 9/3-5 arasında düzenlenmiştir. Bu yasal düzenlemeler sayesinde, azınlığın genel kurulu toplantıya çağırması kolaylaşmış ve işlevselliği artırılmıştır⁴¹⁴.

TTK m. 411/1 uyarınca, “*Sermayenin en az onda birini, halka açık şirketlerde yirmide birini oluşturan pay sahipleri*⁴¹⁵, yönetim kurulundan, yazılı olarak gerektirici sebepleri ve gündemi belirterek, genel kurulu toplantıya çağırmasını veya genel kurul zaten toplanacak ise, karara bağlanmasını istedikleri konuları gündeme koymasını isteyebilirler.” denilerek azınlığın genel kurulu toplantıya çağırabileceği, bir diğer ifade ile genel kurulu toplantıya çağrı için yetkili olduğu açıkça belirtilmiştir. Belirtmek gerekir ki, kanun koyucu genel kurul ibaresini kullanarak bu maddenin ETTK dönemindeki karşılığı olan m. 366’da azınlığın genel kurulu yalnızca olağanüstü genel kurul toplantısı için çağırabileceği şeklindeki anlayışın önüne geçerek olağan-olağanüstü genel kurul tartışmasını da ortadan kaldırmış bulunmaktadır⁴¹⁶.

TTK m. 411/1’in son cümlesinde, “*esas sözleşmede belirtilmek koşuluyla daha az oranda*”⁴¹⁷ paya sahip pay sahiplerine tanınabileceği eklenmiştir. Bu maddede azınlık oranının daha az bir oran olarak kararlaştırılabileceğinin belirtilmişken, azınlık haklarını düzenleyen diğer maddelerde bu şekilde ayrıca bir

⁴¹³ Füsun **NOMER ERTAN**; *Anonim Ortaklıklarda Azınlık Hakları Üzerine Düşünceler*, Tüzel Kişilik Penceresinden Anonim Ortaklık Sempozyumu, MEF Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 20-22 Temmuz 2020, s. 40.

⁴¹⁴ **ERDEM**, *TTK Yenilikler*, s. 50.

⁴¹⁵ Azınlığın halka açık anonim şirketler bakımından yirmide birini temsil eden pay sahiplerinden oluştuğu 2499 sayılı Mülga SerPK’nın 11. maddesinde belirtilmiş, ETTK’da halka açık anonim şirketler bakımından düzenlemeye yer verilmeyerek TTK’da bu düzenlemenin 411. madde hükmü içerisine alınması bir yeniliktir. Bu yönde bkz. **YAYLA**, s. 81.

⁴¹⁶ **BAHTİYAR/HAMAMCIOĞLU**, *Genel Kurul Toplantıları*, s. 44; **ULUSOY/ULUSOY**, s. 39-40; **YILMAZ/ULUSOY**, s. 382.

⁴¹⁷ TTK’da “*daha az sayıda paya sahip pay sahipleri*” ifadesi kullanılmışsa da bu hatalı bir ifadedir; zira TTK m. 411/1 hükmünde azınlığın sahip olduğu hak oransallık ile ifade edilirken hükmün devamında sayı ifadesini kullanmak yanlış anlaşılmaya yol açıyorsa da hükmün amacı ve bütün olarak değerlendirildiğinde “sayı” ifadesini “oran” olarak okumak/anlamak ve maddede hatalı ifade kullanıldığının bizim kanaatimizce de kabulü gerekmektedir bkz. **KENDİGELEN**, *İlk Tespitler*, s. 311; **BAHTİYAR**, *Ortaklıklar*, s. 262.

düzenlemenin getirilmemiş olması doktrinde görüş ayrılığının oluşmasına sebep olmuştur. Şöyle ki, emredici hükümlere ilişkin düzenleme getiren TTK m. 340 “*Esas sözleşme, bu Kanunun anonim şirketlere ilişkin hükümlerinden ancak Kanunda buna açıkça izin verilmişse sapabilir. Diğer kanunların, öngörülmesine izin verdiği tamamlayıcı esas sözleşme hükümleri o kanuna özgülenmiş olarak hüküm doğururlar.*” diyerek, TTK’da açıkça belirtilen hallerde veya diğer kanunlarda belirtilen durumlarda emredici hükümler dışında ana sözleşme ile bu hükümlerin ilgili madde veya diğer kanun düzenlemesine göre düzenlenebileceğini hüküm altına almıştır. Dolayısıyla, kanunun izin verdiği müddetçe esas sözleşme ile kanunda yer verilen düzenlemenin dışına çıkılabileceği hiç kuşkusuzdur⁴¹⁸. Ancak görüşlerden biri, şirket ana sözleşmesinde ayrıca düzenlenecek bir hükümle TTK 411/1’de kabul edilen orandan “*daha az orana sahip*” azınlığın yalnızca genel kurulu toplantıya çağrı ve toplantı gündemine madde eklenmesi konusunda değil azınlık ile ilgili diğer düzenlemelerde de uygulanabilecek genel bir kural olarak kullanılabileceğini savunmaktadır⁴¹⁹. Diğer taraftan karşıt görüş de TTK m. 411/1 son cümlesindeki düzenlemenin istisnai olduğunu kabul etmenin, kanunun lafzına fazla bağlılık olacağından diğer azınlık hakları bakımından da oranların esas sözleşme ile tek yönlü olarak değiştirilebileceğinin kabul edilmesi gerektiğini belirtmektedir⁴²⁰. Ayrıca

⁴¹⁸ Azınlık haklarını kullanabilecek pay sahiplerinin tespitinde esas alınacak sermaye oranının ana sözleşme ile hafifletilebileceği yönünde ETTK ve TTK arasında farklılıklar bulunmaktadır. Bu konuda ayrıntılı bilgi ve görüşler için bkz. **BAHTİYAR**, *Azınlık Oranları*, s. 342-346. ETTK döneminde kimi yazarların ETTK m. 366’daki azınlık hakkı bakımından oranın düşürülmesine yer verildiğini, diğer azınlık hakları için böyle bir düzenleme bulunmadığını oranın düşürülemeyeceğini savunmaktaydı bkz. **İMREGÜN**, *Anonim Ortaklıklar*, s. 325; Gönen **ERİŞ**, *Anonim Şirketler Hukuku*, Ankara, 1995, s. 385. ETTK döneminde karşıt görüşteki yazarlar ise, ETTK m. 366’daki düzenlemenin diğer maddelerde bulunmaması göz ardı ederek tüm azınlık hakları bakımından oranın ana sözleşme ile düşürülebileceğini savunmaktaydı bkz. **ARSLANLI**, C. I, s. 237; **ANSAY**, s. 142; **TEKİNALP**(POROY/ÇAMOĞLU), P. 872; **TEKİL**, s. 394, dn. 32. **DOMANIÇ**, s. 814; Mehmet **BAHTİYAR**, *Anonim Ortaklık Anasözleşmesi*, İstanbul, 2001, s. 185 vd. TTK döneminde ise yine iki görüş ortaya çıkmış olup bir grup yazarlar TTK’da düzenlenerek oranı gösterilen haklarda azınlık oranlarının ana sözleşme ile kural olarak azaltılamayacağını savunmaktadır bkz. **TEKİNALP**, *Sermaye Ortaklıkları*, P. 14-09; **PULAŞLI**, *Şirketler Hukuku*, s. 287; **BİLGİLİ/DEMİRKAPI**, *Şirketler Hukuku*, s. 534. İkinci grup yazarlardan bazıları oranların tüm azınlık hakları bakımından ana sözleşme ile azaltılabileceğini belirtmiş olup bkz.; **BAHTİYAR**, *Ortaklıklar*, s. 143; **BAHTİYAR**, *Azınlık Oranları*, s. 352-353, **CAN**, Mustafa Erdem, *Azınlığın Genel Kurulun Toplantıya Çağırılması ve Gündemin Belirlenmesi Konusundaki Yetkileri/ULUSOY*, s. 417; **AYAN**, *Sermaye Piyasası Kanununda Azınlığın Korunması/ULUSOY*, s. 172; **ERDEM N.**, s.484. Azınlığın Anonim Ortaklığın Haklı Sebep Feshini Mahkemeden Talep Etme Hakkı/ULUSOY, s. 483; diğer bazıları ise belli bir takım azınlık hakları (özel denetim talep etme ve şirketin haklı nedenle feshini talep hakları) bakımından TTK’daki oranlarına sözleşme ile azaltılabileceğini ileri sürmüştür detaylı bilgi ve görüşleri için bkz. **BAHTİYAR**, *Azınlık Oranları*, s. 345-346.

⁴¹⁹ **CAN/ULUSOY**, s. 417.

⁴²⁰ Aynı yönde bkz. **BAHTİYAR**, *Ortaklıklar*, s. 263; **BAHTİYAR**, *Azınlık Oranları*, s. 351.

öğretide, TTK m. 411/1 son cümlesini TTK m. 340 hükmü çerçevesinde ele alarak yalnızca genel kurulu toplantıya çağırma ve gündeme madde ekletme hakkı bakımından azınlığa tanınmış olduğunu, diğer azınlık hakları bakımından bu oranın artırılma ya da azaltılmasının mümkün olmadığını savunan yazarlar da vardır⁴²¹. Özellikle TTK m. 411/1 özelinde bir yandan azınlığa işaret eden oran ve bu oranın “*en az*” ibaresi ile nitelendirilmiş olması diğer taraftan ise TTK m. 340 düzenlemesi ve TTK’nın genel ruhu anlamında azınlık haklarını düzenleyen maddeler ele alındığında halka kapalı anonim ortaklıklar bakımından yüzde on oransal sınırının tartışma yaratmaya açık olduğu gerçektir⁴²². Bize göre de lafızdan hareketin ötesinde, azınlık haklarına ilişkin maddelerin düzenlenme amaçlarının genel olarak azınlık – çoğunluk pay sahipleri arasındaki menfaat dengesini korumak ve bu amaçla da azınlığa olumlu/olumsuz bir hak vermek olduğu dikkate alındığında, diğer azınlık hakları özelinde de oranın tek yönlü ve fakat azınlık hakkı sahibinin lehine olacak şekilde değiştirilebileceğinin kabulü gerekmektedir. TTK m. 411/1’deki hak özelinde ana sözleşmede azaltmada bulunularak, örneğin yüzde 9 yüzde 5 gibi oranlar kararlaştırılarak azınlık hakkı pay sahipleri tespit edilebilecek ve “*genel kurulu toplantıya çağırma ve gündeme madde ekletme*” hakkını bu pay oranına sahip azınlık pay sahipleri kullanabilecektir.

TTK m. 411/1 hükmüne dair üzerinde durulması gereken önemli bir mesele de pay üzerinde intifa veya rehin hakkının kurulmuş olması durumunda çağrı yetkisinin pay sahibi mi yoksa intifa hakkı sahibi tarafından mı kullanılacağıdır. Bu konu ile ilgili açıklamalarımız II. bölümde aktarmaya çalıştığımız açıklamalarımız ile paralellik gösterdiği ve tekrar niteliğinde olmaması için burada ilgili bölüme referans vermekle yetineceğiz⁴²³.

⁴²¹ TÜTÜNCÜ, s. 203; BİLGİLİ/DEMİRKAPI, *Şirketler Hukuku Dersleri*, s.225. Genel kurulun toplantıya çağırılmasını talep etme hakkı ile toplantı gündemine madde eklenmesi talep etme hakkı bakımından yapılan ayırımın altında yatan sebebin, hakların yöneldiği amaçların farklılığından ziyade, hakların kullanılmasını gerektiren zaman ve koşulların farklılığı ile ilgili olduğu ve genel kurulun toplantıya çağırılmasını talep etme hakkı bakımından sermaye oranının düşürülmesine cevaz veren bir sistemde, genel kurul toplantısının gündemine madde eklenmesini talep etme hakkı bakımından sermaye oranının düşürülmesine evleviyetle cevaz verilmesi gerektiği ile ilgili ayrıca bkz. ABUT, s. 138-139.

⁴²² Nitekim bkz. BAHTİYAR, *Azınlık Oranları*, s. 342.

⁴²³ Açıklamalarımız için yukarıda bkz. II. Bölüm, 1. *Mahkemeye Başvuruda Davacı Sıfatı* başlığı. TTK m. 411/1’in lafzında azınlığın hesabında oy hakkının değil pay sahipliğinin esas alındığından hareketle, pay sahibi olmayan intifa hakkı ile kendilerine oy hakkın tanınan rehin hakkı sahiplerinin bu azınlık hakkını kullanamayacağı yönündeki karşı görüş için bkz. CAN/ULUSOY, s. 413.

Burada önemli olan bir diğer husus da madde hükmünde geçen oranın, tek bir pay sahibine ait olabileceği gibi birden fazla pay sahibinin paylarının toplamından da oluşabilmesidir. Böylelikle, belirlenmiş olan asgari orandaki tek bir pay sahibi veya belirlenen oranı sağlamak için tek başına bu orandan az paya sahip pay sahipleri bir araya gelerek bu hakkı kullanabilmektedir. Birden fazla pay sahibinin bir araya gelerek bu hakkı kullanmaları için birlikte hareket etmeleri gerektiği de kuşkusuzdur⁴²⁴. Birbirlerinden haberdar olmayan pay sahiplerinin teker teker talepte bulunmaları halinde, bunların toplam oranı kanunen aranan azınlık oranını oluştursa bile kanunun aradığı koşul gerçekleşmemiş olacaktır⁴²⁵.

IV. Azınlığın Çağrı Yetkisini Kullanma Koşulları

TTK m. 411 hükmüne göre, halka kapalı anonim ortaklıklar bakımından sermayenin en az onda birine⁴²⁶ ya da şirket ana sözleşmesi ile daha az oranda paya sahip pay sahipleri azınlığı oluşturduklarından yönetim kurulundan genel kurulun toplantıya çağrılmasını veya genel kurul zaten bir sebepten toplanacak ise gündeme madde eklenmesini talep edebilmektedir. Ancak azınlığın bu hakkı kullanabilmesi bazı şartlara bağlanmış olup tezimizin bu kısmında öngörülen şartlara göre azınlığın bu hakkını nasıl kullanacağını üzerinde durulacaktır.

A. Gerekirici Sebebin ve Gündemin Yönetim Kuruluna Sunulması

TTK m. 411/1 hükmüne göre azınlık pay sahibi ve/veya pay sahipleri öncelikle; (i) gerekirici sebepleri ve gündemi belirterek genel kurulun toplantıya çağrılmasını veya (ii) genel kurul zaten toplanacak ise de karara bağlanmasını istediği konuların gündeme konulmasını yönetim kurulundan isteyecektir. Bu sayede azınlığın diğer pay sahiplerine iletmek istediği konular genel kurulda diğer pay sahipleri ile paylaşılma imkanı bulmuş olacaktır⁴²⁷. Madde hükmünde belirtildiği üzere azınlığın ilk etapta yönetim kurulundan talepte bulunması ve yönetim kurulunun TTK m. 411/4

⁴²⁴ ŞENER, *Ortaklıklar*, s. 469.

⁴²⁵ Bu konuda bkz. ŞENER, *Ortaklıklar*, s. 469.

⁴²⁶ Burada azınlığın tespitinde ödenmiş olan değil esas sözleşmede belirtilen sermaye miktarının esas alınması gerekmekte olduğu, kayıtlı sermaye sistemini benimseyip HAAO olmayan anonim ortaklıklar bakımından ise bu hakkın HAAO TTK m. 411 hükmünde belirtilen sermayenin yirmide birine sahip pay sahiplerince değil, sermayenin onda birine sahip pay sahiplerince kullanılacağına ilişkin açıklama için bkz. CAN/ULUSOY, s. 414-416.

⁴²⁷ NÖMER ERTAN, s. 40.

uyarınca süresinde hiç ya da olumlu cevap vermemesi durumunda mahkemeye başvurması gerekmektedir⁴²⁸.

Azınlık, yönetim kuruluna genel kurulu toplantıya çağırması için yazılı olarak başvuruda bulunurken bu toplantının gerekliliğini açıklayarak buna bağlı gündemi de belirliyor olmalıdır⁴²⁹. Azınlığın yönetim kuruluna bu başvuruyu yaparken genel kurulun toplanmasını gerektiren sebepleri ve gündemi belirlemesi kanuni bir zorunluluktur⁴³⁰. Ek olarak bu çağrı talebinin TTK m. 411/3'e göre noter vasıtasıyla yapılması gerekmektedir⁴³¹. TTK m. 411/3'ün gerekçesinde isabetli olarak uygulamada yönetim kuruluna çağrı için başvurunun gerçekleştirilip gerçekleştirilmediği ve başvuru tarihi ve mahkemeye başvurulmadan önce yönetim kuruluna başvurulması yolunun tüketilip tüketilmediğinin tespiti bakımından önemli olduğu için bu düzenlemenin getirilmiş olduğu belirtilmiştir⁴³². TTK gerekçesine ek olarak NARBAY da, noter aracılığıyla azınlığın yönetim kuruluna talebini iletmesinde zaman zaman uygulamada, genel kurul daveti yapması için yönetim kuruluna yaptığı alelade başvurunun yönetim kurulunca işleme alınmaması ya da azınlığın oylanması durumları ile karşı karşıya kalındığını ve azınlığın önce yönetim kuruluna başvurmadığı için Mahkemeden izin talebinde bulunmayacağı şeklinde itirazlarla karşılaşılması tereddütlerinin getirilen noter aracılığı düzenlemesi ile önüne geçildiğini belirtmektedir⁴³³. Ayrıca, başvurunun noter yoluyla yapılması azınlığın yönetim kuruluna başvurmadığından mahkemeye başvuramayacağı itirazlarını

⁴²⁸ **TEKİNALP**, *Sermaye Ortaklıkları*, P. 13-22, s. 313-314.

⁴²⁹ **YILMAZ/ULUSOY**, s. 383.

⁴³⁰ Hakan **GENCER**; *Anonim Şirketlerde Azınlık ve Azınlık Hakları*, Seçkin Yayıncılık, Mayıs, 2019, Ankara, s. 81. Gerektirici sebepleri ve gündemi içermeyen talebin TTK m. 411/1 hükmü kapsamında geçerli bir başvuru olarak kabul edilmeyeceği ve yönetim kurulu tarafından dikkate alınması gerekmeceğine ilişkin bkz. **MOROĞLU**, *Azınlık Davet*, s. 241; **ŞENER**, *Ortaklıklar* s. 471.

⁴³¹ ETTK m. 366'da yalnızca yazılı olarak başvuruda bulunulması yeterli görülmüştür.

⁴³² Bkz. TTK m. 411/3 gerekçe.

⁴³³ **NARBAY**, s. 175; **BAHTİYAR/HAMAMCIOĞLU**, *Genel Kurul Toplantıları*, s. 44. ETTK m. 366'da Çağrı isteminin noter aracılığı ile yapılması zorunluluğu bulunmamakta yalnızca yazılı olarak istemde bulunmak yeterli görülmekte idi. Ancak TTK m. 411/1 de azınlığın gerektirici sebeplerle ve gündem ile yönetim kuruluna yazılı başvuru yapması gerekliliği belirtilirken TTK m. 411/3'te bu istemin noter aracılığı ile yapılması düzenlemesi karşısında yazılı başvurunun yeterli görülmemesinin çelişki yarattığı ile ilgili bkz. **ŞENER**, *Ortaklıklar*, s. 470-471; **AKBAY**, s. 43; **KAYIHAN**, s. 19. Ayrıca, TTK m. 411/f.3 hükmü ile başvurunun noter aracılığıyla yapılması zorunluluğu getirildikten sonra TTK m. 411/1 hükmünün ifadesinde yazılı şekil şartının bir anlamı bulunmadığı ile ilgili bkz. **ABUT**, s. 175. TTK m. 411 madde bütünlüğünün sağlanması için noter aracılığıyla başvurulma şartının ya TTK m. 411/f.1 hükmüne eklenmesi ya da TTK m. 411/1 hükmünde yer alan yazılı olarak talepte bulunma şartının bu fıkradan çıkarılması gerektiği ile ilgili bkz. **AKBAY**, s. 43.

önleyebilecektir⁴³⁴. Bir diğer deyişle noter aracılığı ile başvurunun yapılması, azınlık ile yönetim kurulu arasındaki olası uyuşmazlığın ispatında delil teşkil edebilecektir. Diğer taraftan öğretide kimi yazarlar tarafından pay sahiplerinin yönetim kurulundan çağrı yapılmasını sadece noter aracılığı ile talep edileceği şeklindeki bu düzenlemenin, azınlığın genel kurulu toplantıya çağırması hakkının kullanılmasını güçleştirdiği için eleştirilmektedir⁴³⁵. Bizce, azınlığın bu başvuruyu noter kanalı ile yapması hakkın kullanımını güçleştirmenin aksine, azınlığın TTK m. 412 uyarınca mahkemeye başvurabilmesi için tüketmesi gereken yol olan yönetim kuruluna başvurulduğunun ispatı ve mahkemece dikkate alınması açısından yerindedir⁴³⁶.

Genel kurulu toplantıya çağrı bakımından azınlığın belirtmiş olduğu sebeplerin gerektirici sebep olup olmadığı yönetim kurulu tarafından değerlendirilecektir⁴³⁷. Başka bir anlatımla aslında yönetim kuruluna bu anlamda bir takdir yetkisinin tanınmış olduğunu söylememiz yanlış olmaz⁴³⁸. Ancak yönetim kurulunun değerlendirme takdiri kapsamında, keyfi olarak ret kararı vermesi sorumluluğuna sebebiyet verebilecektir⁴³⁹. Yönetim kurulunun azınlık tarafından belirtilen nedenleri genel kurulun toplantıya çağrılmasında yeterli olarak görmeyerek genel kurulu toplantıya çağırmadığı durumda azınlığın TTK m. 412'ye göre mahkemeye başvuru hakkını kullanması gerekecektir⁴⁴⁰.

SAKA, TTK m. 411/1 hükümde yer alan “*gerektirici nedenler*” ve “*görüşülmesi istenen madde deyimleri*” ifadelerinin eş anlamı taşıdığını ve birlikte

⁴³⁴ Halime **BARUT**; 6762 Ve 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunlarında Anonim Ortaklıklarda Azınlık Hakları, TAAD, C. 1, 2012, S.8, s. 152.

⁴³⁵ Hasret **ALTINTAŞ**; 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Anonim Şirketler Azınlık Hakları, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Ticaret Hukuku Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ekim 2015, s. 33.

⁴³⁶ Kanun koyucunun noter aracılığı ile bildirimini gerekli kılması yönündeki bu düzenlemenin yönetim kurulu ile pay sahipleri arasındaki sorunlar nedeniyle anlaşılabilir olduğu, öte yandan noter aracılığıyla bildirimde bulunulmamasının yönetim kuruluna kanuni bir red gerekçesi tanıyarak kötüye kullanmaya müsait bir araç olma riskini taşıdığı göz ardı edilmemesi gerektiği ve 7201 s. Tebligat Kanunu m. 7/A hükmü ile birlikte anonim ortaklıklara elektronik yolla tebligat yapılması zorunluluğu kapsamında anonim ortaklıkların sahip olmaları zorunlu olan kayıtlı elektronik posta adresine azınlığın talebini iletmesine olanak sağlayan bir düzenlemenin TTK m. 411/3 hükmü kapsamına alınmasının yerinde olacağı ile ilgili öneri için bkz. **ABUT**, s. 149.

⁴³⁷ **NARBAY**, s. 175-176; **CAN/ULUSOY**, s. 420. **ÜÇİŞİK/ÇELİK**, s. 242.

⁴³⁸ Yönetim kurulunun bu takdir yetkisini hangi sınırlar çerçevesinde kullanabileceği konusunda bir açıklık bulunmadığı ve azınlığın görüşülüp karar alınmasını istediği hususun genel kurulun yetki alanında olup olmadığı, kanuna veya ana sözleşmeye aykırılık ile hakkın kötüye kullanımı bakımından detaylı değerlendirmeler için bkz. **ABUT**, s. 153-158.

⁴³⁹ **CAN/ULUSOY**, s.420; **KARAEĞE**, Genel Kurul Çağrı, s. 71. Aksi yönde bkz. **ÜÇİŞİK/ÇELİK**, s. 243.

⁴⁴⁰ **ŞENER**, Ortaklıklar, s. 471.

davet isteminin gündem belirtilerek yapılması gerektiğini öngörmekte; aksi takdirde hükmün sözü ve özünde bir bütün olarak belirtilen bu anlamın bir yana bırakıldığı noktada yalnızca “*gerektirici nedenler*” ifadesinden ve onun hükümde yer almayan bir başka anlamından yola çıkılarak davet isteminin kabulü için gerektirici nedenlerin de kanıtlanması gerektiği sonucuna ulaşamayacağını ileri sürmektedir⁴⁴¹.

B. Gündeme Madde Eklenmesinin Talep Edilmesi

Azınlığın genel kurul gündemine madde eklenmesini isteme hakkı, azınlığın genel kurulu toplantıya çağırma hakkı ile beraber düzenlenmiş olsa da ondan bağımsız bir haktır⁴⁴². Ancak burada da azınlık bu hakkı doğrudan kullanamamaktadır. Nasıl ki azınlığın, yönetim kuruluna genel kurulu toplantıya çağırması için yazılı olarak başvuruda bulunurken bu toplantının gerekliliğini açıklayarak buna bağlı gündemi de belirlemesi gerekiyorsa, genel kurulun zaten toplanacağı durumda da azınlığın karara bağlanılmasını istedikleri konuların gündeme konulması istemini yine noter aracılığıyla yazılı olarak ve yine yönetim kuruluna bildirmesi gerekmektedir.

Her ne kadar TTK m. 411’de azınlığın başvurusunu yönetim kuruluna yapması düzenlenmiş olsa da tasfiye halindeki şirketlerde genel kurulu toplantıya çağırma ve gündemi düzenleme yetkisi tasfiye memurlarında olduğu için, bu hükmün kıyasen tasfiye halindeki anonim ortaklıklara da uygulanacağından hareketle azınlık, bu istemini tasfiye halindeki anonim şirketler bakımından tasfiye memuruna yapılabilecektir⁴⁴³. Diğer taraftan TEKİNALP, bu talebin sadece yönetim kurulunun yapacağı çağrılarda söz konusu olabileceğini, azınlığın ve tasfiye memurlarının toplantıya çağrıda bulunduğu durumlarda bu talebin onlara yöneltilemeyeceği; ancak yönetim kurulunun yerine herhangi bir nedenle mahkeme tarafından kayyım atandığı durumlarda kayyım bu talep ile başvurulabileceği görüşündedir⁴⁴⁴. Bu şekilde mahkeme tarafından kayyım atandığı durumda da gündemi kayyım belirleyecek fakat

⁴⁴¹ SAKA, s. 70.

⁴⁴² KARAHAN/BOZGEYİK, s. 669.

⁴⁴³ ÇAMOĞLU (POROY/TEKİNALP), *Ortaklıklar*, P. 693, s. 559-560.

⁴⁴⁴ TEKİNALP, *Sermaye Ortaklıkları*, P. 13-25, s.315.

bunu yaparken azınlığın gündemin içeriğine ilişkin taleplerini dikkate alması gerekecektir⁴⁴⁵.

TTK m. 411/1 düzenlemesinde kanun koyucunun azınlığın yönetim kuruluna “*gündemi belirterek*” ifadesi ile toplantı gündeminde yer almasını istedikleri hususları iletebileceğini düzenlemiş olmakla birlikte, toplantı gündemine alınmasını istedikleri konularla ilgili karar taslağına yer verip veremeyeceklerine ilişkin açık bir düzenlemeye yer vermemiş olması, öğretide bir görüş tarafından pay sahiplerinin toplantı gündemine eklenmesini talep ettikleri konuları yönetim kuruluna yaptıkları başvuruda yer verebileceği veya yönetim kurulunun gündem maddesi çerçevesinde yapılan bu önerilere toplantı çağrısında yer verilebileceği şeklinde değerlendirilmektedir⁴⁴⁶.

Azınlığın genel kurulu toplantıya çağrı hakkındaki düzenlemeden farklı olarak burada TTK m. 411/2’de, azınlığın gündeme madde konulması istemini genel kurul çağrı ilanının TTSG’de yayınlamasına ilişkin ilan ücretinin yatırılması tarihine kadar; yani bu tarihten önce yönetim kuruluna ulaşmış olması gerektiği düzenlenmiştir⁴⁴⁷. TTK m. 411/2’nin gerekçesinde para yatırılmadığı takdirde gerekli eklemenin yapılabileceğinin mümkün olduğu ve bu durumun hem zaman hem de ispat için uygun olduğu belirtilmiştir. İlan ücretinin yatırılma tarihi kesinlik taşıdığından zaman ve ispat konularındaki sorunlar ortadan kalkmış olacaktır⁴⁴⁸. Böylelikle ETTK’da gündeme ne zamana kadar azınlığın madde ekleyebileceği ile ilgili olan boşluğun giderilmesi istenmiştir⁴⁴⁹.

Ancak bu düzenleme öğretide, çağrı ilanı harcının genellikle azınlığın çağrıyı ve gündemi öğrenmesinden çok daha önce yatırılmış olacağından hareketle, azınlığın gündeme madde eklenilmesini isteme yetkisinin etkinliğini ortadan kaldırmış olması

⁴⁴⁵ CAN/ULUSOY, s. 426.

⁴⁴⁶ ABUT, s. 172 Ayrıca bu konunun SerPK m. 29/5 hükmünde geçen “6102 sayılı Kanunun 411 inci maddesinde azlığa tanınmış bulunan gündeme madde ekletme hakkı, halka açık ortaklıklarda gündem maddelerine ilişkin karar taslaklarının görüşmeye sunulmasını da kapsar” düzenlemesi ile birlikte Türk hukuku ve dünyadaki uygulamalar ışığında detaylı incelemesi için ayrıca bkz. ABUT, s. 1712-177.

⁴⁴⁷ Gündeme madde eklenmesini talep etme hakkının kullanılabilmesi son anın “TTSG’de yayımlanmasına ilişkin ilan ücretinin yatırılması tarihi” olarak belirlenmiş olmasının SerPK m. 29/1 hükmü ve söz konusu süre kısıtı sebebiyle toplantıya hazırlık işlemleri ve pay sahipliği haklarının kullanımı bakımından eleştirisi için bkz. ABUT, s. 180-181.

⁴⁴⁸ YILMAZ/ULUSOY, s. 385.

⁴⁴⁹ TEKİNALP, *Sermaye Ortaklıkları*, P. 13-26, s. 315.

nedeniyle eleştiriye maruz kalmıştır. Bu eleştiriler doğrultusunda NARBAY, TTSG’de yayımlanacak çağrı ilanı için kesin sınırlarla belirlenmiş bir ilan harcı yatırma aralığının düzenlenmesini ve buna göre fıkra hükmünün yeniden kaleme alınmasını önerirken⁴⁵⁰; MOROĞLU da, düzenlemenin bu şekli ile gündeme madde konulması istemini tamamen etkisiz kıldığından ve yönetim kurulunun azınlığın gündeme madde konulması isteğine karşı “kanuni bir gerekçe” gösterme imkanı verilmesinden başka bir işe yaramadığından 2. fıkra hükmünün maddeden çıkarılmasını önermiştir⁴⁵¹. KARAHAN ise, genel kurul gündeminin görüşülmesine geçilmeden herhangi bir aşamada azınlığın gündeme madde eklenmesine imkan sağlanması gerektiğini ileri sürmüştür⁴⁵². Öte yandan ABUT, toplantı hazırlıklarının Türkiye uygulamasında ortalama kaç gün sürdüğünün tespit edilerek bu süreye göre toplantı hazırlıklarının tamamlanacağını varsayıp toplantı tarihinden belirli bir gün öncesinin, azınlığın gündeme madde eklenmesi amacıyla yönetim kuruluna başvurabileceği son tarih olarak belirlenmesinin daha uygun bir düzenleme şekli olacağını düşünmektedir⁴⁵³.

Diğer taraftan, azınlığın bu istemini kullanabileceği en son tarih kanunda belirtilmişken genel kurul toplantısı için herhangi bir hazırlık yapılmadığı durumda en erken tarih belirlenmemiş olması da öğretilere eleştirilere konu olmuştur⁴⁵⁴. Buradan hareketle YILMAZ, bu durumu olağan ve olağanüstü genel kurul toplantısı için azınlığın gündeme madde eklenmesi talebini en erken ne zaman yapabileceğinin ayrı ayrı ele alınması gerektiğini belirtmiştir⁴⁵⁵. Buna göre, TTK m. 409/1’de olağan genel kurul toplantısının ne zamana kadar yapılacağı belirtildiğinden hesap dönemi bitiminden itibaren azınlığın olağan genel kurul gündemine madde koydurma istemi yapılabilir⁴⁵⁶. Olağanüstü toplantıları bakımından ise, yönetim kurulunun toplantı

⁴⁵⁰ NARBAY, s. 176.

⁴⁵¹ MOROĞLU, *Değerlendirme ve Öneriler*, s. 228. Yönetim kurulu tarafından hazırlanan gündemi öğrenmeden ve bu bağlamda çağrı ilanının harcı yatırılmadan önce, azınlığın bu yöndeki fikrinin oluşması ve bu fikri doğrultusunda toplantı gündemine madde ekletilmesini talep etmesinin önünde herhangi bir engel olmadığı gerekçesiyle MOROĞLU’nun bu görüşüne ilişkin eleştiriler ile ilgili ayrıca bkz. ABUT, s. 178.

⁴⁵² KARAHAN/BOZGEYİK, s. 670.

⁴⁵³ ABUT, s. 181.

⁴⁵⁴ ÇAMOĞLU (POROY/TEKİNALP), *Ortaklıklar*, P. 693, s. 559.

⁴⁵⁵ YILMAZ /ULUSOY, s.387.

⁴⁵⁶ YILMAZ/ULUSOY, s.387. Aynı yönde bkz. ÇAMOĞLU (POROY/TEKİNALP), *Ortaklıklar*, P. 693, s. 559.

kararı almasından sonra talepte bulunma imkanı bulunmaktadır⁴⁵⁷. Ayrıca YILMAZ, azınlığın çağrı ilanının TTSG’de yayımlanmasına ilişkin ilan ücretinin yatırılmasından önce öğrenmeleri gerektiğinden olağanüstü toplantılar bakımından TTK m. 411’deki süre sınırlamasının daha önemli olduğunu aksi takdirde bu gündeme madde eklenmesi için talepte bulunamayacaklarını; fakat bu haklarını kullanmasalar bile, yerine genel kurul toplantısı yapılması için talepte bulunma haklarının her zaman mümkün olduğunu dile getirmiştir⁴⁵⁸. Nitekim ŞENER⁴⁵⁹ de, gündeme madde konulması isteminin zamanında yönetim kuruluna ulaşmaması durumunda azınlığın kuşkusuz yeni bir olağanüstü genel kurul toplantısı yapılması için talebi gündeme gelecektir diyerek, YILMAZ’ın azınlığın genel kurulu davet için talepte bulunma hakkının her zaman mümkün olduğuna dair görüşünü destekler niteliktedir.

V. Yönetim Kurulunun Azınlığın Talebi Karşısındaki Tutumuna Bağlanan Hukuki Sonuçlar

Azınlık pay sahibi ve/veya pay sahiplerinin (i) *gerektirici sebepleri ve gündemi belirterek genel kurulun toplantıya çağrılmasını* veya (ii) *genel kurul zaten toplanacak ise de karara bağlanmasını istediği konuların gündeme konulması isteminde bulunmaları* sonrasında, yönetim kurulunun bu talepleri kabulü, reddi veya sessiz kalması durumlarının her biri ayrı hukuki sonuçlara bağlanmış olup bu başlık altında ayrı ayrı bu durumların hukuki sonuçlarına yer verilecektir.

A. Yönetim Kurulunun Azınlığın Çağrı Talebini Kabul Etmesi ve Toplantıyı Süresinde Yapması

Azınlığın genel kurulu toplantıya çağırma talebinin yönetim kurulunca kabul edilmesi halinde, TTK m. 411/4 uyarınca genel kurulun en geç 45 gün içerisinde yapılmak üzere yönetim kurulu tarafından toplantıya çağrılması gerekiyor. ETTK

⁴⁵⁷ ÇAMOĞLU (POROY/TEKİNALP), *Ortaklıklar*, P. 693, s. 559-560. Yapılacak ilk genel kurul toplantısının gündemine konulmak üzere önceden yapılan başvurunun da kabul edilebileceği ile ilgili ayrıca bkz. ÇAMOĞLU (POROY/TEKİNALP), *Ortaklıklar*, P. 693, s. 559-560.

⁴⁵⁸ YILMAZ/ULUSOY, s.388. Azınlığın genel kurulun olağanüstü toplantıya çağrılmasını sağlama imkânı varken niçin genel kurul toplantısının gündemine madde ekletme hakkına başvurma ihtiyacı hissedeceği sorusunu cevaplayamaması sebebiyle YILMAZ’ın görüşünün eleştirisi için bkz. ABUT, s. 179-180.

⁴⁵⁹ ŞENER, *Ortaklıklar*, s. 472.

döneminde süre öngörülmemiş olması zaman zaman yönetim kurulunun keyfi davranmasına, toplantının yapılmasının sürüncemede kalmasına yol açmaktaydı⁴⁶⁰.

Bu 45 günlük sürenin başlangıcı ise yönetim kurulunun karar tarihidir ve eğer çağrının kabul edildiği makul bir süre içerisinde talep sahiplerine bildirilmemesi durumunda da talep sahiplerinin çağrı haklarının doğduğunun kabulü gerekir⁴⁶¹. Görüldüğü üzere TTK m. 411/4'te "45 gün içinde yapılacak şekilde toplantıya çağrılır" denilmek suretiyle 45 gün içinde çağrının değil genel kurul toplantısının yapılması gerektiği kabul edilmiştir⁴⁶². Bir başka ifade ile, bu 45 günlük süre genel kurul toplantısının gerçekleştirilmesi gereken azami süre olup, genel kurul toplantı çağrısının yapılması için gerekli olan azami süre değildir⁴⁶³. TTK m. 411/4 gerekçesinde "çağrının kabul edildiği makul bir süre içinde talep sahiplerine bildirilmemişse talep sahiplerinin çağrı hakkının doğduğunun kabulü gerekir" denilmesi de doktrinde haklı olarak eleştirilmiştir. Çünkü azınlık yalnızca çağrı talebinin yönetim kurulunca kabul edildiği ama 45 günlük sürede yönetim kurulunun çağrıda bulunmadığı durumda bizzat genel kurulu çağrı yetkisine haiz olmakta; yönetim kurulunun sessiz kalması veya azınlığın bu istemini olumsuz karşıladığı durumda TTK m. 412 hükmüne göre hareket edilmesi gerektiğinden madde gerekçesi

⁴⁶⁰ **NARBAY**, s. 176. Ayrıca TEOMAN, ETTK döneminde, öğretide haklı süre olarak kabul edilen sürenin yeterli olmadığını ve kanun koyucu tarafından kesin bir süre belirlenmesinin faydalı olacağını belirtmiştir bkz. Ömer **TEOMAN**; Avrupa Anonim Ortaklığında Azınlığın Genel Kurulu Toplantıya Çağırma ve Gündeme M. Eklettirme Hakkı, Otuz Yıl Ticaret Hukuku – Tüm Makalelerim, C.1, 1971-1982, dn. 11, s. 351.

⁴⁶¹ Bu hususta bkz. 6102 s. TTK Tasarısı ve Gerekçesi, <http://www2.tbmm.gov.tr/d22/1/1-1138.pdf>, (E.T:30.01.2023), s. 143.

⁴⁶² **ALBAYRAK DOĞAN**, s.112. GKY m. 9/4 hükmünde başvurunun yönetim kurulu tarafından kabul edildiği takdirde 45 gün içerisinde "toplantı çağrısının yönetim kurulu tarafından yapılmaması" halinde çağrının azınlık tarafından yapılabileceği düzenlenmesinden çağrının 45 gün içerisinde yapılmasının TTK m. 411 hükmü düzenlemesinin kısa sürede toplantının gerçekleştirilmesini sağlanması ve yönetim kurulunun azınlığın talebini sürüncemede bırakması göz önüne alındığında kabul edilemez bir düzenleme olduğu yönünde bkz. **ABUT**, s. 159.

⁴⁶³ **CAN/ULUSOY**, s.422; Özge **KARAEGE**; Anonim Şirket Genel Kurulunun Toplantıya Çağırılması, Adalet Yayınevi, Ankara, 2022, s. 73. Bkz. İzmir 3. Asliye Ticaret Mahkemesi'nin 18.06.2021 tarihli, 2021/224 E. ve 2021/525 K. Numaralı kararı: "Davacının genel kurulun toplantıya çağırılması istemi İzmir ...Noterliği'nin 01/02/2021 tarihli ... yevmiye nolu ihtarnamesi ile 05/02/2021 tarihinde davalı şirket yönetim kuruluna bildirilmiş, davalı şirketi yönetim kurulu tarafından çağrı kabul edilmiş olmakla TTK 411/4 maddesine göre en geç 45 gün içerisinde yapılacak şekilde genel kurulun toplantıya çağırılması gerekirken bu sürenin bitim tarihi gözetilerek 20/03/2021 tarihinden önce yapılacak şekilde genel kurul toplantıya çağırılmamıştır. Bu dava ise bu sürenin sona ermesinden sonra 25/03/2021 tarihinde açılmıştır..." "Sonuç olarak TTK 411 maddesine göre azlığın genel kurula çağrı talebinin kabul edilmesi karşısında 45 gün içerisinde yapılacak şekilde genel kurulun toplantıya çağırılması gerekirken bu süre içerisinde çağrılmadığı, davacının bu davayı açmakta haklı olduğu değerlendirilmiş, yargılama gideri davalıya yükletilmiştir." (www.lexpera.com.tr - E.T: 26.02.2023)

TTK m. 411/4 ve TTK m. 412/1 hükümleri karşısında isabetli bulunmamaktadır⁴⁶⁴. Bizce de bu gerekçeye katılabilmek mümkün değildir. Zira azınlığa doğrudan genel kurulu çağrı yetkisi TTK m. 411/1'e göre yönetim kurulunun bunu kabul edip çağrıyı gerçekleştirmemesi halinde verilmişken, gerekçede makul sürede yönetim kurulunun talep sahiplerine istemi kabul ettiğine dair bildirimde bulunmaması aslında bir nevi yönetim kurulunun sessiz kalması olarak değerlendirilmeye açık olacak ve bu da TTK m. 412/2 hükmündeki “... veya isteme yedi iş günü içinde olumlu cevap verilmediği takdirde, aynı pay sahiplerinin başvurusu üzerine, genel kurulun toplantıya çağrılmasına şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi karar verebilir” düzenlemesi ile çelişmiş olacaktır. Şöyle ki, bu madde hükmüne göre mahkemeye başvurulması gerekirken TTK m. 411/4 gerekçesinden hareket edildiği takdirde, mahkemeye başvurmadan azınlığın doğrudan çağrı talebinde bulunabileceği anlamı çıkabilecek, TTK m. 411/4 ve TTK m. 412/1 hükümlerinin ayrı ayrı düzenlenmiş olmasının da bir anlamı kalmayacaktır.

Dolayısıyla bu noktada dikkate alınması gereken en önemli husus, yönetim kurulunun bu süre içerisinde tüm hazırlıklarını hesaba katarak takvimini belirlemesi gerektiğidir⁴⁶⁵. Bu nedenle yönetim kurulunun toplantı takvimini ilk toplantıda nisabın sağlanamaması ihtimalini de hesaba katarak TTK m. 418 uyarınca nisapsız toplanacak ikinci toplantının da söz konusu 45 günlük süreye dahil olacak şekilde planlamada bulunması gerekir⁴⁶⁶. Toplantının en geç 45 gün içinde yapılması için ilanın da toplantıdan en az iki hafta önce yapılması gerektiği unutulmamalıdır⁴⁶⁷. Bu sebeple doktrinde, TTK m. 414/1'deki iki haftalık ilan süresi de hesaba katıldığında yönetim kurulunun çağrı ilanını en geç otuzuncu günde yapması gerektiği

⁴⁶⁴ NARBAY, s. 177.

⁴⁶⁵ ŞENER, *Ortaklıklar*, s. 471.

⁴⁶⁶ ÇAMOĞLU (POROY/TEKİNALP), *Ortaklıklar*, P 677d, s. 540. ÇAMOĞLU'nun ikinci toplantının 45 günlük takvim süresi içerisinde gerçekleştirilmesi gerektiği görüşünün SerPK m. 29/1 açısından elverişli olamayacağı, ilk toplantıda diğer pay sahiplerinin azınlığın talebini desteklemedikleri veya ilgisiz kaldıkları gerçeğinin ikinci toplantı yönünden de dikkate alınması gerekliliği ile toplantının TTK m. 411/f.4 hükmünde öngörülen düzen çerçevesinde gerçekleştirilmesini sağlayan yönetim kurulu yükümlülüklerini yerine getirmiş olduğu gerekçeleriyle bu görüşün hem bazı sorunlara sebep teşkil edebileceği hem de kimi sorunlara cevap vermek açısından eksik olduğundan, ikinci toplantı için gerekli hazırlık işlemlerini makul süre içerisinde yapmadığı veya bu işlemleri yapmayacağını bildirdiği takdirde azınlık pay sahiplerinin çağrı yetkisinin doğacağını kabul etmenin hükümdeki boşluğun doldurulması açısından daha yerinde bir yaklaşım olduğu yönünde detaylı açıklamalar için bkz. ABUT, s. 160-162.

⁴⁶⁷ BAHTİYAR/HAMAMCIOĞLU, *Genel Kurul Toplantıları*, s. 45.

belirtilmektedir⁴⁶⁸. Dolayısıyla, eğer ilan için yeterli süre kalmamışsa artık yönetim kurulunun toplantıyı 45 gün içerisinde yapma imkanı ortadan kalktığından artık 45 günün bitmesini beklemeye gerek kalmadan ve fakat çağrı talebi kabul edip ilan yapılmamış olduğundan azınlığın genel kurulu toplantıya çağırabileceği kabul edilmektedir⁴⁶⁹.

Ayrıca belirtmek gerekir ki öğretide, yasa koyucunun TTK m. 411/4 düzenlemesi ile azınlık hakkına yaklaşımı ve bu hakkı etkin kılma amacı, özellikle 45 gün içinde toplanma zorunluluğu getirmiş olması çağrısız genel kurulu düşünmeyip, çağrılı bir genel kurulu öngördüğünü gösterdiği ifade edilmektedir⁴⁷⁰.

B. Yönetim Kurulunun Azınlığın Çağrı Talebini Kabul Etmesine Rağmen Toplantı Çağrısını Süresinde Yapmaması

TTK m. 411/4 hükmünde yönetim kurulunun azınlığın istemini kabul etmesine rağmen genel kurulu belirli bir süre içerisinde toplantıya davet etmeme ihtimali de düzenlenmiştir. Buna göre, yönetim kurulu azınlığın talebini kabul etmesine rağmen 45 günlük süre içerisinde genel kurulu toplantıya davet etmediği takdirde talep sahibi azınlık TTK m. 411/4'e göre genel kurul toplantı çağrısını bizzat yapabilecektir⁴⁷¹. Görüldüğü gibi TTK m. 411/4 hükmünde, aşağıda detayları ile açıklayacağımız TTK m. 412 düzenlemesinden farklı olarak, azınlık tarafından yönetim kurulunun talebinin kabul edilmesi ve fakat söz konusu 45 günlük süre içerisinde çağrıyı yapmaması söz konusudur. Ayrıca bu ihtimalde azınlığın mahkemeye başvurarak izin almasına gerek bulunmamaktadır.

Burada dikkate alınması gereken husus, azınlığın genel kurulu toplantıya nasıl davet edebileceği noktasında toplanmaktadır. Zira, TTK m. 411/4 ve GKY m. 9/4 hükmünde yönetim kurulunun azınlığın toplantıya çağrı talebinin kabul edilmesine rağmen 45 gün içinde toplantı çağrısının yapılmaması halinde azınlığın doğrudan

⁴⁶⁸ NARBAY, s. 176.; Erol ULUSOY, Azınlık Hakları - Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantıları: Doğrular ve Yanlışlar/ULUSOY, s. 45; BAHTİYAR/ HAMAMCIOĞLU, s. 45.

⁴⁶⁹ CAN/ULUSOY, s.422-423; ULUSOY/ULUSOY, s. 49; NARBAY, s. 176.

⁴⁷⁰ Bu görüş için bkz. ÇAMOĞLU (POROY/TEKİNALP), Ortaklıklar, P. 677d, s. 540. Nitekim TTK'nın m. 411/4 hükmünün gerekçesinde de "...en az on beş günlük ilan süresi ve diğer hazırlıklar da dikkate alınacak olursa, kırk beş günlük süre yönünden bunun makul olduğu sonucuna varılabilir. Çağrısız genel kurul olanağının burada dikkate alınması gereğinin haklılık temeli oldukça zayıftır." ifadeleri ile bu husus açıkça ifade edilmiştir bkz. 6102 s. TTK Tasarısı ve Gerekçesi, <http://www2.tbmm.gov.tr/d22/1/1-1138.pdf>, (E.T: 11.05.2021), s. 143.

⁴⁷¹ Bu durumda, azınlığın yönetim kurulunu "by-pass" ettiğine ilişkin bkz. KAYIHAN, s. 17.

çağrı yetkisine sahip olacağı belirtilmişse de bu yetkiyi nasıl kullanacağı düzenlenmemiştir⁴⁷². Azınlığın elinde şirketin genel kurul daveti yapabilmesi için gerekli bilgi ve belgeler bulunmadığından azınlığın genel kurulu toplantıya davet etmesi fiilen mümkün olmayacaktır⁴⁷³. Zira, azınlık tarafından genel kurulun toplantıya çağırılması genellikle hakim ortaklara ve yönetim kuruluna karşı bir girişim olduğundan, azınlığın çağrı sürecinde şirket yönetiminden yardım alması kolay olmayacak; yönetim kurulu, azınlığın pay defterine ve istisnai de olsa şirketin ticari defterlerine ve belgelerine ulaşması veya toplantı yeri olarak şirket binalarından yararlanması gibi konularda güçlük çıkarabilecektir⁴⁷⁴. Ancak, azınlığın genel kurulu toplantıya davet yetkisi kanundan doğan bir hak olduğu için, çağrı işlemlerinde azınlığa destek olmak yönetim kurulunun görev kapsamı içinde olup, yönetim kurulu toplantıya katılanlar cetvelinin hazırlanmasına ve gündemdeki konulara dair bilgi ve belgelerin genel kurula sunulmasına yardımcı olmakla yükümlüdür⁴⁷⁵. Öte yandan doktrindeki bir görüşe göre, çağrı yetkisi doğrudan kendisine geçen azınlığın çağrı ilanı ile yetinmeyerek şirkete de gerekli hazırlıkların için bildirimde bulunulmasının gerekli olduğu ve bu bildirimin yapılmaması durumunda gündemle alakalı ve hazırlık gerektiren konularda karar alınmaması halinin sebebinin, azınlığın kendisi olacağının kaçınılmaz olduğu ileri sürülmektedir⁴⁷⁶. Her ne kadar kanunen bir yükümlülük olmasa da bizce de bu şekilde bir bildirim yapılmasının gerek azınlığın bu konudaki iyi niyetini ortaya koymak gerekse gerekli hazırlıklar konusunda kendiliğinden yönetim kurulunun veya çoğunluk pay sahibinin aksiyon almaması durumunu olası uyuşmazlıkta ilgililerin sorumluluğuna başvururken delil olarak gösterebilmek anlamında isabetli olduğu söylenebilir. Bu noktada, pek tabi ki ispat kolaylığı

⁴⁷² Aynı yönde bkz. **BAHTİYAR**, *Ortaklıklar*, s. 144; **KARAEĞE**, *Genel Kurul Çağrı*, s. 74. Ayrıca, çağrının istem sahibi azınlık pay sahiplerine geçmesi durumunda çağrı için kanunda ayrı bir süre düzenlenmemesinin eleştirisi ve bu sürenin şirketin tüm defter, bilgi ve kayıtlarına sahip yönetim kurulu için tanınan kanuni 45 günlük süreden daha uzun bir süre tanınması gerektiği ile ilgili bkz. **ULUSOY/ULUSOY**, s. 46. Aynı yönde, kanunda bu yönde azınlığın çağrı yetkisini hangi süre içerisinde kullanacağının belirlenmemiş olmasının eksik olduğu bu sebeple süreye dair ekleme ile beraber tanınacak olan bu süre içerisinde yönetim kurulunun genel kurulu toplantıya davet edemeyeceğini açıkça belirten bir hüküm düzenlemesinin yapılması gerektiği ile ilgili ayrıca bkz. **YILMAZ/ULUSOY**, s. 392.

⁴⁷³ **BAHTİYAR/HAMAMCIOĞLU**, s. 45.

⁴⁷⁴ **ÇAMOĞLU (POROY/TEKİNALP)**, *Ortaklıklar*, P.677e, s. 541; **BAHTİYAR/HAMAMCIOĞLU**, *Genel Kurul Toplantıları*, s. 45; **NARBAY**, s. 170; **BİLGİLİ/DEMİRKAPI**, *Şirketler Hukuku*, dn. 393, s. 284.

⁴⁷⁵ **ÇAMOĞLU (POROY/TEKİNALP)**, *Ortaklıklar*, P.677e, s. 541; Ersin **ÇAMOĞLU**; *Anonim Ortaklık Genel Kurulunu Toplantıya Kimler Çağırır*, Yargı Dünyası, Aralık 2012, S. 204, s. 15.

⁴⁷⁶ **ULUSOY/ULUSOY**, s. 50.

bakımından bu bildirimin noter aracılığı ile yapılmasının da yerinde olacağı hiç kuşkusuzdur. Azınlığın genel kurulu toplantıya davet etmek için ihtiyacı olan bilgi ve belgeleri elde edememesi halinde doktrinde savunulan görüşe göre TTK m. 412'nin kıyasen uygulanarak re'sen dahi kayyım atamaya yetkili olan Mahkemeden, kayyım vasıtasıyla genel kurulun toplantıya davet edilmesi için talepte bulunulabileceğidir⁴⁷⁷.

Toplantıya çağrı yetkisinin azınlığa geçmesi durumunda doktrinde tartışmalı olan bir başka konu da buna rağmen yönetim kurulunun çağrı yetkisinin devam edip etmediği meselesidir. Bir görüşe göre, yönetim kurulunun çağrı yetkisinin ortadan kalkmadığını fakat yönetim kurulunun bu genel nitelikteki çağrı yetkisinin azınlık hakkının kullanımını işlevsiz bırakacak şekilde kullanamayacağı, aksi takdirde hakkın kötüye kullanımı ve yönetim kurulunun sorumluluğunun gündeme geleceği ileri sürülmektedir⁴⁷⁸. Buna karşılık diğer görüş ise, kanunun çağrı yetkisini azınlığa vermesindeki amacın göz önüne alınarak TTK m. 411/4 hükmünün özel ve istisna hüküm olduğu için genel hüküm olan TTK m. 410/1 hükmünden önce uygulanacağı gerekçesiyle yönetim kurulu tarafından yapılan çağrının “yetkisiz organca” yapılan çağrı olarak kabul edilmesi gerektiğini savunmaktadır⁴⁷⁹.

Azınlık pay sahiplerinin TTK m. 411/4'e göre çağrıda bulundukları durumda, genel kurul gündemini de toplantıya çağırarak TTK m. 413/1 uyarınca kendilerinin belirlemesi gerekmektedir.

C. Yönetim Kurulunun Azınlığın Gündeme Madde Eklenmesi Talebi

Karşısında Durumu

Azınlık pay sahiplerinin gündeme madde eklenmesi talepleri yönetim kurulu tarafından olumlu olarak değerlendirilecek ise, TTK m. 412/1 hükmüne göre talebin kendisine ulaştığı tarihten itibaren 7⁴⁸⁰ iş günü içerisinde olumlu olarak

⁴⁷⁷ BAHTİYAR, *Ortaklıklar*, s. 145; ÇAMOĞLU (POROY/TEKİNALP), *Ortaklıklar*, P. 677e, s. 541; ŞENER, *Ortaklıklar*, s. 471-472. NARBAY'a göre azınlığın bu durumda aynen ETTK olduğu gibi başvurusu öngörülerek mahkeme ile azınlığa genel kurulu toplantıya davet için yetki verilmelidir bkz. NARBAY, s. 177.

⁴⁷⁸ CAN/ULUSOY, s. 423.

⁴⁷⁹ ULUSOY/ULUSOY, s. 45-46.

⁴⁸⁰ TTK m. 412 metninde belirtilen “7 iş günlük” süre, maddenin gerekçesinde “...Talebe beş gün içinde olumlu cevap verilmediği..” denilerek beş gün olarak belirtilmiştir bkz. 6102 s. TTK Tasarısı ve Gerekçesi, <http://www2.tbmm.gov.tr/d22/1/1-1138.pdf>, (E.T: 10.01.2023), s. 143. Gerekçedeki bu tutarsız ifade ile ilgili eleştiriler için bkz. NARBAY, s. 179; BAHTİYAR/ HAMAMCIOĞLU, *Genel Kurul Toplantıları*, dn. 108, s. 46.

cevaplandırılması gerekmektedir. Aksi takdirde, TTK m. 411'deki düzenlemeden farklı olarak azınlığın mahkemeye başvurma hakkı doğacaktır.

Yönetim kurulunun azınlığın gündeme madde eklenmesi talebini usule uygun olarak kabul etmesine rağmen söz konusu maddeyi gündeme almadığı takdirde azınlığın ne yapacağına dair kanunda bir düzenleme bulunmamaktadır. Nitekim, bu şekilde bir düzenlemenin kanunda yer almıyor oluşu öğretide eleştirilmiştir⁴⁸¹. Bir görüşe göre, azınlığın böyle bir durumda mahkemeye başvurarak önerisinin gündeme eklenmesi konusunda karar alabileceği ve bunun uygulanmasını da icra müdürlüğü aracılığı ile yaptırabileceğidir⁴⁸². Bu görüş, mahkemenin karar vermesi sürecinde genel kurul toplantısının gerçekleştirilme ihtimalinin yüksek olması, genel kurul toplantı gündemi ilan edildikten sonra mahkeme kararıyla gündeme madde ekletilmesinin gündeme bağlılık ilkesi ile çelişmesi gerekçeleri ile eleştirilmektedir⁴⁸³. Diğer görüş ise, azınlığın gündeme madde eklenmesi talebini usule uygun olarak kabul etmesine rağmen söz konusu maddeyi gündeme eklememesinin bu talebi reddettiği şeklinde anlaşılması gerektiğini ileri sürmektedir⁴⁸⁴.

Azınlığın talebine karşı yönetim kurulu direkt olumlu cevap verebileceği gibi, toplantıya çağrı ilanına azınlığın görüşülmesini talep ettiği gündem maddelerini eklemek suretiyle zımni şekilde olumlu cevap da verebilir⁴⁸⁵.

D. Yönetim Kurulunun Azınlığın Talebini Reddetmesi veya Bu Talebe

Cevap Vermemesi Halinde Mahkemeye Başvuru ve Usule İlişkin Konular

Yönetim kurulunun, azınlığın talebini reddetmesi veya bu talebe cevap vermemesine bağlanan sonuçlar TTK m. 412 ve GKY m. 9/5'te düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre, azınlık pay sahiplerinin çağrı ya da gündeme madde eklenme talepleri yönetim kurulu tarafından reddedilir veya 7 iş günü içinde olumlu cevaplanmaz ise, yine bu talepte bulunan aynı azınlık pay sahiplerinin şirketin

⁴⁸¹ MOROĞLU, *Değerlendirme ve Öneriler*, s. 229.

⁴⁸² ÇAMOĞLU (POROY/TEKİNALP), *Ortaklıklar*, P. 693, s. 559-560; CAN/ULUSOY, s. 426. Genel kurulun mahkeme kararını dikkate almadığı halde genel kurulun tüm kararlarının iptal edilmesi gerektiğini ile ilgili bkz. TEKİNALP, *Sermaye Ortaklıkları*, 13-27, s.315.

⁴⁸³ YILMAZ /ULUSOY, s.394. Bu yönde daha detaylı açıklama için bkz. YILMAZ /ULUSOY, s. 393-394 ve 398.

⁴⁸⁴ YILMAZ /ULUSOY, s.393.

⁴⁸⁵ Hümeysra YILMAZ; *Anonim Şirketlerde Azınlığın Genel Kurulun Toplantıya Çağırılması ve Gündeme Madde Eklenmesi Talebi*, Çankaya Üniversitesi Hukuk Fa-kültesi Dergisi, C.5, S.1, Nisan 2020, s. 3734.

merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesine başvurusu üzerine mahkeme, genel kurulun toplantıya çağrılmasına karar verebilir. Mahkeme gerek gördüğü takdirde çağrının yapılması için kayyım da atayabilir. Kanunda mahkemenin gerek görme halinde kayyım atayabilmesine imkan veren bu düzenleme doktrinde, bizim de katıldığımız üzere tıpkı TTK m. 410/2 hükmünde olduğu gibi kayyım yerine azınlık pay sahiplerinin görevlendirilmesinin zaman ve masraf tasarrufu bakımından daha doğru olacağı gerekçesi ile eleştirilmiştir⁴⁸⁶. Başka bir anlatımla ise, TTK m. 412/1 düzenlemesi her ne kadar azınlığa mahkemeye başvuru yetkisi vermişse de genel kurul davetini bizzat yapabilme yetkisi vermemiştir⁴⁸⁷. Dolayısıyla bu halde çağrı doğrudan azınlık tarafından değil, mahkeme tarafından yapılmaktadır⁴⁸⁸. Buna ek olarak, gerekçede bahsi geçen “*Mahkeme toplantıya gerek görürse, toplantıyı yapmak görev ve yetkisiyle donatılmış bir kayyım atar. Bu hükümle uygulamada karşılaşılan birçok soruna çözüm getirilmiş olmaktadır.*”⁴⁸⁹ ifadelerinde hangi somut sorunlarla karşılaşıldığının belirtilmemiş olması sebebiyle soyut olduğu da doktrindeki bir diğer eleştiridir⁴⁹⁰.

Görüldüğü üzere TTK m. 412 yönetim kurulunun azınlığın talebini reddetmesi veya sessiz kalması halini 7 iş günü ile sınırlamış bulunmaktadır. ETTK döneminde bu şekilde bir süre sınırlaması olmaması ve yönetim kurulunun azınlığın talebi üzerine toplantıları ileri tarihe koyması veya süreyi uzun tutarak karar vermemesi gibi durumlar talebin zımnı reddi olarak kabul edilmekteydi⁴⁹¹. TTK ile bu şekilde süre sınırının getirilmiş olması bu sorunların önüne geçmek anlamında da bir yeniliktir.

Yönetim kuruluna noter aracılığıyla yazılı olarak başvurduğu tarihten itibaren 7 iş günü içerisinde azınlık pay sahibi talebine cevap alamadığı takdirde, talebinin

⁴⁸⁶ **MOROĞLU**, *Değerlendirme ve Öneriler*, s. 229. Ayrıca TTK m. 412 gerekçesinde yönetim kurulunun çağrıyı kabul etmesine rağmen 45 gün içinde toplantı yapmaması durumunda çağrıyı bizzat azınlık yaparken, yönetim kurulunun açıkça veya zımnen azınlığın talebini reddetmesi durumunda neden kayyım aracılığı ile çağrı yapılacağına dair açıklama bulunmaması ile ilgili bkz. **ALBAYRAK DOĞAN**, s. 114.

⁴⁸⁷ **NARBAY**, s. 178.

⁴⁸⁸ **KARAHAN/BOZGEYİK**, s. 668.

⁴⁸⁹ TTK m. 412 gerekçesi.

⁴⁹⁰ **NARBAY**, s. 179. TTK m. 412’de yer alan “*mahkemenin toplantıya gerek görürse*” ifadesinin azınlık tarafından yerine getirilmesi gereken bir yüküm değil bir yükümlenti olduğunu ve yine bu ifadede aranan ispat ölçütünün yaklaşık ispat olarak değerlendirilmesi gerektiğinin savunan görüş için ayrıca bkz. **GÜNAY/GÜNAY**, s. 80-82 ve 90-91.

⁴⁹¹ Bu yönde bkz. **BARUT**, s. 154.

reddedildiğini kabul ederek, genel kurulun toplantıya çağrılmasını ortaklığın merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinden isteyecektir⁴⁹².

Azınlığın mahkemeye başvurusu ile ilgili TTK m. 412 hükmü aşağıdaki gibidir:

“(1) Pay sahiplerinin çağrı veya gündeme madde konulmasına ilişkin istemleri yönetim kurulu tarafından reddedildiği veya isteme yedi iş günü içinde olumlu cevap verilmediği takdirde, aynı pay sahiplerinin başvurusu üzerine, genel kurulun toplantıya çağrılmasına şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi karar verebilir. Mahkeme toplantıya gerek görürse, gündemi düzenlemek ve Kanun hükümleri uyarınca çağrıyı yapmak üzere bir kayyım atar. Kararında, kayyımın, görevlerini ve toplantı için gerekli belgeleri hazırlamaya ilişkin yetkilerini gösterir. Zorunluluk olmadıkça mahkeme dosya üzerinde inceleme yaparak karar verir. Karar kesindir.”

Tezimizin bu başlığı altında yukarıdaki kanun hükmü düzenlemesinden hareketle azınlığın talebinin 7 iş günü içerisinde yönetim kurulunca kabul edilmediği veya cevap verilmediği takdirde genel kurul toplantıya çağırabilmesi için mahkemeye başvurudaki usuli işlemler incelenecektir⁴⁹³.

1) Mahkemeye Başvuruda Davacı ve Davalı Sıfatı

TTK m. 412 hükmüne göre talepleri reddedilen veya taleplerine yedi iş günü içinde cevap verilmeyen azınlık pay sahipleri, ortaklık merkezinin bulunduğu yerdeki Asliye Ticaret Mahkemesi’ne başvurmalıdır. Söz konusu madde hükmünde mahkemeye başvuran azınlıklar için “*aynı pay sahipleri*” ifadesi kullanılmıştır. Burada dikkat edilmesi gereken nokta mahkemeye başvuran azınlık pay sahipleri ile ortaklığın yönetim kuruluna noter aracılığı ile çağrı yapılması için talepte bulunan azınlık pay sahiplerinin aynı kişiler olması koşulu aranmıştır⁴⁹⁴. Dolayısıyla aynı pay sahiplerinin mahkemeye başvuruda bulunmamış olması durumda kanunda belirtilen

⁴⁹² BARUT, s. 154-155.

⁴⁹³ ETTK m. 367’de yer alan azınlığın mahkemeye başvurusu durumunda teminat yatırılması şartının TTK m. 412 ile kaldırılmıştır.

⁴⁹⁴ CAN/ULUSOY, s. 425. Mahkeme tarafından çağrı yapılmasına karar verildiğinde maddi anlamda tüm azınlığın bu durumdan etkileneyeceği gerekçesiyle yönetim kuruluna başvuran pay sahipleri ile TTK m. 412’ye göre mahkemeye başvuran pay sahiplerinin aynı kişi olmalarının aranmaması iddia eden görüş içi bkz. GÜNAY/GÜNAY, s. 91-92.

başvuru şartlarının oluşmadığı gerekçesi ile mahkemece başvurularının reddinin kaçınılmaz olduğu söylenebilecektir⁴⁹⁵.

Öğretide, TTK m. 412’de yer alan “*aynı pay sahipleri*” düzenlemesi, azınlık hakkının kullanılmasını gereksiz yere kısıtladığı için eleştirilmiş ve bu ifade yerine “*azınlığın başvurusu*” nun kullanılmasının daha uygun olacağı ve böylelikle azınlık hakkının kullanılması belli kişilere değil, belirli orana ulaşan paylara tanınmış bir hak kimliğine kavuşabileceği ileri sürülmüştür⁴⁹⁶.

Bu açıklamalar ışığında ve düzenlemeden anlaşıldığı üzere mahkemeye başvuruda davacı sıfatı, ortaklığın yönetim kuruluna noter aracılığı ile çağrı yapılması için talepte bulunan fakat talepleri reddedilen ya da 7 iş günü içinde taleplerine olumlu cevap verilmeyen azınlık pay sahipleridir.

Ayrıca başvuruda bulunan yani davacı sıfatına haiz azınlık pay sahiplerinin azınlık sıfatının tüm dava boyunca mı yoksa sadece mahkemeye başvuruda bulunurken mi sahip olmalarının yeterli olacağı konusu da gündeme gelmektedir⁴⁹⁷. ETTK m. 367’nin ETTK m. 356/3 atfı ile azınlığın mahkemeye başvurması durumunda, sermayenin onda birine denk gelen payların genel kurulun ilk toplantısının sonuna kadar bankaya rehin olarak tevdi edilmesi gerektiği düzenlenmişti. Mevcut yürürlükte bulunan TTK m. 412 hükmünde ise bu şekilde pay senetlerinin bankaya tevdi zorunluluğu düzenlenmemiştir. Ancak öğretilde kimi yazarlar, bu şekilde bir tevdi zorunluluğu her ne kadar kanunda öngörülmemiş olsa da davacıların azınlık sıfatının tıpkı TTK m. 531 ile azınlığa tanınan haklı nedenle fesih davası açma hakkında öğretilde azınlık hakkının dava şartı olarak kabulünden hareketle, TTK m. 412’de de dava şartı niteliğinde olduğunu ve hükmün kesinleşmesi anına kadar bulunması gerektiğini ileri sürmektedirler⁴⁹⁸. Her hâlükârda, bizim de katıldığımız üzere, başvuruyu yapacak azınlığın mahkeme karar verinceye kadar kanunda belirtilen oranlarda pay senedine sahip olduklarını gösterir bilgi ve belgeleri

⁴⁹⁵ Bkz. **ABUT**, s. 167.

⁴⁹⁶ **CAN/ULUSOY**, s. 425; Benzer şekilde “aynı pay sahipleri” ifadesi yerine, “azlık pay sahiplerinin” başvurusu üzerine şeklinde ifadeye yer verilmesinin daha yerinde olacağı ile ilgili bkz. **GÜNAY/GÜNAY**, s. 90.

⁴⁹⁷ TTK m. 411/f.1’de öngörülen kanuni veya ana sözleşmede öngörülen sermaye oranının sadece mahkemeye başvurulduğu anda aranmasının yeterli olmadığını, sermaye oranının mahkemenin karar verdiği ana kadar korunması gerektiğinin kabul edilmesi gerekliliği için bkz. **ABUT**, s. 167.

⁴⁹⁸ **YILMAZ**, Hümeysa, s. 3736.

ibraz etmelerinin incelemenin akıbetini ve süresini olumlu yönde etkileyeceği kaçınılmazdır⁴⁹⁹.

Davanın husumet yönünden anonim ortaklığa yani şirkete yöneltilmesi, bir diğer ifade ile davalı sıfatının anonim ortaklığa ait olması konusunda, hem Yargıtay⁵⁰⁰, da hem de doktrin⁵⁰¹, de görüş birliği bulunmaktadır. Öte yandan, madde metninde davanın açıkça şirkete karşı açılacağına düzenlenmiş olmasının gerektiği de öğretide ayrıca dile getirilmiştir⁵⁰².

2) Görevli ve Yetkili Mahkeme

Azınlık pay sahiplerinin genel kurul toplantısına çağrı veya gündeme madde konulmasına ilişkin istemlerini TTK m. 412 koşullarının gerçekleşmesi üzerine dava açarken taleplerini yöneltecekleri görevli ve yetkili mahkeme, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesidir.

3) Mahkemenin İncelemesi ve Kararı

TTK m. 412 hükmüne göre talepleri reddedilen veya taleplerine 7 iş günü içinde cevap verilmeyen azınlık pay sahiplerinin mahkemeye yapmış oldukları başvurunun uygun bulunması halinde mahkeme, gerekli gördüğü takdirde gündemi düzenlemek ve gerçekleştirilecek olan genel kurul toplantısına şirket ortaklarına çağrıda bulunmak için kayyım atar. Mahkeme, TTK m. 412/1 hükmü gereği atama kararında kayyımın görevlerini ve toplantı için gerekli belgeleri hazırlamaya ilişkin yetkilerini de gösterir. Burada madde hükmünde geçen “*gerekli belgeler*” ifadesinde açıkça bu belgelerin neler olduğu belirtilmemişse de; TTK m. 415 hükmü çerçevesinde genel kurul toplantısına katılma hakkını haiz pay sahiplerinin tespit edilmesi ve TTK m. 417 hükmü çerçevesinde hazır bulunanlar listesinin düzenlenmesi, Bakanlık temsilcisinin katılımı zorunlu olan toplantılarda GKY uyarınca yapılması gereken başvuru ile ilgili hazırlık işlemlerinin ve başvurunun

⁴⁹⁹ KAYIHAN, s. 23; GENCER, s. 86.

⁵⁰⁰ Yargıtay 11. HD’nin 31.10.2014 tarihli, 2014/15827 E., 2014/16550 K. numaralı kararı (E.T: 23.05.2023 - <https://www.lexpera-com-tr.lproxy.yeditepe.edu.tr/ictihat/yargitay/11-hukuk-dairesi-e-2014-15827-k-2014-16550-t-31-10-2014>)

⁵⁰¹ SAKA, s. 74; ÜÇİŞİK/ÇELİK, dn. 15, s. 241; MOROĞLU, *Azınlık Davet*, s. 248; Gönen ERİŞ; *Açıklamalı - İctihatlı 6335-6552-6728 Sayılı Kanunlarla Güncellenmiş TTK Hükümlerine Göre Ticari İşletme Ve Şirketler*, C.2. 3. Bası., Ankara, 2017, s. 2145.

⁵⁰² MOROĞLU, *Değerlendirme ve Öneriler*, s. 230; ERİŞ, s. 2145.

gerçekleştirilmesi ve yine TTK m. 451/1 uyarınca azınlığın talebinin Ticaret Bakanlığı'ndan izin alınmasını gerektiren durumları içermesi dahilinde de bununla ilgili hazırlık ve başvuru sürecinin kayyım tarafından yerine getirilmesi kabul edilmelidir⁵⁰³.

Her ne kadar TTK m. 412 hükmünde “*gündemi düzenlemek ve çağrıda bulunmak*” için kayyım atanacağı belirtilmişse de buradan anlaşılması gereken, TTK m. 413/1 hükmü gereğince azınlık tarafından belirlenen gündemin kayyım tarafından düzenlenerek toplantıya çağrı işleminin yerine getirilmesidir⁵⁰⁴. Kayyımın gündeme müdahalesi ancak duruşmanın gerçekleştirilerek anonim ortaklığın veya yönetim kurulunun gündeme dair haklı talepler ileri sürerek bu taleplerin mahkemece kabulü halinde mümkün olabilecektir⁵⁰⁵. Öte yandan, hâkim taleple bağlılık ilkesi doğrultusunda azınlığın ileri sürdüğü gerekçeleri toplantı yapılması yönünden gerekli ve yeterli kabul ettiği takdirde azınlığın belirlediği toplantı gündemi üzerinde bir değişiklik yapılamayacaktır⁵⁰⁶.

TTK m. 412’de, “*zorunlu olmadıkça*” mahkemenin dosya üzerinden inceleme yaparak karar vereceği düzenlenmiştir. Bir diğer ifade ile mahkeme kural olarak, azınlığın çağrı ya da gündeme madde eklenmesi talebini duruşmasız olarak karara bağlayacaktır⁵⁰⁷. Diğer bir anlatımla, hakim takdir hakkını kullanarak toplantının gerekli olup olmadığına karar vermiş olacaktır⁵⁰⁸.

Mahkemenin dosya üzerinden inceleme yaparak karar verecek olması, taraf oluşturmayaacağı yani azınlığın talebini ortaklığa tebliğ edip görüşünü almayacağı

⁵⁰³ **ABUT**, s. 171. Ayrıca, yönetim kurulunun görev alanına giren finansal tabloların hazırlanmasının mahkemece görevlendirilecek kayyımın yetkisinde olmadığı; kayyımın yetkisinin yalnızca toplantıya daveti sağlamakla ve toplantı hazırlıklarıyla ilgili usulî işlemleri yapmakla sınırlı olduğuna ilişkin bkz. **ABUT**, s. 171.

⁵⁰⁴ **ALBAYRAK DOĞAN**, s.114. TTK m. 412/1 hükmünde, kayyımın görevlerinin “gündemi düzenlemek ve çağrıyı yapmak” olarak sınırlandırıldığı, toplantı sürecinin yönetilmesinin yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkilerinden olduğu ve çağrıyı yapmaktan imtina eden yönetim kurulundan bu görevini yerine getirmesini beklemenin azınlık hakkının kullanılmasını işlevsiz kılacağından mahkemeye kararların tesciline kadar toplantı sürecindeki gerekli yetkiler bakımından da kayyıma yetki verilmesi gerekliliğine ilişkin bkz. **CAN/ULUSOY**, s. 424.

⁵⁰⁵ **TEKİNALP**, *Sermaye Ortaklıkları*, P. 13-22, s.313.

⁵⁰⁶ **ABUT**, s. 170.

⁵⁰⁷ **ÇAMOĞLU** (POROY/TEKİNALP), *Ortaklıklar*, P. 677f, s. 542.

⁵⁰⁸ **BİLGİLİ/DEMİRKAPI**, *Şirketler Hukuku Dersleri*, s. 225.

anlamına gelmemelidir⁵⁰⁹. Dosya üzerinden inceleme, azınlık hakkının kullanılmasının sonucunun kısa vadede tespitini amaçlamaktadır⁵¹⁰. Nitekim, mahkeme zorunluluk olmadıkça duruşma yapmadan karar verecek olsa da sadece hukuki dinlenilme hakkının gereği olarak davalı şirkete cevap hakkı tanınması yerinde olacaktır⁵¹¹.

Söz konusu bu davanın çekişmeli yargı mı yoksa çekişmesiz yargı mı olduğu ile ilgili TTK m. 412 hükmünde bir düzenleme bulunmamaktadır. Öğretide⁵¹² söz konusu davanın çekişmeli olduğu ve Yargıtay ile ilk derece mahkemesi kararlarında⁵¹³ anonim şirkete karşı açılan bir dava olduğunu kabul edilmektedir.

⁵⁰⁹ TTK m. 412 hükmünün ilgili kısmının “... mahkeme izin dilekçesini şirkete tebliğ ederek cevap verebilmesini sağlamakla beraber, zorunlu olmadıkça duruşma yapmayıp evrak üzerinde inceleme yaparak karar verir.” şeklinde olması gerektiği ile ilgili Bkz: **MOROĞLU**, *Hükümsüzlük*, s. 91. Aynı yönde bkz. **ABUT**, dn. 429, s. 167.

⁵¹⁰ **ZORLUER**, s. 58.

⁵¹¹ **ALBAYRAK DOĞAN**, s.113. Aynı yönde bkz. Yargıtay 11. HD’nin 09.06.1997 Tarih, 1997/3474 E. ve 1997/4456 K. sayılı kararında “Dava, genel kurula izin istemiyle TTK.367. maddesi gereğince açılmış bulunan nızalı kazaya dahil eda davası niteliğindedir. Her ne kadar dairemizin yerleşik içtihatlarına göre, istem duruşma açılmaksızın evrak üzerinde yapılan inceleme ile karara bağlanabilir ise de, açılan dava nızalı kazaya dahil bir eda davası niteliğinde olduğundan, mahkemece, en azından davalı şirkete tebligat yapılmak veya şirket temsilcisi de dinlendikten sonra istemle ilgili bir karar vermek gerekir.” “Davada davalı şirkete tebligat yapılmadığı gibi şirket yetkilisi dahi dinlenmeksizin genel kurula izin kararı verilmiş olması doğru görülmemiştir. O halde, mahkemece yapılacak iş, davalı şirkete dava dilekçesinin tebliği ile TTK’nın 367.maddesindeki ön koşulların mevcut olup olmadığı araştırılarak sonucuna göre karar verilmesinden ibaret olup, yazılı şekilde hüküm kurulması bozmayı gerektirmiştir.”

⁵¹² **MOROĞLU**, *Azınlık Davet*, s. 247; **ÇAMOĞLU** (POROY/TEKİNALP), *Ortaklıklar*, P. 677f, s. 542; **KARAHAN/HUYSAL**, s. 531. **ERİŞ**, s. 2484. “Mahkemenin zorunluluk olmadıkça azınlık pay sahiplerinin bu davasına çekişmesiz yargı işi olarak dosya üzerinde inceleme yapmak suretiyle bakabileceğini” kabul eden aksi yöndeki görüş için bkz. **PULAŞLI**, C. I, s. 759. Bir uyuşmazlığın çekişmesiz yargı işi olarak belirlenmesinde tek kriterin “ihtilaf yokluğu” olmadığı ve azınlığın TTK m. 412 uyarınca mahkemeye yaptığı başvurunun çekişmesiz yargı niteliğinde olduğu şeklindeki aksi görüşün konu ile ilgili usul hukuku ve bu bağlamda yükümlülük kavramı ile medeni usul hukuku çerçevesindeki değerlendirmeleri için bkz. Ece Deniz **GÜNAY** / Gözde Engin **GÜNAY**; *Anonim Ortaklıklarda Genel Kurulu Toplantıya Çağırma İstemi Yönetim Kurulunca Reddolan Ya Da Kanunda Öngörülen Süre İçinde Olumlu Cevap Verilmeyen Azlığın Mahkemeye Başvurusu Üzerine Değerlendirmeler*, Özel Hukukun Güncel Meseleleri Sempozyumu II: TTK’nın Yürürlüğünün 7. Yılında Anonim Şirketler Hukuku, 25-26 Nisan 2019: Bildiriler – Tartışmalar, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020, s. 8-88.

⁵¹³ Bkz. Yargıtay 11. HD’nin 21.05.1990 Tarih, 1990/2831 E., 1990 / 4089 K. numaralı kararı (<https://www-hukukturk-com.lproxy.yeditepe.edu.tr/Goster?v=GE95G86ec7M> E.T: 23.05.2021). **ERİŞ**, s.2485’den naklen bkz. Yargıtay 11. HD.’nin 01.06.2009 Tarihli 2009/5468 E. ve 2009/6666 K. numaralı kararı.

Ayrıca bkz. Bakırköy 4. Asliye Ticaret Mahkemesi’nin 24.01.2019 tarihli, 2019/47 E. ve 2019/96 K. Sayılı kararı: “Öte yandan TTK 412. madde gereğince azınlık tarafından açılacak Genel Kurulun Toplantıya Çağırılmasına İzin Davalarında husumet davalı şirkete yöneltilmelidir. Bu davalarda davalı şirket yönetim kurulu üyeleri değil, şirketin kendisidir. Dolayısı ile yönetim kurulu üyeleri davalı gösterilerek açılan davanın sırf bu nedenle reddi gerekir. Eğer davalı olarak şirket yönetim kurulu üyeleri ile birlikte şirket de davalı olarak gösterilmiş ise bu kez şirket yönetim kurulu üyeleri hakkındaki dava husumet nedeniyle usulden ret edilecektir.” (www.lexpera.com.tr – E.T:27/02/2023). Benzer yöndeki kararlar için bkz. İstanbul Anadolu 8. Asliye Ticaret Mahkemesi’nin 14.11.2018

Davanın basit yargılama usulüne tabi olmasından davanın çekişmesiz yargı işi niteliğinde olduğu anlamının çıkarılmaması, azınlık hakkının kullanılmasının sonucunun kısa sürede belirlenmesi amacına hizmet edildiğinin anlaşılması gerektiği belirtilmektedir⁵¹⁴. Ayrıca gerek azınlık hakkını kısa sürede sonuca bağlamak gerekse yasa koyucunun konuya yaklaşımı dikkate alındığında dosya üzerinden değil de duruşmalı incelemenin yapılmasının mahkemece gerekli görüldüğü durumlarda mahkeme duruşmayı en yakın tarihe koymalı ve duruşmanın ertelenmesine sebebiyet vermemelidir⁵¹⁵.

Yetkili Asliye Ticaret Mahkemesi önüne gelen dosyada ilk olarak, dava şartlarından olan davacı pay sahiplerinin esas sermayenin en az 1/10'una veya ana sözleşmede daha düşük oranda paya sahip pay sahibi belirlenmişse, söz konusu pay sahiplerinin öncelikli olarak yönetim kuruluna genel kurulun toplantıya çağırılması veya gündeme madde eklenmesi için başvurup bu başvurularının reddedildiğini veya yönetim kurulunca söz konusu talebe 7 iş günü içinde cevap verilmediğini tespit edecektir⁵¹⁶. Bu şartlardan herhangi birinin yokluğu halinde esasa girmeden davayı re'sen usulden reddetmesi gerekir. Yetkili Asliye Ticaret Mahkemesi, yukarıda bahsi geçen şartların varlığını tespit ettiği takdirde ise davanın esasına girerek TTK m. 412 kapsamına giren çağrıyı gerektirici sebeplerin var olup olmadığını veya gündeme madde eklenmesi konusunda şirket ve pay sahipleri açısından bir fayda olup olmadığını değerlendirerek kararını verir⁵¹⁷. Nitekim Yargıtay da inceleme esnasında yasa da belirtilen prosedürün yerine getirilip getirilmediğinin mahkemece gözetilmesi gerekliliğine değinmektedir⁵¹⁸.

tarihli, 2018/556 E. ve 2018/834 K. sayılı kararı; İstanbul 6. Asliye Ticaret Mahkemesi'nin 22.01.2019 tarihli, 2018/1080 E. ve 2018/1374 K. sayılı kararı; İstanbul 19. Asliye Ticaret Mahkemesi'nin 17.01.2022 tarihli, 2021/736 E. ve 2022/40 K. sayılı kararı. (www.lexpera.com.tr – E.T: 27/02/2023)

⁵¹⁴ ZORLUER, s. 58.

⁵¹⁵ ÇAMOĞLU, s. 16.

⁵¹⁶ İMREGÜN, *Anonim Ortaklıklar*, s. 14; ÜÇİŞİK/ÇELİK, s. 244; NARBAY, s. 178.

⁵¹⁷ MOROĞLU, *Azınlık Davet*, s. 249.

⁵¹⁸ Bkz. Yargıtay 11. HD.'nin 09.03.2017 tarihli, 2016/2371 E. ve 2017/1397 K. sayılı kararı: “...Yukarıda belirtilen kanun maddeleri çerçevesinde davalılardan ...'nin ister bizzat ister vekili vasıtasıyla yasa da belirtilen prosedürü yerine getirilmeden şirket hissedarlarını doğrudan olağanüstü genel kurulu toplantısına davet hakkının bulunmadığı, bu çağrı üzerine gerçekleştirilen genel kurulda alınan kararların butlan ile malul olduğu hususu gözetilmeksizin yazılı gerekçe ile davanın reddine karar verilmesi doğru olmamış hükmün temyiz eden davacı yararına bozulması gerekmiştir.” (E.T: 27.09.2022 - <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/11hd-2016-2371.htm>)

“İstemin muhatabı tarafından hakkın kullanımına ilişkin bir kanuna uygunluk ya da gereklilik veya yerindelik incelemesine konu edileceğinden, hak sahibinin bu azınlık haklarını kullanması “dürüstlük

Mahkeme esasa dair incelemeye geçtiğinde, genel kurulu toplantıya daveti gerekli sebeplerin bulunup bulunmadığını, azınlık pay sahibinin sunduğu gündem maddelerinin görüşülmesinde halen şirket ve pay sahipleri açısından yarar olup olmadığını, dosyaya sunulan iddia ve deliller ışığında değerlendirecektir⁵¹⁹. Ayrıca mahkemenin azınlık pay sahiplerinin mahkemeye başvurusunda genel kurulu toplantıya çağırmasına ve gündeme madde eklenmesine ilişkin belirttiği gerekçelerin, yönetim kuruluna bildirilen gerekçeler ile aynı olup olmadığını da incelemesi gerekir⁵²⁰. Eğer yönetim kuruluna başvuruda bildirilen gerekçeler ile mahkemeye başvuruda bildirilen gerekçeler birbirinden farklı ise mahkemenin bizim de katıldığımız gibi azınlığın başvurusunu reddetmesi gerekir. Zira gerekçelerin birbirinden farklı olduğu noktada, bu farklı gerekçeler yönetim kuruluna da bildirilmiş olsaydı belki yönetim kurulu bunları kabul edebilecekti ve pay sahibinin mahkemeye başvurmasına gerek kalmayacaktı⁵²¹.

Mahkemenin bu konuda verdiği karar kesin olup, kanun yoluna gidilemez. Nitekim Yargıtay 11. HD'nin 26.06.2018 tarihli, 2018/939 E. ve 2018/669 K. sayılı kararında, “...Görüldüğü üzere, ilk derece mahkemesinin kararı kesindir. Yani, ilk derece mahkemesinin kararına karşı istinaf kanun yolu, TTK.'nın 412.maddesinin son cümlesi uyarınca caiz değildir. Bu nedenle, davalının istinaf sebeplerinin esasının incelenmesi mümkün olmamıştır. Kamu düzenine aykırılık oluşturan hususların bile incelenememesi için, istinaf kanun yolunun açık olması gerekir. Olayımızda istinaf kanun yolu kapalı olduğundan, hiçbir istinaf sebebi incelenememiştir.” denilerek TTK m. 412/1 hükmündeki ilk derece mahkemesinin kararının kesinliği düzenlemesi açık bir şekilde Yargıtay kararlarında da “6102 sayılı TTK' nın m. 617/3 yollamasıyla 411 ve 412. maddeleri gereğince genel kurulun toplantıya çağrılmasına izin davası sonucunda mahkemece verilecek kararın kesin olması nedeniyle davacı vekilinin

kuralı” süzgecinden de geçmek durumunda kalacağı ve bu durumun hakkın kötüye kullanılması bakımından değerlendirilmesi” ile ilgili detaylı bilgi için bkz. Necdet **UZEL**; Anonim Ortaklık Hukukunda Azınlık Haklarının Kötüye Kullanılması (Mümkün Müdür?)-Makale I: Genel Değerlendirme, Prof. Dr. Sabih Arkan’a Armağan, İstanbul On İki Levha, 2019, s. 1303.

⁵¹⁹ **MOROĞLU**, *Azınlık Davet*, s. 237. Azınlığın, genel kurul toplantısının gerçekleştirilmesi gerekliliğini emarelere dayanarak ispat etmesine ilişkin ayrıca bkz. **BİLGİLİ/DEMİRKAPI**, *Şirketler Hukuku*, s. 285; **YILMAZ/ULUSOY**, s. 396.

⁵²⁰ **ULUSOY/ULUSOY**, s. 42; **YILMAZ**, *Hümeysra*, s. 3738. Azınlığın TTK m. 411’e göre noter vasıtasıyla yaptığı genel kurul çağrı isteminin reddedilmiş ya da yanıt verilmemiş olduğunun mahkeme tespiti sonrasında teklif edilen gündem maddelerinin yerinde olup olmadığının incelenmeksizin genel kurulun yapılmasına karar verilmesine ilişkin görüş için bkz. Hasan **PULAŞLI**; *Şirketler Hukuku Şerhi*, C. II., 4. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2022, s. 917-918.

⁵²¹ **ULUSOY/ULUSOY**, s. 42.

temyiz dilekçesinin reddine karar vermek gerekmiştir.” şeklinde ifade edilerek uygulanmaktadır⁵²².

İlk derece mahkemesinin vereceği kararın kesinliği ile ilgili düzenlemenin aksi halinde, temyiz incelemesinin uzun sürecektir olması ve azınlığın genel kurul toplantısının bir an önce yapılmasında çıkarının olması dolayısıyla mevcut düzenlemenin isabetli olduğu ifade edilmektedir⁵²³.

Öte yandan, mahkemenin azınlığın talebine karşı red kararı vermesi halinde bu karar için de kanun yoluna gidilemiyor oluşu azınlığın hakkını zedelediği gerekçesi ile eleştirilmektedir⁵²⁴. Bu yönde Yargıtay 11. H.D.’nin 01.03.2017 tarihli, 2015/13226 E. ve 2017/1218 K. numaralı kararının Karşı Oy gerekçesinde, “*Madde metninde de açıkça ifade edildiği üzere mahkeme kararının kesin olması, mahkemece genel kurulun toplantıya çağırılması yani davanın kabulü hali için düzenlenmiştir. Nitekim genel kurulun toplantıya çağırılmasından sonra yapılacak işlemler de madde metninde açıklanmış ve bu şekilde verilecek kararın kesin olduğu öngörülmüştür. Kararın kesin olması halinin, mahkemece genel kurulun toplantıya çağırılmasına ilişkin karara münhasır bulunmasına göre, bu konuda açılan davada kabul dışında başkaca bir karar verilmesi halinde de kararın kesinliğinden söz edilmesi, T.C. Anayasası’nın 36. maddesinde ifade edilen adil yargılanma ve hukuki güvenlik hakkının ihlali sonucunu doğurabilecektir.*” denilerek TTK m. 412 düzenlemesinde mahkeme kararının kesinliğinin mahkemenin azınlık pay sahibinin talebini

⁵²² Yargıtay 11. HD.’nin 01.03.2017 tarihli, 2015/13226 E. ve 2017/1218 K. sayılı kararı (E.T: 06.10.2022 - <https://www.lexpera-com-tr.lproxy.yeditepe.edu.tr/ictihat/yargitay/11-hukuk-dairesi-e-2015-13226-k-2017-1218-t-1-3-2017>) Aynı yönde bkz. Yargıtay 11. H.D.’nin 26.06.2018 tarihli, 2018/939 E. ve 2018/669 K. sayılı kararı (E.T.: 27.09.2022 - <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/is-istanbulbam-14hd-2018-939.htm>). Ayrıca bkz. Yargıtay 11. HD.’nin 04.02/2015 tarihli, 2017/15808 E. ve 2015/1230 K. sayılı kararı: “*Davacı vekili, dava dilekçesi ile davalı Anonim Şirket Genel Kurulu’nu toplantıya çağırılmak için yetki verilmesini talep etmiş, mahkemece davanın reddine karar verilmiştir. 6102 sayılı TTK’nın 412. maddesinin son cümlesine göre mahkemece verilen karar kesin olup kesin olan kararların temyiz istemleri hakkında mahkemece bir karar verilebileceği gibi, 01.06.1990 gün 3/4 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararı uyarınca Yargıtay tarafından da temyiz isteminin reddine karar verilebileceğinden, davacı vekilinin temyiz isteminin mahkeme hükmünün davacı yönünden kesin olması nedeniyle reddine karar vermek gerekmiştir.*” (www.lexpera.com.tr – E.T: 25/01/2023)

⁵²³ NARBAY, s. 179.

⁵²⁴ ALTINTAŞ, s. 35.

reddetmesi durumunda Anayasa'nın 36. maddesinin ihlali olarak karşı oy değerlendirilmesinde bulunulmuştur⁵²⁵.

⁵²⁵ Yargıtay 11. HD.'nin 01.03.2017 tarihli, 2015/13226 E. ve 2017/1218 K. sayılı kararı (E.T: 06.10.2022 - <https://www-lexpera-com-tr.lproxy.yeditepe.edu.tr/ictihat/yargitay/11-hukuk-dairesi-e-2015-13226-k-2017-1218-t-1-3-2017>)

SONUÇ

Tez çalışmamız çerçevesinde tek pay sahibinin çağrı yetkisini düzenleyen TTK m. 410/2 ile azınlığın çağrı yetkisini düzenleyen TTK m. 411-412 hükümleri özelinde tespit edebildiğimiz özellikli bazı durumlar ile ilgili görüşlerimiz, sorunlar ve çözüm önerilerimiz aşağıdaki şekilde sıralanabilecektir:

1. Şirket esas sözleşmesi ile öngörülme kaydıyla kanunda belirtilen kişi veya organlar dışında bazı kişilere toplantıya çağrı yetkisinin tanınıp tanınamayacağı konusu öğretide fikir ayrılıklarının oluşmasına neden olmuştur. Konu ile ilgili olarak tezimiz içerisinde incelemeye alabildiğimiz görüşleri değerlendirerek, yetkisiz kişilerce yapılan çağrının yokluk yaptırımına tabi olması, TTK m. 340 düzenlemesinin lafzı ve tek pay sahibi ile azınlığın çağrı yetkisini kullanabilmesinin bir takım özellikli düzenlemelere tabi tutulmuş olması dikkate aldığımızda, kanunda belirtilen kişi veya organlar dışında genel kurulu toplantıya çağrı yetkisinin şirket esas sözleşmesinde öngörülme suretiyle başka kişilere tanınamayacağını düşünmekteyiz.

2. Yönetim kurulu toplantı yeter sayısının toplantı sırasında korunması gerekliliğine ilişkin TTK'da genel kurul için düzenleme getiren TTK m. 418 gibi açık bir düzenlemenin bulunmaması, TTK m. 418/1 hükmünün yönetim kurulu toplantıları bakımından uygulanabilmesi ihtimalini akla getirebilecektir. Bu maddenin uygulanabilirliğini değerlendirirken bir yandan uygulamada toplantı süresince yeter sayısının ve buna bağlı olarak alınan kararların geçerliliğinin tespiti bakımından TTK m. 418/1'in pratik olarak çözüm olabilecektir. Öte yandan da genel kurul toplantılarına katılma pay sahipleri için vazgeçilmez hak iken; yönetim kurulu toplantılarına katılmanın, yönetim kurulu üyeleri bakımından yükümlülük olabildiği de dikkate alınması gereken başka bir durumdur. Buradan hareketle mazeretsiz olarak toplantıya katılmayan yönetim kurulu üyesinin yönetim kurulunu toplanamaz hale getirmek maksadıyla toplantılara bilinçli olarak katılmaktan kaçınması, TTK m. 553 vd. hükümleri uyarınca sorumluluğunu gündeme getirebilecektir. Ancak tek pay sahibine TTK m. 410 uyarınca tanınmış olan genel kurulu toplantıya davet yetkisi pay sahibi için bir yükümlülük olmayıp hak olduğundan TTK m. 553 vd. hükümlerine göre sorumluluğundan bahsetmek de pek mümkün olmayacaktır.

3. TTK m. 410/2 hükmündeki “*yönetim kurulunun devamlı olarak toplanamaması*” ifadesinden ne anlaşılması gerektiği noktasında öğretide fikir birliği olmadığı görülmektedir. İncelemeye çalıştığımız doktrindeki farklı görüşler

çerçevesinde, TTK m. 410/2 ile pay sahibine tanınan hakkın ortaklığın organsız kalmasının ve feshine sebep olmasının engellenmesinin amaçlanarak devamlılığı sağlamak olduğu da göz önünü alarak bir sonuca varılması gerektiğini düşünmekteyiz. Buna göre ortaklık için karar alınması gerekli konu açısından, makul olabilecek zaman zarfında yönetim kurulu üyelerinin özen ve bağlılık yükümlülükleri kapsamında toplanıp karar alamamasının yönetim kurulunun devamlı toplanamaması koşulunu yerine getirdiği, bu koşulun karşılanması için özellikle TTK m. 530 hükmünde düzenlenen “uzun süre” kavramının aranmaması gerektiği kanaatine varmaktayız.

4. Tek pay sahibine tanınan çağrı yetkisi bakımından, tek pay sahibinin bu yetkisini hangi şartların varlığı halinde kullanabileceği kanun koyucu tarafından düzenlenmiş olsa da mahkemece izin verilmesi durumunda azınlığın bu yetkisini nasıl kullanacağı düzenlenmemiş oluşu, öğretide kıyasen TTK m. 412 hükmünün uygulanıp uygulanamayacağının tartışmasını beraberinde getirmiştir. Tezimiz kapsamında inceleyebildiğimiz Yargıtay kararlarında TTK m. 410 ve 412 maddelerindeki düzenlemelerin farklı usul ve şartlara tabi olduğunun açıkça vurgulanmış olduğu dikkate alındığında TTK m. 412 hükmünün burada kıyasen uygulanamayacağını düşünmekteyiz.

5. Tek pay sahibine Mahkemece genel kurulu toplantıya davet etmesi için izin verilmesi halinde, tek pay sahibinin TTK m. 413/1 hükmüne göre belirleyeceği gündemde sadece yönetim kurulu seçiminin mi yer alması yoksa bunun dışında ortaklığın menfaatine ilişkin gerekli ve acil konuların da mı yer almasının gerektiği noktasında öğretide fikir birliği olmadığı tespit edilmiştir. Tezimiz esnasında ulaşabildiğimiz bir ilk derece mahkemesi kararında davacı pay sahibinin gündem maddelerinde yönetim kurulu üyelerinin seçimi ve geçmiş yıllara ilişkin olağan genel kurulların yapılması ile birlikte şirketin ticaret unvanının değiştirilmesini belirtmiştir. Ancak mahkeme ilk etapta yalnızca gerekli ve ortaklık menfaatine göre acil gördüğü yönetim kurulu üyelerinin seçimi ve yönetim kurulu başkanının belirlenmesi konularında bir gündem ile pay sahibine çağrı yetkisini verdiği görülmüştür. Bizce, yönetim kurulundaki kilitlenmenin giderilmesi için ilk etapta gündemde yönetim kurulu üye seçimin yapılması evleviyetle gerekmele birlikte; ortaklığın karar alması gerekliliği, ortaklığın devamlılığı ve menfaati bakımından her somut olay özelinde mahkemece ayrıca değerlendirilmelidir. Zira, ayrı ayrı gerçekleştirilecek genel kurullar bakımından gündeme gelecek her bir tescil-ilan harç ve masraflarının ortaklık

bakımından oluşturduğu mali külfet de bu kapsamda değerlendirmeyi bir anlamda zorunlu kılmaktadır.

6. Tek pay sahipli anonim şirketlerde, tek pay sahibinin aynı zamanda yönetim kurulu üyesi de olduğu durumlarda bu “iki sıfat” birleşerek TTK m. 410/2 hükmünün işlevselliği pratik açıdan ortadan kalkmış olabilecekken; tek pay sahibinin yönetim kurulu üyesi olmayıp yönetim kurulunun 3. kişi ve/veya kişilerden meydana geldiği hallerde yönetim kurulunun görev ve işlevlerini yerine getirememesi bakımından TTK m. 410/2’nin pay sahibi için bir korunma kalkanı sağlayacağı görüşündeyiz.

7. Ayrıca TTK m. 411’in son cümlesindeki “*çağrı hakkı daha az sayıda paya sahip pay sahiplerine tanınabilir*” hükmünün yalnızca bu madde hükmü özelinde mi uygulanabilirliği ifade ettiği yoksa diğer azınlık hakları bakımından da uygulanmasının değerlendirilmesi gerektiği doktrinde görüş ayrılıklarına sebep olmuştur. Biz bu noktada, TTK m. 411/1’in yalnızca lafzından hareket edilmemesini, aynı zamanda genel olarak azınlık haklarının azınlık – çoğunluk pay sahipleri arasındaki menfaat dengesini koruma amacının da dikkate alınmasını gerektiğini düşünüyoruz. Bu düşünce ile TTK m. 411/1’in son cümlesindeki hükmün, TTK m. 411 dışında kanunda düzenlenmiş olan azınlık hakları özelinde de uygulanarak, belirtilen azınlık oranının tek yönlü ve azınlık hakkı sahibinin lehine olacak şekilde değiştirilebileceği kanaatindeyiz.

8. ETTK’dan farklı olarak TTK m. 411’de azınlığa talebini yönetim kuruluna noter aracılığı ile yapması yükümlülüğünün getirilmiş olması, azınlık ile yönetim kurulu arasındaki olası bir uyuşmazlık durumunda ispat bakımından delil teşkil edebileceğinden isabetli bir düzenleme olmuştur.

9. Yönetim kurulu azınlığın çağrı talebini kabul ettiği takdirde, genel kurulu en geç 45 gün içinde toplanacak şekilde toplantıya çağırarak durumundadır. Ancak TTK m. 411/4 gerekçesinde “*çağrının kabul edildiği makul bir süre içinde talep sahiplerine bildirilmemişse talep sahiplerinin çağrı hakkının doğduğunun kabulü gerekir*” ifadesi, TTK m. 412 hükmüne göre hareket edilmesi gerekliliği noktasında çelişki yaratmaya müsaittir. TTK m. 412’ye göre mahkemeye başvurulması gerekirken, TTK m. 411/4 gerekçesinden hareket edildiği takdirde, mahkemeye başvurmadan azınlığın doğrudan çağrı talebinde bulunabileceği anlamı çıkartılabilecek, TTK m. 411/4 ve TTK m. 412/1 hükümlerinin ayrı ayrı düzenlenmiş olmasının da bir anlamı kalmayacaktır. Dolayısıyla bu durumun olası bir kanun değişikliğinin gündemine alınarak düzeltilmesinin yerinde olacağını düşünmekteyiz.

10. Yönetim kurulunun azınlığın çağrı talebini kabul etmesine rağmen toplantıya çağrıyı süresinde yapmaması durumunda, TTK m. 411/4'e göre çağrının bizzat azınlık tarafından yapılması, azınlığın gerekli bilgi ve belge temini konusunda desteğe ihtiyaç duyacağı gerçeğine yol açacaktır. Ancak böyle bir durumda azınlığın genel kurulun toplantıya daveti genellikle hakim ortaklara ve yönetim kuruluna karşı bir girişim olarak değerlendirilebileceğinden, çağrı sürecinde şirket yönetiminden yardım alması kolay olmayacaktır. Bu durumun çözümü olarak öğretide bizim de katıldığımız öneriye göre çağrı ilanı dışında azınlığın şirkete gündemle alakalı ve hazırlık gerektiren konularda bilgilendirmede bulunulmalıdır. Kanunda düzenlenmemiş olsa da bu öneri ileride ortaya çıkabilecek uyuşmazlıklar bakımından azınlığın, ortaklığın devamlılığı için üzerine düşeni yaptığının ispatı yönünden de delil teşkil edeceğinden uygulanmasının pay sahibinin menfaatine olacağını düşünmekteyiz.

KAYNAKÇA

- **ABUT** Ahmet: *Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Toplantı Çağrısı*, Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Ana Bilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ağustos 2018.
- **AKBAY** Direnç: *Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Limited Ortaklık Genel Kurulun Toplanma ve Karar Alma Esasları*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2010.
- **AKDAĞ GÜNEY** Necla: *Anonim Şirket Yönetim Kurulu*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2016.
- **AKTAN** Mert: *Genel Kurul – Yönetim Kurulu Arasındaki Fonksiyon/Görev Ayrılığının Türk Ticaret Kanunu ve Kurumsal Yönetim Açısından Değerlendirilmesi*, Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 5, Sayı 1, Haziran 2015.
- **ALBAYRAK DOĞAN** Ayşe: *Anonim Şirketlerde Genel Kurul Toplantısına Çağrıya Yetkili Kurul/Kişiler*, Yürürlüğünün 7. Yılında ve Yargıtay Kararları Işığında Türk Ticaret Kanunu Sempozyumu III (Tebliğler ve Tartışmalar), On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2020.
- **ALTINTAŞ** Hasret: *6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Anonim Şirketler Azınlık Hakları*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Ticaret Hukuku Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ekim 2015.
- **ANSAY** Tuğrul: *Anonim Şirketler Hukuku*, 6. Basım, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1982.
- **ANTALYA** Gökhan: *Medeni Hukuk (Giriş- Temel Kavramlar- Başlangıç Hükümleri)*, Legal Yayıncılık, İstanbul, 2016.
- **ARSLANLI** Halil: *Anonim Şirkette Pay ve Pay Sahipliği*, C, 1958, C.28, S. 3-4, s. 248. (Anılış: Pay ve Pay Sahipliği)
- **ARSLANLI** Halil: *Anonim Şirketler*, C.I, Umumi Hükümler, İstanbul 1960, s. 234 vd. (Anılış: *Anonim Şirketler I*),
- **ARSLANLI** Halil: *Anonim Şirketler*, C.II-III, Umumi Hükümler, İstanbul 1960 (Anılış: *Anonim Şirketler II-III*)
- **ARSLANLI**, Halil, *Anonim Şirketler IV –V Anonim Şirketin Hesapları – Anonim Şirketin İnfisahı ve Tasfiyesi*, İstanbul, 1961 (Anılış: *Anonim Şirketler IV-V*)
- **ARSLANLI** Halil: *Anonim Şirketler Umumi Hükümler*, C.I, İstanbul 1960. (Anılış: *Umumi Hükümler*)
- **AYAN** Mehmet: *Eşya Hukuku –III- Sınırlı Ayni Haklar*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017, 8. Bası.

- **AYDIN** Alihan: *Anonim Ortaklıkta Çoğunluk Pay Sahiplerinin Azınlığa Karşı Korunması*, Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı, Beta, İstanbul, 2001.
- **AYDOĞAN** Fatih: *Tek Kişi Ortaklığı*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2012.
- **AYOĞLU** Tolga: *Anonim Ortaklıkların Haklı Nedenle Feshi*, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S. 2013/2 (Prof. Dr. Oğuz İmregün'e Saygı Sempozyumu), s. 219-252.
- **AYTAÇ** Zühtü: *Anonim Ortaklıklarda İbra*, BTHAE, Ankara, 1982.
- **BAĞDATLI** Selahattin: *Hukuk Sözlüğü*, Derin Yayınları, İstanbul, 2012.
- **BAHTİYAR** Mehmet: *Ortaklıklar Hukuku*, Güncellenmiş 16. Bası, Beta Yayınları, İstanbul, Mayıs 2022 (Anılış: *Ortaklıklar*).
- **BAHTİYAR** Mehmet: *Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'nın Dili ile Bazı Hükümlerinin Değerlendirilmesi*, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S. 61, 2005.
- **BAHTİYAR** Mehmet: *Anonim Şirketlerde Azınlık Oranlarının Anasözleşme İle Değiştirilmesi Sorunu*, Beta, Makaleler IV, İstanbul, 2019, s. 339-354. (Anılış: *Azınlık Oranları*)
- **BAHTİYAR** Mehmet: *Anonim Şirket Genel Kurulunda Toplantı Yetersayısının "Toplantı Süresince Korunması" Şartına İlişkin TTK 418/1 Hükümünün Değerlendirilmesi*, Beta, Makaleler IV, İstanbul, 2019, s. 264-302. (Anılış: *Toplantı Süresince Korunması Şartı*)
- **BAHTİYAR** Mehmet: *6102 Sayılı TTK Ve İkincil Düzenlemelere Göre Anonim Şirketlerde Genel Kurula Elektronik Yoldan Katılma*, Makaleler III, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2014, s. 353-371. (Anılış: *Elektronik Genel Kurul*)
- **BAHTİYAR** Mehmet: *Anonim Şirketlerde Anasözleşme Değişikliği*, Özel Hukukun Güncel Meseleleri Sempozyumu II, Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını, Ankara 2020, s. 311-338. (Anılış: *Anasözleşme Değişikliği*)
- **BAHTİYAR** Mehmet: *Anonim Ortaklıkta Çağrısız Genel Kurul ve Karar Yetersayısı*, Prof. Dr. Saim ÜSTÜNDAĞ'a İthafen İlmi Makaleler II, İstanbul 2021, s. 173 vd. (Anılış: *Çağrısız Genel Kurul*)
- **BAHTİYAR** Mehmet: *Anonim Ortaklıkta Başkanın Yönetim Kurulunu Toplantıya Çağırmasının Yaptırımı ve Toplantısız Karar Alınmasında Bazı Sorunlar*, Prof. Dr. Rıza AYHAN'a Armağan, C.1, Yetkin Yayınları, 2022, s. 99-127. (Anılış: *Başkanın Yönetim Kurulunu Toplantıya Çağırması*)
- **BAHTİYAR** Mehmet/**HAMAMCIOĞLU** Esra: *Yeni TTK'ya Göre Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantıları*, Beta Yayınları, İstanbul, 2014. (Anılış: *Genel Kurul Toplantıları*)

- **BAHTİYAR** Mehmet/**HAMAMCIOĞLU** Esra: *Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirket Genel Kurulunun Fiziken Yapılması*, Prof. Dr. Erhan Adal'a Armağan, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. VIII, S. 2, 2012.
- **BARUT** Halime: *6762 Ve 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunlarında Anonim Ortaklıklarda Azınlık Hakları*, TAAD, C. 1, 2012, S.8, s. 141-186.
- **BİÇER** Levent: *Anonim Ortaklıkta Oy Hakkında İmtiyaz ve Sınırları*, Yetkin Yayınları, 2019.
- **BİLGİLİ** Fatih / **DEMİRKAPI** Ertan: *Şirketler Hukuku*, Dora Basım Yayın, Bursa, Ocak 2013, 9. Bası (Anılış: *Şirketler Hukuku*).
- **BİLGİLİ** Fatih / **DEMİRKAPI** Ertan: *Şirketler Hukuku Dersleri*, 8. Basım, Eylül, 2021. (Anılış: *Şirketler Hukuku Dersleri*)
- **BİRSEL** Mahmut: *Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları*, İmran Öktem Armağan, Ankara, 1970.
- **BULUT** Abdülkadir: *Anonim Şirket Elektronik Genel Kurul Uygulamasında Pay Sahiplerinin Bilgi Alma Hakkı*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2014.
- **CAN** Mustafa Erdem: *Azlığın Genel Kurulun Toplantıya Çağırılması ve Gündemin Belirlenmesi Konusundaki Yetkileri/ULUSOY*, Anonim Şirketlerde Bireysel ve Azınlık Pay Sahibi Hakları (2016), s. 407-430.
- **CAN** Musa: *Anonim Şirketlerde Zorunlu Organ Eksikliğinin Sonucu Olarak Fesih Davası (TTK M. 530)*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, Ocak 2020.
- **CANPOLAT SERT** Selin: *Anonim Ortaklıklarda Azınlık Haklarının İncelenmesi*, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S. 74, 2008.
- **CENKİ** Esra: *Anonim Ortaklıkta Tek Pay Sahibinin Yeni Gücü: Genel Kurulu Toplantıya Çağırabilmesi*, BATİDER, C. XXXIII, S. 3, 2017, s. 129-176.
- **COŞTAN** Hülya: *Yönetim Kurulunun Karar Alma Usulleri, Oy Hakkı, Yetersayılar ve Toplantı Talep Hakkı*, BATİDER, C. 28, S. 3, Eylül 2012, Sayfa: 155-190.
- **ÇAMOĞLU** Ersin: *Anonim Ortaklık Genel Kurulunu Toplantıya Kimler Çağırır*, Yargı Dünyası, Aralık 2012, S. 204, s. 11-18.,
- **ÇAMOĞLU** Ersin: *Anonim Ortaklığa Yönetim Kayyımı Atanması*, İstanbul Barosu Dergisi, C. 91, S. 5, 2017, s. 15-28 (Anılış: *Kayyım*).
- **ÇETİNER** Selma/**BOZKURT YÜKSEL** Armağan Ebru/**CENGİZ** Ali: *Ticaret Hukuku*, Detay Yayınları, Ankara, 2015.

- **DAL** Seniha: 6102 sayılı *Türk Ticaret Kanunu'nun Anonim Şirket Genel Kurulu'na Özgü Düzenlemeleri*, Prof. Dr. Erhan Adal'a Armağan, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2012.
- **DEMİR** Koray: *Kooptasyon Uygulamasında Yeni Bir Perspektif Mümkün mü? (TTK m. 363/1'de Öngörüldüğü Haliyle Kooptasyon)*, İÜHFM, C. LXXV, S. 1, 2017, s. 328-331.
- **DURAL** Mustafa / **ÖĞÜZ** Tufan: *Türk Özel Hukuku Cilt II Kişiler Hukuku*, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2020.
- **DURAL** H. Ali/**AYOĞLU**, Tolga: *Anonim Şirketler Hukukunda Organsızlık Nedeniyle Fesih Davalarında "Uzun Süre" Koşulu (TTK m 530)*, Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü 60. Yıl Armağanı, BTHAE, Ankara, 2015, s. 437-458.
- **DURAL** Mustafa / **SARI** SUAT: *Türk Özel Hukuku Temel Kavramlar ve Medeni Kanun'un Başlangıç Hükümleri*, C.I., Filiz Kitabevi, İstanbul, 2018.
- **DURAL** H. Ali: *Anonim Şirkette Olumsuz Azınlık Hakları Düzenlemesi*, Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı, Beta, İstanbul, 2001.
- **DURAL** H. Ali: *Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulunun Kilitlenmesi ve Hukuki Sonuçları*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, T.C. Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2005. (Anılış: Kilitlenme)
- **DOĞANAY** İsmail: *Türk Ticaret Kanunu Hükümlerine Göre, Anonim Şirketlerde, Azınlıkta Kalan Payscalelerinin, Genel Kurul Kararlarını İptal Ettirebilmeleri Hali*, İmran Öktem'e Armağan, Ankara 1970,
- **DOMANIÇ** Hayri: *Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması TTK Şerhi-II*, Temel Yayınları, İstanbul 1988. (Anılış: 1988)
- **DOMANIÇ** Hayri: *Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması TTK Şerhi II*, 1. Baskı, İstanbul, 2010.
- **EMİNOĞLU** Cafer: *Tek Pay Sahipli Anonim Şirkette Genel Kurul*, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 6, S. 1, 2015, s.129-166.
- **ERDEM**, H. Ercüment: *Türk Ticaret Kanunu'nun Anonim Şirketler Genel Kurulları İçin Getirdiği Yenilikler*, BUHFD, C. 9, S. 117-118, Mayıs – Haziran 2014, s. 29-61. (Anılış: TTK Yenilikler)
- **ERDEM**, Nuri: 6102 Sayılı Yeni TTK'ya Göre Anonim Ortaklık Pay Sahiplerinin "Müktesep" (Kazanılmış) Hakları, Regesta, C. II, S. 1, 2012, 29-44.
- **EREN** Fikret: *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, Yetkin Yayınları, 25. Baskı, Ankara, 2020.

- **ERİŞ** Gönen: *Açıklamalı -İçtihatlı 6335-6552-6728 Sayılı Kanunlarla Güncellenmiş TTK Hükümlerine Göre Ticari İşletme Ve Şirketler*, C.2. Seçkin Yayıncılık, 3. Bs., Ankara, 2017.
- **FALCIOĞLU** Özgür: *Azınlığın Yönetim Kurulunda Temsili/ULUSOY*, Anonim Şirketlerde Bireysel ve Azınlık Pay Sahibi Hakları (2016), s. 205-243.
- **FALCIOĞLU** Mete Özgür: *6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve İlgili Mevzuat Kapsamında Anonim Şirketlerde Elektronik Genel Kurul*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2016. (Anılış: *Elektronik Genel Kurul*)
- **GENCER** Hakan: *Anonim Şirketlerde Azınlık ve Azınlık Hakları*, Seçkin Yayıncılık, Mayıs, 2019, Ankara.
- **GÜMÜŞ** Mustafa Alper: *Türk Medeni Hukukunda Kayımlık*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2006.
- **GÜNAY** Ece Deniz/ **GÜNAY** Gözde Engin: *Anonim Ortaklıklarda Genel Kurulu Toplantıya Çağırma İstemi Yönetim Kurulunca Reddolan Ya Da Kanunda Öngörülen Süre İçinde Olumlu Cevap Verilmeyen Azlığın Mahkemeye Başvurusu Üzerine Değerlendirmeler*, Özel Hukukun Güncel Meseleleri Sempozyumu II: TTK'nın Yürürlüğünün 7. Yılında Anonim Şirketler Hukuku, 25-26 Nisan 2019: Bildiriler – Tartışmalar, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020, s. 73-94.
- **GÜREL** Murat: *Seçimi Sakat Olan Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Ve Limited Şirket Müdürlerinin Genel Kurulu Toplantıya Çağrı Yetkisi Var mıdır?* Prof. Dr. Sabih Arkan'a Armağan, On İki Levha Yayıncılık, Ocak 2019, s. 481-520.
- **HAMAMCIOĞLU** Esra: *Anonim Ortaklıklarda Tek Borç İlkesine İlişkin Gelişmeler*, Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.6, S.1, Haziran 2018, s. 125.145.
- **HAMAMCIOĞLU** Esra: *Yargıtay Kararları Işığında Bir veya Birkaç Yönetim Kurulu Üyesine Toplantı Davetinin Hiç Ya Da Kararlaştırılan Usule Uygun Yapılmamasının Sonuçları*, BUHFD, S.197-198, C.16, s.119-157. (Anılış: *Yönetim Kurulu*)
- **HAMAMCIOĞLU** Esra: *Aile Tipi Limited Şirketlerde Şirket Sözleşmesi*, Yetkin Yayınları, 2022. (Anılış: *Aile Tipi Limited*)
- **HELVACI** Mehmet: *Anonim Ortaklıkta Ticaret Kanunundan Kaynaklanan Azınlık Haklarının Hukuki Niteliği ve Tanımı*, Prof. Dr. Oğuz İmregün'e Armağan, 1998, s. 297-310.
- **İLBASMIŞ HIZLISOY** Özlem: *Anonim Şirket Yönetim Kurulunu Toplantıya Çağrıya Yetkili Olanlar ve Yetkisiz Kişilerce Yapılan Çağrıyla Toplanan Yönetim Kurulunda Alınan Kararların Hukuki Akıbeti*, 2022, TFM, C.8, S.1, s.115-141.
- **İMREGÜN** Oğuz: *Kara Ticareti Hukuku Dersleri*, 13. Basım, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2005.

- **İMREGÜN** Oğuz: *Anonim Şirkette Pay Sahipleri Arasında Umumi Heyet Kararlarından Doğan Menfaat İhtilafları ve Bunların Telif Çareleri*, İstanbul, 1962. (Anılış: *İhtilaflar*)
- **İMREGÜN** Oğuz: *Anonim Ortaklıklar*, Yenilenmiş 4. Bası, Yasa Yayınları, 1989 (Anılış: *Anonim Ortaklıklar*).
- **KADEROĞLU** Murat: *Anonim Şirketlerin İnfisalı (Dağılması)*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017.
- **KAYA** Mustafa İsmail: *Anonim Şirkette Tek Bir Pay Sahibinin Genel Kurulu Toplantıya Çağırması*, Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü 60. Yıl Armağanı, BTHAE, Ankara, 2015, s. 405-434.
- **KARAEĞE** Özge: *Anonim Şirketlerde Tek Pay Sahibinin Genel Kurulu Toplantıya Çağrı Yetkisi (TTK m.410/II)*, GÜHFD., 2015, C.XIX, S.4, s.71-127. (Anılış: *Tek Pay Sahibi*)
- **KAŞAK** Esra: *Anonim Şirketlerde Genel Kurul ile Yönetim Kurulu Arasındaki Yetki Dağılımına İlişkin Temel Esaslar*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, Aralık 2019.
- **KARAEĞE** Özge: *Anonim Şirket Genel Kurulunun Toplantıya Çağırılması*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2022. (Anılış: *Genel Kurul*)
- **KARAHAN** Sami (Editör); *Şirketler Hukuku*, Mimoza Yayınları, Güncellenmiş 2. Baskı, 2015.
- **KARAMANLIOĞLU** Argun: *TTK Madde 360 Uygulamasına İlişkin İki sorun: Belirli Grup ve Azınlık Kavramları – Haklı Nedenle Önerilen Adayın Reddi*, BUHFD, S.197-198, C.16, s. 225-279.
- **KARASU** Rauf: *Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi*, Güncelleştirilmiş 2. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara, 2015.
- **KAYAR** İsmail: *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Ticaret Hukuku*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, Mart 2015.
- **KAYIHAN** Şaban: *Anonim Şirketlerde Genel Kurulun Azınlık Tarafından Toplantıya Çağrılabilmesi*, Özel Hukukun Güncel Meseleleri Sempozyumu II: TTK'nın Yürürlüğünün 7. Yılında Anonim Şirketler Hukuku, 25-26 Nisan 2019: Bildiriler – Tartışmalar, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020, s. 13-27.
- **KENDİGELEN** Abuzer: *Yeni Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2016. (Anılış: *İlk Tespitler*)
- **KENDİGELEN** Abuzer: *Anonim Ortaklık Payı Üzerinde İntifa Hakkı*, Beta Basım Yayım, İstanbul 1994. (Anılış: *İntifa*)

- **KESKİN** Harun: *Anonim Şirket Genel Kurulu ile Yönetim Kurulu Arasındaki İlişkinin Tarihsel Süreçte Geçirdiği Değişim ve Organların Yetkilerine Genel Bir Bakış*, Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, Eylül 2018, C. XXXIV, S. 3, s. 241-274.
- **KIRATLI** Metin: *Yönetim Kurulu Başkanı*, Yetkin Yayınları, 2021.
- **KIRCA** İsmail/**ŞEHİRALİ ÇELİK** Feyzan Hayal/**MANAVGAT**, Çağlar: *Anonim Şirketler Hukuku: Temel Kavramlar, Kuruluş, Yönetim Kurulu*, C. 1, BTHAE, Ankara, 2013.
- **KIRCA** İsmail/**ŞEHİRALİ ÇELİK** Feyzan Hayal/**MANAVGAT**, Çağlar: *Anonim Şirketler Hukuku: Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, C. 2/2, BTHAE, Ankara, 2017. (Anılış: C.2/2)
- **KOCAYUSUPAŞAOĞLU** Necip: *Borçlar Hukukuna Giriş – Hukuki İşlem – Sözleşme (Kocayusufoşpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı Borçlar Hukuku Genel Bölüm)*, 6. Bası, İstanbul, 2014.
- **KURU** Baki: *İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku*, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2021.
- **MEMİŞOĞLU** Özgür: *6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda Anonim Şirket Genel Kurul Toplantı Gündemi, Gündeme Bağlılık İlkesi ve İstisnaları*, Legal Hukuk Dergisi, C.12, S. 133, Ocak, 2014.
- **MOROĞLU** Erdoğan: *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Değerlendirme ve Öneriler*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2016, 8. Baskı. (Anılış: *Değerlendirme Ve Öneriler*)
- **MOROĞLU** Erdoğan: *Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, Güncellenmiş ve Güncellenmiş Dokuzuncu Baskı, İstanbul, 2020 (Anılış: *Hükümsüzlük*).
- **MOROĞLU** Erdoğan: *Anonim Ortaklıkta Azınlık Pay Sahiplerinin Genel Kurulu Toplantıya Daveti ve Mahkemenin Davete İzin Kararının Uygulanmasının Durdurulması*, Makaleler, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2010, s. 237-254. (Anılış: *Azınlık Davet*)
- **MOROĞLU** Erdoğan: *Anonim Ortaklıkta Azınlık Pay Sahiplerinin Korunması ve Haklı Nedenlerle Fesih*, Makaleler, On İki Levha Yayıncılık, Makaleler, İstanbul, 2010, s. 93-107. (Anılış: *Azınlık Pay Sahiplerinin Korunması*)
- **MOROĞLU** Erdoğan: *Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyeleri İle Denetçilerinin Görev Süreleri*, Makaleler, On İki Levha Yayıncılık, Makaleler, İstanbul, 2010, s. 407-418.
- **MOROĞLU** Erdoğan: *Anonim Ortaklıkta Genel Kurulun Toplantıya Daveti Merasimine Aykırılığın Genel Kurul Kararlarına Etkisi ve Yargıtay Kararları*, Makaleler, On İki Levha Yayıncılık, Makaleler, İstanbul, 2010, s. 171-191.

- **NARBAY** Şafak: *TTK Tasarısı'nda Anonim Ortaklık Genel Kurulunu Toplantıya Davete Yetkili ve Görevli Olanlara İlişkin Hükümlerin Değerlendirilmesi*, Hukuki Perspektifler Dergisi, 2006, S. 7, s. 168-181.
- **NOMER ERTAN** Fusun: *Anonim Ortaklıklarda Azınlık Hakları Üzerine Düşünceler*, Tüzel Kişilik Penceresinden Anonim Ortaklık Sempozyumu, MEF Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 20-22 Temmuz 2020, S. 31-51.
- **OĞUZMAN** Kemal/**SELİÇİ** Özer/**ÖZDEMİR** Saibe Oktay: *Eşya Hukuku*, Filiz Kitabevi, 21. Bası, İstanbul, 2018.
- **OĞUZMAN** Kemal/**BARLAS** Nami: *Medeni Hukuk – Giriş, Kaynaklar, Temel Kavramlar*, Vedat Kitapçılık, 23. Bası, İstanbul, 2017.
- **OĞUZMAN** M. Kemal/**ÖZ** M. Turgut: *Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt 1*, Güncellenip Genişletilmiş 20. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2022.
- **ÖZDAMAR** Mehmet: *Anonim Şirketlerde Özel Denetim/ULUSOY, Anonim Şirketlerde Bireysel ve Azınlık Pay Sahibi Hakları* (2016), s. 259-290.
- **ÖZER** Işık: *Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirket Genel Kuruluna Elektronik Ortamda Katılım*, BATİDER, C. XXV, S. 4, s 625 vd.
- **ÖZSUNAY** Ergun: *Medeni Hukukumuzda Tüzel Kişiler*, Gözden Geçirilmiş 5. Bası, İstanbul, 1982.
- **ÖZTAN** Bilge: *Medeni Hukuk'un Temel Kavramları*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2021.
- **ÖZTAN** Bilge: *Medeni Hukuk Tüzel Kişilerinde Organ Kavramı ve Organın Fillerinden Doğan Sorumluluk*, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara, 1970. (Anılış: *Organ Kavramı*).
- **PEKCANITEZ** Hakan / **ATALAY** Oğuz / **SUNGURTEKİN** ÖZKAN Meral / **ÖZEKES** Muhammet: *İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2022.
- **POROY** Reha/**TEKİNALP** Ünal/**ÇAMOĞLU** Ersin: *Ortaklıklar Hukuku I*, Vedat Kitapçılık, 15.Bası, İstanbul, 2021. (Anılış: *Ortaklıklar*)
- **POROY** Reha/**TEKİNALP** Ünal/**ÇAMOĞLU** Ersin: *Ortaklıklar Hukuku II*, Vedat Kitapçılık, Yeniden Yazılmış 13. Baskı, İstanbul, 2017. (Anılış: *Ortaklıklar II*)
- **PULAŞLI** Hasan: *Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Güncellenmiş ve Genişletilmiş*, 4. Baskı, Ankara 2016. (Anılış: *Şirketler Hukuku*)
- **PULAŞLI** Hasan: *Şirketler Hukuku Şerhi*, C. I., 4. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2018. (Anılış: *C. I*)

- **PULAŞLI** Hasan: *Şirketler Hukuku Şerhi*, C. II., 4. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2022. (Anılış: C. II)
- **PULAŞLI** Hasan: *Şirketler Hukuku Şerhi*, C. III., 3. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2018. (Anılış: C. III)
- **PULAŞLI** Hasan: *Tek Kişilik Anonim Şirket Genel Kurullarıyla İlgili Olarak Ortaya Çıkabilecek Sorunlar*, Legal Hukuk Dergisi, C. 12, S. 139, Temmuz 2014, s. 61-74. (Anılış: *Tek Kişilik*)
- **PULAŞLI** Hasan,: *Elektronik Ortamda Anonim Şirket Genel Kuruluna İlişkin Düzenlemelerin Evrimi ve 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunundaki Durum*, 2011, Çevrimiçi:
<http://arslanlibilimarsivi.com/sites/default/files/makale/HasanPulasliinternetOrtamindaGenelKurul.pdf> (Anılış: *Elektronik GK*)
- **ASLAN** Ramazan / **YILMAZ** Ejder / **TAŞPINAR AYVAZ** Sema / **HANAĞASI** Emel: *İcra ve İflas Hukuku*, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2022.
- **RADO** Türkan: *Roma Hukuku Dersleri – Borçlar Hukuku*, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2019.
- **SEROZAN** Rona: *Medeni Hukuk Genel Bölüm / Kişiler Hukuku*, İstanbul, 2015.
- **SAKA** Zafer: *Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2004.
- **SOYKAN** İsmail Cem: *Anonim Ortaklıklarda Organ Yokluğu*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, Ocak 2012.
- **SUMER** Ayşe: *Ticaret Hukuku Ders Kitabı*, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2015. (Anılış: *Ticaret*)
- **SUMER** Ayşe: *Anonim Ortaklıkta Azınlık Haklarının Korunması ve Anonim Ortaklığın Haklı Nedenle Feshi*, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Ana Bilim Dalı, İstanbul, 1991. (Anılış: *Azınlık*)
- **ŞAHİN** Ayşe: *Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi Çerçevesinde Gündeme Gelen Bazı Hukuki Sorunlar*, BUHFD, 2014, C.9, S. 117-118, s. 145-174.
- **ŞAHİN** Ayşe: *Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2013.
- **ŞENER** Oruç Hami: *Roma Hukukunun Modern Ortaklıklar Hukukuna Etkileri*, Prof. Dr. Ömer Teoman’a 55. Yaş Günü Armağanı, C. 1, İstanbul, 2002.
- **ŞENER** Oruç Hami: *Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019. (Anılış: *Ortaklıklar*)

- **TEKİL** Fahiman: *Anonim Şirketler Hukuku*, Alkım Yayınları, İstanbul, 1998.
- **TEKİNALP** Ünal: *Tek Kişilik Anonim Ortaklık I, (Tek Pay Sahipli Anonim Ortaklık)*, İstanbul, 2012. (Anılış: *Tek Kişi*)
- **TEKİNALP** Ünal: *Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku ile Tek Kişi Ortaklığının Esasları*, İstanbul 2012. (Anılış: *Yeni Esaslar*)
- **TEKİNALP** Ünal: *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku*, Vedat Kitapçılık, Güncelleştirilmiş 5. Bası, İstanbul, 2020. (Anılış: *Sermaye Ortaklıkları*).
- **TEKİNALP** Ünal: *Türk Ticaret Kanunundaki Boşluk: Anonim Ortaklığın Önemli Sebeplerle Feshi-Çoğunluk Gücünün Kötüye Kullanılmasına Karşı Etkili Bir Araç*, İktisat ve Maliye Dergisi, C. XXI, S.8, s.321-326. (Anılış: *Önemli Sebeplerle Fesih*)
- **TEOMAN** Ömer: *Avrupa Anonim Ortaklığında Azınlığın Genel Kurulu Toplantıya Çağırma ve Gündeme Madde Eklettirme Hakkı*, Otuz Yıl Ticaret Hukuku – Tüm Makalelerim, C.1, 1971-1982.
- **TEOMAN** Ömer: *Çağrısız Genel Kurulun Gündemine Oybirliği ile Madde Eklenmesi* (YTK m. 416/II), BATİDER, C. XXVII, S. 3, s. 5-13. (Anılış: *Çağrısız Genel Kurul*).
- **TEOMAN** Ömer: *Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulunun Toplantı Yapmaksızın Karar Alması* (TTK m. 330, f. 2) Prof. Dr. M. Kemal Oğuzman'ın Anısına Armağan, İstanbul, 2000, s. 1147-1159. (Anılış: *Toplantı Yapmaksızın Karar*)
- **TEOMAN** Ömer: *Anonim Ortaklıkta Paylar Üzerinde İntifa Hakkı Bulunması Durumunda Oy Hakkı Dışındaki Yönetim Haklarının Kimin Tarafından Kullanılacağı Sorunu*, Tüm Makalelerim C. I – II, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2012, s. 365-375. (Anılış: *İntifa Hakkı*)
- **TÜTÜNCÜ** Muharrem: *Hakim Sirketin Azınlığın Paylarını Satın Alma Hakkı - TTK M. 208.*, On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul, Temmuz 2017.
- **ULUSOY** Erol: *Azınlık Hakları - Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantıları: Doğrular ve Yanlışlar* /ULUSOY, Anonim Şirketlerde Bireysel ve Azınlık Pay Sahibi Hakları (2016), s. 35-64.
- **UZEL** Necdet: *Anonim Ortaklık Hukukunda Azınlık Haklarının Kötüye Kullanılması (Mümkün Müdür?)-Makale I: Genel Değerlendirme*, Prof. Dr. Sabih Arkan'a Armağan, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2019.
- **ÜÇİŞİK** Güzin / **ÇELİK** Aydın: *Anonim Ortaklıklar Hukuku*, BTHAE, 1. Cilt, Ankara, 2013.
- **YAYLA** Ümit: *Anonim Ortaklık Genel Kurulları – Elektronik Genel Kurullar*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2013.

- **YILMAZ** Selen Serder, *Anonim Şirkette Pay Sahibi ve Azınlığın Genel Kurulu Toplantıya Çağırma Hakkı*/**ULUSOY** Erol (Editör.), *Anonim Şirketlerde Bireysel ve Azınlık Pay Sahibi Hakları*, (2016), s. 369-405.
- **YILMAZ** Ejder: *Hukuk Sözlüğü*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2005.
- **YILMAZ** Hümeysra: *Anonim Şirketlerde Azınlığın Genel Kurulun Toplantıya Çağırılması ve Gündeme Madde Eklenmesi Talebi*, Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.5, S.1, Nisan 2020, s. 3723-3750.
- **YİĞİT** İlhan: *Anonim Ortaklık Genel Kurulunun İşleyişi ve Ortaya Çıkan Sorunlar*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2005.
- **ZORLUER** Onur: *Anonim Şirketlerde Azınlık Haklarının Kötüye Kullanılmasına Karşı Çoğunluğun Korunması*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Özel Hukuk Ana Bilim Dalı, Doktora Tezi, İstanbul, 2020.
- www.karararama.yargitay.gov.tr
- www.kazanci.com.tr
- www.lexpera.com.tr
- www.tbmm.gov.tr